

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ÖNSÖZ

1 Kasım'da erken seçime gidileceğinin açıklanmasının ardından partimiz, hiç vakit kaybetmeksizin Seçim Bildirgesi'ni güncelleme çalışmalarına başlamıştır. Bu süreçte, 7 Haziran Genel Seçimi öncesinde olduğu gibi, seçim bildirimimizin geniş bir katılımı ile hazırlanmasına özel önem verilmiştir. Tüm parti örgütlerimizin, STK'lerin, akademisyen ve uzmanların görüş ve önerileri titizlikle incelenmiştir. Bu anlayış doğrultusunda CHP, yine toplumun tüm kesimlerini kucaklayan bir seçim bildirgesi hazırlamıştır.

7 Haziran Genel Seçimi ile yurttaşlarımız, 13 yıldır devam eden tek parti iktidarını sona erdirmiş ve değişim istediğini açıkça göstermiştir. Partimiz, seçimlerden çıkan bu sonuca saygıyla yaklaşmıştır. Bir ateş çemberinden geçen ülkemizin hükümsüz kalmaması ve yaşanan sorunlara kalıcı çözümlerin bulunması için her türlü fedakârlığı yapmıştır. "Önce Türkiye" ilkesiyle hareket eden tek parti olan CHP, gelecek seçimleri değil, Türkiye'nin geleceğini düşünmüştür. Türkiye'nin geleceği için uzlaşma aramıştır. Kutuplaşmayı ortadan kaldırmanın ve ortak akli egemen kılmanın peşinde olmuştur.

CHP tüm siyasi partilerle görüşebilen, tüm toplum kesimlerinin başvurabildiği tek parti konumundadır. Diğer partiler, CHP'nin mutlaka iktidarda olması gerektiğini açıkça ifade etmişlerdir. Yurttaşlarımız, CHP'nin Türkiye'nin gerçek birleştirici gücü olduğunu söylemektedirler.

Tam 13 yıldır tek başına iktidarda olan AKP, Türkiye'yi yönetememiştir. Bu dönemde Türkiye'nin yapısal hiçbir sorunu çözülememiştir. Aksine her alanda sorunlar derinleşmiş, Türkiye'nin önündeki büyük fırsatlar kaçırılmıştır. Ülkemizin çok değerli zamanı boşa harcanmıştır. Bu nedenle yurttaşlarımız karşı karşıya olduğumuz önemli sorunları çözmek için yeni bir siyasi anlayışa ihtiyaç duyulduğunu söylemektedir.

Türkiye'yi buhrandan çıkaracak olanlar, geçtiğimiz 13 yılda hayati önem taşıyan her konuda "kandırılanlar" değil, tüm bu konularda bilgisiyle ve öngörüsüyle haklı çıkanlardır. CHP, Türkiye'nin sorunlarına dair bilgisini, eleştirilerinin doğruluğunu ve çözüm önerilerinin gerçekçiliğini kanıtlamıştır. CHP, içinde bulunduğumuz sorunlara ilişkin en doğru teşhisleri yapan ve en doğru çözümleri ortaya koyan partidir. İşte bu nedenle Türkiye'nin sorunlarını çözebilecek tek siyasi parti CHP'dir.

CHP ayrıştırıcı, kutuplaştırıcı ve çatışmacı yönetim anlayışına son vermeye kararlıdır. Hiçbir vatandaşımızı ikinci sınıf vatandaş olarak görmeyen CHP, hiç kimseye "makbul vatandaş" ya da "öteki vatandaş" gözüyle bakmamaktadır. CHP, hangi toplum kesiminden gelirse gelsin, hangi etnik kökene, inanca veya siyasi görüşe sahip olursa olsun, tüm yurttaşlarımızın haklarını korumak, özgürlüğünü geliştirmek ve daha iyi bir hayata kavuşmasını sağlamak için çalışmaktadır. CHP, birinci sınıf demokrasiyle yurttaşlarımızın özgürce yaşadığı ve ülkemizin zenginliklerini adil şekilde paylaştığı kalkınmış bir Türkiye'yi inşa etmek için çalışmaktadır.

CHP her anne babanın çocuğunu güvenle emanet edebileceği bir eğitim sistemini tesis etmek için çalışmaktadır.

CHP barış ve uzlaşma içinde bir arada yaşayan yurttaşların ülkesini kurabilmek için çalışmaktadır.

CHP, ülkemizi, devletin tüm yurttaşlarına eşit şekilde hizmet ettiği, şehirlerin çevre duyarlılığı ve "önce insan" anlayışla yönetildiği bir düzene kavuşturabilmek için çalışmaktadır. Yurtta ve dünyada barış sağlayacak, kendi yurttaşının güvenliğini ve refahını ne pahasına olursa olsun koruyacak bir bölgesel ve uluslararası düzen kurabilmek için çalışmaktadır.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

CHP, değerler ve ilkeler temelli siyaset yapan ve verdiği sözleri tutan partidir.

CHP, kişisel çıkar ya da parti çıkarı için değil, Türkiye'nin geleceği için siyaset yapan partidir.

Bugünün ve geleceğin güvencesidir CHP.

CHP, Türkiye'nin birlik ve bütünlüğünden yanadır.

CHP, özgürlükten ve barıştan yanadır.

CHP, Türkiye kazansın diye mücadele etmektedir.

CHP'nin her sorun için gerçekçi çözümleri vardır. Yetmiş kadroları ve akılcı projeleriyle CHP, Türkiye'yi yönetmeye hazırdır.

**Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı
Kemal Kılıçdaroğlu**

Cumhuriyet Halk Partisi, Cumhuriyet'in kurucu ilke ve değerlerine bağlı, çağdaş bir sosyal demokrat partidir.

CHP değişimin partisidir. CHP büyük dönüşümlerin partisidir. Türkiye'nin özgürleşme ve demokratikleşme yolunda gerçekleştirdiği üç büyük dönüşümün de altında CHP'nin imzası vardır.

CHP, Cumhuriyet'i kurmuş ve egemenliği halka vermiştir. CHP, çok partili yaşama geçişi ve iktidarın demokratik yollardan el değiştirmesini sağlamıştır. CHP, sosyal demokrasinin ilkelerini ve siyasetini Türkiye'nin gündemine taşımıştır. Siyasi özgürlüklerin temelini oluşturacak bir sosyal devletin kurulması çalışmalarını başlatmıştır. Bu zengin birikimin mirasçısı olarak CHP, ülkemizi demokrasiye, refaha ve bilgi toplumuna taşıma kararlılığındadır.

ATATÜRK DEVRİMLERİ VE ALTI OK İLKESİ

Bağımsızlık tutkumuzun,

Halkın iradesine, yurttaşın özgürlüğüne ve modernleşmeye dayalı çağdaş bir toplum olma iddiamızın,

Cumhuriyet-Laiklik-Demokrasi ideallerini koruma ve geliştirmeye yönelik kararlılığımızın kaynaklarıdır.

CHP ÖZGÜRLÜKÇÜDÜR:

CHP'nin anlayışına göre özgürlük, İnsan kişiliği ve düşüncesinin, insan yetenekleri ve yaratıcılığının gelişebilmesi için temel koşuldur. İnsanın toplumda kendini gerçekleştirebilmesinin, yurttaş haline gelebilmesinin gereğidir.

CHP EŞİTLİKÇİDİR:

Ülkemizde farklı sosyal katmanlar arasında sosyal adaleti sağlamak, refahın paylaşımında adaleti gözetmek, gelir dağılımındaki eşitsizlikleri, bölgesel kalkınmadaki dengesizlikleri azaltmak, CHP'nin öncelikli hedefleridir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

CHP DAYANIŞMACIDIR:

Sosyal demokrasinin toplum ve insan anlayışında, sorumluluk ortaklığı; dayanışma bu sorumluluk anlayışının gereğidir. CHP'nin dayanışma anlayışında, dengeli ve hakça gelir dağılımı, herkese sosyal güvenlik, tüm sahipsizleri koruma, tüm korunmaya muhtaç olanlara destek öncelikli hedeflerdir.

CHP ÇOĞULCUDUR:

Farklı sosyal sınıfların, inançların, kültürlerin ve etnik kimliklerin yaşadığı ülkemizde demokrasiyi derinleştirmek, iç barışın ve gelişmenin ön koşuludur.

ZOR ZAMANLARIN PARTİSİ CHP

Türkiye bir dönüm noktasında... Ülkemiz 1 Kasım 2015 Genel Seçimi'ne doğru yol alırken Türkiye'nin sorunları giderek büyüyor. Türkiye'nin tüm kaynaklarını şahsi çıkarları için kullanmaya çalışanlar ülkemizi dar boğaza, çatışmaya ve büyük bir bunalıma sürüklüyorlar.

7 Haziran'da ortaya çıkan milli iradeyi hazmedemeyenler;

ne pahasına olursa olsun iktidarı paylaşmak istemeyenler;

"Önce Türkiye" diyerek, hiçbir mevki pazarlığı yapmadan taşın altına elini koyan CHP'nin gösterdiği cesareti gösteremeyenler;

samimi değil, içten pazarlıklı davrananlar;

kişisel hesapları uğruna ülkeyi bu zor zamanda hükümete bırakmayanlar;

Türkiye'yi istikrarsızlaştıranlar;

Türkiye'yi Türkiye yapan tüm değerlerimizi yıkıyor.

Bu bildirge, zor zamanların partisinin, Cumhuriyet Halk Partisi'nin çağrısıdır. Türkiye'yi bu zor zamanlardan ancak Cumhuriyet Halk Partisi çıkarabilir. Çünkü büyük zorlukların üstesinden, ancak cesaret alabileceği, sırtını yaslayabileceği ve kendisine yön verecek güçlü bir geçmişe sahip olan bir irade gelebilir.

CHP, böyle bir tarihi mirasa sahip olan tek siyasal partidir.

BUNALIMDAKİ TÜRKİYE

Toplumsal hayatımızın neredeyse her alanında bir buhran yaşanıyor. Cumhuriyet Halk Partisi bu buhranların temelinde yatan beş önemli sorunu çözme ve ülkemizi istikrara, barışa ve refaha kavuşturma sözü veriyor.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

TOPLUMSAL ÇATIŞMA VE KÜRT SORUNU

AKP iktidarında ayrımcılık, ötekileştirme ve kutuplaştırma gündelik hayatımızın her alanına damgasını vuruyor. "Önyargı, kin ve nefret" toplumsal barışı ve bir arada yaşama arzusunu tehdit eden boyutlara ulaşmış durumda. AKP toplumu ayrıştırıyor, kamplara bölüyor. İktidar partisi, kendi siyasi çıkarlarını korumak için toplumda var olan ideolojik ve kültürel ayrışmaları derinleştiriyor. Karşılaştığı her sorunu, daha büyük sorunlar ve krizler yaratarak aşmaya çalışıyor. Gerilimin sürekli tırmandırılması çatışma ortamlarına zemin hazırlıyor. Çatışma ve kavga artık toplumun her alanını etkiliyor.

Bu tablonun tek sorumlusu AKP'dir. AKP, Kürt sorununu kapalı kapılar ardında, TBMM'den kaçırarak, demokratik meşruiyet olmadan çözmeye çalıştı. Elinde silah olanı güçlendirdi. Meclis'te siyaset yapanı yıprattı. Başkanlık sistemini geçirmek gibi gizli hesaplarla hareket etti. Çözüm için güçlü bir hukuki altyapı oluşturmaktan kaçtı. AKP, Kürt sorununu çözmek bir yana giderek derinleştirdi. AKP'nin gizli hesapları tutmayınca terör çok daha şiddetli bir biçimde yeniden başladı.

Toplumsal huzur ve barış, son zamanlarda hiç olmadığı kadar büyük bir tehlike içinde. Her gün gençlerimiz şehit düşüyor. Her gün kardeş kavgası derinleşiyor. Sokaklar hukukun egemenliğinden çıkıyor. Silah, siyasetin önüne geçmiş durumda. Şiddet, farklı kesimlerden insanlarımızı birbirleriyle konuşamaz hale getiriyor. Toplumumuz büyük bir buhran yaşıyor.

DARBE HUKUKU VE OTORİTERLEŞME SORUNU

Türkiye, Anayasa'nın askıya alındığı, siyasal sisteminin ne olduğunun bilinmediği, kararların Saraylarda verildiği, devletin bir bütün olarak meşruiyetinin aşındığı bir dönemden geçiyor. Tek adam rejimi kurma hevesi, sistemin tüm kurallarını aşındırıyor. Otoriter rejim Türkiye'nin istikrarını yok ediyor. Hukuk güç karşısında susuyor. Keyfilik artıyor.

Gücün karşısında hakkın, hukukun sesi olması gereken adliyeler, güçlünün baskı aracı oluyor. Adaletsizlik toplumsal hayatın her alanına yayılıyor. Hukuk susuyor; silah konuşuyor. Hukuk susuyor; hırsızlık,

yolsuzluk, sistemi sarmalıyor. Hukuk susuyor; baskı artıyor. Hukuk susuyor; ezenler dokunulmaz hale geliyor, ezilenler çaresiz kalıyor.

Siyaset ve demokrasi bir buhran yaşıyor.

DIŞ POLİTİKA SORUNU

Türkiye, her geçen gün yalnızlaşıyor. Mezhepçilik, maceraperestlik, kabadayılık tuzaklarına düşmüş olan dış politika, dost değil, düşmanlar yaratıyor. Türkiye bölgesinde bir istikrarsızlık kaynağı haline geliyor. Ülkemiz, doğmasında ve derinleşmesinde iktidar partisinin payı olan uluslararası krizlerin, siyasi, ekonomik ve insani yansımaları ile boğuşuyor. Türkiye, tarihi boyunca yöneldiği Batı'dan uzaklaşıyor. Yönü belirsiz, pusulasız, fırtınalı denizlere sürükleniyor. Türkiye demokrasi ile yönetilen, sistemlerinin temelinde insan hakları ve özgürlükler olan müttefiklerini bırakıyor. Otoriter, mezhepçi, istihbarat örgütleri ile ayakta kalan bazı Orta Doğu rejimleri ile birlikte anılır hale geliyor.

Dış politikamız bir buhran yaşıyor.

EKONOMİK SORUN

Türkiye ekonomisi alarm veriyor. Ekonomimiz artık yerinde dahi saymıyor, geriye gidiyor. 17 milyonu aşan yoksulumuz ve 6 milyonu aşan işsizimiz azalmıyor, artıyor. Türk Lirası her gün değer kaybediyor. Girişimciler önlerini göremiyor. Yatırımcılar ülkeden kaçıyor. Türkiye küresel yarışta geriye düşüyor. Türkiye büyüyemiyor. Türkiye üretmiyor. Türkiye iş yaratamıyor. Türkiye'de gelir dağılımı bozuluyor.

Vatandaş bu sorunlarla uğraşırken, insanlarımız çocuklarının geleceği için kaygılanırken, iktidar sahipleri kaynaklarımızı israf ediyor. Yurttaşlarımız madenlerde, inşaatlarda, tarlalarda, tersanelerde ezilirken, siyasetten zengin olanlar saraylarda, yalılarda, köşklere yaşıyor. Devlet kaynakları havuzlara akıtılıyor. Türkiye'nin geleceği için hayati önemde olan kaynaklar yolsuzluk batağında kayboluyor.

Rant odaklı, tek yönlü, üretmeden tüketmeye dayalı ekonomik büyüme modeli Türkiye'nin büyük hedeflerine ulaşmasına engel oluyor.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

Türkiye orta gelir ve orta teknoloji tuzağında patinaj yapıyor, çok kıymetli bir zamanı kaybediyor.

Ekonomimiz bir buhran yaşıyor.

EĞİTİM SORUNU

Demokrasimizin geleceği için, toplumsal hoşgörünün yeşermesi için, ekonomimizin bilgi ekonomisine geçebilmesi için ve dünya ile rekabet edebilmemiz için hayati önemdeki eğitim sistemimiz felç olmuş durumda. Eğitimde yaşanan sorunlar geleceğimizi karartıyor.

Son 12 yılda 13 kez değişen eğitim sisteminden hiçbir veli memnun değil. Ülkemizde tüm anne babalar çocuklarının geleceği için kaygılanıyor. Devlet okulları kendi kaderlerine terk ediliyor, öğrenciler istemedikleri okullara gitmeye zorlanıyor. İyi ve kaliteli eğitim sadece gelir durumu iyi olan çok ufak bir azınlığın ayrıcalığı haline geliyor. Kalitesiz eğitim fakirin çocuğunu fakirliğe mahkûm ediyor. Binlerce öğretmen kadrosuz bekletiliyor. Bilim dünyası ve üniversite yönetimleri baskı altına alınıyor. Üniversiteler, AKP'nin yerel örgütlerine çevrilmeye çalışılıyor. Mezunlarımız iş bulamıyor.

Sorgulamayı değil, dogmaları; demokrasiyi, özgür düşüncüyü değil, itaati; çoğulculuğu değil, tekçiliği önceleyen eğitim sistemi demokrasimizin geleceğini tehlikeye atıyor.

Eğitim sistemimiz bir buhran yaşıyor.

SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ İÇİN BÜYÜK DÖNÜŞÜM HEDEFLERİ

Türkiye'nin büyük bir dönüşüme ihtiyacı var. Türkiye'nin CHP'nin ısrarla savunduğu "büyük dönüşüm hedeflerinin" gerçekleştirilmesine ihtiyacı var. Türkiye'nin içinde bulunduğumuz buhrandan ülkemizi çıkaracak vizyon ve cesarete sahip bir siyasi kadroya ihtiyacı var. Türkiye'nin CHP'ye ihtiyacı var

Türkiye'nin sorunları derin, ama Türkiye çaresiz değil. Çünkü Cumhuriyet Halk Partisi var.

TOPLUMSAL DAYANIŞMA VE ÇÖZÜM İÇİN CHP

CHP toplumumuzu ayırıştırır ve çatıştıran kutuplaştırma siyasetine son verecektir. CHP iktidarında gerginlik kültürünü besleyen "şüphe, yaftalama ve tehdit" yöntemleri, yerini "diyalog, duygudaşlık ve ikna" gibi demokratik yöntemlere bırakacaktır. Etnik kimlik, inanç ve yaşam tarzı üzerinden politika yapılmayacak, kimliğinden dolayı kimse ötekileştirilmeyecektir.

Toplumsal huzurun sağlanması için Kürt sorununun en kısa sürede çözüme ulaştırılması gerekmektedir. CHP binlerce insanımızın yaşamını yitirmesine yol açan şiddeti ve çatışmayı Türkiye'nin gündeminden çıkarmakta kararlıdır. Devlet, temel görevi olan güvenliği tesis edecek, ama bunu insan haklarına tam saygı içinde, yeni yaralar açmadan yapacaktır.

CHP sorunu çözmek için samimi ve dürüst olacak, gizli bir ajandaya göre hareket etmeyecektir. Topluma izah edilemeyecek angajmanlara girmeyecektir. Çözüm barışçıl yöntemlerle, parlamenter zeminde, şeffaf, hukuka uygun bir biçimde ve toplumsal mutabakatla sağlanacaktır. Çözümün temelinde özgürlükçü ve çoğulcu bir demokrasi ve eşit yurttaşlık anlayışı olacaktır.

CHP yurttaşlarımıza hiç kimsenin eline bir daha silah almayacağı bir Türkiye sözü vermektedir.

BİRİNCİ SINIF DEMOKRASİ İÇİN CHP

Türkiye'nin parlamenter sistemi güçlendiren, güçler ayrılığı ilkesini ve hukukun üstünlüğünü egemen kılan, özgürlükçü bir anayasaya ve birinci sınıf demokrasiye ihtiyacı var. Fiilen anayasayı askıya alan otoriterliğe karşı, Cumhurbaşkanlığını parlamenter sistemin tanımladığı sınırlar içine alacak reformlara ihtiyacı var. Bunu sağlamak için darbe yasaları ortadan kaldırılmalıdır. Hak ve özgürlükleri evrensel standartlara taşıyacak yasal düzenlemeler hayata geçirilmelidir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

"Darbelerle hesaplaşacağız" diyerek iktidara gelenler, bugün iktidarlarını korumak için darbe hukukunun tüm baskıcı araçlarından istifade etmektedir. CHP, hukuk sistemimizden darbeci kurum ve kuralları silecek, darbe düzeninden istifade edenlerin iktidarına son verecektir. CHP, HSYK'yi yeniden yapılandıracaktır. Yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını güvence altına alacaktır. CHP, temel hedefi insan haklarının korunması olan, nitelikli bir yargı düzeninin kurulması için gerekli tüm tedbirleri alacaktır.

CHP birinci sınıf demokrasiyi, özgürlükleri genişleterek; çoğulculuğu tesis ederek; parlamenter sistemi güçlendirerek; parlamenter denetim mekanizmalarını etkin kılarak; yargının gerçek anlamda bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlayarak; yargı düzeninin niteliğini yükselterek; sivil toplumu güçlendirerek; örgütlülüğü destekleyerek; laikliği ısrarla savunmaya devam ederek; basınla değil, basının sesini kısımaya çalışanlarla mücadele ederek; şeffaflığı devletin her kademesine hâkim kılarak; siyasete egemen kılınmaya çalışılan kavga dilinin karşısına, uzlaşma kültürünü koyarak; kadın haklarını, kadınlarla beraber savunarak getirecektir.

Özgürlükçü ve çoğulcu demokrasinin, hukuk devletinin, temelinde insan hakları bulunan bir düzenin inşa edileceği yer TBMM olacaktır. Kurtuluş Savaşı'nı yöneten Meclis, Türkiye'nin haklar, özgürlükler ve hukukun üstünlüğü vizyonu ile yeniden kuruluşunun da merkezi olmalıdır. Türkiye'de demokrasinin sarayı Türkiye Büyük Millet Meclisi'dir. Türkiye'nin başka saraylara ihtiyacı yoktur.

DÜNYADA BARIŞ İÇİN CHP

CHP, dış politikamızı içinde bulunduğu krizden gerçekçi, barışçı, laik, uluslararası hukuka saygılı ve temel amacı yurttaşlarımızın güvenlik ve refahını artırmak olan politikaları ile çıkaracaktır. Barışçılık, kurucumuz Atatürk'ün "yurtta sulh, cihanda sulh" diyerek bizlere çizdiği en önemli hedeflerden biridir. Türkiye'yi, hayati ulusal çıkarları söz konusu olmadığı sürece, sıcak çatışmanın içine çekecek hiçbir adım atılmayacaktır. Dış politikamızdaki Avrupa yönelimi devam ettirilecektir.

Temelinde demokrasi, insan hakları ve sosyal devlet bulunan bir Avrupa'nın parçası olmak, ona güç katmak için çalışmak dış politikamızın öncelikli hedefi olacaktır.

Dış politikamız gerçekçilik temelinde şekillenecektir. Dış politikada maceraperestliğe, hamasete, dogmatik ve ideolojik saplantılara, iç politik kaygılarla sorumsuz davranışlara yer olmayacaktır. Laiklik dış politikaya da hâkim kılınacak, Türkiye'nin tehlikeli bir şekilde mezhepçi bir çizgiye kaymasının önüne geçilecektir. Dış politikada her şeyi aynı anda yapmaya çalışıp hiçbir alanda olumlu sonuç alamayan anlayış reddedilecektir. Öncelikleri iyi belirlenmiş, diplomatik hayatın gerektirdiği nezakete riayet eden bir yaklaşım öne çıkarılacaktır.

Dış politikamızın hedefi iktidardaki azınlığın uluslararası bağlantılarına, ideolojik dostluklarına hizmet etmek değil, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının güvenlik ve refahını artırmak olacaktır.

KALKINAN TÜRKİYE İÇİN CHP

Ekonomik krizden çıkış, hukuk düzeninin tesis edilmesi, yaratıcı ve yenilikçi sektörlerin gelişmesi, bilgi ekonomisinin üzerinde yükseleceği eğitim atılımlarının gerçekleştirilmesine bağlıdır. Üretenin desteklenmesine, kaynakların yolsuzlukla çarçur edilmemesine, girişimciler için eşit ve adil rekabet ortamının yaratılmasına bağlıdır. Sosyal yardımların oy toplama için değil, hak olarak verilmesine bağlıdır. Sosyal politikaların seçim yatırımı değil, Türkiye'nin geleceğine yatırım olarak gören vizyonun ortaya koyulmasına bağlıdır.

CHP, ekonomimizi yeniden üreten ve adil paylaşan bir düzene kavuşturacak, Türkiye'yi krizden çıkaracaktır. CHP istihdam odaklı bir kalkınma hamlesi gerçekleştirecektir. CHP ülkemizi orta gelir ve orta teknoloji tuzağından çıkaracaktır. Üretimde katma değeri ve Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünü artıracaktır. CHP refahı tabana yayacak ve sosyal adaleti tesis edecektir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

CHP iktidarında Türkiye ekonomisi, düşük katma değer üreten sektörler üzerinde emekleyen bir ekonomi olmaktan çıkacak, temelinde yaratıcı sektörler olan yenilikçi bir ekonomi haline gelecektir. Ekonomi politikaları rantı değil, üretimi teşvik edecektir. CHP'nin geliştirdiği "Merkez Türkiye" projesi gibi kamu-özel sektör iş birliğine dayalı yatırımlar, CHP'nin bu ekonomik vizyonunun en hızlı şekilde hayata geçmesini sağlayacaktır.

GELECEĞE HAZIR GENÇLER İÇİN CHP

Çağın gerektirdiği becerilere sahip insanların yaşadığı ülkeler yüksek katma değerli ürünler üretiyor ve zenginleşiyor. Türkiye'de ise kişi başına düşen gelirimiz uzun zamandır artmıyor. Ülkemiz yüksek katma değerli ürün üretmiyor. Çünkü eğitim sistemimiz yetersiz.

Demokrasimizin geleceği için, ekonomimizin bilgi ekonomisine geçebilmesi ve dünya ile rekabet edebilmesi için eğitim sistemimizin sorunları çözülmeli. Eşit, parasız, bilimsel, kaliteli ve sorgulayıcı bir eğitim sistemi kurulmalı. Milli değerlerimizi öğreten ama evrensel gerçekler ve değerlerle örtüşen bir müfredat oluşturulmalı. CHP bu hedefleri gerçekleştirecek bir eğitim reformunu hayata geçirecektir.

CHP çocuklarımıza ezberciliği değil, sorgulamayı öğreten, onların analitik ve sosyal becerilerini geliştiren bir eğitim sistemi kuracaktır. Çocuklarımızın çağdaş ve nitelikli bir eğitim alabilmeleri için okullarımızın fiziki kapasitelerini geliştirecektir. Eğitim sistemimizin herkes için eşit fırsatlar sunmasını sağlayacaktır. CHP iktidarında YÖK kaldırılacak, üniversitelerin mali ve yönetsel özerkliği sağlanacaktır. Üniversiteler iktidar partisine yakınlıklarına göre değil, ihtiyaçlarına ve bilimsel başarılarına göre desteklenecektir.

Bu reformların başarıya ulaşabilmesi için atılacak adımlar eğitim emekçileri ve sivil toplumla istişare içinde belirlenecektir. CHP iktidarında öğretmenler hak ettikleri değeri görecekler. Toplum lideri öğretmenler yetiştirilecek, öğretmenler yeniden toplumsal gelişmenin öncüsü olacaktır. CHP, öğretmenlerin partisidir. CHP, Cumhuriyet'in temellerini birlikte attığı öğretmenlerle beraber demokratik bir toplumun ve bilgi ekonomisinin de temelini atacaktır.

BUNALIMDAN ÇIKIŞIN VE ÇÖZÜMÜN ADRESİ CHP

Buhranlı dönemlerden kurtuluş, liderlik ister. Türkiye'nin bu günlerde aradığı liderliği gösterebilecek tek parti CHP'dir. CHP, zor zamanların partisidir.

Türkiye'yi bu buhrandan ancak CHP çıkarabilir. Çünkü CHP, Türkiye'nin sorunlarına dair bilgisini ve öngörüsünü kanıtlamış tek partidir. CHP, daima doğruları öngörmüş, doğruları söylemiştir. Şimdi sıra, doğru politikaları uygulamaktır.

Türkiye'nin temel sorunlarını ancak CHP çözebilir. Çünkü zor zamanlarda liderlik yapabilmek, güçlü karakter gerektirir. Güçlü karakter, değerlerinizi en zor zamanlarda dahi eğilmeden savunabilmeyi gerektirir. En zor zamanda dahi sözünü tutabilmeyi gerektirir. CHP, bu güçlü karakteri gösteren partidir. CHP, "Türkiye'nin birleştirici gücü olacağım" diyen ve Türkiye'de her kesimle konuşabilen tek siyasi aktördür. "Herkes için CHP" diyen ve kendisine oy versin vermesin her kesimin haklarını savunma sözünü tutandır. "Ne ezen ne ezilen, insanca hakça bir düzen" diyerek, emekçinin, ezilenin, dışlananın yanında olma sözünü tutandır CHP.

CHP Atatürk'ün partisidir.

Saltanata son verenlerin, Cumhuriyet diyenlerin, bir devir kapatıp bir devir açanların partisidir.

Her türlü baskıya rağmen, ülkeyi dünya savaşının dışında tutmayı bilenlerin partisidir.

Demokrasi için iktidardan vazgeçmeyi bilenlerin partisidir.

Darbelerle direnenlerin partisidir CHP. Darbelerde kapatılsa da, malına mülküne el koyulsa da, yöneticileri hapse atılsa, arşivleri yakılsa ve eli kolu bağlansa da, hiçbir darbenin, hiçbir darbecinin, hiçbir saltanat heveslisinin bu halkın gönlünden atamadıkları partidir CHP.

Zor zamanların partisidir CHP.

CHP şimdi de Türkiye'yi krizden çıkarma sözünü vermektedir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ÖZGÜRLÜK, HUKUK DEVLETİ VE DEMOKRASİ

CHP ülkemizde özgürlüklerin, demokrasinin ve hukuk devletinin sağlam temellere oturtulmasını, sosyal adaleti gerçekleştirmenin, ekonomik gelişmeyi sağlamanın ve bilgi toplumuna ulaşmanın temel koşulu olarak görmektedir. Bu hedeflere ulaşmak ancak demokratik değerlerin ve hukuk devleti ilkelerinin kurumsal ve ahlaki düzeyde tam olarak yerleştirilmesi ile mümkündür.

Türkiye'de demokrasinin ve hukuk devletinin karşısındaki en büyük tehdit, milli irade adına hareket etme iddiasıyla siyaseti ve devleti tekeline almaya çalışan AKP iktidarındır. İktidarın tekelleşmesi, denge ve denetleme yetkilerinin gasp edilmesine yol açmıştır. AKP iktidarı, yasallık görüntüsü altında hukuksuzluğu, devleti yönetme görüntüsü altında keyfiligi, kalkınma görüntüsü altında rant paylaşımını topluma dayatan bir düzen kurmuştur. CHP, tüm bu hukuksuzluklara, ihlallere ve baskılara karşı, bir yandan anayasal ilkeleri ve kurumları, diğer yandan insan haklarını ve özgürlükleri büyük bir inanç ve cesaretle savunmuştur.

Türkiye'de otoriterleşen bir rejime karşı hukukun üstünlüğüne, yurttaşların haklarını ve kurumsal özerkliği güvence altına alacak yeni bir demokrasi anlayışına ihtiyaç vardır. Türkiye'de baskıcı bir rejime karşı güçler ayrılığını, çoğulculuğu ve barış içinde bir arada yaşama kültürünü savunacak yeni bir siyaset anlayışına ihtiyaç vardır. Türkiye, bireyleri, toplumu ve anayasal kurumları baskı altına alan bir iktidara karşı, özgürlüğü ve demokrasiyi kararlılıkla sahiplenme noktasına gelmiştir.

KUVVETLER AYRILIĞI VE HUKUK DEVLETİ

Yürütmenin denetlenmesi, demokrasinin ve hukuk devletinin vazgeçilmez ilkelerinden biridir. Bu ilkenin korunması için, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) yürütme üzerindeki denetimi eksiksiz ve kusursuz olarak işletilmelidir. TBMM, millet iradesinin devredilemez ve indirgenemez bir yansımasıdır. CHP, yürütme karşısında Meclis'in yetkilerini güçlendirerek, denge ve denetleme işlevlerinin tam olarak yerine getirilmesini sağlayacaktır. CHP, milli iradenin; bir zümrenin, bir menfaat çevresinin, bir liderin ya da bir ailenin özel çıkarları için kurban edilmesine izin vermeyecektir. Türkiye'nin

geleceğini ilgilendiren iç ve dış politika kararlarının, TBMM'den kaçırılarak kapalı kapılar ardında ve gizli pazarlıklarla alınmasına son verecektir. CHP, Cumhuriyetimizin ve demokrasimizin en önemli kurumu olan TBMM'yi kuvvetler ayrılığı ilkesinin özüne sahip çıkararak güçlendirecektir.

CHP, TBMM İçtüzüğü ve Siyasi Partiler Yasası'nda yapacağı değişikliklerle Meclis'in tek parti meclisine, iktidarın tek adam iktidarına ve devletin tek parti devletine dönüşmesine engel olacaktır. Askeri darbe kalıntısı seçim barajı düşürülerek Meclis'te siyasal çoğulculuğun önü açılacaktır. TBMM'nin, tekçi iktidar tehlikesine karşı en temel güvence olması sağlanacaktır. CHP, dengelenmiş ve denetlenmiş bir demokrasinin, ancak siyasal çoğulculuk ve kurumsal özerklik sayesinde mümkün olabileceğine inanmaktadır.

CHP, seçimlerin meşruiyetine gölge düşürülmesine son verecektir. Türkiye'de tüm seçimlerin serbest ve adil biçimde yapılmasını sağlayacak, seçim süreçlerinin şaibeli hale gelmesini önleyecektir. Kamu kaynaklarının ve personelinin, seçim sonuçlarına etki edecek biçimde partizanca kullanılmasının önüne geçecektir. CHP, tüm yurttaşlarımıza tüm seçimlerin özgür ve adil biçimde gerçekleştirilmesinin güvencesini vermektedir.

Mutlak ve keyfi iktidar eğilimlerine karşı en önemli güç, hukukun üstünlüğü ilkesidir. Hukukun üstünlüğü, adil yargılanma hakkı ile birlikte yasaların yurttaşlara karşı bir silah olarak kullanılmasının önüne geçer. CHP, yargıyı özerklikten uzaklaştıran, Anayasa Mahkemesi'ni ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nu siyasi müdahalelerle yönlendiren bir iktidarın, hukuk devletini ortadan kaldırdığına inanmaktadır. CHP iktidarında yargı erki üzerindeki tüm siyasi baskılar ortadan kaldırılacak, yargının tam bağımsızlığı sağlanacaktır.

Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı makamı her düzeyde yetki ihlallerine ve yetki aşımına sebep olmaktadır. Cumhurbaşkanlığı makamı, bilinçli olarak siyasallaştırılmış ve Anayasa'da çizilen görev tanımının ötesine geçmiştir. Cumhurbaşkanlığı makamının anayasal yeminden kaynaklanan konumu ve yetkileri kasıtlı olarak ihlal edilmiş ve Cumhurbaşkanı'nın sorumsuzluğu kötüye kullanılmıştır. Yürütme organı, görev tanımının sınırlarını aşmış, hukuku ihlal eden bir konuma sürüklenmiştir. Tarafsız olması gereken kurumlar partizanlığın sembolü haline gelmiştir. CHP, gerekli

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

yasal düzenlemeleri yaparak ve yasaların tam olarak uygulanmasını sağlayarak parlamenter sistemi güçlendirecektir. Cumhurbaşkanlığı'nın yürütme, yasama ve yargı üzerinde kurduğu hukuk dışı baskıları ortadan kaldıracaktır.

ÖZGÜRLÜKLER VE İNSAN HAKLARI

CHP'nin önceliği, hukukun üstünlüğünü ve temel hakları yeniden tesis etmek, korkuya son vererek "Özgürlükler Cumhuriyeti'ni" kurmaktır. Ülkemizin genç, kadın, emekçi ve kırılgan tüm kesimlerinin her türlü baskıcı ve ataerkil güç odaklarına karşı savunulması gerekmektedir. Haklarına sahip çıkan özgür bireyler, demokratik ve kalkınmış bir toplumun temel taşıdır. CHP, haklar ve özgürlükler siyasetini hayata geçirerek yurttaşlarımızı güçlendirecek ve özgürlüklerini teminat altına alacaktır. CHP'nin "haklar ve özgürlükler siyaseti", demokratik yurttaşlık anlayışının temelini oluşturmaktadır. Haklar ve özgürlükler siyaseti, ayırım yapmaksızın tüm yurttaşları etnik, dinsel, sınıfsal ve cinsel tahakküm biçimlerine karşı koruyan, dezavantajlı gruplarla dayanışmayı öngören tek siyaset biçimidir. CHP, yurttaşlığı sembolik bir hukuki statü olarak değil, bireyleri demokratik dönüşüm ve dayanışma gücüne kavuşturan bir siyasi fırsat olarak tanımlamaktadır. Yurttaşlığı, barışçı ve demokratik bir gelecek için dayanışmayı seçen insanların demokratik yönetim iradesine sahip olması olarak tanımlamaktadır.

CHP, yurttaşların geçmişten gelen kimliklerini ötekileştirmeyecek, yurttaşlık haklarının en ileri düzeye taşınmasını sağlayacaktır. Yurttaşların yaşam hakkına, bedensel bütünlüğüne, maddi ve manevi varlığına yönelik keyfi şiddete ve işkenceye izin vermeyecektir. Muhafif grupların sindirilmesine son verecek; bireylerin haysiyetini ve özel hayatını zedeleyen tüm uygulamaları ortadan kaldıracaktır. Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT), Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) ve emniyet güçleri tarafından yürütülen hukuksuz gözetleme ve fişleme faaliyetlerinin durdurulmasını sağlayacaktır. Gazeteciler, katılımcılar ve öğrenciler üzerinde uygulanan korku ve yıldırma siyasetine son verecektir. CHP, insan hakları karnesi gittikçe kötüleşen Türkiye'nin, yeniden AB ilkeleriyle ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'yle uyumlu bir demokrasi haline gelmesini sağlayacaktır.

Cezasızlık, Türkiye'de bir yönetim ilkesi haline gelmiştir. Hak ihlallerinden yolsuzluklara kadar pek çok alanda yargı önünde hesap vermeyen bir yönetim anlayışı egemen olmaktadır. Hak ihlalinde bulunan güvenlik görevlilerinin cezasız kalmasına göz yumulmamalıdır. CHP, tüm kamu uygulamalarının yasal sınırlar içerisine çekilmesini ve ihlallerin cezasız kalmamasını sağlayacaktır. Cezasızlığın önüne geçilmesi, Türkiye'de hukukun üstünlüğünü yeniden tesis etmenin vazgeçilmez ön koşuludur.

Sosyal demokrat dünya görüşünü benimseyen CHP, bireyin tam özgürlüğünü sağlamak için siyasi özgürlüğün ekonomik özgürlükle tamamlanması gerektiğini savunmaktadır. Demokratik yurttaşlık anlayışının, sosyal yurttaşlık anlayışıyla desteklenmesi gerektiğini savunmaktadır. CHP mevcut siyasi iktidarın yoksullukla mücadele etmek yerine yoksulluğu yönetme politikalarına, bireyi güvence altına alan güçlü bir sosyal devletin kurulmasıyla son vermeye kararlıdır.

CHP tüm yurttaşlarımız için, başta Aile Sigortası olmak üzere, adil asgari ücret hakkı, sosyal güvenlik hakkı, sağlık hakkı ve eğitim hakkını herkes için eşit bir şekilde ve kararlılıkla gözetecektir. Çocukların, kadınların, yaşlıların, emeklilerin ve engellilerin sosyal haklardan kapsamlı biçimde yararlanabilmesi için gerekli tüm adımları atacaktır. CHP, Türkiye'de yeni "sosyal demokratik bir uygarlığın" oluşturulması projesini adım adım hayata geçirecektir.

LAİKLİK

Laiklik anlayışımız, demokrasi anlayışımızın ışığında şekillenecektir. İçinde bulunduğumuz coğrafya ve ülkemizde yaşanan gelişmeler laiklik olmadan demokrasinin, demokrasi yaşatılmadan laikliğin güvence altına alınamayacağını açıkça ortaya koymuştur. CHP iktidarında din ve vicdan özgürlüğü güvence altına alınacaktır. Siyaset ve din ayrı tutulacak, dinin siyasete alet edilmesine karşı çıkılacaktır. Devlet tüm inançlara ve bireysel tercihlere eşit mesafede duracak, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bu ilke çerçevesinde hareket etmesi sağlanacaktır. Kurum, çoğulcu ve kapsayıcı bir yapıya kavuşturulacak, gündelik siyasetin dışında tutulacaktır.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

KÜRT SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ İÇİN TAM DEMOKRASİ VE EŞİT VATANDAŞLIK

CHP, ırkı, cinsiyeti, dili, dini, mezhebi, düşüncesi, doğum yeri, sosyo-ekonomik durumu ne olursa olsun tüm insanların birbirine eşit olduğu görüşünü savunur. Her insan, insan olmasından dolayı can ve mal güvenliği, düşünce ve inanç özgürlüğü, eğitim ve sosyal güvence başta olmak üzere temel hak ve özgürlüklere sahiptir. Ancak iftiranın, hakaretin, şiddetin, ırkçılığın, ayrımcılığın ve nefret söyleminin söz konusu olduğu durumlarda hakların ve özgürlüklerin kullanılmasına sınır getirilebilir. İnsan hak ve özgürlüklerinin, çoğunluğun iradesi gerekçe gösterilerek sınırlandırılması söz konusu olamaz.

CHP için eşit ve özgür yurttaşlık ideali önceliklidir. İnsanın özgürleştirilmesi için hak ve özgürlüklerin soyut birer hukuki statü olmaktan çıkarılarak, gerçekleştirilebilir hale getirilmesi gerekir. Bu amaca ulaşılması, devletin her kimliğe, inanca ve yaşam tarzına eşit mesafede durmasına bağlıdır. Ülkemizdeki sorunları eşitlik, özgürlük ve adalet temelinde çözmeyi hedefleyen CHP, Kürt sorununu da eşit yurttaşlık ve tam demokrasi anlayışı içinde çözecektir.

Cumhuriyet tarihinin en önemli sorunlarının başında gelen Kürt sorunu, bir demokrasi eksikliği sorunu olarak anlaşılmalıdır. Sorunun çözümü için de esas olan daha fazla özgürlük, demokrasi ve hukuk devleti anlayışıdır. Kalıcı barışın tek yolu budur. Ancak bu şekilde yurttaşlarımızın can güvenliği korunabilir ve halkın refah seviyesi yükseltilebilir. Kürt sorununun salt bir güvenlik sorunu olarak görülmesi, yurttaşlarımızın insani ve demokratik taleplerinin geri çevrilmesine yol açmıştır. Güvenlikçi bakış açısından kaynaklanan yanlış uygulamalar, demokratik muhalefetin sindirilmesine ve yurttaşlarımızın önemli bir bölümünü mağdur eden ve aidiyet duygularını zedeleyen baskılara yol açmıştır.

Günümüzde herkesin canını yakan, binlerce insanımızın hayatına mal olan bir şiddet ve terör ortamı yaşanmaktadır. Şiddetin ve terörün ivedilikle sona erdirilmesi ve konunun aynı zamanda tarihi, toplumsal ve siyasi bir sorun olarak ele alınması gerekmektedir. Baskı politikaları, yasaklar ve insan hakları ihlallerinin, dar güvenlikçi yaklaşımların, sorunun çözümüne

katkıda bulunmayacağı açıkça görülmüştür. Sorunu çözmek için insan hakları ihlallerinin ortadan kaldırılması, bölgede yaygın olan işsizlik ve yoksulluğa karşı kararlı bir mücadele yürütülmesi gerekmektedir. Bölgenin sosyal ve ekonomik bakımdan hızla kalkındırılması gerekmektedir.

Ülkemizde özgür ve eşit yurttaşlık ilkesi fiyatta tam olarak sağlanamamıştır. Demokrasi eksikliği, hak ihlallerinin yanı sıra toplumumuzun hafızasına kazınan derin acılara neden olmuştur. Geçmişte yaşanan ve toplumsal hafızamızda yer eden yanlış uygulamalarla ve onların bölge halkını yaralayan sonuçlarıyla yüzleşilmesi gerekmektedir. Eşit yurttaşlık anlayışını ekonomik, toplumsal ve kültürel alanlarda etkin kılarak, duygusal kopukluklar sona erdirilmelidir. Bu yolla, Kürt yurttaşlarımızın Türkiye Cumhuriyeti ile olan bağları güçlendirilmelidir.

Şiddet ve çatışma ortamı toplumumuzun bir kesiminde devlete ve rejime olan güvenin zayıflamasına, diğer kesimlerinde ise ülkenin bölüneceği kaygısının yerleşmesine yol açmıştır. Bu nedenle şiddet ortamının yarattığı güvensizlik duygusunun ortadan kaldırılması gerekmektedir. Geniş bir toplumsal mutabakat sağlanarak, toplumumuzun farklı kesimleri arasında güven duyguları ve kardeşlik bağları sağlamlaştırılmalıdır. Çözüm için gerekli olan, tek başına güvenliğe, ekonomik kalkınmaya, insan haklarına, hukuk devletine ya da eşit vatandaşlığa odaklanan bir yaklaşım değil, bunların tümünü içine alan yeni bir anlayışın oluşturulmasıdır.

CHP, geçen 30 yılda binlerce insanımızın yaşamdan koparılmasına neden olan, ülkemizi hala bir ateş çemberinde tutarak sağlıklı bir demokrasinin önünü tıkayan şiddeti, çatışmayı ve terörü Türkiye'nin gündeminden çıkarmaya kararlıdır. Sorunun güvenlik boyutu, insan hakları ihlalleri ve demokrasi eksikliğinin devamı için bir gerekçe olarak kullanılmamalıdır. Demokratik siyaset mekanizmaları geliştirilerek, silahın siyasetin önüne geçtiği, şiddetin toplumumuzu ayrıştırdığı bir dönem son bulacaktır. CHP, yurttaşlarımıza, hiç kimsenin eline bir daha silah almayacağı bir Türkiye sözü vermektedir.

Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgeleri'nin iki temel ekonomik sorunu yoksulluk ve eşitsizliktir. CHP ekonomik sorunları demokratikleşme ve hukuk devletinin geliştirilmesi ile birlikte değerlendiren bütüncül bir

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

kalkınma yaklaşımını esas almaktadır. CHP iktidarında, bölgelerarası eşitsizlik ve kronikleşen işsizlik ve yoksulluk sorunlarının çözümü için bölgeye büyük çaplı ve üretken kamu yatırımlarının yapılması öngörülmektedir. CHP, bölgeye özel kalkınma programları hazırlamış olan tek siyasi partidir. CHP, GAP projesinin sürdürülebilir kalkınma perspektifi dikkate alınarak süratle tamamlanması gerektiğini savunmaktadır. CHP'nin Aile Sigortası projesi, bölgede yoksulluğa son verecektir. Demokrasinin yerleşmesi ve kalıcı barışın sağlanması, bölgenin ekonomik potansiyelinin artırılmasının vazgeçilmez ön koşuludur.

CHP, Kürt sorununun çözümü için en geçerli yöntemi öneren siyasi partidir. Çözüm süreçlerine siyaset dünyası ve toplum en geniş biçimde katılmalıdır. Çözüm süreci demokratik ve katılımcı bir anlayışla yürütülmelidir. CHP çözümün en önemli adresinin TBMM olduğunu daima kararlılıkla savunmuştur. Çözüm için yasal ve idari düzenlemelerin ötesinde geniş bir toplumsal mutabakat zemini hazırlanmalıdır.

Çözüm süreci yöntemi konusunda CHP üç yeni kurum oluşturulmasını önermektedir. Birincisi, temsil edilen siyasi partilerin katılımıyla TBMM'de bir Toplumsal Mutabakat Komisyonu kurulmasıdır. Bu komisyon, sorunun anayasal boyutları da dâhil olmak üzere tüm boyutlarını kapsayan temel mutabakat zeminini oluşturacaktır. Komisyon, Kürt sorununa ilişkin olarak hükümetin, siyasi partilerin, devlet kurumlarının görüşlerini alacak ve değerlendirecektir. Komisyon tarafından hazırlanan rapor bir yılı aşmayan bir süre içerisinde TBMM Genel Kurulu'na iletilecektir. Komisyon, oluşturulacak Ortak Akıl Heyeti'ni, TBMM'de temsil edilmeyen kesimlerin, STK'lerin, sendika ve meslek odalarının süreçle ilgili düşüncelerini toplama ve değerlendirme konusunda görevlendirecektir. Bu kapsamda oluşturulacak Gerçekleri Araştırma Komisyonu sorunların çözümünde geçmişle yüzleşilmesi, toplum kesimleri arasında kalıcı bir güven ortamının oluşturulması, ortak yaşam kültürünün geliştirilmesi için gerekli çalışmaları yürütecek ve öneriler hazırlayacaktır.

CHP için esas olan, ülkemizin birliğinin ve bütünlüğünün sağlanmasıdır. Bütünlüğümüz ancak özgürlükçü ve çoğulcu bir demokrasi ile sağlanabilir. Bunun için farklı kimliklerin, inançların ve yaşam tarzlarının kendilerini

ifade edebilmesi, özgür ve eşit hissetmesi sağlanmalıdır. Kürt sorununa kalıcı çözüm getirmek için barış, demokrasi ve ekonomi boyutlarının göz ardı edilmemesi ve birlikte ele alınması gerekmektedir.

TOPLANTI VE GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ

Türkiye'de özellikle Gezi Hareketi sonrasında toplantı ve gösteri haklarının kısıtlanmasına yönelik uygulamalar yoğunluk kazanmıştır. Yurttaşlarımız "makul şüpheli" durumuna düşürülmüş, her türlü sosyal paylaşım potansiyel suç kanıtı konumuna getirilmiştir. Çalışanlar, öğrenciler ve sanatçılar üzerinde çok yönlü baskı kurulmuştur. Türkiye, polis ve istihbarat görevlilerinin yetkilerini keyfi ve aşırı biçimde kullandığı bir baskı ve fişleme devletine dönüşmüştür. Kitlesele gözaltılar olağanlaşmış, usulsüz tutuklamalar cezalandırma halini almıştır. Aşırı güç kullanımı, kötü muamele ve hakaret sıradan uygulamalar haline gelmiştir. CHP gerekli tüm yasal ve idari önlemleri alarak yurttaşlarımızın toplantı ve gösteri özgürlüğünün gelişmiş demokrasilerdeki düzeye eriştirilmesini sağlayacaktır.

ÖZGÜR VE ÇOK SESLİ MEDYA

İfade özgürlüğü, en çok medya ve İnternet alanında geriletilmiştir. Uygar dünyadaki gelişmelerin aksine Türkiye, medyayı ve İnternet'i sansürleyen, gazetecileri tutuklayan ve muhalif görüşleri sindiren bir ülke konumuna sürüklenmiştir. İnternet yasakları iktidarın, ifade özgürlüğüne ve özgür kamusal alana inandığının önemli bir göstergesidir. CHP öncelikle basın mensuplarının özgürce haber yapma ve yurttaşların farklı kaynaklardan bilgilenme hakkını gözetecektir. Medya ve İnternet alanı, içinde bulunduğu büyük karartmadan kurtarılacak; her türlü bilginin gün ışığına çıkarılması sağlanacaktır.

RTÜK, TRT ve TMSF'ye devredilen medya kuruluşları tarafı propagandanın birer aracına dönüşmüştür. Genç ve eğitimli nüfusuyla bilgi toplumunun ve bilgi ekonomisinin önde gelen ülkelerinden biri olması gereken Türkiye, mevcut iktidar döneminde sansürün ve soruşturmanın ülkesi haline dönüştürülmüştür. CHP, bağımsız, özgür ve çoğulcu bir medyanın oluşturulması için tüm yasal ve mali tedbirleri alacak, yurttaşların farklı kaynaklardan bilgilenme hakkını koruyacaktır.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ÖRGÜTLÜ TOPLUM

Ülkemizde sivil toplum, siyasi iktidarın baskısı altındadır. Örgütlü çoğulculuğun alanı olması gereken sivil toplum, hızla iktidarın güdümüne sokulmakta ve tek sesli hale getirilmeye çalışılmaktadır. Demokratik çoğulculuk ilkesi, iktidar tarafından bir tehdit olarak görülmektedir. Sendikalar, meslek odaları ve işveren dernekleri iktidara yakın davranmaya zorlanmaktadır. Akademisyenler, yazarlar ve sanatçılar her fırsatta günah keçisine çevrilmektedir. İktidar tekelci ve kayırmacı bir biçimde kendi sivil toplumunu yaratmaya çalışmakta, kendisiyle birlikte hareket etmeyen kuruluşları marjinalleştirmekte ve yok olmaya zorlamaktadır. Oysa bir ülkede demokrasinin kökleşebilmesi için, siyasi iktidarın güçlü sivil toplum tarafından denetlenmesi ve dengelenmesi gerekir. CHP, demokratik bir toplumun temeli ve zenginlik kaynağı olan örgütlü toplumu ve çoğulculuğu geliştirmek için gereken tüm düzenlemeleri yapacaktır.

BİLGİ TOPLUMU VE DEMOKRASİ

CHP, bilgi toplumuna geçişte güçlü bir demokrasinin yapacağı katkı kadar, teknoloji ve bilgi temelinde dönüşümün de demokrasimizi güçlendireceğine inanmaktadır. Bilgi çağının sağladığı olanakların üst düzeyde kullanılması ile yurttaşlarımız, karar alma süreçlerine daha etkin şekilde katılabilecektir. CHP iktidarında, bilgi toplumuna geçişi sağlamak için insana daha çok yatırım yapılacak, yurttaşlarımızın kendini gerçekleştirebilmesi için daha fazla olanak sunulacaktır. Devlet ve yurttaş ilişkisinin bu çerçevede yeniden düzenlenmesi ile tüm yurttaşlarımız demokratik haklarından sonuna kadar yararlanabilecektir. Bilgiye erişimin artması, hem kamu hizmetlerinin daha geniş kitlelere ulaşmasını mümkün kılacak, hem de siyasal süreçlerin giderek şeffaflaşmasını sağlayacaktır.

ÖZGÜRLÜKÇÜ DEMOKRASİ İÇİN ÖZGÜRLÜKÇÜ ANAYASA

CHP, özgürlükçü demokrasinin gelişmesi ve toplumsal barışın sağlanması için tüm yurttaşlarımızın özgürlüklerini genişleten ve koruyan yeni bir anayasaya ihtiyaç olduğunu savunmaktadır. Yapılacak yeni anayasa, demokrasi, hukuk devleti, sosyal adalet ve insan haklarına saygı üzerinde yükselmeli ve tüm toplumumuzu kucaklayıcı nitelikte olmalıdır. CHP'nin hedefi, toplumsal uzlaşya ve siyasi partiler arasında geniş bir mutabakata dayalı süreç temelli bir anayasa hazırlamaktır.

HAKLAR VE ÖZGÜRLÜKLER CUMHURİYETİ

- Yurttaşların yaşam hakkının güvence altına alınmasına öncelik vereceğiz.
- Keyfi şiddete, eziyete, işkenceye ve yurttaşların onurunun zedelenmesine izin veren tüm yasa ve uygulamaları kaldıracamız.
- Barışçıl toplantı ve gösteri hakkının özgürce kullanılmasını yasal güvence altına alacağız.
- Bu hakkı kullanan yurttaşların devlet tarafından "makul şüpheli" olarak görülmesini önleyeceğiz.
- Özgürlükçü demokrasinin ve denge denetleme mekanizmalarının vazgeçilmez bir unsuru olan örgütlü toplumu güçlendireceğiz.
- Tüm siyasal, sosyal ve kültürel hakları çoğulcu bir anlayışla ve toplu bir şekilde geliştireceğiz.

GÜÇLENDİRİLMİŞ PARLAMENTO SİSTEMİ

TBMM'YE ETKİNLİK KAZANDIRACAĞIZ

- Yasa tasarılarının ve tekliflerinin yasama organında ve ulusal kamuoyunda yeterince tartışıldıktan sonra kabul edilmesine özen göstereceğiz.
- TBMM'nin iradesini gasp eden Kanun Hükmünde Kararname uygulamalarını istisnai hale getireceğiz.
- Yasama sürecinin işleyişini bozan, şeffaflıktan uzak "torba kanun" uygulamasına son vereceğiz.
- Yasamayı yürütmeye tabi kılan ve milletvekillerinin iradesine ipotek koyan anlayışla mücadele edeceğiz.
- Meclis komisyonlarının sayısını ve etkisini artırarak farklı toplum kesimlerinin sorunlarını doğrudan TBMM'ye taşıyacağız.

TBMM'İN YÜRÜTMİYİ DENETLEME YETKİSİ

- Araştırma komisyonlarını çeşitlendirerek TBMM'nin denetleme işlevini güçlendireceğiz.
- TBMM'de başkanlığını ana muhalefetin yapacağı "Kesin Hesap Komisyonu'nu" kuracağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Sayıştay'ın özerkliğini yeniden sağlayacak, Sayıştay raporlarının TBMM'ye eksiksiz ve düzenli olarak sunulmasını sağlayacağız.
- TBMM'nin bütçe hakkını güvence altına alacak, mali denetim işlevlerini güçlendireceğiz.

SİYASİ PARTİLER SİSTEMİ

TEMSİLDE ADALET

- Seçim kanunları ve Siyasi Partiler Kanunu başta olmak üzere, 12 Eylül rejiminden kalma antidemokratik kanunları değiştireceğiz.
- Başta % 10 seçim barajı olmak üzere demokratik siyasetin ve adil temsilin önündeki bütün engelleri kaldıracacağız.
- Seçimlerin, özgür ve adil biçimde gerçekleşmesi için gerekli evrensel kuralları, özerk kurulları ve saydam işleyiş biçimlerini tesis edeceğiz.
- Yurt dışındaki yurttaşlarımızın, her 300 bin seçmene bir milletvekili düşecek şekilde, 10 milletvekili ile temsil edilmesini sağlayacağız.
- Memurların siyasi partilere üye olma yasağını kaldıracacağız.

PARTİLER ARASI ADİL REKABET

- Seçimlerin adil bir ortamda yapılması için gereken tüm kurumsal ve yasal düzenlemeleri yapacağız.
- Seçim yolsuzluklarının etkin şekilde cezalandırılmasını sağlayacağız.
- Siyasetin finansmanını şeffaflaştırarak, adil rekabeti engelleyen harcamalara kısıtlamalar getireceğiz.
- Seçimlerde, kamu kaynaklarının iktidar partisi lehine sonuç doğuracak biçimde kullanılmasını önleyeceğiz.
- Seçimler sandıklarının ve seçim verilerinin güvenliğini sağlayacak tarafsız ve bağımsız mekanizmaları kuracağız. Kamu görevlilerinin etki altında bırakılmasını engelleyeceğiz.

DÜRÜST VE KATILIMCI SİYASET

- Siyasi Ahlak Yasası çıkaracağız.
- Siyasi Partiler Kanunu'nu parti içi demokrasiyi güçlendirecek şekilde değiştireceğiz.

- Siyasi partilerde üyelerin haklarını güçlendirileceğiz.
- Maddi gücü olmayan yurttaşların demokrasi yarışının dışında kalmasını engelleyeceğiz.

GÜVENLİK HAKKI

YURTTAŞLARI KORUYAN YASAL DÜZENLEMELER YAPACAĞIZ

- Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nu demokratikleştireceğiz.
- Kolluk güçlerinin keyfi uygulamalarına, orantısız şiddete ve biber gazı kullanımına son verecek yasal düzenlemeleri yapacağız.
- Kolluk kuvvetlerinin, yurttaşların temel insan haklarını hiçe sayacak şekilde silah kullanmasını engelleyeceğiz.
- Kamu görevlisine direnme ve hakaret suçunun, yurttaşların haklarını ihlal edecek şekilde kötüye kullanılmasına izin vermeyeceğiz.

CEZASIZLIĞA SON VERECEĞİZ

- Cezasızlığı devletin resmi politikası olmaktan çıkaracağız.
- Kamu görevlilerinin yargı denetiminden kaçırılmasına izin vermeyeceğiz.
- Görevlerini kötüye kullanan kolluk kuvvetlerinin, vali iznine bağlı olmaksızın yargılanmasını sağlayacağız.
- Orantısız güç kullanma izni veren üst düzey görevlilere karşı dava yolunu açacağız.
- AİHM'in hükmettiği tazminatları kötü muameleyi yapan kamu görevlilerine rücu ettireceğiz.
- Nefret suçlarının tanımını genişletecek, zaman aşımına uğraması ve para cezasına çevrilmesini engelleyeceğiz.

ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİ

- Yurttaşların hayatlarını değil, devleti şeffaflaştıracacağız.
- Polis ve istihbarat birimlerinin kamusal ve özel hayata haksız müdahalelerine son vereceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Kişisel verilere hâkim kararı olmaksızın erişilmesini engelleyecek, bu yolla elde edilen kişisel verileri yargı kararı ile imha edeceğiz.
- Kamu görevlilerinin nefret suçu kapsamındaki uygulamalarına yasal yaptırım getireceğiz.
- Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nu demokratik ilkeler çerçevesinde, "unutulma hakkını" da kapsayacak şekilde en kısa zamanda kabul edeceğiz.
- TİB'i özel hayatın korunması ilkesine göre yeniden yapılandırarak ve saydamlştıracağız.

İSTİHBARAT BİRİMLERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU

- MİT Kanunu'nun kamu görevlilerine mutlak dokunulmazlık kazandırmasına son vereceğiz.
- MİT'in şahsileşmiş bir iktidarın istihbarat ve komplo aracına dönüşmesinin önüne geçeceğiz.
- MİT müsteşarının yargılanması için gerekli olan idari izni, Cumhurbaşkanı'ndan alarak, yetkiyi Başbakan'a vereceğiz.
- "Devlet sırrı" kavramının kapsamını daraltacak ve kötüye kullanılmasının önüne geçeceğiz.

ÖZGÜR İNSAN

- Toplumun korku, baskı ve hedef gösterme yoluyla sindirmeye çalışan anlayışa son vereceğiz.
- Yurttaşları özel ve kamusal yaşamlarında keyfi, hukuk dışı ve despotik uygulamalarla karşı karşıya bırakan tüm mekanizmaları ortadan kaldıracacağız.
- Yurttaşların yaşam tarzını, bireysel tercih ve eğilimlerini boğmaya çalışan siyasal müdahalelerin önüne geçeceğiz.
- Eleştirel ve muhalif görüşleri susturmaya çalışan hukuksuz baskı ve yıldırma çabalarına izin vermeyeceğiz.

KEYFİ TUTUKLAMA VE GÖZALTILARA SON VERECEĞİZ

- Bir cezalandırma ve yıldırma pratiğine dönüşmüş olan tutukluluğun hukuksuz kullanılmasına son vereceğiz.
- Farklı toplum kesimlerinin demokratik haklarını kullanmasını engellemek ve sindirmek amacıyla uygulanan keyfi gözaltılara son vereceğiz.
- Tutukluluk ve gözaltı süreleri ve süreçleriyle ilgili yasal kısıtlamaları en kısa zamanda AB standartlarıyla uyumlu hale getireceğiz.

HUKUK DEVLETİ VE YARGI REFORMU

KURUMSAL DÜZENLEMELER

- Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay üyelerini yüksek yargının önerdiği adaylar arasından ve TBMM'de nitelikli çoğunluk ve geniş bir uzlaşa ile seçeceğiz.
- Adalet Bakanlığı'na bağlı Adli Kolluk kuracağız.
- Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne (DGM) dönüşmüş olan Sulh Ceza Hâkimlikleri'ni kaldıracacağız.
- Adli Tıp Kurumu'nun siyasi baskıdan uzak bir biçimde özerk, hızlı ve nitelikli çalışmasını sağlayacağız.
- BM standartlarına uygun, insan hakları STK'lerinin de temsil edildiği bir İnsan Hakları Ulusal Denetim Kurumu kuracağız.

YASAL DÜZENLEMELER VE ADİL YARGILANMA

- Tüm kanunları gündelik yaşamın gereklilikleri ile uyumlu hale getireceğiz.
- Keyfi suçlamaları önlemek için terör suçunun yasalarda demokratik ilkeler çerçevesinde ve yoruma yer bırakmayacak şekilde tanımlanmasını sağlayacağız.
- Cezaevlerinde soyut ve yoruma açık düzenlemelere dayanarak mahkûmların haklarının ihlal edilmesini önleyeceğiz.
- Gizli tanık uygulamasına son vereceğiz.
- Davaların keyfi gerekçelerle başka kentlere taşınmasını önleyeceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

MAHKEME KARARLARININ UYGULANMASI

- Adil yargılanma hakkı çerçevesinde, kanunları ve mahkeme kararlarını istisnasız ve herkes için eşit bir şekilde uygulayacağız.
- Gereksiz yargı kararlarıyla yurttaşların temel hak ve hürriyetlerinin kısıtlanmasını engelleyeceğiz.
- Yargı kararlarının saydam ve elektronik ortamda erişilebilir olmasını sağlayacağız.
- Tüm yargı kararlarının adil yargı ilkesine uygun denetimini yeniden tesis edeceğiz.
- Sulh Ceza Hâkimlikleri'nin geçmiş kararlarının, adil yargı ilkesine uygunluk yönünden denetlenmesini sağlayacağız.

HSYK'NİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

- HSYK'yi, Hâkimler Yüksek Kurulu ve Savcılar Yüksek Kurulu olarak ikiye ayıracağız.
- Adalet Bakanı'nı ve Bakanlık Müsteşarı'nı bu kurulların dışına çıkararak, siyasal iktidarın hâkimler ve savcılar üzerindeki vesayet ve patronajını sona erdireceğiz.
- Hâkimler Yüksek Kurulu ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun özellikle hâkimlerin ve savcılarının özlük hakları ile ilgili kararlarını yargı denetimine açacağız.
- Hâkimler Yüksek Kurulu ve Savcılar Yüksek Kurulu seçimlerinde kadınların temsilini artırmak için cinsiyet kotası getireceğiz.
- Temsilci seçimlerinde, Adalet Bakanlığı bürokratlarının ayrıcalıklı konumlarını kötüye kullanmalarının önüne geçeceğiz.

HÂKİMLERİN VE SAVCILARIN BAĞIMSIZLIĞI

- Hâkim ve savcılarının mesleğe girişinde nesnel ölçütler getirerek, liyakati esas alacağız.
- Hâkim ve savcılarını idari olarak Adalet Bakanlığı'na bağlı olmaktan çıkaracağız.
- Hâkimlerin bağımsızlığını ve tarafsızlığını güvence altına alacak bir atama ve nakil sistemi oluşturacağız.
- Sürgün uygulamalarına son vereceğiz.

TARAFSIZ CUMHURBAŞKANI

- Partiler üstü, sembolik yetkilerle donatılmış, yürütme ve yasama üzerindeki etkisi sınırlandırılmış bir Cumhurbaşkanlığı modelini yeniden tesis edeceğiz.
- Cumhurbaşkanı'nın yargı ve diğer üst düzey bürokrasi atamalarındaki yetkilerini kısıtlayacağız.
- Cumhurbaşkanlığı'nın bütçesini anayasal tanımlara uygun olarak mütevazı ve hesap verebilir hale getireceğiz.
- Örtülü ödeneğin keyfi biçimde ve siyasi amaçlarla kullanılmasını engelleyecek yasal düzenlemeleri yapacağız.
- Cumhurbaşkanı'na hakaret suçunun, yurttaşları sindirme amacıyla kullanılmasını mümkün kılan yasaları kaldıracağız.

ÇOĞULCU MEDYA, ÖZGÜR İNTERNET

MEDYAYI SİYASETİN VESAYETİNDEN KURTARACAĞIZ

- TMSF'ye devredilmiş medya kuruluşlarının iktidarın güdümüne girmesine ve propaganda aracına dönüşmesine engel olacağız.
- Kamu kaynaklarının, TMSF yoluyla iktidara yakın gazetelere ve televizyonlara aktarılmasına son vereceğiz.
- TRT'yi iktidarın siyasi aracı olmaktan çıkararak, idari ve mali açıdan özerkleştireceğiz.
- RTÜK'ü kurumsal çerçeveye, üye bileşimi ve yasal mevzuat açısından demokratik ilkelere göre yeniden yapılandıracağız.
- RTÜK'ün, program durdurma ve ceza uygulamalarını, medya üzerinde baskı ve sansür aracı olarak kullanmasını önleyeceğiz.

MEDYA KURULUŞLARI VE EMEKÇİLERİ ÜZERİNDEKİ BASKILARA SON VERECEĞİZ

- Medya kuruluşları ve mensuplarına karşı partizanca saldırılara ve keyfi cezalandırmalara engel olacağız.
- Yazar ve gazetecilerin maruz bırakıldığı işten attırma, polis baskınları, hukuksuz yargılama, sansür ve hakaret davaları gibi uygulamalara son vereceğiz.

- Medya emekçilerinin sendikalaşmasının önündeki yasal engelleri kaldıracğıız.
- Medya çalışanlarına iş güvencesi sağlayacağız.
- Yerel medya kuruluşlarını destekleyeceğiz. Yerel medya üzerindeki siyasi baskılara son vereceğiz.

MEDYADA ADİL MALİ REKABETİ GÜVENCE ALTINA ALACAĞIZ

- Kamunun pay sahibi olduğu bankaların ve şirketlerin siyasi tercihlerle özgür medyaya uyguladığı reklam ambargosuna son vereceğiz.
- Gazete tirajlarının ve TV izlenme oranlarının şeffaf bir şekilde ölçülmesini sağlayacağız.
- Medya kuruluşlarının erişim rakamları ile oynanarak kayırılmasına izin vermeyeceğiz.
- Bedava dağıtım ve şişirilmiş rakamlarla okurların ve reklam verenlerin aldatılmasını engelleyeceğiz.

BİLGİYE ERİŞİM HAKKINI GÜVENCE ALTINA ALACAĞIZ

- Yurttaşların bilgilenme hakkını yasal güvence altına alacağız.
- Ulusal ve yerel tekelleşmeyi engelleyecek önlemlerle bilgi kaynaklarının çeşitliliğini artıracğıız.
- Mahkeme kararıyla alınan yayın yasaklarını, yurttaşların bilgiye erişim haklarını gözetecek şekilde kısıtlayacağız.
- Kamu kuruluşlarının medyaya keyfi akreditasyon dayatmasına son vereceğiz.
- Basın toplantısı ve gezi gibi etkinliklere tüm medya kuruluşlarının nesnel ölçütler çerçevesinde davet edilmesini güvence altına alacağız.
- Devlet suçlarının, devlet sırrı adı altında korunmasına izin vermeyeceğiz.
- Tekzip (yanıt hakkı) uygulamasının özgür medyayı susturma amaçlı kullanılmasına son vereceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

İNTERNET VE SOSYAL MEDYA KULLANIMINI ÖZGÜRLEŞTİRECEĞİZ

- İnternete ilişkin tüm kanunları, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ile uyumlu hale getireceğiz.
- Mahkemeler dışındaki mercilerin erişim engelleme yetkisini kaldıracğıız.
- Yasaklara zemin oluşturan katalog suçları yoruma açıklık bırakmayacak şekilde tanımlayacak ve bu suçların kapsamını daraltacağız.
- İçişleri Bakanlığı kararnamele ve polis eliyle yapılan sosyal medya izlemeleri ve fişlemelerine son vereceğiz.
- Siyasilerin, İnternet paylaşımlarını hedef alan keyfi tazminat davalarıyla yurttaşların eleştiri hakkını gasp etmesine izin vermeyeceğiz.

AYRIŞTIRMA VE KUTUPLAŞTIRMA DEĞİL, UZLAŞTIRMA VE BİRLEŞTİRME

- Devlet yönetiminde, dil, kültür, inanç ve yaşam tarzları arasında ayırım yapmaksızın Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlığı ortak paydasını esas alacağız.
- Kamu hizmetlerinde eşitlikçi bir anlayışla hareket edecek ve farklılıklara saygılı davranacağız.
- Korku ve şüphe üzerine kurulu siyaset anlayışını ortadan kaldıracak, güven, diyalog ve karşılıklı anlayış kültürünü yerleştireceğiz.
- Kutuplaştırıcı anlayışı ortadan kaldırarak, toplumsal barışı tesis edeceğiz.
- Yasal düzenlemeler ve yaptırımlar yoluyla, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı tüm ayrımcılıklara karşı kararlı şekilde mücadele edeceğiz.
- Yurttaşları, özellikle de gençleri "olağan şüpheliler" olarak gören ve sindirmeye çalışan, yaşam tarzlarına müdahale eden anlayışa son vereceğiz.

BİR ARADA YAŞAMI LAİKLIK İLKESİYLE GÜVENCE ALTINA ALACAĞIZ

- Din, mezhep ve inanç farkı gözetmeksizin tüm yurttaşlarımızın inanç ve ibadet özgürlüğünü güvence altına alacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Din ve siyaset işlerinin birbirinden ayrı tutulmasına ve dinin siyasete alet edilmemesine özen göstereceğiz.
- Diyanet İşleri Başkanlığı'nı, tüm inançlara eşit mesafede duracak şekilde yeniden yapılandıracağız.
- Evrensel insan hakları ilkeleri çerçevesinde, farklı din ve inançlara mensup tüm yurttaşların ibadethane açmalarının önündeki engelleri kaldıracacağız.
- Cemevlerini diğer ibadethaneler gibi yasal statüye kavuşturacağız.
- Zorunlu din derslerini kaldıracağız. Bu dersleri çoğulcu bir içeriğe kavuşturacak ve seçmeli hale getireceğiz.
- Din ve inanç temelli ayrımcılık ve nefret suçlarına karşı yasal yaptırım uygulayacağız.

KÜRT SORUNU

- Her türlü şiddet ve baskıyı sona erdirerek, sorunu siyaset yoluyla çözeceğiz.
- Kürt sorununun çözüm yerinin TBMM olmasını sağlayacağız.
- TBMM'de temsil edilen tüm siyasi partileri çözüm için bir araya getirerek süreci geniş bir toplumsal uzlaşma ile yürüteceğiz.
- Sorunu çözmeye yönelik tüm girişimlerin şeffaf ve hukuka uygun olmasını temin edeceğiz.
- Diyarbakır Cezaevi'nde yaşananlar ve Uludere katliamı başta olmak üzere tüm faili meçhuller, işkenceler ve hak ihlallerini araştırarak bir Meclis Komisyonu kuracağız.
- Eşit vatandaşlık ilkesinin gereği olarak, anadili Türkçe olmayan yurttaşlarımızın kamu hizmetlerinden eksiksiz olarak yararlanabilmesini sağlayacağız.
- İdari sistemimizde yerinden yönetim ilkesini hayata geçireceğiz.

YASAKLARA SON VERECEĞİZ

- 12 Eylül darbe Anayasası'nın yerine demokrasiyi, özgürlükleri, temel hakları ve hukuk devletini teminat altına alan, eşit vatandaşlık temelli yeni bir anayasa yapacağız.

- Seçimlerde ve siyasette dil yasaklarını sona erdireceğiz.
- Türk Ceza Kanunu'nda ve Terörle Mücadele Kanunu'nda yer alan ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı hükümleri kaldıracağız.
- Resmi ve ortak dilimiz Türkçe'nin her kademedede eğitim ve öğretim dili olmasını ve anadilin öğretimi önündeki engellerin kaldırılmasını sağlayacağız.
- Yurttaşların anadilin öğretimi hakkında yararlanabilmesi için gerekli altyapıyı, kamu desteği ile oluşturacağız.
- Eğitim politikalarımızı çocuğun üstün yararı anlayışını gözeterek geliştireceğiz.
- Mayınlı arazilerin temizlenerek, tarım amaçlı kullanım için yoksul köylülere dağıtılmasını sağlayacağız.
- Güvenlik sisteminin bir parçası olan koruculuk sistemini, korucuların ekonomik ve sosyal haklarını koruyarak ve onlar için yeni istihdam olanakları sağlayarak kademeli olarak kaldıracağız.
- Köy, kasaba ve şehirlerin orijinal adlarını iade edeceğiz.

GEÇMİŞİN YARALARINI SARACAĞIZ

- Faili meçhul cinayetlerde, insan hakkı ihlali ve işkence suçlarında zaman aşımını kaldıracağız.
- Zorunlu göçe tabi tutulan vatandaşlarımızdan isteyenlerin topraklarına geri dönebilmeleri için gerekli tedbirleri alacak ve mağduriyetlerini gidereceğiz.
- Madımak Oteli'ni Hoşgörü Müzesi yapacağız.
- Diyarbakır Cezaevi'ni, İnsan Hakları ve Demokrasi Müzesi'ne dönüştüreceğiz.
- Roboski katliamını yeniden soruşturacak, sorumluları, buldukları görev ne olursa olsun yargı önüne çıkaracağız.
- Dersim olaylarının araştırılması için Dersim arşivlerini, TBMM'de toplayarak araştırmacıların incelemesini ve gerçeklerin ortaya çıkmasını sağlayacağız.
- 21 Mart'ı Nevroz bayramı olarak resmi tatil ilan edeceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ÖRGÜTLÜ TOPLUM, DEMOKRATİK SİYASET

YASAL DÜZENLEMELER

- Temel bir anayasal hak olan örgütlenme hakkını güvence altına alacak, örgütlü toplumun önündeki tüm anti-demokratik engelleri kaldıracaktır.
- Dernekler Yasası'nı gözden geçirecek, örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayan ve zorlaştıran bürokratik engelleri ortadan kaldıracaktır.
- Sendikal hakları genişletecek ve yasal güvence altına alacaktır.

SİVİL TOPLUM

- Sivil toplum üzerindeki siyasal baskılara son vereceğiz.
- Kamu yararı gözetilen sivil toplum kuruluşlarını mali açıdan güçlendirecek ve bu STK'lerin özerkliklerini güvence altına alacağız.
- Tüm toplum kesimlerini, meslek odalarını, çevre, gençlik ve kadın örgütlerini ulusal ve yerel düzeylerde karar alma süreçlerine dâhil edeceğiz.
- Meslek örgütleri üzerindeki baskılara son vereceğiz.
- Meslek örgütlerinin yasalarını, kurumların özerkliğini güçlendirecek şekilde, paydaşların katılımıyla hazırlayacağız.
- Meslek örgütlerinin mali haklarını ve denetim yetkilerini koruyacağız.

KADIN-ERKEK EŞİTLİĞİ

- Kadın-erkek eşitliğini yaşamın tüm alanlarında sağlamak için gereken yasal düzenlemeleri yapacağız.
- Baskıcı ataerkil anlayışla kararlılıkla mücadele edeceğiz.
- Kadına yönelik şiddete karşı "sıfır tolerans" anlayışıyla hareket edecek, bu konuda gereken yasal yaptırımları kararlılıkla uygulayacağız.
- Kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesine son vermek için gereken tüm önlemleri alacağız.

İŞ DÜNYASINA YAPILAN SİYASİ BASKILAR

- Ekonomiyi demokrasi ve saydamlık ilkelerine uygun şekilde yönetecek, hukukun üstünlüğünü esas alacağız.

- Ekonomi dünyasıyla ilgili tüm üst kurulları özerkleştirecek ve siyasal iktidarın müdahalelerine karşı koruyacağız.
- Farklı sermaye gruplarının haksız vergi cezalarıyla sindirilmeye çalışılmasına son vereceğiz.
- Vergi denetimlerinin, öngörülebilirlik ve hukuki güvenlik ölçütleri çerçevesinde yapılmasını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ÜRETEEN, İŞ İMKÂNI SAĞLAYAN, REKABETÇİ EKONOMİ VE HERKESİ KAPSAYAN BÜYÜME

Devlet yurttaşlar için vardır. CHP, her yurttaşın mutlu, huzurlu ve rahat yaşayacağı bir Türkiye hedeflemektedir. Ülkemiz, çalışmak isteyen herkesin iş bulduğu, her yurttaşın gelişmiş ülkelerdeki yaşam standartlarını yakalayacak düzeyde gelir elde ettiği, istisna gözetilmeksizin herkesin temel ihtiyaçlarının sosyal devletin güvencesi altında olduğu bir ekonomik düzene ihtiyaç duymaktadır.

CHP, herkesin güvenle yatırım yapabileceği, emeğinin karşılığını alabileceği, her yurttaşın yüksek becerilere sahip olabileceği, bilgi ve teknolojiye erişebileceği bir Türkiye inşa etme kararlılığındadır. CHP iktidarında, ülkemiz yurttaşlarımızın yalnızca siyasi değil, ekonomik olarak da özgür olacağı bir düzene kavuşacaktır. Bu düzen, yapısal reformların yer aldığı yeni bir kalkınma hamlesi ve refahın adilce paylaşıldığı bir kalkınma programı hayata geçirilerek sağlanacaktır. Hedefimiz, insanlarımızın daha uzun ve sağlıklı yaşamasını, dünya ile rekabet edebilecek niteliklerle donanmasını ve insanımızın yaşam standardının dünyanın en gelişmiş ülkelerinin seviyesine yükselmesini sağlamaktır. Bu çerçevede CHP, bugün 69. sırada olduğumuz BM insani gelişmişlik endeksinde, ülkemizi gelecek 20 yılda ilk 20 ülke arasına taşımayı amaçlamaktadır.

Bugün yurttaşlarımız ekonominin kötü yönetilmesi yüzünden mutsuz ve karamsardır. Ekonomimize karşı güven giderek kaybolmakta, ülkemizde yatırım ortamı bozulmaktadır. Özel sektörün yatırımları, sabit fiyatlarla, 2011 düzeyinin altına inmiştir. Ekonomik büyüme hızımız % 2-3 bandına sıkışmıştır. Yaklaşık 6 milyon yurttaşımız işsiz durumdadır veya iş bulma umidini kaybetmiştir. Neredeyse her beş gencimizden biri işsizdir.

AKP iktidarında vatandaşlarımız hızla borçlandırılmıştır. AKP'nin ekonomi politikaları yüzünden Türkiye; yoksulluk, işsizlik, borç ve mutsuzluk sarmalına mahkûm edilmiştir. Bunun nedeni ekonomik kaynaklarımızın yetersizliği değil, ekonominin kötü yönetilmesidir. CHP, ekonominin, kısıtlı kaynakların yönetilmesinden ibaret olmadığını bilincindedir. Akılcı ekonomi yönetimi, hâlihazırda çok yüksek olan ekonomik potansiyelimizin etkin, verimli ve sürdürülebilir şekilde toplum yararına kullanılması esasına dayanmaktadır.

Türkiye maalesef orta gelir ve orta teknoloji tuzağına yakalanmıştır. 2015 yılında kişi başına gelirimizin 10 bin doların altına düşerek, 2007 seviyelerine gerileyeceği anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, yurttaşlarımızın geliri 8 yıldır yerinde saymaktadır. Yine 2015'in ilk 7 ayında imalat sanayi ihracatının sadece % 3,3'ü yüksek teknoloji içermektedir. Yurttaşlarımız kötü yönetim sebebiyle zaman ve kaynak kaybı yaşamayı kesinlikle hak etmemektedir.

Diğer taraftan, yeni bir eşikte olan küresel ekonomide artık ucuz ve bol para dönemi sonlanmak üzeredir. Küresel risklerin yanı sıra, ülkemizin bulunduğu coğrafyada bölgesel jeopolitik riskler de giderek daha tehlikeli boyutlara varmaktadır. Küresel ve bölgesel risklerle Türkiye'nin kendi ekonomik sorunları birleşince, 2015 ortalarından itibaren Türkiye ekonomisi, dünyadaki en kırılgan 3 ekonomi arasına girmiştir. Ekonomideki kırılganlıkları giderecek reformlar bir an önce gerçekleştirilmezse ve hızla güven sağlanmazsa, karşılaşılan bu riskler ilerleyen günlerde ekonomimizi daha da olumsuz etkileyecektir.

CHP ülkemizdeki karamsarlığı ortadan kaldıran, bilgi çağını yakalayan, herkese iş imkânı sağlayan, kapsayıcı bir büyüme ve kalkınma stratejisiyle zenginleşerek insanına umut veren bir Türkiye için iktidara taliptir. CHP'nin yeni kalkınma hamlesi, Türkiye'yi 21. yüzyılda hak ettiği yere taşıyacak ve tüm yurttaşlarımızın mutlu ve müreffeh bir geleceğe kavuşmasını sağlayacaktır. CHP'nin yapacağı kalkınma atılımı, ekonomi politikalarının bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasına dayanmaktadır. Ekonomik kalkınma anlayışımızın merkezinde, insana yatırım vardır. Bu kalkınma anlayışı bilgi ekonomisini, yüksek katma değerli, yenilikçiliğe (inovasyona) dayalı ve rekabetçi üretimi hedeflemektedir. Bu hedef, küresel ısınma ve çevre kirliliğine karşı yeşil ekonomiye dönüşümü ve sürdürülebilirliği sağlamayı kapsamaktadır. Neoliberalizmden farklı olarak piyasanın iyi ve adil bir biçimde düzenlendiği, adil bir gelir dağılımını sağlamak ve büyümenin dışlayıcı olmasını önlemekte kamunun güçlü bir role sahip olduğu bir yaklaşımın ürünüdür. CHP'nin yeni kalkınma hamlesinde izlenecek bütüncül politikalarla tarım, sanayi, hizmetler ve inşaat sektörünün dengeli gelişimi hedeflenmektedir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

CHP'nin ekonomi politikaları dört ana eksen üzerine inşa edilmektedir. İlk eksen demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, devletin saydamlığını ve hesap verebilirliğini, kurallılığı güçlendiren politikalardan oluşmaktadır. Dünyaya açık, AB'ye üyelik perspektifini güçlendiren, yurttaşına hesap veren bir hukuk devleti ve çağdaş demokrasi anlayışı egemen kılınarak, ekonomide güven ve iş yapma iklimi güçlendirilecektir. İkinci eksen ülkemizin dünyada rekabet gücünü artıran politikalardan oluşmaktadır. Rekabetçi bir ekonomi için ihtiyaç duyulan üretken yatırımlara, nitelikli iş gücüne ve verimlilik artışına katkıda bulunacak politikalar bu eksenin temelidir. Üçüncü eksen ekonomik gelişme ve büyümenin toplumun tüm kesimlerine yayılmasını, büyümenin herkesi kucaklamasını ve kimsenin yaratılan refahtan dışlanmamasını sağlayacak politikalardan oluşmaktadır. CHP'nin ekonomi stratejisinin dördüncü ekseninde ekonomik istikrarla beraber sosyal ve çevresel dengeyi korumayı taahhüt eden politikalar bulunmaktadır.

Yurttaşlarımızın geçmişte büyük bedeller ödemesiyle gerçekleştirilen birinci nesil reformlar 13 yıllık AKP iktidarında tahrip edilmiştir. CHP'nin gerçekleştireceği yeni kalkınma hamlesi, makroekonomik istikrarın sağlanabilmesi için bu reformları yeniden tahkim edecektir. Bunun yanı sıra CHP'nin yeni kalkınma hamlesi, Türkiye'yi içine düşüğü orta gelir ve orta teknoloji tuzağından çıkaracak, orta ve uzun vadede etkisini gösterecek ikinci nesil yapısal reformları da kapsayacaktır.

CHP iktidarında makroekonomik istikrarı tesis edecek etkin maliye ve para politikaları hızla uygulamaya konulacaktır. Kurallı maliye politikası çerçevesinde, mali disipline, borcun sürdürülebilirliğine ve dengelere dikkat edilerek, büyümeyi destekleyecek ve refahın halka yayılmasını sağlayacak önlemler alınacaktır. Böylece yatırımcı güveni hızla tesis edilerek Türkiye yatırım yapılabilir bir ülke haline gelecektir.

Fiziksel yatırımların artması, iş ve istihdam sorununun çözümü için önceliklidir. Ancak CHP, Türkiye'nin istihdam sorununun sadece yatırımlarla çözülemeyeceğinin farkındadır. CHP, istihdamın artırılmasına dönük yatırımların yanı sıra ekonomide rekabetçiliğin geliştirilmesi için etkin bir eğitim reformunun gerekliliğine inanmaktadır. Gerek fiziksel

gerekse insana yapılacak yatırımlarla ekonomi genelinde verimlilik artışı sağlanacaktır. Böylece Türkiye ekonomisi düşük ücretle rekabet eden bir ekonomi değil, verimliliği artırarak rekabet eden ve zenginleşen bir ekonomi haline dönüşecektir. CHP iktidarında vergi, gelir ve iş hayatında örgütlülük politikalarından yararlanarak herkesin yaratılan gelirden hak ettiği payı alması sağlanacaktır.

CHP'nin yeni kalkınma hamlesiyle Türkiye, en önemli üstünlüğü olan demografik fırsat penceresinden azami şekilde faydalanacaktır. Sahip olduğumuz genç nüfusun sunduğu fırsat penceresi, önümüzdeki 20 yıl boyunca açıktır. Bu sınırlı zamanı değerlendirebilmek için çalışma hayatında özellikle genç ve kadınların önündeki engelleri kaldıracak tedbirler alınarak iş gücüne katılım artırılacaktır.

Genç nüfusun yanı sıra Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafya ülkemize olağanüstü imkân ve fırsatlar sunmaktadır. Türkiye, dünyanın en önemli pazarlarına 3-4 saatlik uçuş mesafesindedir. Ülkemiz doğru politikalarla Avrupa, Asya ve Afrika'nın ortasında önemli bir üretim, yatırım ve lojistik üssü olma imkânına sahiptir.

Bu iki önemli üstünlüğü fırsata dönüştürmek amacıyla hazırlanan "Merkez Türkiye" projesi, CHP iktidarının ikinci yılında uygulamaya geçecektir. Proje kapsamında Anadolu'da yeni kurulacak lojistik ve yüksek katma değerli üretim odaklı akıllı şehir, Türkiye'deki önemli limanlara demir yolu ağlarıyla bağlanacaktır. Bu proje Türkiye'nin rekabet gücünü artıracak, orta gelir ve orta teknoloji tuzağından çıkmasına ivme kazandıracaktır. Bu proje sayesinde, ihmal edilen Anadolu tüm dünyanın önemli bir lojistik ve üretim üssü olacaktır. Bu projeye Türkiye, denize bağlantısı olmayan tüm yakın coğrafyanın dünya ticaretine erişim imkân ve kabiliyetini artıran küresel bir liman haline gelecektir. Merkez Türkiye; ekonomileri, pazarları ve kültürleri birbirine bağlayarak ülkemizin içinde yer aldığı coğrafyada barış ve huzuru da pekiştirecek bölgesel bir zenginleşme projesidir.

21. yüzyılda üretimin temel kaynağı bilgidir. Bilginin kullanılması ve üretime dönüşmesi için teknoloji ve bilişim altyapısına ihtiyaç vardır. CHP'nin ekonomi programı bilgiye, bilginin altyapısına ve insana yatırım

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

yapmayı öncelemektedir. Bu alanlarda yapılacak yatırımlarla dinamik insan gücüne dayanan bir ekonomik model sayesinde Türkiye dünya liginde ön sıralarda yer alacaktır.

Türkiye, bilgi ekonomisine hızla geçecek ve uluslararası düzeyde rekabet edebilecek potansiyele sahiptir. CHP'nin ekonomi programı, bu potansiyeli hayata geçirecek ve geleceğin Türkiye'sinde kaynak sorununu çözerek herkese daha iyi bir hayat sunacaktır.

REFAH SEVİYESİ YÜKSEK BİR TOPLUM: CHP'NİN YENİ KALKINMA HAMLESİNİN TEMEL İLKELERİ

İNSAN ODAKLI KALKINMA

- İnsan odaklı bir kalkınma anlayışıyla hareket edeceğiz.
- Ekonomik kalkınmada yalnızca toplam geliri artırmayı değil, insani gelişmeyi de hedefleyeceğiz.
- Gelir adaletsizliklerine son vereceğiz.
- İşsizlikle etkin şekilde mücadele edecek, tüm yurttaşlarımıza iş olanağı yaratacağız.
- Nitelikli iş gücünü yaratacak ve nitelikli işlerle buluşturacağız.
- Gençler ve kadınlar başta olmak üzere tüm yurttaşlarımızın, ekonomik hayata ve üretime katılmasına fırsat sağlayacağız.

BİLGİ VE TEKNOLOJİ İLE ÜRETEN VE BÜYÜYEN EKONOMİ

- Sadece tüketen değil, üreten bir ekonomi modelini esas alacağız.
- Türkiye'nin emek yoğun bir ekonomiden, üreten ve bilgi yoğun bir ekonomiye geçmesini sağlayacağız.
- Doğa duyarlılığını ve enerji verimliliğini artıracak bir üretim stratejisini hayata geçireceğiz.
- Türkiye'yi kendi markalarını yaratan bir ileri üretim ve teknolojik gelişme üssüne dönüştüreceğiz.
- Teknolojik gelişmeden ve bunun sunduğu yaşam kalitesindeki artıştan toplumun tüm kesimlerinin yararlanmasını sağlayacağız.

GÜÇLÜ SOSYAL DEVLET İLE İSTİKRARLI, KAPSAYICI VE İSTİHDAM SAĞLAYAN BÜYÜME MODELİ

- Yoksulluk, işsizlik ve kayıt dışılıkla mücadelede, iş gücünün niteliğinin yükseltilmesi ve düşük ücret sorunlarının çözülmesinde devletin düzenleyici ve denetleyici rolünden etkin bir şekilde yararlanacağız.
- Büyüme stratejisini; üretim, gelir dağılımı, sosyal kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik ilkeleri ışığında tasarlayacak ve uygulayacağız.
- Yeni teknoloji alanlarının yanı sıra, geleneksel üretim sektörlerinde katma değeri yüksek ürün ve faaliyetleri geliştireceğiz.
- Yerel yatırımlarla ve doğrudan yabancı yatırımlarla, üretim kapasitelerinin artırılmasını sağlayacağız.
- Dışa açık, ama finansal dalgalanmalara karşı dayanıklı, yatırım odaklı bir istihdam ve büyüme stratejisi izleyeceğiz.
- Devletin istihdam ve rekabet alanında kolaylaştırıcı ve destekleyici olmasını sağlayacağız.
- Özel sektörün faaliyet göstermediği alanlarda, bölgesel gelişmişlik ve gelir farklılıklarının giderilmesi için kamuyu öncü konuma getireceğiz.
- Kamu yatırımlarında etkinliği, saydamlığı ve kurumlar arasındaki eşgüdümü sağlayacak reformları gerçekleştireceğiz.

GELECEĞİN TÜRKİYE'Sİ: CHP EKONOMİ PROGRAMI İLE İLK 20 YILLIK HEDEFLER

- İnsani gelişmişlik endeksinde Türkiye'yi ilk 20 ülke arasına taşıyacağız.
- Verimliliğin büyümeye katkısını artırarak, yıllık ortalama büyüme hızını %6'ya çıkaracağız.
- Yatırımları ve üretimi ayağa kaldırarak yılda en az 1 milyon kişiye istihdam imkânı sağlayacağız.
- İşsizliği % 5'in altına indireceğiz.
- Enflasyonu % 4'ün altına düşüreceğiz.
- Yurt içi tasarruflar ve yatırımların GSYH'deki oranlarını kademeli olarak % 30'a ulaştıracak, kronikleşen cari açık sorununu önümüzdeki 20 yılda ortadan kaldıracacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

EKONOMİ YÖNETİMİNDE HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ VE ÖNGÖRÜLEBİLİRLİK

- Vatandaşına hesap veren, saydam bir devlet anlayışını egemen kılacağız.
- Vergi denetimlerini muhalif iş adamlarını cezalandırma aracı olmaktan çıkartacağız.
- Katılımcı demokrasi, örgütlü toplum, saydam ve hesap veren hukuk devleti anlayışıyla ekonomide güvenilirliği artırarak yatırım iklimini geliştireceğiz.

YASAL VE KURUMSAL DÜZENLEMELER

- Kamu ihale Kanunu'nu AB standartlarına uygun hale getireceğiz.
- TBMM'nin Bütçe Hakkı'nın kapsamını genişleterek, Sayıştay'ın bütçe hakkının kullanılmasına yönelik yürütme üzerindeki denetimini etkinleştireceğiz.
- Ekonomik ve Sosyal Konsey'i, "Ekonomi, Toplum ve Çevre Konseyi" haline getirerek, Konsey'e işlevsellik kazandıracak ve Konsey'in düzenli toplanmasını sağlayacağız.
- Bütçenin etkin denetimi için başkanlığını ana muhalefet partisinin yürüteceği Kesin Hesap Komisyonu'nu kuracağız.

ETKİN MALİYE POLİTİKASI

- Kamu idaresi tarafından tespit edilecek olan stratejik plan ve performans göstergelerinin, kuruluşların bütçelerinde yer almasını zorunlu hale getireceğiz.
- Kamuda mali disiplini bozan özel hesap uygulamasına son vereceğiz.
- Vergi harcamalarını ve vergi harcamalarının etkilerini kapsayan raporun bütçe kanun tasarılarıyla birlikte TBMM'ye sunulmasını sağlayacağız.

GÜVEN VEREN PARA POLİTİKASI

- Merkez Bankası'nı keyfi müdahalelerden bağımsız hale getirecek, Kurum'un itibarını iade edeceğiz.

- Enflasyon hedeflemesi uygulamasını etkinleştirecek, para politikasında saydamlığı artıracacağız.
- Enflasyonla mücadelede iyi yönetim sağlanması amacıyla Para Politikası Kurulu'nun (PPK) yeterli sıklıkta toplanmasını sağlayacağız.
- PPK tutanaklarının dünyadaki uygulamalara uygun şekilde, saydam olarak yayımlanmasını sağlayacağız.

VERİMLİLİK VE ULUSLARARASI REKABET GÜCÜ

YATIRIMLAR İÇİN ELVERİŞLİ BİR İKLİM

- İş yapma ortamını iyileştirerek ve hukuk devletini güçlendirerek yatırımların hızla artmasını sağlayacağız.
- Düzenleyici ve denetleyici kurumların özerkliğini sağlayarak güven tesis edeceğiz.
- Yatırım yeri tahsisini kolaylaştırıcı adımlar atacak, bürokratik engelleri kaldıracacağız.
- Yatırım ortamının iyileştirilmesi amacıyla "piyasaya giriş ve çıkış" yüklerini azaltacağız, işlemleri basitleştirerek hızlandıracağız.
- Yasal düzenlemeleri, paydaşların görüşlerini dikkate alarak ve etki analizi yaparak gerçekleştireceğiz.

YATIRIMLAR İÇİN AKILCI TEŞVİK SİSTEMLERİ

- Akılcı bir teşvik sistemiyle, bilgi yoğun sektörleri destekleyecek, kadın ve gençlerin iş gücüne katılımını artıracacağız.
- Teşvik sistemini sektörel temelde yeniden düzenleyecek, faaliyet seçiciliğine dayanan, bürokrasinin en aza indirildiği bir yapıya kavuşturacağız.
- Sanayileşme politikamızda enerji tüketimi düşük, katma değeri yüksek, ileri teknolojilere dayalı sanayi dallarının gelişimine ağırlık vereceğiz.
- Bu sanayi dalları arasında elektronik, genetik, yazılım, nano teknolojiler, uzay ve havacılığa özel önem vereceğiz.
- Hedef odaklı, KOBİ'leri önceleyen, sadeleştirilmiş bir teşvik programı uygulayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Yeni teşvik ve destek programının İnternet üzerinden tek noktadan erişilebilir olmasını sağlayacağız.
- Kalkınma Ajansları bünyesinde kurulacak olan KOBİ Destek Ofisleri uzmanlarının, KOBİ'leri kuruluşlarından itibaren teşvik sistemi konusunda bilgilendirmelerini sağlayarak teşvik sisteminin etkinliğini artıracamız.
- Performans ve proje odaklı bir teşvik dağıtım anlayışını benimseyeceğiz.
- Finansman eksiği nedeniyle yarım kalmış veya yatırım tamamlandığı halde işletme sermayesinin yetersiz olması nedeniyle faaliyete geçirilememiş işletmelerin envanterini çıkartacağız.
- Bu envantere yer alan yatırımları, "yatırım teşvik sistemi" çerçevesinde tamamlayarak faaliyete geçirecek ve ekonomiye kazandıracamız.
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde ticari ve ekonomik hayatın canlandırılması amacıyla özel bir teşvik sistemi uygulayacağız.

VERGİ REFORMU

- Vergilerin nereye harcandığının hesabını yurttaşlara vereceğiz.
- Kayıt dışılıkla mücadele edecek, kayıt dışılık oranını AB ülkeleri ortalamalarına indireceğiz.
- Kayıt dışılığın en önemli nedenlerinden biri olan istihdam üzerindeki vergi yükünü azaltacağız.
- Vergide bürokrasiyi azaltacak, sosyal güvenlik primlerinin Gelir İdaresi tarafından toplanmasını sağlayacağız.
- Gelir vergisi tarife ve oranlarını farklılaştıracak, herkesten gücüne göre vergi alacağız.
- Vergiye gönüllü uyumu artıracak, uyum maliyetini düşürecek düzenlemelere gideceğiz.
- Orta vadeli bir strateji planı ile dolaysız vergileri esas alan, vergi gelirleri içerisinde dolaylı vergilerin ağırlığını azaltan bir yapı kuracağız.

- Vergi sistemini ekonominin rekabet gücünü artıran, rekabet eşitliğini ve vergide adaleti sağlayan bir yapıya kavuşturacağız.

FİNANSMANA ERİŞİMİN KOLAYLAŞTIRILMASI

- KOBİ'lere, ödedikleri vergi ve sigorta primi tutarında faizsiz işletme kredisi vereceğiz.
- KOBİ'lerin sermaye piyasalarına erişimini etkinleştirecek, finansman yöntemlerinin çeşitlenmesini ve daha sağlıklı bir yapıya kavuşmasını sağlayacağız.
- Kredi Garanti Fonu'nun kullanımını etkinleştireceğiz.
- KOBİ'lere sağlanacak kredi desteklerinin üretimde dönüşüm stratejileri ile uyumlu olmasını sağlayacağız.
- Yüksek teknolojiye odaklı yatırımlara, yeşil projelere, kadın ve genç girişimcilere verilen şirket kredilerine özel teşvikler sağlayacağız.
- Gerekli yasal düzenlemeleri yaparak risk (girişim) sermayesi şirketlerinin kurulması ve yaygınlaştırılmasını destekleyeceğiz.
- Girişim finansmanı sağlamak için kamunun katılımı ve öncülüğünde "fonların fonunu" geliştireceğiz.
- Halkbank'ı özelleştirmeyecek, KOBİ'lerin ve esnafın ihtisas bankasına dönüştüreceğiz.
- Kuracağımız "Teknoloji Bankası" ile teknoloji gelişme bölgelerinin etkinliğini artıracak; yenilikçiliği, teknoloji yatırımlarını ve adaptasyonunu, yeni teknoloji tabanlı ürünleri ve e-ticaret faaliyetlerini destekleyeceğiz.

SANAYİYİ DESTEKLEYEN KAMU POLİTİKALARI

- Enerji, ulaşım ve iletişim maliyetleri üzerindeki vergi yükünü azaltarak imalat sanayisinin rekabet gücünü artıracamız.
- Kamu alımlarında, uluslararası hukuk çerçevesinde, yüksek katma değerli yerli ara mallarla üretime öncelik tanıyacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Kamu alımlarında, kamu ihale mevzuatını gözeterik, tedarik bütçelerinin % 15'inin kadın girişimciler ve genç girişimcilerin kurduğu firmalardan yapılacak alımlar için kullanılması yönünde düzenlemeler yapacağız.

MERKEZ TÜRKİYE PROJESİ

YÜKSEK KATMA DEĞERLİ ÜRETİM VE İHRACAT

- Türkiye'yi dünyanın önemli bir lojistik üssü ve yüksek katma değerli üretimin merkezi yapacak Merkez Türkiye projesini uygulamaya koyacağız.
- Merkez Türkiye projesi ile ekonomileri, pazarları, ülkeleri, şehirleri, kültürleri birbirine bağlayacak, yakın coğrafyamızda barışı ve huzuru pekiştireceğiz.
- Merkez Türkiye projesini "Kamu-Özel İş Birliği Modeli" çerçevesinde inşa edeceğiz.
- Proje çerçevesinde önümüzdeki 20 yılda, toplam 200 milyar dolarlık yatırım gerçekleştireceğiz.
- Bu yatırımların % 20'sinin kamu, % 80'inin ise özel sektör tarafından yapılmasını sağlayacağız.
- Özel bir yasayla faaliyet gösterecek Merkez Türkiye'nin yönetiminde STK temsilcilerinin ve tüm paydaşların yer almasını sağlayacağız.

İSTİHDAM

- Merkez Türkiye projesinin, ülkemizin beşeri ve fiziki kaynaklarını kullanarak nitelikli iş olanakları sunmasını sağlayacağız.
- Bu proje kapsamında doğrudan ve dolaylı etkilerle yaklaşık 2 milyon 200 bin yurttaşımıza istihdam sağlanmasını olanaklı kılacağız.
- Merkez Türkiye projesi ile yaratılacak yüksek nitelikli ve yüksek gelirli istihdam olanakları ile ülkemizde gelir adaletine katkı sağlayacağız.
- Merkez Türkiye projesi çerçevesinde istihdam edilecek yurttaşlarımızı ILO'nun tanımladığı en üst standartlarla uyumlu çalışma koşullarına ve sosyal haklara kavuşturacağız.

AKILLI KENT

- Merkez Türkiye projesi ile odağında lojistik ve yüksek katma değerli üretim olan, gelişmiş altyapıya sahip yeni bir akıllı kent inşa edeceğiz.
- Kentin başta güneş enerjisi olmak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarından en etkin biçimde yararlanmasını sağlayacağız.
- Kurulacak yeni akıllı kentin ülkemizin rekabet gücünü artırmasını ve üretken yatırımları uyararak ekonomide verimliliği yükseltmesini sağlayacağız.

ŞİRKETLERİN VE İŞLETMELERİN KÜRESEL REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI

- KOBİ'lerin yeni teknoloji temelli dönüşümlerini hızlandırarak, teknoloji yoğun ürün ve üretim süreci geliştirmelerini sağlayacağız.
- Şirket birleşme ve devralmalarını özendiracağız. Bu sayede ölçek ve kapsam fırsatlarından faydalanılmasını ve teknolojik olanakların paylaşımını sağlayacağız.
- Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) görüşmelerinde aktif rol alabilmek için AB ile etkin bir müzakere süreci yürüteceğiz.

ŞİRKETLERİN DEĞER ZİNCİRİNDE KATMA DEĞERİ YÜKSEK ÜRETİM AŞAMALARINA GEÇİŞİ

- Ar-Ge faaliyetlerinin üretim odaklı ve tasarım sürecini kapsayacak şekilde yürütülmesini sağlayacağız.
- Ürün ve süreç tasarımını Ar-Ge faaliyetleri kapsamına dâhil edeceğiz.
- Türk Tasarım Danışma Konseyi'ni daha etkin hale getireceğiz.
- Tasarım Strateji Belgesi'ni titizlikle uygulayacağız.
- Bu strateji kapsamındaki tasarım politikalarının yürütülmesi için "Türkiye Tasarım Enstitüsü'nü" kuracağız.

BİLGİ EKONOMİSİ ATILIMI: BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

- Yeni teknoloji atılımında kamunun sürükleyici bir güç olmasını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Bilgi teknolojilerinde sadece tüketen değil, aynı zamanda üreten ülke olacağız.
- Bilgi ekonomisine dönüşüm için yeni teknoloji ve Ar-Ge alanları ile eğitim başta olmak üzere sosyal gelişmeyi kapsayan alanlarda yapısal reformları gerçekleştireceğiz.

EĞİTİM VE EKONOMİ ARASINDAKİ BAĞIN GÜÇLENDİRİLMESİ

- Bilgi ekonomisine geçmek için eğitimde eşit fırsatların ve koşulların yaratılmasını sağlayacağız.
- İş gücümüzün yeni teknolojilere uyum sağlamasına dönük olarak, tüm çalışanları mesleki eğitim ve hayat boyu öğrenme olanaklarına kavuşturacağız.
- Bilim, teknoloji ve eğitim alanlarında uzaktan eğitim olanaklarını kullanarak yurt içi ve yurt dışındaki uzmanların deneyimlerinden yararlanacağız.
- Okul öncesi eğitimi bilgi ekonomisine geçiş için nitelikli ve kapsayıcı bir hazırlık süreci olarak geliştireceğiz.
- Küresel rekabet gücünü artırmak için erken yaşlardan itibaren en az bir yabancı dilin iyi düzeyde öğrenilebilmesini sağlayacağız.
- Eğitimin tüm kademelerinde bilişimin yerini artıracacağız.

AR-GE VE YENİLİKÇİLİK ÇALIŞMALARI

- Ar-Ge harcamalarının GSYH içindeki payını, AB standardı olan % 3 düzeyine çıkaracağız.
- Ar-Ge desteklerine erişimi kolaylaştırmak ve desteklerin etkinliğini artırmak için kurumlar arası form ve süreç farklılıklarını ortadan kaldıracak, eşgüdümü sağlayacağız.
- AB ülkelerinin "akıllı uzmanlaşma" stratejisini bölgesel ekonomilere uyarlayacağız. Bölgesel Ar-Ge politikalarını bu stratejiye göre oluşturacağız.
- Kamu araştırma kurumlarının kapasitesini ve sayısını artıracak, etkin kamu desteğiyle kamu araştırma kurumları, üniversite ve sanayi iş birliği modelini geliştireceğiz.

- Ar-Ge faaliyetlerini kurumsallaştıracak, yeni uluslararası Ar-Ge ortaklıkları kuracağız.
- Bilişim ve teknoloji alanında kamu politikaları geliştirmek ve harcamaların etki analizini yapmak üzere bir veri bankası oluşturacağız.

AR-GE MERKEZLERİ

- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Teknoloji Geliştirme Merkezleri ve İş Geliştirme Merkezleri'ni yeniden yapılandırarak "Bölgesel İş ve Teknoloji Geliştirme Merkezleri" kuracağız.
- Merkezlerin işleyişini düzenleyen mevzuatı basitleştireceğiz.
- Merkezlerin, bölgelerin özellikleri göz önüne alınarak belirlenecek sektörel uzmanlıklar geliştirmelerini sağlayacağız.
- Bu merkezlerde üretim teknolojileri, iş ağı ve pazar geliştirme, ihracat ve insan kaynakları alanlarında destek sağlayacağız.

BİLİŞİM REFORMU

- Yerli yazılım üretimini teşvik edecek, yazılım sektörünün büyümesi için destek vereceğiz.
- Bilişim sektörüne yönelik güçlü bir talep oluşmasını kamu desteğiyle sağlayacağız.
- Bilişim alanında ara elemanı eğitime öncelik vereceğiz.
- Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) kapsamında üniversite mezunu genç işsizlere bilişim eğitimi vererek istihdam yaratacağız.
- Yazılım ihracatını engelleyen dolaylı vergileri kaldırarak bilişim sektörünün uluslararası rekabet gücünü artıracacağız.

KOBİ'LERDE BİLİŞİM DÖNÜŞÜMÜ

- Bilgi ekonomisine dönük yapısal reformlardan KOBİ'lerin faydalanmasına öncelik vereceğiz.
- KOBİ'lerin İnternet temelli üretim ve satış kapasitesini artırmaya yönelik teşvikler uygulayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- E-ticareti kolaylaştırıcı alternatif ödeme sistemlerinin geliştirilmesini ve elektronik fatura kullanımının daha çok yaygınlaştırılmasını sağlayacak mevzuat değişikliklerini gerçekleştireceğiz.
- KOSGEB kanalıyla KOBİ'lerin e-dönüşümlerine yönelik destek ve teşvik sağlayacağız.
- KOBİ'lerin bulut bilişimi, e-tedarik, e-stok yönetimi ve veri merkezlerini kullanmalarını teşvik edeceğiz.
- Sayısal okuryazarlık eğitim seferberliğinde KOBİ çalışanlarına öncelik vereceğiz.

BİLİŞİMDE ATILIM

ALTYAPIYA DAHA FAZLA YATIRIM

- Yeni teknoloji atılımında kamunun sürükleyici bir güç olmasını sağlayacağız.
- Tüm yurttaşlarımızı ucuz ve hızlı geniş bant İnternet erişimine kavuşturacağız.
- Evrensel Hizmet Fonu'nu amacına uygun kullanacağız.
- İnternet erişimini en düşük maliyetle sunmak için gereken nitelikte ve kapsamda fiber optik ve yeni nesil şebeke altyapı yatırımlarını yapacağız.
- İnternet altyapısının sağlanmasında tüm eşitsizlikleri ortadan kaldıracacağız.
- Kamu altyapı yatırımlarının, bilişim hizmetlerinin eşgüdümü ve finansmanının yanı sıra bilgi ve teknolojinin kullanımında da etkin bir rol üstlenmesini sağlayacağız.
- E-devlet hizmetlerini yaygınlaştıracak, bu hizmetlerin daha etkin kullanılmasını destekleyeceğiz.

YASAL DÜZENLEMELER

- Fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunmasına yönelik adımlar atacağız.
- Patent sistemini, temel araştırma çıktılarının teknolojiye aktarılması ve ürüne dönüştürülmesi için yeniden tasarlayacağız.

- İnternet'e dair düzenlemeleri; kullanıcıların, içerik sağlayıcıların, özel sektör ve STK'lerin görüşlerini alarak yapacağız.
- Kişisel veri güvenliğinin sağlanması ve korunmasında, kamuya tanınan her türlü imtiyaz ve istisnayı kaldıracacağız.
- Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun bağımsız olmasını sağlayacağız.
- Bulut bilişim ve veri merkezi hizmetlerinin genel güvenliğinin sağlanması ve bu hizmetlerin amacına uygun ve kurallı özel güvenlik denetimlerine tabi tutulmasına yönelik yasal düzenlemeleri yapacağız.

GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİ

KURUMSAL DÜZENLEMELER

- Türkiye Girişimcilik Konseyi yerine Girişimcilik Bakanlığı kuracağız.
- Altı ayrı bakanlığa dağıtılmış bu alandaki yetki ve sorumlulukları tek bir merkezde toplayarak daha verimli ve eşgüdümlü çalışılmasını sağlayacağız.
- Yurt dışında girişimcilik konusunda deneyim kazanmış yurttaşlarımızın Türkiye'deki girişimcileri desteklemesini sağlayarak bu konudaki yetenek ve bilgi havuzunu genişleteceğiz.
- Kuracağımız "Girişimci Yetiştirme Sistemi" ile ülkemizde büyük potansiyele sahip olan yazılım geliştirme alanında bir seferberlik başlatacağız.
- Sadece yüksek lisans eğitimi ve Ar-Ge ile ilgilenecek olan "Girişimcilik Üniversiteleri" kurulması yönünde yasal düzenlemeler yapacağız.

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ

- Eşgüdümünü "Girişimcilik Üniversiteleri'nin" sağlayacağı ve her bölgenin sektörel farklılıklarının gözetileceği "Girişimcilik Okulları (Fabrikaları)" ve "Tematik Teknoparklar" kuracağız.
- "Girişimcilik Okulları (Fabrikaları)" ve "Tematik Teknoparklar'da", yaşam boyu eğitim merkezleri, kuluçka merkezleri, profesyonel destek birimleri ve tam donanımlı atölyelerin bulunmasını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Girişimcilik üniversiteleri bünyesinde kuracağımız gezgin girişimcilik eğitmenleri ekibi ile yerel yönetimlerle iş birliği içerisinde girişimcilik eğitimlerini 81 ilimize yaygınlaştıracacağız.
- Tüm üniversitelerde girişimcilik ve yenilikçilik (inovasyon) eğitimlerini artıracacağız.

GİRİŞİMCİLİK VE İSTİHDAM

- "Girişimcilik Üniversiteleri'nin" her birinde en az 100 öğretim üyesi, 50 eğitim planlamacısı ve koordinatörü istihdam edecek, en az 1,000'er öğrenciyi eğitim olanağı sunacağız.
- Kısa vadede 50 bin kişiye yazılım geliştirme, üretilen yazılımı ticari ürüne dönüştürmede yetkinlik kazandıracak ve istihdam olanağı sunacağız.
- Girişimcilik alanında gerçekleştireceğimiz atılım sayesinde yıllık yeni şirket kurulum sayımızı üçe katlayarak 150 binin üzerine çıkaracağız.
- Bu alanda kurulacak şirketler aracılığı ile büyük bölümü vasıflı çalışan olmak üzere 500 bin yeni istihdam olanağı yaratacağız.
- Üniversite, sanayi ve kamu ortaklığında verilecek "tekno-girişim" eğitimleri ile ileri teknoloji alanına ilgi duyan üniversite mezunlarının girişimci olmalarını destekleyeceğiz.

TOPLUMCU GİRİŞİMCİLİK

- Kâr amacı gütmeyen, gönüllülük esasına dayanan ve kamu yararı için çalışan toplumcu girişimciliği destekleyeceğiz.
- Çoklu yoksunluk endeksi ile her il ve ilçenin yoksunluk ve işsizlik düzeyini ortaya koyacak, öncelikli toplumcu girişimcilik bölgeleri belirleyeceğiz.
- Bu bölgeler özelinde gerçekleştirilecek toplumcu girişimcilik projelerine, sermaye ve donanım desteği sağlayacak, projelerin yapılabilirlik, maliyet ve etki analizlerini proje sahipleriyle beraber oluşturacağız.
- Projelerde yerelliği şart koşacak, proje sahiplerinin, çalışanlarının ve tesislerinin, bu bölgelerde bulunmasını zorunlu tutacağız.

- Toplumcu girişimcilik projelerinde istihdam edileceklerin, yüksek yoksunluk ve düşük beceri sahibi gruplardan seçilmesine ve istihdama yönelik temel becerilerin iş yaparken geliştirilmesi öncelik vereceğiz.
- Bu doğrultuda toplumcu girişimcilere eğitmen desteği sağlayacak, proje sahiplerine yöneticilik ve iş yönetimi konularında destek olacağız.

REFAHIN TABANA YAYILMASINI SAĞLAYAN POLİTİKALAR

İSTİHDAMA DÖNÜK ETKİN POLİTİKALAR

- İstihdamı artıracak yatırımların yapılması için gerekli yatırım iklimini oluşturacağız.
- Aktif ve pasif iş gücü politikalarını etkin şekilde kullanarak istihdam yaratacağız.
- İstihdam üzerindeki kamusal yükleri azaltacağız.
- Kamu hizmetlerinde kadın, genç ve engelli yurttaşlarımızın istihdam edilme olanaklarını artıracacağız.
- İŞKUR kurslarını yaygınlaştıracak ve İŞKUR programlarının kapsamını genişleteceğiz.
- İŞKUR'un kurumsal etkinliğini artırarak, iş gücünün değişen ihtiyaçlara uyum sağlamada daha donanımlı hale gelmesini sağlayacağız.
- İŞKUR'un işe yerleştirme etkinliğini artırarak iş arayanlar ve iş olanakları arasındaki eşleşmelerin hızlı ve doğru şekilde gerçekleştirilmesini sağlayacağız.
- Tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde, üretimdeki dönüşümün istihdam kayıplarına yol açmasına engel olacağız.

GELİRLERİN ARTMASINA YÖNELİK DOĞRUDAN DÜZENLEMELER

- Asgari ücret üzerindeki gelir vergisini kaldıracağız.
- Asgari ücreti 2016 yılında net 1500 TL düzeyine çıkaracağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Asgari ücret artışının belirlenmesinde enflasyon ve refah artış payı toplamının dikkate alınmasını sağlayacağız.
- Emeklilere Ramazan ve Kurban Bayramlarında birer maaş ikramiye vereceğiz.

PASİF İŞ GÜCÜ POLİTİKALARI

- İşsizlik Fonu'ndan yararlanma koşullarını kolaylaştıracağız.
- İşsizlik ödeneğinin verilme süresini uzatacağız.
- İşsizlik Sigorta Fonu'nun amacına uygun şekilde kullanılmasını teminat altına alacağız.
- İşsizlik Fonu'nun yönetimini özerkleştirecek ve fon yönetiminde sosyal tarafların temsilini artıracacağız.
- İşsizlik Fonu'nun saydam ve etkin olarak denetlenmesini sağlayacağız.

AKTİF İŞ GÜCÜ POLİTİKALARI

- İŞKUR ile Mesleki Yeterlilik Kurumu iş birliği içerisinde, vasıfsız bırakılmış lise mezunu işçilere beceri kazandırmaya dönük uzun vadeli bir eğitim programı uygulayacağız.
- Program kapsamında, 800 bin işsiz yurttaşımızı, asgari ücret ile 9-12 aylık eğitim programlarına kademeli olarak yerleştireceğiz.
- Programı bitirdikten sonra yeni işe giren kadınlar ve 18-29 yaş arasındaki erkekler için 4 yıl boyunca; 29 yaş üzeri erkekler için 3 yıl boyunca sigorta işveren primlerinin kamu tarafından desteklenmesini sağlayacağız.
- İstihdam garantili eğitim programlarını artıracacağız.
- Başarısız olan Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) projesini revize edeceğiz.
- Sertifika programlarının çeşitliliğini, işverenlerin ve iş piyasasının ihtiyaçlarının yanı sıra yeni büyüme stratejimiz doğrultusunda şekillendireceğiz.
- İş dünyası, eğitimciler ve STK'ler ile beraber tüm iller ve ülke geneli için düzenli olarak "mesleki görünüm" çalışmaları gerçekleştireceğiz.
- Bu çalışmalar doğrultusunda istihdam haritaları hazırlayarak iş gücü piyasasını etkinleştireceğiz.

- Sektör öncüleri, STK'ler ve kamu ortaklığıyla başlatılacak teknoloji, sayısal ve finansal okuryazarlık eğitim seferberliği ile iş gücünün genel beşeri sermaye birikimlerini yeni büyüme stratejimizle uyumlu hale getireceğiz.

YURTTAŞLARIN BORÇ YÜKÜNÜN AZALTILMASI

- 31 Temmuz 2015 tarihine kadar bankacılık sisteminde sorunlu hale gelen kredi kartı ve bireysel kredilerin faiz borçlarının en az %80'ini sileceğiz.
- Kalan borcu yeniden yapılandırılarak 5 yıla yayacak ve yurttaşlarımıza ödeme kolaylığı sağlayacağız.
- Öğrenci kredisi borçlarını ödeyemediği için takibe alınanların borç faizlerini sileceğiz.
- Kredi borçlusunun işe girmesini takiben anaparanın 4 yılda eşit taksitler halinde tahsil edilmesini sağlayacağız.
- Geliri olmayan vatandaşların Genel Sağlık Sigortası (GSS) prim borçlarını sileceğiz.

KAZANIMLARIN KORUNMASI, SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

EKONOMİK, SOSYAL VE ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Yeni kalkınma hamlesi sürecinde elde edilecek kazanımları, geleceğimizi, tarihimizi ve kültürümüzü koruyacağız.
- Ekonomik ve sosyal istikrar arasındaki, sosyal istikrar ve çevre arasındaki dengeyi gözeticeğiz.
- Nüfusun sağlıklı gelişiminin, gıda güvenliğinin ve kültürün devamlılığının sağlanması için çevresel dengenin korunmasını önleyeceğiz.
- Ekonomik istikrarın çevresel etkilerini gözeterek sürdürülebilirliğini garanti edeceğiz.
- Devletin düzenleyici ve denetleyici rolü ile çevresel dengeleri sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

MAKROEKONOMİK VE FİNANSAL İSTİKRAR

- Kamu borcunun sürdürülebilirliğine dikkat edecek, kurallı maliye politikası uygulayacağız.
- Para politikasının öncelikli amacını enflasyonu düşürmek ve fiyat istikrarını sağlamak olarak yeniden tesis edeceğiz.
- Finansal İstikrar Komitesi'nin etkin bir şekilde çalışmasını sağlayacak, reel sektörün bu Komite'de temsiline olanak tanıyacağız.
- Finansal sistemi düzenleyen ve denetleyen kamu kuruluşlarının araç bağımsızlığını ve özerkliğini tesis ederek siyasetin finansal istikrarın önünde engel olmasına izin vermeyeceğiz.

TARIM

YENİ BİR TARIMSAL ÜRETİM TARZI, YENİ BİR KIRSAL KALKINMA ANLAYIŞI

- Tarımsal üretimin sürekliliğine, üreticilerin refahına ve çevrenin korunmasına öncelik vereceğiz.
- Türkiye'yi tarımsal ürünlerde ithalatçı konumdan ihracatçı konuma taşıyacağız.
- Tarım üretiminin, başta turizm olmak üzere alternatif sektörlerle desteklendiği yeni modeller geliştireceğiz.
- Yerel üretici örgütlerinin (birlik, kooperatif, vb.) ekolojik turizm, kırsal spor, sağlık ve sosyal etkinliklere yönelik yatırımlarını vergi indirimleri ve hibelerle destekleyeceğiz.
- Doğal tarım alanlarını ve organik tarım üretimi yapan çiftlikleri, kent yaşamından uzaklaşmak isteyen yurttaşlarımız için alternatif yaşam alanları olarak geliştireceğiz.
- Kırsal alanların kalkınması, kırsal bölgelerde istihdam olanaklarının artırılması, kırsalda yaratılan katma değer için alternatif yaşam alanları olarak kullanılmasını için tarımsal üretimle bağlantılı kırsal sanayiye destekleyeceğiz.
- Başta sulama olmak üzere toprak ve su kaynaklarımızı geliştiren

tarımsal altyapı yatırımlarını en kısa sürede tamamlayacağız.

- Sulanabilir arazileri sulamaya açacak, toprak ıslahı çalışmalarını bitireceğiz.
- Aile çiftçiliğini başta sağlık turizmi olmak üzere yeni sektörlerle entegre ederek, çağdaş kırsal kalkınma alanları yaratacağız.
- Büyük kentlere yakın kırsal bölgelerde, tarım ve ekolojik çeşitlilik siteleri ile botanik bahçeleri kurarak bu bölgeleri çekim alanları haline getireceğiz.

ÇİFTÇİLERE EKONOMİK DESTEK

- Çiftçinin üretim amaçlı kullanacağı mazotun litresini 1,80 TL'ye düşüreceğiz.
- Tarım sektöründe kendi işinde çalışanların sosyal güvenlik primlerini 30 yaşına kadar Hazine'den karşılayacağız.
- Desteklenecek tarım ürünlerini ve her ürün için destek tutarını bir yıl önceden açıklayacağız.
- Tarımsal desteklerde arazi büyüklüğünü değil, üretim miktarını esas alacağız.
- Tarımsal destekleri üretim planlamasının bir aracı olarak kullanacağız.
- Başka gelir kaynağı olmayan ve asgari ücretin altında geliri olan çiftçilere, hane başına asgari ücret düzeyinde gelir garantisi sağlayacağız.
- Küçük çiftçileri tarım sigortaları kapsamına alacak düzenlemeler yapacağız.
- Çiftçilerimizin kredi borçlarını ödenebilir koşulları sağlayacak şekilde yeniden yapılandıracağız.
- Aile işletmeleri ve küçük çiftçilerin ürünlerini doğrudan veya kooperatifleri ve diğer örgütleri aracılığıyla tüketicilere satmalarını sağlayacak düzenlemeler yapacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ARAZİ REJİMİ

- Hazine arazilerinin tarımsal üretime kazandırılması ve arazi toplulaştırma faaliyetlerini, kuracağımız Arazi Edindirme Ofisi eliyle yürüteceğiz.
- Hazine'ye ait arazileri, tarımsal üretim potansiyeli açısından yeniden değerlendirecek, sınıflandıracak ve kademeli olarak üretime kazandıracacağız.
- Uygun hazine arazilerinin, belirlenen ilkeler doğrultusunda tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere köy veya mahalle tüzel kişilikleri aracılığıyla kiralanabilmesini sağlayacağız.
- Arazi toplulaştırma faaliyetlerinde tarımsal etkinliklerin sürdürülebilir olmasını destekleyecek bir modeli uygulamaya koyacağız.
- Arazi toplulaştırmadaki kıstasları bölgesel farklılıkları ve ürün çeşitliliğini dikkate alarak belirleyeceğiz.
- Mera yönetim birliklerini etkinleştirecek, mera alanlarını ıslah edecek, meraların amaç dışı kullanımına kesinlikle izin vermeyeceğiz.
- Mayınlı arazileri temizleyerek tarıma açacağız. Bu arazileri topraksız veya az topraklı köylülerin kuracakları kooperatiflere tahsis edeceğiz.
- Toplumun ve gelecek kuşakların ortak yararı ve gıda güvenliği için tarım arazilerinin amaç dışı kullanımına kesinlikle izin vermeyeceğiz.

BİTKİSEL VE HAYVANSAL ÜRETİM MERKEZLERİ

KURUMSAL YAPI

- Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren tüm merkezi ve bölgesel araştırma enstitülerini bir çatı altında toplayarak eşgüdüm içerisinde çalıştıracacağız.
- Bölge enstitülerinin bölge üniversiteleri ile eşgüdüm ve iş birliği içerisinde çalışmalarını sağlayacağız.
- Kamuya ait tarım işletmelerinin (TİGEM) çalışma kapasitelerini artıracacağız.

AR-GE ÇALIŞMALARI

- Yeni üretim teknikleri ve yeni ürünler konusunda, çiftçilere görerek öğrenme olanağı sağlamak amacıyla üretici örgütleri ile iş birliği içerisinde uygulama bahçeleri, ahırları vb. tesisler kuracağız.
- Bitkisel ve Hayvansal Üretim Merkezleri bünyesinde bölgesel bazda araştırmalar yapılabilmesi için, mevcut laboratuvarları çağın gerekliliklerine göre güncelleyecek, yeni laboratuvarlar kuracağız.
- Tarımsal üretimde bulunan özel ve tüzel kişilerin ortak projeler geliştirerek Ar-Ge süreçlerine dâhil olmalarını sağlayacağız.
- Bölgesel araştırmaları bir veri tabanında toplayacağız. Ekonomik değer üretme ve nihai ürün geliştirmeye katkı sağlama potansiyeli olan çalışmaların hızla üretime aktarılmasına veya teknolojiye dönüştürülmesine olanak sağlayacağız.

TEKNİK DESTEK VE ALTYAPI DESTEĞİ

- Bitkisel ve Hayvansal Üretim Merkezleri bünyesinde makine ve donanım parkları kurarak, küçük çiftçilerin ve işletmelerin teknolojik yatırımlara kaynak ayırmadan büyümelerine olanak tanıyacağız.
- Her köye bir ziraat mühendisi ve/veya veteriner hedefiyle Bitkisel ve Hayvansal Üretim Merkezleri bünyesinde 18 bin nitelikli genç uzman istihdam edeceğiz.
- Bu uzmanlar aracılığı ile çiftçilere ve küçük üreticilere nitelikli destek sunacağız.

GIDA GÜVENLİĞİ

- Topraklarımızın kontrolsüz ve yasa dışı bir biçimde tarım araştırmaları için bir laboratuvar gibi kullanılmasına izin vermeyeceğiz.
- GDO'lu ürünlerin piyasaya sürülmesi ve kullanılmasına ilişkin her türlü yasal denetimi eksiksiz olarak gerçekleştireceğiz.
- Toprak yapımıza uygun yerel tohumların geliştirilmesi için gen bankaları, laboratuvarlar ve üretim istasyonları kuracak, bu alandaki mevcut kapasiteyi artıracacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Tohum üretiminin sertifikasyon sürecini, tüketici haklarını gözeterek ve uluslararası kalite standartları uyarınca hareket edecek özerk bir yapıyla yürüteceğiz.
- Tarım desteklerinde ve hibelerde, doğal ve organik tarıma dönük üretim faaliyetlerine öncelik vereceğiz.
- İthalata bağımlı ve GDO'lu ürünlerden elde edilen nişasta bazlı şeker üretimini sınırlandıracak, yerli üretici tarafından üretilen ve daha sağlıklı olan şeker pancarı bazlı şeker üretimini destekleyeceğiz.

BİO-ÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ

- Bio-çeşitliliğimizi, gelecek nesillere ve doğaya karşı yükümlülüğümüz olduğu anlayışından hareketle koruyacağız.
- Bio-çeşitlilik alanında çalışan STK'leri destekleyecek ve karar mekanizmalarına dâhil edeceğiz.
- Bio-çeşitliliği korumak amacıyla, gen bankası, laboratuvarı ve uygulama merkezlerinden oluşan yerleşkeler tesis edeceğiz. Bu yerleşkelerin Bitkisel ve Hayvansal Araştırma Merkezleri ile eşgüdüm içerisinde çalışmasını sağlayacağız.

ÇAĞDAŞ BİR KOOPERATİFÇİLİK MODELİ

- Kooperatiflerin ve üretici birliklerinin girdi sağlamadan üretime, işletmeden pazarlamaya kadar tüm süreçlerde etkin rol alması için gerekli destekleri sağlayacağız.
- Kooperatif modelini bir bütün içerisinde ele alacak; kooperatif, birlik ve merkez birliklerinin uyumlu çalışabilecekleri bir model ve bunu sağlayacak yasal ve teknik altyapıyı oluşturacağız.
- Birlikler ve merkez birliklerini, insan kaynağı, sermaye, üretim teknikleri, üretim ve dağıtım donanımı açısından nihai ürün üretebilecek kapasiteye erişebilmeleri için destekleyeceğiz.
- Kooperatiflerin siyasi etkiden arındırılması ve tarım ekonomisinin belirleyici aktörleri arasında yer alabilmesi için özerkliklerini teminat altına alacağız.

- Tam gün eğitim çerçevesinde tüm öğrencilere sunulacak sıcak öğle yemeği projesini kadın istihdamı ve yerel tarımsal girdilerin kullanılmasını öncelikle kooperatifler eliyle hayata geçireceğiz.

PAZARA ERİŞİM

- Üreticinin nihai üründen elde edilen kârdan hak ettiği payı alabilmesi ve tüketicinin sağlıklı ürünlere uygun şartlarda erişebilmesi için üretimde, işlemede ve pazarlamada tekelleşmenin önüne geçecek, adil rekabet koşullarını sağlayacağız.
- Perakende sektöründe, büyük işletmelerle rekabet gücünü çeken esnaf ve sanatkârları bölgesel kooperatifler yoluyla kurumsal bir yapı altında toplayacağız.
- Merkez birliklerinin tüm ülkede, birlik ve kooperatiflerinse kendi bölgelerinde kuracakları pazarlama kanalları aracılığıyla, tarımsal ürünlerin nihai tüketiciye ulaştırılmasını, esnaf ve sanatkârların ulusal zincirlerle rekabet edecek güce kavuşmasını sağlayacağız.
- Sözleşmeli üretim modelinde, örgütsüz olduğu için zayıf kalan çiftçilerin haklarını yasal güvence altına alacağız.
- Üretici birlikleri, kooperatifler, çiftçi sendikaları, ziraat odaları gibi çiftçi örgütlerinin sözleşmelerde taraf olmasını, çiftçi haklarının korunmasında denetim rolü üstlenmesini sağlayacağız.

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİ

- Sayıları bir milyonu aşan mevsimlik tarım işçilerinin hastalık, iş kazası, meslek hastalıkları, ölüm, emeklilik gibi risklere karşı sosyal güvencelerini sağlayacağız.
- Mevsimlik tarım işçilerini etkin olarak çalıştırdıkları dönemde prim ödemeksizin Genel Sağlık Sigortası'ndan yararlandıracağız.
- Mevsimlik tarım işçilerinin, sosyal güvenlik kurumunun yerel birimine kayıtlı olmaları halinde, evlerinden ayrıldıkları andan itibaren çalıştıkları dönemde iş kazası ve meslek hastalıkları priminin devlet tarafından ödenmesini sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Mevsimlik tarım işçilerinin emeklilik yaşı geldiğinde emeklilik için gerekli şartları tamamlamalarını kolaylaştıracak, onlara yaşlılıklarında gelir güvencesi sunacağız.
- Uzun vadeli sigorta kolları için hesaplanan primin yarısını Hazine'den karşılayacak, mevsimlik tarım işçilerinin sigortalı olmalarını teşvik edeceğiz.
- Başta esnek okul açılış ve kapanış tarihleri olmak üzere, alacağımız önlemlerle mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının eğitim hayatlarını eşit koşullarda sürdürmelerine olanak tanıyacağız.

HAYVANSAL ÜRETİM

- Ülkemizdeki hayvan varlığını artırmak için tüm bölgelerimizde küçük ve orta ölçekli işletmelerin yaygınlaşmasını ve üretimde kalmasını sağlayacağız.
- Hayvancılık desteklerinde önceliği küçük ve orta işletmelere vereceğiz.
- Desteklemede kapasite sınırlamasını kaldırarak tüm hayvan yetiştiricilerin desteklerden yararlanmasını sağlayacağız.
- Et ve Süt Kurumu'nu ithalatçı konumundan çıkarıp, et ve süt piyasasının düzenlenmesi için çalışan bir kuruma dönüştüreceğiz.
- Okul sütü programını daha etkin hale getirerek bu alanda talebi sürekli kılacağız.
- Kırsal kesimde konut, ahır vb. yapıların günün ihtiyaçlarına göre düzenlenmesine dönük destekleri artıracacağız.
- Hayvan sürülerini sürdürülebilir ve devamlılığı olan bir yapıya kavuşturarak, salgın hayvan hastalıklarının önlenmesini sağlayacağız.

ORMANCILIK

SOSYAL GÜVENCE

- Orman köylülerine ve orman kooperatiflerine tanınan yasal hak ve öncelikleri geliştirecek, orman köylülerinin sosyo-ekonomik koşullarını iyileştireceğiz.

- Aileleriyle birlikte sayıları 7 milyonu aşan orman köylülerinin ormancılık faaliyetleri (istihsal, ağaçlandırma vb.) ile ilgili çalışmalarını sosyal güvence kapsamına alacağız.
- Orman köylülerini, geçimlerinin tamamını "ormancılık faaliyetleriyle" sağlayabilecekleri sosyal güvenceli iş olanaklarına kavuşturacağız.

ÇALIŞMA KOŞULLARI VE ÜCRETLENDİRME

- Vahidi fiyat (tek fiyat) uygulamasının yarattığı tek taraflı fiyat belirleme ve sosyal güvencesiz çalışma gibi sorunları ortadan kaldıracacağız.
- Ormancılık faaliyetlerinde orman köylülerine ödenecek ücreti, orman köylüleri kalkındırma kooperatiflerinin katılımı ve önerileri doğrultusunda belirleyeceğiz.
- Orman işlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda devleti işveren statüsünde sorumlu tutacağız.

ORMANLARIN EKONOMİK POTANSİYELİ

- Devlet ormanlarının, devlet tarafından yönetilmesi ve işletilmesini esas alacağız.
- % 80'i doğal niteliğe sahip olan ormanlarımızın taşıdığı ekonomik potansiyeli, ormanlarımıza zarar vermeden verimli şekilde kullanacağız.
- İlaç ve kozmetik endüstrisine yatırım yaparak, doğal orman ürünlerimizin bu sektörde hammadde olarak kullanılmasını ve yüksek katma değerli ürünlerin elde edilmesini sağlayacağız.
- Yüksek katma değerli ürünlerin ürün desenindeki payını artıracak ve ülkemizin ihtiyaçlarını öz kaynaklarımızla sağlayacağız.
- Orman kooperatiflerinin yeni üretim teknikleri konusunda bilgi birikimini ve üretim araçları altyapısını geliştireceğiz. Bu sayede orman köylülerinin üretim girdilerini ve üretim verimliliğini artıracacağız.
- Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yer alıp köy veya kasabadan mahalleye dönüştürülen yerlerde orman köylülerinin ve kooperatiflerinin hak ve önceliklerini koruyacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Ormanlardan doğru yöntemlerle, verimli şekilde ürün elde edilebilmesi için, gerekli sayıda orman mühendisini istihdam edeceğiz.
- Orman köylerimizin kalkındırılması için "Bölgesel Entegre Kırsal Kalkınma ve Ormancılık Projeleri" uygulayacağız.
- ORKÖY kredilerinin % 25 olan hibe oranını artıracak ve geri ödeme koşullarını iyileştireceğiz.

ORMAN STOKUNUN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ

- Başlatacağımız ağaçlandırma seferberliği ile orman alanlarımızı her yıl en az 200 bin hektar genişleteceğiz.
- Bu sayede hem orman köylüsüne önemli oranda istihdam alanı yaratacak, hem de orman varlığımızı on yıl içerisinde tüm topraklarımızın % 30'unun üzerine çıkaracağız.
- Ekolojik ve doğal dengeyi bozan HES projelerini gözden geçirerek ormanlardaki biyolojik çeşitliliğe zarar veren uygulamalara yasal sınırlar içerisinde son vereceğiz.
- Ormanların korunması ile ilgili çalışmaların orman köylülerinin haklarını gasp etmeden yürütülmesini sağlayacağız.
- Orman vasfı kazandığı gerekçesi ile devlet tarafında el konulmuş olan bütün tapulu arazileri vasıflarını koruyarak hak sahiplerine iade edeceğiz.
- Orman içerisinde kalan tapulu taşınmazlara tazminat ödenmeksizin devlet tarafından el konulmasına son vereceğiz.

TURİZM

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM STRATEJİSİ

- Turizm Bakanlığı ve ilgili bakanlıklarda turizmi ilgilendiren alanlarda görevli bürokratların ve turizm sektörünün tüm paydaşlarının katılımı ile uzun vadeli bir Turizm Strateji Belgesi oluşturacağız.
- Dört mevsime ve ülkenin tüm potansiyel bölgelerine dağılan, sürdürülebilir bir turizm sektörü yaratacağız.
- Yurt dışından turist getiren seyahat acentelerini özel pazarlama teşviklerinden yararlandıracak, kazandırdıkları dövizin bir kısmını

pazarlama desteği olarak vergiden muaf tutacağız.

- Ucuz fiyatlandırma politikasına esir olmadan, özgün turizm ürünlerini markalaştırarak sektörün dış rekabet gücünü yükselteceğiz.
- Katılımcı bir tanıtım stratejisi ile tüm bölgelerimizi tanıtacağız.

TURİZMDE ÇEŞİTLİLİK

- Sadece deniz turizmini değil, doğa ve kültür gibi alternatif turizm alanlarını da destekleyeceğiz.
- Kış turizmi potansiyelini artıracak altyapı ve tesisleri kuracağız.
- Festival, fuar ve kongre turizmine özel destek vereceğiz.
- Kaplıca ve hidroterapi merkezi yatırımlarına ve sağlık turizmine yönelik tesislere teşvik vereceğiz.

NİTELİKLİ İŞ GÜCÜ

- Turizm eğitimine yerel yönetimlerin, odaların ve turizm örgütlerinin dâhil olmasını sağlayacağız.
- Turizm eğitimini çeşitlilik hedefine göre yeniden yapılandıracağız.
- Nitelikli personel ihtiyacı olan alanlarda istihdam garantili eğitim programları geliştireceğiz.
- Eğitimli çalışanların sigorta primlerinde "düşük sezon" indirimleri yapacağız.
- Turizm alanında eğitim almış gençlerimize özel istihdam projeleri geliştireceğiz.
- Turizm çalışanlarının çalışma koşullarını iyileştirecek, özellikle çalışma sürelerini yasal sınırlar içerisinde çekeceğiz.

YASAL DÜZENLEMELER

- Seyahat acentelerinin çalışma yasasını yeniden düzenleyeceğiz.
- Seyahat acenteleri denetim yetkisini TÜRSAB'a vereceğiz.
- Umre ve hac hizmetlerini, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın gözetiminde, yalnızca seyahat acenteleri ile yürüteceğiz.
- Seyahat acentelerinin ulaşım araçları ile ilgili işletme koşullarını yeniden düzenleyecek, sektörde tekelleşmeye izin vermeyeceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Okullarda kademeli tatil dönemi uygulamasıyla iç turizmde istikrarlı müşteri kapasitesini artıracaktır.
- Konaklama sektöründe yüksek arzdan kaynaklanan düşük ücret sorununu aşmak için Turizm Strateji Belgesi çerçevesinde tesisleşmeye bölgesel sınırlamalar getireceğiz.
- Tesis fazlalığından dolayı kârlılığı düşen bölgelere iç ve dış talebi artırıcı teşviklerde öncelik tanıyacağız.
- Bireysel mülklerin İnternet üzerinden mali gereklilikler yerine getirilmeksizin pazarlanmasının konaklama sektöründe yarattığı haksız rekabeti yasal önlemler ve denetimlerle engelleyeceğiz.

ÇEVRE DOSTU TURİZM

- Bütün kıyı bölgelerimizin imar planlarını yerel yönetimler eliyle ve çevre duyarlılığıyla hazırlayacağız.
- ÇED raporlarının bilimsel ve tarafsız olarak hazırlanmasını yasal güvence altına alacağız.
- Doğa korumada yetki ve görev karmaşasını bitireceğiz.
- Turizm tahsislerini gözden geçirecek, haksız tahsisleri iptal edecek, doğal ve kültürel varlığımıza zarar veren uygulamalara son vereceğiz.

ENERJİ

TEMEL İLKELER

- Yerli kaynaklara öncelik veren, insan odaklı ve sürdürülebilirliği önceleyen bir enerji politikası benimseyeceğiz.
- Enerji politikalarını; dış politika, güvenlik ve ekonomi politikaları, sanayi ve tarım politikaları ve çevre politikası ile bütünleşik bir planlama çerçevesinde geliştireceğiz.
- Enerjinin çeşitlendirilmiş kaynaklardan ve ekosisteme zarar vermeden sağlanmasını gözeteceğiz.
- Tüm tüketicilerin, kaliteli ve yeterli enerjiye, sürekli şekilde ve ödenebilir koşullarda ulaşabilmesini sağlayacağız.
- Enerji ihtiyacının karşılanmasında, enerji arzının abartılı biçimde artırılması yerine enerji verimliliğinin yükseltilmesini esas alacağız.

ÇEVREYE VE TOPLUMA DUYARLI ENERJİ POLİTİKASI

- Çevreyle ve toplumla uyumsuz, yerel paydaşların karşı çıktığı projeleri uygulamaya koymayacağız.
- Verimli tarım arazilerinde, ormanlarda, zeytinliklerde, balık üreme havzalarında ve SİT alanlarında enerji santrali kurmayacağız.
- Tüm projelerde fizibilite çalışmalarını ve uluslararası standartlara uygun Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporlarını istisnasız ön koşul haline getireceğiz.
- Havza planlaması kapsamında yer almayan, ÇED ölçütlerine uymayan, eko-sistemi tahrip eden hiçbir HES projesine onay vermeyeceğiz.
- ÇED raporu ve EPDK lisans tadilat başvurularında; yakıt değişimine, yerli kömürden ithal kömüre geçiş ve istismara dönük kapasite artırımlarına izin vermeyeceğiz.

ENERJİDE BAĞIMSIZLIK VE KAYNAK ÇEŞİTLİLİĞİ

- Ekonomimizin üzerindeki en büyük yük ve cari açığın temel nedenlerinden biri olan giderek artan enerji ithalatını kademeli olarak azaltacağız.
- Enerjide dışa bağımlılığın yarattığı dış politika ve güvenlik sorunlarını ortadan kaldıracaktır.
- Az sayıda ülkeye çok yüksek oranda bağımlı olduğumuz mevcut yapıyı, kaynaklarımızı çeşitlendirerek hızla değiştireceğiz.
- Dışa bağımlı fosil yakıtların, enerji tüketiminde ve elektrik üretimindeki payını düşürecek.
- Doğal gaz ve ithal kömüre dayalı santrallere kısıtlamalar getirerek, bu kaynakların elektrik üretimindeki payını kademeli olarak azaltacağız.

ENERJİ POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Mevcut elektrik tüketimimizin üç katından fazlasına karşılık gelen, ancak atıl konumda olan yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın enerji üretimindeki payını artıracaktır.
- Üretim potansiyelimizin sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde kullanılmasının önündeki tüm yasal engelleri kaldıracaktır.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Kaynakların etkin kullanımı için gerçekçi bir enerji teşvik politikasını hayata geçireceğiz.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ

- Tüketim ve iletim verimliliğini ve güvenliğini artırmak için dağıtık enerji uygulamalarını yaygınlaştıracamız.
- Kaçak elektrik kullanımını yoksul yurttaşlarımızı mağdur etmeden önleyeceğiz.
- Enerji verimliliği yüksek ürünlerin üretimini teşvik ederek, akkor ampuller başta olmak üzere, enerji verimliliği düşük ürünlerin kullanılmasını kademeli olarak engelleyeceğiz.
- Sayısı 7 milyonu bulan enerji verimliliği düşük bina stokumuzun enerji tüketimini yarıya düşürecek kapsamlı bir iyileştirme projesini hayata geçireceğiz.
- Binalarda yalıtım başta olmak üzere yapılacak iyileştirmelerin mali yükünün tamamını konut sahiplerine yüklemeyecek, etkin ve çağdaş teşvik modelleri uygulayacağız.
- Yeni yapılacak binaların enerji verimliliği açısından AB standartlarına uygun olmasını sağlayacağız.

SEKTÖREL PLANLAMA

- Her enerji alt sektörü için ayrı strateji belgeleri hazırlayacağız.
- Ülke ölçeğinin yanı sıra, il ve bölge ölçeğinde de enerji kaynaklarının üretimi ve dağıtımına dönük planlama yapacağız.
- Enerji talep tahminlerini bilimsel, gerçekçi bir temelde yeniden hesaplayarak tüketemediğimiz enerji kaynakları için ayrıca bedel ödemeyeceğiz.
- Doğal gaz depolama kapasitemizi yıllık tüketimimizin en az üçte birine yükselteceğiz.

ENERJİ YÖNETİMİ VE ENERJİ YATIRIMLARI

- Enerji sektöründe yatırım yapma iklimini düzelteceğiz.
- Enerji yatırımlarını, kamunun planlaması ve denetimi çerçevesinde yapacağız.
- Özel sektörün Kamu İhale Kanunu çerçevesinde ve uluslararası standartlara uygun olarak hakça rekabet edebileceği bir yapı kuracağız.

- Enerji sektöründe verimlilik sağlayamayan ve saydam olmayan özelleştirme uygulamalarına son vereceğiz.
- Kamunun kârlı kurumlarının, "seçilmiş" bazı şirketlere, düşük bedellerle aktarımını durduracağız.
- Kamu kuruluşlarını ehliyete, liyakate ve verimlilik ilkelerine göre yöneterek etkinleştirecek, özerkleştirecek ve güçlendireceğiz.
- Doğal gaz ve petrol arama, üretim, iletim, rafinaj, dağıtım ve satış faaliyetlerini bütünleşik bir yapı içinde sürdürmek amacıyla BOTAŞ ve TPAO'yu, Türkiye Petrol ve Doğal Gaz Kurumu bünyesinde birleştireceğiz.

TÜKETİCİLER

- Elektrik yoksulluğu çeken yurttaşların asgari tüketimlerini kamu güvencesi altına alacak, 4 kişilik yoksul bir aile için aylık 230 kw/saat elektriği ücretsiz sağlayacağız.
- Yüksek kükürtlü ve ısı değeri düşük kömür dağıtımını yerine, altyapı bulunan her yerde yoksul ailelere ücretsiz doğal gaz temin edeceğiz.
- Yerli ve yenilenebilir kaynakların elektrik üretimindeki paylarını yükselterek ve enerji verimliliğini artırarak doğal gaz ve elektrik fiyatlarını ödenabilir seviyelere çekeceğiz.
- Bu politikalarla kaçak elektrik kullanımını en aza indirecek, kayıp kaçak bedeli ödemek durumunda kalan yurttaşların uğradığı haksızlığı gidereceğiz.

YERLİ İMALAT

- Yerli imalatın geliştirilmesinde kamunun yönlendirici, teşvik edici ve denetleyici bir rol üstlenmesini ilke edineceğiz.
- Enerji alanında Ar-Ge çalışmalarını; kamu, özel sektör ve üniversite iş birliği ile gerçekleştireceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ALT SEKTÖRLER

YENİLENEBİLİR KAYNAKLAR

- Zengin yenilenebilir kaynaklarımızın, enerji ve elektrik tüketimimiz içindeki payını hızla arttıracak akılcı teşvik politikaları uygulayacağız.
- Yenilenebilir enerji sektöründe ekipmanların yerli üretimi için köklü bir AR-GE ve teşvik politikası gerçekleştireceğiz.

KÖMÜR

- Kömür işletmeciliğinde kamuyu etkin kılacak, sektörü Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ) eliyle yeniden yapılandıracağız.
- Önemli kömür alanlarının, havza madenciliği kavramı temelinde yeniden projelendirilerek yapılandırılmasını sağlayacağız.
- Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nü iş güvenliğini gözetecek ve iş güvenliği denetimlerini eksiksiz yapacak şekilde çağdaş bir yapıya kavuşturacağız.
- Linyit kaynaklarımızın, öncelikle elektrik enerjisi amaçlı değerlendirilmesini sağlayacağız.
- Sektörde taşeron aracılığıyla faaliyet gösterilmesine kesinlikle izin vermeyeceğiz.
- Termik santrallerin, çevre dostu ve yüksek verimlilik sağlayan teknolojilerle kurulmasını yasal zorunluluk haline getireceğiz.
- Santrallerdeki üretim sürecinde, çevrimden elektrik, ısınma ve soğutma sağlanmasına dönük "kojenerasyon" ve "trijenerasyon" uygulamalarını teşvik edeceğiz.
- Kömür kaynaklarımızın katma değerinin artırılmasına yönelik Ar-Ge faaliyetlerini hızla geliştireceğiz.

NÜKLEER ENERJİ

- Nükleer teknolojiye, kategorik olarak karşı olmamakla birlikte, mevcut nükleer enerji teknolojilerine dayalı, sorunlarını giderememiş riskli santrallerin kısa vadede ülkemizde kurulmasına izin vermeyeceğiz.

- İhalesiz olarak gerçekleştirilen ve ÇED sürecinde ciddi hukuki sorunlar bulunan Akkuyu Nükleer Güç Santrali (NGS) Anlaşması'nı yerel ve uluslararası hukuk ilkeleri çerçevesinde yeniden gözden geçireceğiz. Ülkemizin enerji bağımlılığını artıracığı ve güvenliği şüpheli olduğu için, hukuk çerçevesinde mümkün olursa, iptal edeceğiz.
- Uzun vadede gerçekleştirilecek nükleer ve benzeri tüm enerji projelerinde, teknoloji transferinin, güvenliğin ve verimliliğin vazgeçilmez ön koşul olmasını sağlayacağız.
- Bu alandaki teknoloji geliştirme çalışmalarını diğer kaynaklarda olduğu gibi yakından takip edecek, ülkemizin güvenli ve verimli enerji kaynaklarının geliştirilmesinde önde gelen ülkeler arasında yer alması için çalışacağız.
- Başta 4. nesil reaktörler, füzyona dayalı santraller ve toryum olmak üzere dünyada nükleer enerji alanındaki güncel gelişmeleri dikkatle izleyeceğiz.
- İşletme güvenliği ile nihai atık sorununun çözümlendiği yönünde kesin bir kanaat edinene kadar, gelecek nesilleri de tehdit edebilecek uygulamaların ülkemizde denenmesine izin vermeyeceğiz.

ESNAF VE SANATKÂRLAR

DESTEK VE TEŞVİKLER

- Esnafımıza, ödediği yıllık vergi ve prim miktarı kadar sıfır faizli kredi kullandıracaktır.
- KOSGEB'in proje özelindeki desteklerini artıracak, iş yerine özel uygulamaların önünü açacağız.
- Esnafın da şirketler gibi kira, araç gideri vb. iş yeri masraflarını vergiden düşebilmesini sağlayacağız.
- Kredi Kefalet Kooperatifleri'ni güçlendirecek, kredi miktarlarını artıracaktır.
- Esnafın düşük faizli ve uzun vadeli kredilerle kira öder gibi kendi dükkânının sahibi olmasını sağlayacağız.
- Esnafın konsept çarşılar ve sanayi siteleri halinde örgütlenmesine destek olacak, ortak malzeme ve hizmet kullanımı ile esnafın giderlerini düşüreceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Esnafın kurduğu kümelenme şirketlerine vergi avantajı sağlayacağız.
- Tarihi çarşıları özerk yapıya kavuşturacak, özel teşviklerden yararlanmalarını sağlayacağız.

ADİL PİYASA KOŞULLARI

- Adil rekabet ortamı sağlayarak esnafı koruyacak düzenlemeleri hayata geçireceğiz.
- Belediyelerin esnafla rekabet etmesini önleyeceğiz.

TAM SOSYAL GÜVENCE

- Emekli olmuş ancak işine devam eden esnafa Sosyal Güvenlik Destek Primi ödetmeyeceğiz.
- Prim borcu olan esnafın da sağlık hizmetlerinden faydalanmasını sağlayacağız.
- Sosyal güvenlikte norm ve standart birliğini sağlayarak, esnaf aleyhine olan farklılıkları ortadan kaldıracacağız.

KAMU ÖNCÜLÜĞÜ

- Esnafa sadece mali değil, stratejik destek de vereceğiz.
- Esnafın rekabet gücünü artıracak iş modellerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağız.
- Özel bir statü ile ülkemizde yaşayan Suriyelilerin vergiden ve yasal yükümlülüklerden muaf şekilde iş yaparak haksız rekabet etmesini önleyeceğiz.

YASAL DÜZENLEMELER

- Yönetici konumundaki esnafın milletvekili seçilemediği takdirde görevine geri dönebilmesi için yasal düzenlemeleri hayata geçireceğiz.
- Esnaf Bakanlığı kurarak, esnaf ve sanatkârların sorunlarının siyasette geniş yer bulmasına olanak tanıyacağız.
- Ruhsatlandırma işlemlerinin esnaf odaları tarafından yapılmasını sağlayacağız.

TÜKETİCİLER

TÜKETİCİ HAKLARI

- Tüketici ve üretici haklarını bütüncül bir yaklaşımla gözeteceğiz.
- BM Tüketici Hakları Evrensel Bildirgesi'nin ve Tüketici Haklarının Korunması Hakkında Kanun'un tam ve eksiksiz uygulanmasını sağlayacağız.
- Ürün güvenliği konusunda mevzuatın tam olarak uygulanmasını sağlayacak, denetimleri etkinleştireceğiz.
- Tüketici haklarının güvence altına alınması için Tüketici Hakları Üst Kurulu'nu kuracağız.
- Kalite denetimlerine etkinlik kazandıracacağız.
- Tüketicilerin kullandıkları ürünlere ilişkin tam ve eksiksiz bilgilendirme haklarını sonuna kadar gözeteceğiz.
- Çağdaş ve etkin kooperatif modelleri ile tedarik zincirindeki ara kademeleri azaltarak tüketici fiyatlarını düşüreceğiz.
- Kredi dosya masraflarının ve kart aidatlarının 10 yıl süre ile başvuru olmaksızın geriye dönük olarak iade edilmesini sağlayacağız.
- Elektrik tüketiminde alınan kayıp kaçak ve sayaç okuma bedellerinin, abonelere doğrudan iadesini sağlayacağız.

TÜKETİCİ SAĞLIĞI

- Genetik yapısı değiştirilmiş ürünlerin (GDO) ithalatı, üretimi ve tüketiminde mevzuatı AB standartları ile uyumlu hale getirecek ve kararlılıkla uygulayacağız.
- Çocuklarımızın okullarda dengeli, yeterli ve sağlıklı beslenmesine yönelik gerekli önlemleri acilen alacağız, bu alandaki denetimleri eksiksiz şekilde gerçekleştireceğiz.
- Yasal düzenlemeler ve teşviklerle tüketim maddelerinin doğa dostu olmasını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

KALİTE DENETİMLERİ

- Mal ve hizmetlerin üretiminde standartların korunmasını ve kalite kontrolünün etkinleştirilmesini öngören mevzuatı kararlı şekilde uygulayacağız.
- Ürün güvenliğini sağlayıcı önlemlere ağırlık verecek, ürün güvenliği mevzuatının tam olarak uygulanmasını sağlayacağız.
- Tüketici haklarını üretici hakları ile birlikte koruyacağız.
- Güvensiz ürünler konusunda kamuoyunun düzenli ve kapsamlı şekilde bilgilendirilmesini sağlayacağız.

HAK ARAMA VE BİLGİLENDİRME SÜREÇLERİ

- Kuracağımız Tüketici Üst Kurulu yoluyla tüketicilerin uğradığı zararların süratli, adil, ucuz ve kolay yöntemlerle giderilmesini sağlayacağız.
- Tüketici Üst Kurulu'nda tüketici örgütlerine temsil hakkı vereceğiz.
- Tüketici örgütlerini destekleyecek ve teşvik edeceğiz.
- Mağduriyetlerin giderilmesi için danışmanlık hizmetleri sunacağız.
- Aldatıcı, yanıltıcı ve istismar edici tanıtımları engelleyecek önlemler alacağız.
- Tüketicilerin kullandıkları ürünlere ilişkin tam ve eksiksiz bilgilendirme haklarını sonuna kadar gözeteceğiz.

DAYANIŞMA VE SOSYAL ADALET

Eşitsizlikle ve yoksullukla mücadele insani bir sorumluluktur. Yoksulluğun ortadan kaldırılması ve sosyal gelişmenin sağlanması, aynı zamanda, bir ülkede demokrasiyi derinleştirmenin, ekonomik kalkınmayı hızlandırmanın ve toplumsal kaynaşmayı sağlamanın temel koşuludur. CHP eşitlikçi bir toplum yaratma ve sosyal gelişmeyi sağlama konusunda en iddialı ve en kapsamlı programları ortaya koyan siyasi partidir.

Demokrasinin temeli özgür insandır. Siyasi özgürlükleri teminat altına almak, bireyin özgürleşmesi için gereklidir; fakat yeterli değildir. Özgür olmak için yurttaşlar ekonomik bakımdan bağımsız olmalı, gelirden adil pay almalı, toplumsal yaşamın hiçbir alanında ayrımcılıkla karşılaşmamalıdır. Yurttaşların siyasi ve ekonomik özgürlüğünü sağlamak sosyal devletin görevidir.

Sosyal bakımdan yeterli gelişme sağlamayan bir ülkede hızlı ve sürdürülebilir ekonomik kalkınma gerçekleştirilemez. Yurttaşların sağlığını, eğitimini, güvenliğini en iyi şekilde gözeterek ekonomi için gerekli üretken ve vasıflı iş gücünü yaratmak sosyal devletin görevidir. Yoksulluğun ortadan kaldırılması ve eşitsizliklerin azaltılması sosyal dayanışmayı güçlendirecek, toplumsal gerilimleri azaltacaktır. Ülkemize siyasi istikrar, barış ve huzur getirecektir.

AKP'NİN SOSYAL YARDIMLARI

Türkiye'de sosyal devlet güçsüz ve yetersizdir. AKP'nin iktidarda olduğu son on üç yılda sosyal devleti güçlendirme yönünde önemli adımlar atılmamıştır. AKP iktidarının sosyal yardım harcamaları için bütçeden ayırdığı pay, AB ortalamasının ancak yarısı kadardır. Oysa ülkemizde yoksulluk düzeyi ve oranı bu ülkelerle kıyaslanmayacak kadar yüksektir.

Sosyal yardımların yapılış biçimi, yardım alan yurttaşların onurunu zedeleyici niteliktedir. Sosyal yardımlar çok sayıda kurum tarafından, kurlsız, düzensiz, adeta gelişigüzel bir biçimde dağıtılmaktadır. Yoksul olmasına rağmen ilgili sosyal yardım kurumlarına doğrudan

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

başvurmayanlar yardımlara ulaşamamaktadır. Yurttaşlar, yardımların kalıcı olamayacağı kuşkusu ile yaşamaktadır. Yardım malzemelerinin alınması ve dağıtılmasında gereğinden yüksek, usulsüz harcamalarla ve yolsuzluk olaylarıyla karşılaşmaktadır. Yapılan yardımlar, ihtiyaç sahiplerinin kendine yeter hale gelmesini hedeflememektedir. AKP Türkiye'yi, "oy karşılığı sosyal yardım" yaklaşımından hareket eden politikalara mahkûm etmiştir. AKP iktidarında sosyal devletin güçlendirilmesi ve daha adil bir toplumsal düzen yaratılması yolunda kayda değer bir ilerleme sağlanamamıştır.

CHP sosyal devleti güçlendirerek sosyal adaleti sağlama hedefine öncelik vererek ulaşmayı amaçlamaktadır. Bu stratejiler; "kapsayıcı büyüme", "bütüncül sosyal politika" ve "ön bölüşümdür."

KAPSAYICI BÜYÜME

Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan İnsani Gelişme Göstergesi, gelişmişliği kadınların statüsü, sağlık, eğitim, yoksulluk, istihdam, yurttış güvenliği gibi ölçütleri dikkate alarak değerlendirmektedir. 2014 yılında BM tarafından yayınlanan bu göstergede, Türkiye dünya ülkeleri sıralamasında 69. sırada yer almaktadır. AKP iktidarı döneminde Türkiye, sosyal bakımdan dünyanın az gelişmiş ülkeleri arasında kalmaya mahkûm edilmiştir.

Çözüm, CHP'nin önerdiği "kapsayıcı kalkınma" stratejisidir. Kapsayıcı kalkınma dışlayıcı değil içericidir. Çünkü kapsayıcı kalkınma, ekonomik büyümenin, bireylerin yaşam kalitelerini iyileştirecek sağlık, iş, eğitim, temiz çevre ve sosyal destek politikalarıyla birlikte yürütülmesini öngörmektedir. Kapsayıcı kalkınmayı gözeten ekonomi politikaları; kadınlar, gençler, engelliler, yaşlılar ve emekliler başta üzere tüm dezavantajlı kesimler dikkate alınarak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Kapsayıcı kalkınma stratejisi, ekonomik büyümenin getirilerinin, Türkiye'nin her yerine ve her toplum kesimine ulaşmasını sağlayacak eşitlikçi bir anlayışla dağıtılmasını öngörmektedir.

Yeni ve artırılmış sosyal yatırımlar aracılığıyla sağlıklı, güvenceli ve çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanmış, yaşam boyu öğrenme olanaklarından yararlanan yurttaşların yetişmesini öngörmektedir. Düşük vasıflı iş gücünün vasıflı iş gücüne, düşük katma değerli üretimin yüksek katma değerli üretime dönüştürülmesini öngörmektedir. CHP "Sosyal Avrupa'nın" temelini oluşturan "kapsayıcı büyümenin" Türkiye'deki mimarı ve uygulayıcısı olacaktır. CHP ülkemizin ekonomik gelişmişliğini insani gelişmişliğe yansıtmakta ve BM İnsani Gelişmişlik Sıralamasında Türkiye'yi ilk 20 ülke arasına taşımakta kararlıdır.

BÜTÜNCÜL SOSYAL POLİTİKA

Toplumumuzda var olan eşitsizlikler çok yönlü ve çok boyutludur. Gelir ve servet dağılımındaki adaletsizlikler, eşitsizliğin ve yoksulluğun başlıca kaynağıdır. Toplumsal cinsiyet, yaşanılan yer, etnisite, din ve mezhep temelli farklılıklar da eşitsizliklerin ve yoksulluğun kuşaktan kuşağa taşınmasında önemli rol oynamaktadır. Çoğu durumda bu etkenler bir arada bulunmakta, aynı kişileri ve aynı toplum kesimlerini aynı anda etkilemektedir. Örneğin ülkemizin geri kalmış bir yöresinde yaşayan yoksullar, dar geliri olmanın dışında, kırsal ortamın, ataerki değerlerin ve etnik kökene dayalı dışlanmanın getirdiği engellerin tümü ile karşı karşıya kalabilmektedir. İşte bu nedenle eşitsizlikle ve yoksullukla mücadele bütüncül bir sosyal politika anlayışını gerektirmektedir.

Sosyal politikalar, yoksulluğun ve eşitsizliğin tüm boyutlarını dikkate alarak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Bu amaçla kadınlar evde ve toplumda güçlendirilmelidir. Yoksul çocukların okul masrafları, üniversiteye hazırlık aşamasını ve üniversite eğitimini kapsayacak biçimde devlet tarafından karşılanmalıdır. Aynı hanede bulunan engellilerin, kronik hastalığı olanların ve geliri olmayan yaşlıların durumlarını ayrı ayrı gözeten sosyal destek programları geliştirilmelidir. Sosyal yardımlardan, Türkiye'nin ekonomik bakımdan geri kalmış bölgelerinde yaşayanlar öncelikli olarak yararlandırılmalıdır.

CHP Aile Sigortası Programı, yoksulluğu tüm yönleri ile ele alan ve ortadan kaldırmayı hedefleyen bütüncül bir sosyal politika projesidir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ÖN BÖLÜŞÜM

Eşitsizliklerin temelinde, çocukların doğum yeri, cinsiyeti ve anne-babalarının eğitim durumu yani kişinin kendi tercihlerinden ve çabalarından tamamen bağımsız olan koşullar yatmaktadır. Türkiye'de eşitsizlik ve yoksulluk kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Yoksul çocuklar kaliteli sağlık ve eğitim hizmetlerine ulaşamadıkları için yoksulluk döngüsü içinde kalmaktadır. Fırsat eşitliği yaratamayan eğitim sistemi, sosyal hareketliliği kısıtlamakta ve yeni kuşakların bir önceki kuşağa göre daha iyi koşullarda yaşamalarını sağlayacak olanakları sunmamaktadır.

CHP, eşitsizliklerin yoğun olarak yaşandığı toplumumuzda, eşitsizlikleri kaynağında engelleyecek "ön bölüşüm" ilkesini benimsemektedir. Ön bölüşüm, tüm yurttaşlarımızın yaşamlarının başlangıcından itibaren ekonomik, sosyal ve kültürel fırsatlara sahip kılınması ilkesine dayanmaktadır. CHP, yurttaşlara eşit fırsatlar sunulmasıyla, doğum yeri ve anne-babanın eğitim durumu gibi koşulların yaşam fırsatları üzerindeki etkisinin en aza indirileceğinin bilincindedir. CHP'nin hedefi, tüm çocukların eşit hak ve fırsatlara sahip olarak hayata güçlü ve adil bir başlangıç yapmasını sağlamaktır. Çocukların, ellerinde olmayan koşullar nedeniyle eşitsizliğe mahkûm edilmelerini engellemektir.

Güçlü bir ön bölüşüm sisteminin kurulması için sosyal yatırımların teşvik edilmesi, sağlık ve eğitim alanlarında nitelikli kamu hizmetlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Eşitsizlik ve toplumsal adaletsizliklerle doğum öncesinden başlayarak mücadele edilmesi şarttır. Bir çocuğun hangi anne-babadan ve yurdumuzun neresinde doğduğunun, o çocuğun kaderini belirlemesine son verilmelidir.

CHP AİLE SİGORTASI PROGRAMI

CHP'nin güçlü sosyal devlet projesinin merkezinde "Aile Sigortası" bulunmaktadır. Aile Sigortası'nın temel hedefi, ülkemizde çağdaş bir sosyal güvenlik sistemi ve sosyal koruma ağı geliştirmektir. Hiçbir ayırım gözetmeksizin, tüm yurttaşlarımızı her türlü dışlanmışlıktan kurtarmaktır.

CHP Aile Sigortası Programı ile yurttaşlarımızın kimseye muhtaç olmadan, bağımsız, özgür ve eşit bireyler olarak yaşamaları sağlanacak; bireyler, aileler ve kadınların aile içindeki konumları güçlenecektir.

CHP Aile Sigortası Programı, Türkiye'de güçlü sosyal devletin temelini oluşturacaktır.

AB normlarına göre, geliri ulusal ortanca gelirin % 60'ının altında olanlar yoksul sayılmaktadır. Türkiye'de bu tanım kapsamında 3 milyon 750 bin yoksul hane ve bu hanelerde yaşayan 16 milyon 700 bin kişi bulunmaktadır. CHP Aile Sigortası Programı, geliri yoksulluk sınırının altında olan her yurttaşta aylık olarak, düzenli ve yeterli mali destek sağlayacak ve yurttaşların gelirini bu sınırın üstüne çıkaracaktır. Bu destek bir "yurttaşlık hakkı" olacaktır.

CHP Aile Sigortası Programı ile, hâlâ yapılmakta olan sosyal yardımlar, iki katına çıkartılarak AB ülkeleri ortalaması olan, GSYH'nin %2,5'i düzeyine yükseltilecektir. CHP Aile Sigortası Programı kapsamında, bebek beslenme desteği, kreş desteği, genel sağlık sigortası prim desteği, engelli desteği, yaşlı desteği, askerlik desteği, gebelik desteği, evde bakım hizmeti desteği vb. destekler sağlanacaktır. Nakit ödemeler kadınların banka hesabına yapılacaktır. Aile Sigortası, her çocuğa okul öncesinden başlayarak ücretsiz, nitelikli tam gün eğitime yönelik destekler sunacaktır. Her çocuk, 18 yaşına dek sağlık, beslenme, sosyal ve kültürel gelişim fırsatlarından gerektiği şekilde yararlanabilecektir. CHP Aile Sigortası Programı, AKP iktidarının sosyal yardım politikalarının tersine, istihdamı ve kadınların çalışmasını teşvik edecektir. Aile Sigortası, hanedeki işsizlerin İŞKUR vasıtasıyla iş araması ve meslek kursuna gitmesi koşuluna bağlanacaktır.

CHP Aile Sigortası, AKP iktidarında zayıflatılan bireysel özerkliğin, ailenin ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesini hedeflemektedir. Ailelerin ve bireylerin kendi ayakları üzerinde durabilmesini, geleceğe güvenle bakabilmesini hedeflemektedir. CHP Aile Sigortası Programı ile tüm yurttaşlarımız, mutlu ve demokratik bir toplumun temel taşları haline gelecektir.

SONUÇ

İnsanca yaşam, ancak toplumsal refahın, mutluluğun ve gelirin hakça bölüşüldüğü, tüm yurttaşların eğitim ve sağlık hizmetlerinden eşit

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

şekilde yararlanabildiği bir düzen içinde mümkün olabilir. CHP'nin hedefi, yurttaşlarımızın gelecek kaygısı duymadan, hakça, onurlu ve insanca yaşayacağı bir düzeni kurmaktır.

CHP iktidarında hiçbir yurttaş evsiz kalmayacak, yatağa aç girmeyecek ve çocuklar çalışmak zorunda kalmayacaktır. CHP iktidarında hiçbir yurttaş yoksul olduğu için tehlikeli çalışma koşullarını ve asgari ücret altındaki ücretleri kabul etmek zorunda kalmayacaktır. CHP iktidarında kadınlar toplumda güçlenecek ve iş gücüne daha fazla katılacaktır. Gençlerin iş bulmaları sağlanacak, kendi hayatlarını kurabilmelerine yardımcı olunacaktır. CHP'nin güçlendireceği sosyal devlet, ülkemizde hakkaniyeti, kalkınmayı ve refahı sağlayacaktır. CHP, yurttaşlarımızı kişilere ve siyasete bağımlı kılan bu düzene son verecektir. Yurttaşlarımızın güvence içinde yaşayacakları ve geleceğe güvenle bakabilecekleri bir düzen kurulacaktır. Yurttaşlarımız bağımlılıktan kurtulacak, özgür ve mutlu olacaktır.

AİLE SİGORTASI

ETKİN SOSYAL DEVLET, ÖZGÜR YURTTAŞLAR

- Güvencesiz ve yoksul yurttaş bırakmayacak, sosyal adaleti tesis edeceğiz.
- Eğitim ve sağlık hizmetlerine herkesin ulaşmasını sağlayacağız.
- Yurttaşlarımızın özerkliğini ve demokrasimizi güçlendirecek, toplumsal dayanışma ve uyumu geliştireceğiz.
- İstihdamı artıracak kayıt dışılığı azaltacağız.
- Çocuklar, kadınlar, yaşlılar, kronik hastalar ve engellileri güçlendireceğiz.
- Ekonomiyi canlandırarak, esnafın yüzünü güldüreceğiz.

YOKSULLUKLA MÜCADELE

- 16,7 milyon kişi ve 3,75 milyon haneye sosyal destek sağlayacağız.
- 5 milyonun üzerinde yurttaşımızı ilk kez sosyal yardım kapsamına alacağız.
- 9,6 milyon yurttaşımıza ilk kez düzenli nakit desteği vereceğiz.

- Sosyal destekleri iki katına çıkaracak, yardım türlerini artıracamız.
- Hiçbir hanenin gelirinin 720 TL'nin altına düşmemesini sağlayacağız.
- 3,2 milyon yurttaşımızı ücretsiz olarak Genel Sağlık Sigortası kapsamına alacağız.

HAK TEMELLİ SOSYAL DESTEK

- İstihdam edeceğimiz Aile Sigortası Uzmanları ile en kısa zamanda bir yoksulluk envanteri hazırlayacak ve sosyal destekleri gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaştıracamız.
- Desteklerin sağlanmasında yaygınlaşmış olan gelişigüzel ve kayırmacı uygulamaları, yüksek ve usulsüz harcamalar dâhil olmak üzere tüm yolsuzlukları önleyeceğiz.
- Yurttaşlarımıza seçme özgürlüğü sağlamak için nakit destek sunacak, yurttaşlarımızı aynı yardıma bağımlı olmaktan kurtaracağız.
- Kurumsal karmaşayı ortadan kaldırıp kaynaklarımızı etkin, ekonomik ve verimli kullanacağız.

GÜÇLÜ KADIN, GÜÇLÜ ÇOCUK

- Aile Sigortası desteklerini kadınlara yapacağız.
- Aile Sigortası Programı ile hiçbir çocuğun yatağa aç gitmemesini sağlayacağız.
- Çocuk desteklerini gebelikle birlikte başlatacağız.
- Erken çocukluk döneminde sağlık ve beslenme, ileri yaşlarda eğitim ön koşulları ile tüm çocukların sağlık ve eğitim hizmetlerinden eşit şekilde yararlanmasını sağlayacağız.
- Çocuk desteklerinin sürdürülmesini, kız çocuklarının okula gönderilmesi şartına bağlayarak kızların okullaşma oranlarını yükselteceğiz.
- Eğitimine devam eden çocuklara her ders yılı başında eğitim araç gereç desteği sunacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

SOSYAL UYUM

- Yurttaşlarımızın ekonomik ve sosyal güçlüklerini aşmalarına destek olmak amacıyla, Aile Merkezleri'nde yoksul ailelere yönelik sosyal uyum programları düzenleyeceğiz.
- Aile Merkezleri'nde anne ve baba eğitimi, çocuk suçluluğunun azaltılması gibi konularda kurslar düzenleyecek, bu kurslara ilişkin ulaşım, gıda, çocuk bakımı gibi harcamaları karşılayacağız.

SAĞLIĞA ERİŞİM HAKKI

- Aile Sigortası kapsamındaki tüm yurttaşlarımızın GSS primlerini Hazine'den karşılayacağız.
- Aile Sigortası kapsamında, kronik hastalığı bulunan yurttaşlarımıza engelli desteği düzeyinde destek sağlayacağız.

İSTİHDAM ODAKLI SOSYAL DESTEK

- Aile Sigortası kapsamındaki tüm yurttaşlarımızın, mesleki eğitim kurslarına devam etmesini ve İş-Kur'a kayıtlı olmasını teşvik edeceğiz.
- Kamu garantili istihdam projelerinde Aile Sigortası uygulamasından yararlanan ailelere öncelik taniyacağız.

ADİL VE DEMOKRATİK BİR ÇALIŞMA DÜZENİ

YASAL GÜVENCE

- İş Yasası'nı "Temel İş Yasası" olarak düzenleyecek ve hiçbir işçiyi kapsam dışında bırakmayacağız.
- Evde, denizde, basında, hava taşımacılığında, tarımda, ormanda çalışanları da haklarını koruyarak ve geliştirerek bu yasanın kapsamına alacağız.
- Çalışma koşullarını, ILO, Avrupa Sosyal Şartı ve diğer AB mevzuatıyla uyumlu olacak şekilde yeniden düzenleyeceğiz.
- Gözden geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'nın, yıllık izin, asgari ücret ve sendikal hakları da içeren ilkelerini çekincesiz olarak onaylayacağız.

AYRIMCILIKLA MÜCADELE

- Ücretlerin belirlenmesinde cinsiyetçi ve kimlikçi yaklaşımlarla ve tüm diğer ayrımcılıklarla mücadele edeceğiz.
- Kadın istihdamını teşvik edeceğiz. Kadınların bakım yükümlülüğünü azaltacağız.
- Engelli istihdamı ve engellilerin çalışma yaşamına uyum sağlayabilmeleri için etkin politikalar geliştireceğiz.
- Çocuk işçiliğini her durumda önleyeceğiz. Çocukları eğitim politikaları ve Aile Sigortası Programıyla koruma altına alacağız.

YÜKSEK YAŞAM STANDARTLARI

- Çalışanların aileleriyle birlikte insanca yaşayabilecekleri bir ücret rejimi getireceğiz.
- Asgari ücret üzerindeki vergileri kaldırarak, en düşük ücreti 1500 TL'ye çıkaracağız.
- Asgari ücret artışı hesaplamasına enflasyon farkı ve refah payını dahil edeceğiz.
- Çalışanlar arasındaki ücret adaletsizliklerini giderecek, çalışanların ekonomik ve sosyal haklarını genişleteceğiz.
- Haftalık çalışma süresini, ücrette bir azalma olmaksızın 40 saate indireceğiz. Temel İş Yasası'nın öngördüğü kaideleri aşan çalışma sürelerini etkin denetimlerle önleyeceğiz.
- Vergi yükünün daha adil dağıtımını esas alacak, ücretliler üzerindeki vergi baskısını hafifleteceğiz.

İŞSİZLİKLE MÜCADELE

- "Toplumsal İstihdam Stratejisi" ile işsizlikle etkin mücadele edeceğiz.
- Kamu istihdamını genişletecek ve yaygınlaştıracacağız.
- İşsizlik Sigortası'nın amacı dışında kullanılmasını önleyeceğiz. Bu doğrultuda fon yönetiminde işçi sendikaları temsilcilerinin ağırlıklı olmasını sağlayacağız.
- İşsizlik ödeneğinden yararlanma koşullarını kolaylaştıracak, ödeme miktar ve sürelerini artıracacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- İşsizlik sigortasından yararlanmak için son üç yıl içerisinde ödenmesi gereken prim miktarını azaltacak, 120 gün aralıksız prim ödeme şartını kaldıracaktır.

SOSYAL GÜVENCE

- Kayıt dışı çalışmayı önlemek için "Kayıt Dışı İstihdam ile Mücadele Programını" hayata geçireceğiz.
- İşçinin beyanını esas alan etkin bir denetim sistemi kuracak ve kayıt dışı işçi çalıştıranlara ağır yaptırımlar getireceğiz.
- Ödün verilemez ve vazgeçilemez bir hak olan kıdem tazminatını koruma altına alacağız. İşverenin iflası halinde kıdem tazminatı hakkını tüm diğer işçi haklarıyla birlikte öncelikli alacak durumuna getireceğiz.
- Emek göçünün ucuz emek rezervine dönüştürülmesini önleyeceğiz.
- Kayıt dışı yabancı ve göçmen işçilikle mücadele edeceğiz.

TAŞERONLAŞMA

- Taşeronlaşmanın sona erdirilmesi için kamu kurumlarından başlayarak etkili bir eylem planı uygulayacağız.
- Kamuda taşeron işçiliğine, alt-işveren ve rödovans uygulamasına, özel kesime de örnek olacak biçimde son vereceğiz.
- Kurum ve kuruluş kanunlarına dayanılarak yaşama geçirilen her türlü geçici ve güvencesiz istihdam biçimlerine, 4/B kapsamında düzenlenen sözleşmeli personel ve 4/C kapsamında düzenlenen geçici personel uygulamalarına son vereceğiz. Bu kapsamdaki kamu personelini memur ve işçi kadrolarına geçireceğiz.
- Kamu çalışanlarının farklı statülerde istihdamından dolayı özlük haklarında yaşamış oldukları kayıpları telafi edeceğiz.

İŞ GÜVENLİĞİ

İŞ KAZALARI

- İş kazalarında ölümü kader olarak algılayan anlayışa son vereceğiz.
- İş cinayetlerine neden olan çalışma koşullarını değiştireceğiz.

- Tersaneler, madenler ve inşaatlar başta olmak üzere, iş yerlerini ölüm tuzağı olmaktan çıkaracağız.

MESLEK HASTALIKLARI

- İşçi sağlığını korumaya yönelik önlemleri etkinleştireceğiz.
- Koruyucu hekimliği öne çıkaracak, önlenemeyen hastalıkların tedavisini ücretsiz hale getireceğiz.
- Ticarileşme yerine kamu yararını gözetecek Ulusal İşçi Sağlığı ve Güvenliği Konseyi'ni kuracağız.
- Meslek hastalıklarını ILO standartlarına göre yeniden saptayacak, bu hastalıkların sektörel/bölgesel dağılımlarını belirleyeceğiz.
- Bu nesnel veriler ışığında, hastanelerde meslek hastalıkları tedavi kliniklerinin uzmanlaşmasını ve gerekirse yeni meslek hastalıkları hastaneleri kurulmasını sağlayacağız.
- Meslek hastalıklarına sebep olan etmenlerin ortadan kaldırılması için iş hukuku ve tıp alanını kapsayacak bir mücadele anlayışı ile hareket edeceğiz.

ETKİN DENETİM

- İş yeri denetimlerini sıkı yaptırımlara bağlayacak, idari soruşturmaları bakan iznine tabi olmaktan çıkaracağız.
- Sendikalar, meslek odaları/birlikleri, üniversiteler ve ilgili bakanlık uzmanlarının katılımıyla, mesleki eğitimleri ve denetlemeleri gerçekleştirecek özerk kurumsal yapılar oluşturacağız.
- Ulusal, sektörel ve bölgesel programlarla, ülke çapında eğitim ve denetim seferberliği başlatacağız.
- İş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarına tam bir iş güvencesi sağlayacağız.
- Bu uzmanların işten çıkarılabilmemesini, iş müfettişi ve sendika/işçi temsilcisinin onayına tabi kılacağız.
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerini sunan personelin ücretlerinin, işverenin dörtte üç ve devletin dörtte bir oranında katkı sağladığı ortak bir fondan karşılanmasını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

MEVZUAT

- İşçi sağlığı ve işçi güvenliğine dair mevzuatı ilgili tarafların katılımıyla uluslararası ölçütlere ve ILO normlarına uygun olarak yeniden düzenleyeceğiz.
- İşçilerin öznesi olduğu yeni bir işçi sağlığı ve iş güvenliği modelini hayata geçireceğiz.
- Ölümlü ve ağır yaralanmalı iş kazalarında, kusurlu işverene özgürlüğü kısıtlayıcı cezalar getireceğiz.
- Çalışma ortamlarının sağlık ve güvenlik koşullarına uygun olması konusunda, devletin de işverenle birlikte sorumlu tutulmasını sağlayacak yasal düzenlemeler yapacağız.
- Tehlikeli işler sınıfına giren meslekler ve unvanlar ile fiili hizmet zammından yararlanacak olan çalışanları, güncel bir şekilde belirleyecek sürekli bir kurul oluşturacağız.

VASIFLI İŞ GÜCÜ

MESLEKİ EĞİTİM

- Mesleki eğitimi teşvik edecek ve işçilerin ortalama eğitim düzeyini yükselteceğiz.
- İş gücü piyasasının arz-talep dengelerini gözeterek etkili bir iş gücü ve eğitim planlaması gerçekleştireceğiz.
- Tüm illerimiz için ihtiyaç duyulan mesleklere yönelik düzenli analizler yaparak iş gücü arz ve talep ihtiyaçlarını gösteren istihdam haritaları çıkaracağız.
- Mesleki eğitim okullarının coğrafi dağılımını bu haritalara göre belirleyeceğiz.
- Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Sanayi Sitelerinde yatılı ve burslu meslek okulları kuracağız.
- İş-Kur ile özel sektör iş birliği içerisinde vasıfsız işçilerin becerilerini artırmaya dönük uzun vadeli bir eğitim programı uygulayacağız.
- Program kapsamında, 800 bin işsiz yurttaşımızı, asgari ücret karşılığında ödeme alacakları 9-12 aylık eğitim programlarına kademeli olarak yerleştireceğiz.

- İşini kaybedenler ile genç ve kadın işsizlere yeni beceriler kazandıracak kısa süreli eğitim programları uygulayacağız.

MESLEK İÇİ EĞİTİM

- Çalışanların, üretim sürecinde eğitimine ve yeni beceriler edinmelerine yönelik aktif istihdam ve meslek içi eğitim politikaları geliştireceğiz.
- "Yeniden Beceri Kazandırma", "Yaşam Boyu Öğrenme" ve "İşbaşında Eğitim" gibi faaliyetlere yaygınlık ve etkinlik kazandıracaktır.
- Meslek içi eğitimi başta riskli işlerde çalışanlar olmak üzere bütün çalışanlar için zorunlu hale getireceğiz.

YÜKSEK KATMA DEĞER ÜRETEN SEKTÖRLERLE İŞ BİRLİĞİ

- Yüksek vasıflı ve yüksek ücretli emek istihdam eden, yüksek teknolojiyi yoğun olarak kullanan üretim sektörlerini destekleyeceğiz.
- İmalat sanayinde faaliyet gösteren şirketleri, sosyal diyalog yoluyla mevcut meslek içi eğitim programlarıyla bütünleştirecek ve kurumsal kapasitelerini artıracaktır.
- OSB'lerde yatılı mesleki eğitim birimleri oluşturacak, OSB'leri mesleki eğitim kampüsleri haline getireceğiz.

SENDİKAL HAKLAR

- Sendikaya üyelik hakkı, toplu sözleşme hakkı ve grev hakkını bir bütün olarak ele alacağız. Bu hakların kullanılmasında ILO sözleşmelerini asgari norm kabul edeceğiz.
- İşçilerin sendikalarda örgütlenmelerinin ve hak arama yollarının önünü açacak, toplu sözleşme ve grev hakkının kullanılmasının önündeki engelleri kaldıracaktır.

ÖRGÜTLENME

- Çalışanların sendikal örgütlenme haklarını yasal güvence altına alacağız.
- İşverenin, işçi örgütlenmeleri üzerinde baskı kurmasını önleyerek ve sendikalı işçi çalıştıran işverenleri mali yönden teşvik ederek sendikalaşma oranlarını yükselteceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Sendikalı işçi ve memurların, iş yeri sendika temsilcisi ve sendika yöneticilerinin çalışma hakları ve koşullarını güvence altına alacağız.

SENDİKAL İŞLEYİŞ

- Sendikal hakların kullanım koşullarını, iş kolu ve iş yeri barajlarıyla, toplu sözleşme yetki şartlarıyla, ESK üyeliğiyle ve benzeri hükümlerle şarta bağlayan kısıtlayıcı düzenlemelere son vereceğiz.
- Sendikal alanı, siyasal iktidarların müdahalelerine karşı koruyacağız.
- Yasal düzenlemelerde yandaş sendika kayırmacılığına son vereceğiz.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ

- Sektörel ve ulusal toplu iş sözleşmesi mekanizmalarının önünü açacağız.
- Tüm işçilerin toplu iş sözleşmesi hakkından ve toplu iş sözleşmesiyle güçlendirilmiş bir ücret belirleme ve ücret artışı sisteminden yararlanmasını sağlayacağız.
- Kamu çalışanlarına grevli toplu sözleşme hakkı tanıyacağız.
- Toplu iş sözleşmesi yapma yetkisinin tespitini bağımsız bir organa bırakacak, bu konuda çabuk ve etkin işleyen bir yargı denetimi getireceğiz.
- Toplu iş sözleşmesi için yetkili sendikanın belirlenmesinde uyuşmazlık çıkması halinde, yargı denetiminde referandum yönteminin kullanılmasını esas alacağız.
- Sosyal diyalog ve danışma düzeneklerinin, esas olarak işçi, işveren ve hükümet sacayağına oturan ve eşit temsile dayanan bir "Ekonomi, Toplum ve Çevre Konseyi" üzerinden süreklilik kazanmasını sağlayacağız.

HAK ARAMA

- Grev hakkını, toplu sözleşmelerle sağlanan hakların uygulanmasının bir güvencesi olarak değerlendireceğiz.
- "Hak Grevi", "Dayanışma Grevi" gibi eylem biçimlerinin de gerektiğinde kullanılabilmesinin önünü açacağız.
- "Genel grevi" suç olmaktan çıkaracak yasal düzenlemeler yapacağız.
- Bakanlar Kurulu tarafından grevlerin ertelenmesi olanak veren düzenlemeleri iptal edeceğiz.

GÜÇLÜ KADIN, GÜÇLÜ TOPLUM

EKONOMİK BAĞIMSIZLIK

KADINLARA DAHA FAZLA EKONOMİK DESTEK

- Aile Sigortası ödemelerini kadınlara yaparak, kadınları ekonomik olarak güçlendireceğiz.
- Kadınların hâkim ortak olduğu şirketlere verilen KOBİ desteklerinde hibe oranını % 50'den % 67'ye çıkaracağız.
- Yeni iş kuracak kadın girişimcilere faturalı harcamaları karşılığında 33 bin TL'si avans olmak üzere 88 bin TL hibe ödeyeceğiz.
- Hâkim ortağı kadın olan KOBİ'lerin işlerini büyütme için kullanacakları kredilerde faizin % 33'lük bölümünü Kredi Garanti Fonu'na ödeteceğiz.
- Bireysel Emeklilik Sigortası'nda devletin katkısını kadınlar için % 33'e çıkaracağız.
- En az % 33 kadın istihdam eden şirketlere kurumlar vergisinde indirim uygulayacağız.
- BİST'e kayıtlı şirketlerin yönetim ve danışma kurullarındaki kadın oranını kota uygulaması ile kademeli olarak % 33'e çıkaracağız.
- Kadın kooperatiflerini destekleyecek ve çeşitlendireceğiz.

ÇALIŞMA YAŞAMINDA KADINLARA ÖNCELİK

- "Kadın İstihdamlı Büyüme Modeli" ile kadınların güvenceli ve nitelikli işlerde çalışmasını sağlayacağız.
- Kadınlardan sorumlu olacak bakanlığın çalışanlarının %70'inin kadınlardan oluşmasını sağlayacağız.
- Kadınların iş gücüne katılımını kısa vade %40'a, uzun vadede %60'a çıkaracağız.
- Kadınlara yönelik mesleki eğitim kurslarını iş gücü ihtiyacı ve bireylerin becerilerini merkeze alarak düzenleyeceğiz.
- Doğum borçlanması hakkını, doğum yaptıkları dönemde sigortalı olmayan annelere de tanıyacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ÇALIŞMA YAŞAMINDA KADINA YÖNELİK AYRIMCILIKLA MÜCADELE

- İş Yasası'nda kadınlara yönelik doğrudan ve dolaylı ayrımcılığı net olarak tanımlayacak, etkin yaptırımlar yoluyla ayrımcılıkla mücadele edeceğiz.
- Sözel, fiziksel ve psikolojik taciz ve "mobbing" kavramlarını İş Yasası'na ekleyeceğiz.
- Kadınların yönetim kademelerinde daha geniş yer almaları için kamuda cinsiyet kotası, özel sektörde ise teşvik uygulamaları getireceğiz.
- Kadınların dışlandığı iş alanlarında mesleki eğitimde pozitif ayrımcılık uygulayacağız. Bu alanlarda istihdam kotaları ve vergi indirimleri getireceğiz.
- Kadınların çalışma yaşamına katılmasının önündeki engellerden biri olan ulaşım ve güvenlik sorunlarını çözeceğiz. Sokak aydınlatması yetersizliği gibi kamusal alandaki fiziksel eksiklikleri gidereceğiz.
- Kadınların çalışma yaşamına katılmasının önündeki engellerden biri olan ulaşım ve güvenlik sorunlarını çözeceğiz. Sokak aydınlatması yetersizliği gibi kamusal alandaki fiziksel eksiklikleri gidereceğiz.
- "Eşit işe eşit ücret" anlayışıyla hareket edecek; kadınların, emeğinin karşılığını eksiksiz şekilde almasını sağlayacağız.

KADINLARIN BAKIM YÜKÜNÜ AZALTACAĞIZ

- Kadınlara yüklenen çocuk, hasta, yaşlı ve engelli bakım sorumluluklarını azaltacağız.
- Gündüz bakım hizmetlerini ve evde bakım hizmetlerini kurumsal, ücretsiz ve yüksek nitelikli olarak sunacağız.
- Bakım hizmeti veren kadınları sosyal güvenlik kapsamına alacağız.
- Kadınların iş gücünden kopmasını engellemek için ebeveyn iznini yaygınlaştıracacağız.
- Tarım sektörü, ev hizmetleri, evden çalışma gibi ağırlıklı olarak kadınların çalıştığı alanları kayıtlı hale getireceğiz. Bu alanlarda sendikal örgütlenmenin önündeki engelleri kaldıracağız.
- Kreş açma yükümlülüğü bulunan iş yerlerinin ve belediyelerin verdikleri hizmetin yeterliliğini takip edeceğiz.
- Kreş açma yükümlülüğünü, kadın çalışan sayısını değil, tüm çalışanları temel alacak şekilde yeniden düzenleyeceğiz.
- İş yerlerinde emzirme odalarının yaygınlaştırılmasını sağlayacağız.

EĞİTİMDE EŞİT FIRSAT

- Kız çocuklarının örgün eğitim içinde kalmasını ve bir yıl okul öncesi eğitim dahil olmak üzere 13 yıllık zorunlu eğitimi eşit koşullarda tamamlamasını sağlayacağız.
- Parasız yatılı okullarda ve üniversite yurtlarında, kontenjanları cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldıracak şekilde düzenleyeceğiz.
- Eğitim sisteminde kadınların toplumsal cinsiyet rollerine göre değil, bireysel beceri ve isteklerine göre yönlendirilmelerini sağlayacağız.
- Eğitimi yarıda bırakmak zorunda kalmış her kadına, eğitimi tamamlaması için fırsat tanıyacağız.
- Toplumsal cinsiyet ayrımcılığına yol açan söylemleri eğitim müfredatından kaldıracağız.

ŞİDDETE SIFIR TOLERANS

ŞİDDETİ DOĞMADAN ÖNLEYECEĞİZ

- Kadın erkek eşitliğini temel alarak kadınlara yönelik şiddetle çok yönlü mücadele etmeyi öngören İstanbul Sözleşmesi'nin tam olarak uygulanmasını sağlayacağız.
- Kadınlara yönelik şiddeti ağır suçlar kapsamına alacak şekilde Türk Ceza Kanunu'nda gerekli değişiklikleri yapacağız.
- Demokratik aile anlayışının yerleşmesi için toplumsal bilinçlendirme çalışmaları başlatacağız.
- Şiddete maruz kalan kadınları, hakları konusunda bilgilendirmek amacıyla geniş çaplı kampanyalar yürüteceğiz.
- Mağdurlarla ilgilenen kamu görevlilerinin, kadınlara yönelik şiddet konusundaki tutum ve davranışlarını iyileştirmek için eğitimler düzenleyeceğiz. Bu alandaki denetim mekanizmalarını geliştireceğiz.

ŞİDDETE MARUZ KALAN KADINLARA TAM DESTEK

- Kadınlara yönelik şiddetle mücadele için yerel ve ulusal bütçelerden yeterli ödenek ayıracağız.
- Şiddet mağdurlarının, öncelikle güvenliğini garanti altına alacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Mağdurların acilen ve maddi yük altına girmeden güvenli bir ortama kavuşmaları için gereken idari ve mali yapıyı oluşturacağız.
- Sığınma evlerinin sayısını ve niteliğini artıracacağız. Sığınma evlerinin, şiddete uğrayan kadınların normal hayata geçişlerindeki işlevini geliştirecek, AB standartları düzeyine gelmesini sağlayacağız.
- Karakollar ve aile mahkemelerinde aile içi şiddet birimleri oluşturacağız. Bu birimlerde görev yapacak personelin eğitimi ve donanımlı olmasını sağlayacağız.
- Şiddet mağduru kadınlara, barolarla iş birliği içinde, 7 gün 24 saat hukuki destek verilmesini sağlayacağız.

EŞİT TEMSİL, EŞİTLİKÇİ YASALAR

- Kadın-Erkek Eşitliği Genel Müdürlüğü kuracağız.
- TBMM'deki Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nu, Kadın-Erkek Eşitlik Komisyonu olarak değiştireceğiz.
- Bu Komisyonu asli komisyon haline getirerek, tüm yasaların eşitlik açısından gözden geçirilmesini sağlayacağız.
- Toplumsal cinsiyete dayalı bütçelemeyi, hem yerel yönetimlerde hem de genel bütçede zorunlu hale getireceğiz.

HER DÜZEYDE GENİŞ KATILIM

- Mahalli düzeyde kadın komisyonları kuracağız. Mahalli kadın komisyonlarına, Belediye Meclisi toplantılarına katılma hakkı tanıyacağız.
- Kent Konseyleri Kadın Meclisleri'ni yaygınlaştırıp güçlendireceğiz.
- Kadınların sendikalara ve sivil toplum kuruluşlarına katılımını ve bu kuruluşların yönetimindeki etkinliklerini artırmak için teşvik uygulamaları getireceğiz.
- Desteklerin dağıtımında kadın kuruluşlarına öncelik tanıyacağız.
- Belediyelerde kadın dostu kent uygulamasını hayata geçireceğiz.

GENÇLİĞİNİ YAŞAYAN GENÇLER GÖRÜLMİYEN GENÇLER

- Gençlik politikalarının oluşturulmasında, eğitim hayatından kopmuş, çalışmak zorunda kalan, işsiz, engelli gençler gibi dezavantajlı tüm gençleri göz önünde bulunduracağız.
- Eğitimlerini yarıda bırakmak zorunda kalan iki milyondan fazla genç kızın, telafi eğitimi ve uzaktan eğitim programları ile eğitimlerini tamamlamalarını sağlayacağız.

DAHA FAZLA EKONOMİK DESTEK

- CHP Aile Sigortası Programı kapsamında verilen eğitim yardımlarını üniversiteyi kazanamayan yoksul gençler için (18-20 yaş) devam ettirecek ve aylık 240 TL'ye kadar üniversiteye hazırlık desteği vereceğiz.
- Maddi olanağı yetersiz olan tüm üniversite öğrencilerine Karşılıksız Eğitim Bursu sağlayacağız.
- Talepte bulunan tüm üniversite öğrencilerine kamu destekli, geri ödemesi istihdam koşullarına göre ve uzun vadeli olarak yapılandırılmış Yüksek Eğitim Yaşam Destek Kredisi vereceğiz.
- Üniversite harçlarını tamamen kaldıracağız.
- Yurt sorununu, en fazla iki kişilik odalardan oluşan yurtlar inşa ederek bir yıl içinde çözeceğiz.
- İhtiyacı olan tüm gençlere ücretsiz yurt olanağı sağlayacağız.
- Yurtlarda ücretsiz geniş bant İnternet erişimi sağlayacağız.
- 25 yaş altındaki tüm gençler için, ulaşımda, kültür ve sanat etkinliklerinde, çeşitli mağaza ve lokantalarda Gençlik İndirimi uygulanmasını sağlayacağız.
- Gençlik Bütçesi ile gençlere ayrılan kamu kaynaklarını şeffaflaştıracak, STK'lerin etkin denetimine açacağız.
- Gençlerimizin kültür-sanat etkinliklerine ve kitap, gazete, dergi gibi yayınlara eşit erişimi için, maddi durumu elverişli olmayan lise son sınıf öğrencilerine eğitim yılı içerisinde aylık 100 TL kişisel gelişim katkısı (Lise Kart) sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Lise son sınıf öğrencilerinin bilgiye eşit şekilde ulaşabilmesi, bilgisayar ve İnternet kullanımında daha yüksek beceri düzeyine çıkabilmesi için 1 GB mobil İnternet erişimini ücretsiz sağlayacağız.

DAHA ÇOK İŞ, TAM GÜVENCE

GENÇ İSTİHDAMI

- Üniversiteden yeni mezun olmuş, iş arayan gençlere İŞKUR'a kayıtlı olmaları halinde 540 TL işsizlik desteği sağlayacağız.
- "Genç İstihdamlı Büyüme Modelini" geliştirerek genç işsizliğini azaltacağız.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın çalışanlarının 40 yaşın altında gençlerden oluşmasını sağlayacağız.
- İstihdam süreçlerinde ve teşviklerde pozitif ayrımcılık uygulayarak, iş gücü piyasasının dışında kalan gençleri çalışma yaşamına kazandıracaktır.
- Vergi ve prim indirimleri getirerek, gençlerin kayıt dışı ve güvencesiz şekilde çalıştırılmasının önüne geçeceğiz.
- 29 yaş altındaki üniversite öğrencilerinin yarı zamanlı çalışabilmesini kolaylaştırmak amacıyla, gelir vergisi ve sigorta primlerinin devlet tarafından karşılanmasını sağlayacağız.
- Üniversite kampüslerinde, öğrencilere yönelik kısmi süreli istihdam olanaklarını genişleteceğiz.

DİPLOMALI İŞSİZLİĞİNE SON

- İş bulamayan üniversite mezunları için, iş piyasasının taleplerine uygun olacak şekilde, uzmanlığı artırıcı bir yıllık burslu eğitim programları başlatacağız.
- Eğitimlerine devam etmek isteyen işsiz üniversite mezunlarının, burslu olarak yüksek lisans yapmalarına olanak tanıyacağız.
- Üretken genç nüfusun eğitim düzeyinin yükselmesini, böylelikle gençlerin iş gücüne aktif, donanımlı ve daha yüksek ücretlerle katılmalarını sağlayacağız.

- Üniversite ve sanayi iş birliğini geliştireceğiz. Üniversite kontenjanlarını belirlerken, iş dünyasının taleplerini de dikkate alacağız.
- Üniversitelerin kariyer planlama birimlerini güçlendireceğiz. İnternet üzerinden ulaşılabilecek, ulusal düzeyde bir staj bilgi bankası kuracağız.
- Kamu kurumlarında, yükseköğrenim öğrencilerine ücretli staj olanağı sunacağız. Özel sektördeki staj olanaklarının genişletilmesi için teşvik programları uygulayacağız.
- Girişimcilik eğitimi, başlangıç fonları ve yönlendirme programları yoluyla genç girişimciliğini destekleyeceğiz.
- İş kurmak isteyen 29 yaş altındaki üniversite öğrencileri için KOSGEB kapsamında sektörel eğitim olanakları sağlayacak ve yeterli düzeyde nakit desteği vereceğiz.
- Askerlik süresini kısaltacağız. Öğrencilerin askerlik hizmetlerini yaz tatillerinde üçer aylık dönemler halinde tamamlayabilmesini sağlayacağız.

ÖZGÜVEN SAHİBİ, ÖZGÜR VE HOŞGÖRÜLÜ BİR GENÇLİK

- Uluslararası gençlik değişim programlarını, daha fazla ülke ve daha fazla okulla bağlantı kurarak genişleteceğiz.
- Bu programlara katılan gençlerin ulaşım ve yaşam giderlerini karşılamaya yetecek düzeyde ödenek sağlayacağız.
- Gençlerin farklı kültürleri tanıması, dünyaya daha açık olması ve uluslararası bir vizyon kazanması için "Hareketli Gençlik" girişimini başlatacağız.
- Sosyal etkinlik seçeneklerinin az olduğu bölgelerden başlayarak sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklerin düzenlenebileceği "Gençlik Evleri" kuracağız.
- Merkezi bütçeden yerel yönetimlere ayrılan kaynağın belli bir kısmının, gençlere yönelik sosyal etkinliklerde kullanılmasını zorunlu kılacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ETKİN VE KATILIMCI BİR GENÇLİK HAKLARININ BİLİNCİNDE BİR GENÇLİK

- Gençlerin, sahip oldukları haklar konusunda farkındalık kazanması için "Yurttaşlık ve İnsan Hakları" dersini yeniden düzenleyerek, ortaöğretimde zorunlu hale getireceğiz.
- Ailelere, genç hakları ve gençlik psikolojisi konularında bilgilendirme sağlayacak kurslar ve eğitim programları sunacağız.
- Gençleri katılım ve demokratik haklar konusunda bilgilendirmeye yönelik eğitim programları geliştireceğiz.

GENÇLER HER ALANDA SÖZ SAHİBİ OLACAK

- Anayasa'nın 58. maddesinde yer alan gençleri "olağan şüpheliler" olarak algılayan anlayışı değiştireceğiz.
- Anayasa'da yapacağımız değişikliklerle, gençlerin temel hak ve özgürlüklerden eşit biçimde yararlanmasını ve toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşama etkin biçimde katılmasını sağlamak konusunda devleti yükümlü kılacağız.
- TBMM'de bir "Gençlik İhtisas Komisyonu" kurarak, gençlik haklarının etkin şekilde savunulmasını sağlayacağız.
- Gençlik STK'lerinin, üniversite öğrenci konseylerinin ve İl Gençlik Meclislerinin temsilcilerini kapsayacak bir "Ulusal Gençlik Konseyi" oluşturacağız.
- Üniversite öğrenci konseylerinin üniversite senatolarında ve fakülte yönetimlerinde temsil edilmesini yasal güvence altına alacağız.
- Gençlik STK'lerine idari ve mali destek sağlayacak, gençlikle ilgili projeleri teşvik edeceğiz.

GELECEĞE Umutla BAKAN ÇOCUKLAR

KURUMSAL VE YASAL DÜZENLEMELER

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nı, Aile ve Çocuk Bakanlığı adı altında icracı bir bakanlık olarak yeniden yapılandıracağız.
- Çocuk politikalarıyla ilgili temel hedefleri ve yasal düzenlemeleri

özerk bir yapıda oluşturulacak Türkiye Çocuk Kurumu ile birlikte gerçekleştireceğiz.

- TBMM bünyesinde, çocukların yüksek yararını gözeterek Çocuk Adalet Komisyonu ve Adalet Bakanlığı bünyesinde çocuk rehabilitasyon merkezleri kuracağız.
- Çocuk yoksulluğunu önlemeye yönelik Türkiye Çocuk Politikası'nı hayata geçireceğiz.
- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nu yeniden yapılandıracağız.
- Çocukların adli vakalara karıştığı durumlarda çocuk haklarının korunmasını yasal güvence altına alacağız.
- BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 3. protokolündeki bireysel başvuru hakkını onaylayacağız.
- Tüm yerel yönetimlerde çocuk dostu kent uygulamalarının hayata geçirilmesi için yasal düzenlemeler yapacağız.

ÇOCUK YOKSULLUĞU

- CHP Aile Sigortası Programı ile yoksul çocukların sağlık, beslenme, kreş ve eğitim başta olmak üzere tüm gereksinimlerini karşılayacağız.
- Aile Sigortası kapsamında yoksul çocuklara nakit desteği sağlayacağız.
- Okullarda ücretsiz öğle yemeği uygulaması başlatacağız.
- Çocukların yoksulluk döngüsü içinde kalmasının temel nedeni olan eğitimden kopma ve çocuk işçiliğini engelleyeceğiz.
- Doğan her yoksul çocuğa, mama ve bebek bezi de dâhil olmak üzere, ilk altı aylık tüm hijyenik ihtiyaçlarını sağlayan "bebek sandığı" vereceğiz.

AİLE MERKEZLERİ

- Türkiye'nin her ilinde kuracağımız toplam 15.000 "Aile Merkezi" ile her çocuğun sağlık, beslenme, eğitim, sosyal ve kültürel gelişim konularında yeterli olanaklara kavuşmasını sağlayacağız.
- 45 bin uzman istihdam ederek sağlık ve bakım, rehberlik ve psikolojik destek, oyun ve kültür-sanat hizmetleri sunacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Aile Merkezleri'nde çocuklara sadece fiziksel değil, duygusal ve bilişsel gelişim hizmeti de vereceğiz.
- Anne-baba adaylarına çocuk sağlığı ve beslenmesi eğitiminin yanı sıra rehberlik ve psikolojik destek hizmetleri sağlayacağız.

SAĞLIKLI ÇOCUK, SAĞLIKLI TOPLUM

- Temel sağlık hizmetlerini, her çocuk için tamamen ücretsiz hale getireceğiz.
- Doğum öncesi ve sonrasına yönelik hizmet vermek üzere aile hekimlerini de kapsayacak sistematik programları ve kurumsal altyapıları geliştireceğiz.
- Bebeklerin özellikle ilk altı ayda anne sütü ile beslenmesini teşvik edeceğiz.
- Türkiye genelinde sadece büyük kentlerde bulunan çocuk hastanelerini yaygınlaştıracacağız.

EĞİTİMDE DÖNÜŞÜM

- Çocukların bilişsel gelişimi ve okula hazırlık deneyimini güçlendirmek için okul öncesi eğitimi zorunlu ve ücretsiz yapacağız.
- Eğitimde niteliği geliştirmek ve herkese fırsat eşitliği sağlamak için eğitime ayrılan kaynakları artıracak, yatırımların eğitim bütçesi içindeki payını genişleteceğiz.
- Ezbere ve sınava odaklı eğitim sistemini değiştireceğiz. Önceliğimiz öğrencinin becerileri ve öğrenme deneyimi olacak.
- Yurttaşlık bilinci, ayrımcılıkla mücadele ve insan hakları derslerine müfredatta yer vereceğiz.
- Spor, sanat ve kültür etkinlikleri gibi ders dışı olanaklarla okulları cazibe merkezleri haline getireceğiz.

ÇOCUK İSTİSMARI

- Şiddetin bir eğitim aracı olarak kullanılmasının önüne geçeceğiz.
- Çocuklara uygulanan şiddetin, disiplin yetkisi çerçevesinde meşrulaştırılmasına izin vermeyeceğiz.

- Çocuk istismarının etkin şekilde cezalandırılmasını sağlayacağız.
- Çocukların mağdur olduğu durumlarda, mağduriyetin giderilmesine öncelik vereceğiz.
- Adli vakalara karışan çocuklara sosyal hizmet uzmanı, psikolog, sosyolog, pedagog ve hukukçulardan oluşan bir ekip tarafından destek sağlayacağız.
- Çocukların şiddet döngüsü ve suç döngüsü içinde kalmalarına izin vermeyeceğiz.
- Suça karışmış çocukların cezalandırılmasını değil, eğitilerek topluma yeniden kazandırılmasını hedefleyeceğiz.
- Çocuk Mahkemeleri'ni ve yargılama süreçlerini bu amaca hizmet edecek şekilde yeniden yapılandıracağız.
- Çocuk tutukluluğuna son verecek, çocuk cezaevlerini kapatacağız.
- Özellikle kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmelerinin önüne geçeceğiz.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı'nın iş birliğine dayalı olarak çalışacak bir Çocuk İhbar Hattı kuracağız.

KİMSESİZ ÇOCUKLAR

- Koruyucu ailelik ve evlat edinme uygulamalarını yaygınlaştıracak, gerekli denetimleri düzenli hale getireceğiz.
- 18 yaşına gelerek yetiştirme yurdundan ayrılmak zorunda kalan ve eğitim hayatlarını sürdüremeyen kimsesiz çocuklara, kamu istihdam projelerinde öncelik sağlayacağız.

YAŞAM STANDARDI YÜKSEK EMEKLİLER

EMEKLİLER İÇİN KALİTELİ BİR YAŞAM

- Emeklilere Ramazan ve Kurban Bayramlarında birer maaş ikramiye vereceğiz.
- Çalışanların maaşı ile emekli aylığı arasındaki uçurumu kapatacağız.
- Emeklilerin, milli gelir artışından refah payı almasını sağlayacağız.

- Emekli aylıklarını gıda ürünlerinin enflasyonuna göre artıracamız.
- Emeklilere kamu çalışanları ile aynı oranda banka promosyonu verilmesini sağlayacağız.
- Emekliler için muayene ve ilaç katılım paylarını ve fark ücretlerini kaldıracamız.

EMEKLİLER ARASINDAKİ EŞİTSİZLİKLER

- Adil bir intibak yasası çıkaracağız.
- Sosyal güvenlik kurumlarını gerçek anlamda tek çatı altında birleştireceğiz.
- Taban aylıklarındaki dengesizliği, memur emeklilerini temel alarak gidereceğiz.
- Katsayı ve gösterge sistemini yeniden düzenleyeceğiz.
- Emeklilik için yeterli çalışma günü sayısına ulaştığı ve primlerini ödediği halde, yaşının dolmasını bekleyenlerin mağduriyetini gidereceğiz.

EMEKLİLERE DAHA FAZLA SÖZ

- Emekli sendikalarının önüne çıkarılan yasa dışı engelleri kaldıracamız.
- Yerel düzeyde Emekli Meclislerinin kurulmasını destekleyeceğiz.

TOPLUMUN FAAL BİREYLERİ EMEKLİLER

- Yerel yönetimlerle birlikte emekli kulüpleri açacağız.
- Her türlü kültürel etkinlikte yaşlı indirimini uygulayacağız.
- Turizm Bakanlığı bünyesinde ve TÜRSAB iş birliği ile gerçekleştirilecek kültür turizmi projeleri ile emeklilerimize makul ücretlerle gezi ve tatil olanağı sağlayacağız.
- Sosyal tesis olanakları bulunmayan meslek grupları için yeni tesisler yapacak ve emeklilerimizin bu olanaklardan en geniş şekilde yararlanmasını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

HER ALANDA VAR OLAN ENGELLİLER

MUHTAÇ AYLIĞI DEĞİL, "YAŞAM AYLIĞI"

- Aile Sigortası kapsamındaki engellilere, % 40 engellilik düzeyi için 400 TL, % 60 engellilik düzeyi için 600 TL yaşam aylığı sağlayacağız.
- Bakıma muhtaç tüm engellilere bakım hizmeti vereceğiz.
- Evde bakım aylığı alan yurttaşlarımızı sosyal koruma kapsamına alacağız.
- Kısa ve uzun süreli kurumsal bakım hizmetlerini yaygınlaştıracamız.
- Özel beslenme ihtiyacı olan engellilerin beslenme ihtiyaçlarını ücretsiz karşılayacağız.

ENGELLİLER İÇİN ÜCRETSİZ SAĞLIK HİZMETLERİ

- Engellilerin tıbbi malzeme ve ihtiyaçlarını ücretsiz karşılayacağız.
- Engellilerin kamu kurumlarına yapacakları her başvuru için ayrı ayrı rapor alma çilesini bitireceğiz.
- Herhangi bir ölçüte bakılmaksızın tüm engelli yurttaşlarımızı sosyal güvenlik kapsamına alacağız.
- Engellilerin rehabilitasyonunu, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlerle ilgili tüm yasalara ve engellilere özel yasalara dâhil edeceğiz.
- Zihinsel engellilerin erken tanı, tedavi ve eğitimi için özel projeler geliştirecek ve uygulayacağız.

EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ

- Tüm engellilere koşullarına uygun, çok yönlü eğitimi eşit, nitelikli ve ücretsiz sağlayacağız.
- Engellilerin kaynaştırıcı bir ortamda eğitim alabilmeleri için öncelikle eğitim kurumlarının fiziksel koşullarını engellilere uygun hale getireceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Engellilerin diğer yurttaşlarımızla birlikte eğitim alabilmesine öncelik verecek, bunun mümkün olmadığı durumlar içinse engelli okullarını destekleyecek ve bu okulların sayılarını artıracaktır.
- Zihinsel engelli ve otizmli bireylerin yaşam boyu öğrenme ihtiyaçlarını gözeterek, örgün eğitimden dışlanmalarını engelleyeceğiz.

ÇALIŞMAK İSTEYEN ENGELLİLERE İŞ OLANAĞI

- Kamuda ve özel sektörde engelliler için ayrılan boş kadroları doldurarak 50 bin engellinin istihdam edilmesini sağlayacağız.
- Engelli kadrolarını ve kotalarını artıracaktır.
- Engellilere yönelik etkin meslek edindirme programları geliştirecek, çalışma yaşamına uyum için rehberlik hizmeti vereceğiz.
- Engellilerin bilgi kaynaklarına tüm yurttaşlarla eşit koşullarda erişebilmesini sağlayacağız.
- İşverenlerin engelli istihdam etmeyi tercih etmesi için özel teşvikler geliştireceğiz.

ENGELLİ DOSTU İŞ YERİ

- Tüm iş yerlerinin fiziksel koşullarının engellilere uyumlu hale getirilmesi için destek sağlayacağız.
- Korumalı İş Yerleri Yasası çıkararak engelli yurttaşlarımızın çalışma hakkını güvence altına alacağız.
- Engellilerin eşit işe eşit ücret almasını güvence altına alacağız.

TOPLUMUN HER ALANINDA ERİŞİLEBİLİRLİK

- Engellilerin tüm kamu hizmetlerine ve toplumsal yaşamın her alanına eşit şekilde erişebilmeleri için "erişilebilirlik standartları" geliştireceğiz.
- Tüm altyapı hizmetlerini engellilere uygun şekilde yeniden düzenleyeceğiz.
- Engellilerin ulaşım hakkının güvence altına alınması için "politika takip sistemi" oluşturacağız.
- Engellilere uygun yolcu taşıma hizmetlerini teşviklerle destekleyeceğiz.

- Engelli rehberlik merkezleri ile engellilerin kültürel ve sosyal olanaklarını artıracaktır.
- Engelli spor kulüplerini malzeme ve tesisler açısından destekleyeceğiz.

KİMSEYE MUHTAÇ OLMAYAN YAŞILAR

KALİTELİ VE ÇAĞDAŞ BAKIM ANLAYIŞI

- Tüm kentlerde yaşlı bakımevleri açacağız.
- Huzurevlerinin sayısını yoğun ihtiyaç duyulan bölgelerden başlayarak artıracaktır.
- Evde destek ve bakım hizmetlerini geliştirecek ve yaygınlaştıracaktır.
- İhtiyacı olan yaşlılar için yerel yönetimlerle iş birliği içerisinde evlere sıcak yemek hizmeti sunacağız.
- Evde yaşlılara bakan aile üyeleri için sosyal, psikolojik ve finansal destek programları oluşturacağız.
- Eğitimli ve donanımlı yaşlı bakım personeli yetiştireceğiz.

YAŞILARA ÖZEL SAĞLIK HİZMETLERİ

- Temel sağlık hizmetlerinde katılım payı alınmasına son vereceğiz.
- Önleyici sağlık hizmetleri ile erken tanı ve tedavi hizmetlerinin sağlanacağı yaşlılık (geriatri) hastaneleri açacağız.
- Göz, diş sağlığı ve genel sağlık durumunun korunması için uzman ekiplerle düzenli taramalar gerçekleştireceğiz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK

- Üç ayda bir 600 TL olarak ödenen 65 Yaş Aylığını Aile Sigortası Programı kapsamında 900 TL'ye çıkaracağız.
- Çalışmak isteyen yaşlı yurttaşlara uygun istihdam seçenekleri sunacağız.
- Yaşlı yurttaşlarımızın değişen teknolojilere uyum sağlayabilmeleri için kısa süreli ve amaca yönelik eğitim programları hazırlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

DAHA BAĞIMSIZ VE DAHA SOSYAL YAŞLILAR

- Yaşlılara dönük sosyal hizmetleri bir arada sunan toplu konut projeleri geliştireceğiz.
- Yaşlıların sosyal ve kültürel hayattan uzak kalmaması için yaşlılara dönük sosyal kulüpleri yaygınlaştıracamız.
- Kamusal alanları yaşlılara uygun şekilde düzenleyeceğiz.
- Kentlerde yaşlıları gözetim özel trafik uygulamaları geliştireceğiz.
- Yaşlılara dönük projelerin geliştirilmesinde danışmanlık hizmeti vermek üzere yerel yönetimler bünyesinde "Kıdemli Yurttaş Konseyleri" kuracağız.
- Yakın bir dönemde nüfusumuzun önemli bir bölümünün yaşlılardan oluşacağından hareketle hukuk sistemimizi yaşlı haklarını gözetecek şekilde yeniden düzenleyeceğiz.

YURTTAŞ İÇİN NİTELİKLİ KAMU HİZMETİ

Ülkemizin kamu yönetiminde kayırmacılıktan uzak evrensel hizmet ilkelerinin benimsenmesi büyük bir zorunluluk haline gelmiştir. CHP toplumun ihtiyaçlarına öncelik veren ve toplum yararını esas alan köklü bir kamu yönetimi reform programını özenle ve tüm ayrıntıları dikkate alarak hazırlamıştır.

AKP iktidarı devletin kurumsal yapılanmasını ve kamu yönetimini büyük bir keyfilik, ilkesizlik ve kayırmacılık ortamının içine sokmuştur. Öngörüsüz, partizanca ve şahsileşmiş müdahaleler nedeniyle kamu yönetimi hakkaniyetsiz ve verimsiz işleyen bir çıkar çarkına dönüştürülmüştür. Liyakat, verimlilik ve kamu hizmetlerinde ayırım gözetmeme ilkeleri ayaklar altına alınmıştır. Bir siyasi parti olarak AKP, hükümet olmakla ve hükümeti yönetmekle yetinmemiş, kamu kurumlarını tepeden tırnağa siyasallaştırarak "parti-devlet yönetimi" anlayışını topluma dayatmaya kalkışmıştır.

Siyasi veya şahsi tutumlarla kurumların işlevsizleştirilmesi ve kadroların etkisizleştirilmesi nesnel kamu yönetimi anlayışı bakımından kabul edilebilir bir durum değildir. Kurumların hesap verebilirlikten uzak faaliyet göstermesi ne kadar yanlış ise, siyasi müdahalelerle çalışamaz hale getirilmesi de o ölçüde yanlıştır. Varlık nedeni topluma hizmet sunmak olan kamu kuruluşlarının keyfilik ya da partizanca tasfiye anlayışı ile hareket etmesinin bir an önce önüne geçilmelidir. Kurumlar görev tanımlarına uygun biçimde faaliyet göstermeli, yasal sınırlara riayet etmeli ve liyakat ölçütlerine dayanan personel rejimi anlayışıyla hareket etmelidir.

Tüm kamu pozisyonları için liyakat kriterleri yeniden belirlenmeli ve sınav sistemleri yurttaşların bilgisine açık biçimde hakkaniyet gözetilerek yeniden oluşturulmalıdır. CHP iktidarında sınavsız işe almaları son verilecek, tayin ve terfilerde tamamen siyasileşmiş tercihlerin önüne geçilecektir. CHP gerek sınav sistemleri, gerekse çalışma koşulları ve tayinleri itibarıyla yurttaşların kendilerini yeniden kamu sisteminin işleyen bir parçası olarak görmesini sağlayacaktır.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

CHP, yurttaşlarımızın e-devlet olanaklarını kolaylıkla kullanılabileceği çağdaş bir altyapıyı kuracaktır. Yurttaşların sorunlarına ve beklentilerine, teknolojik araçlarla kalıplaşmış şekilde geri dönüş yapılması alışkanlığıyla yetinilmeyecektir. Yaşlı ve elektronik okuryazarlığı olmayan yurttaşlara destek olanakları sunulacaktır. CHP evrensel ve etkili kamu hizmeti anlayışından hareketle yurttaşların kâr amaçlı katılım payı, harç vb. maliyetlere katlanmasına izin vermeyecektir.

CHP iktidarında kamu hizmetlerinde etkililik ve verimlilik ilkelerine "yurttaş" boyutu eklenecektir. Kamu hizmetlerinin bir lütuf olarak değil, bir yurttaşlık hakkı gereği devlet tarafından verilmesi gerektiği anlayışı hâkim kılınacaktır. Yurttaş kamu yönetimi ilişkileri siyasi etkilerden ve menfaat ilişkilerinden arındırılacaktır. Merkezi ya da yerel yönetimler tarafından yürütülen tüm işlemlerde yurttaşların beklenti ve talepleri esas alınacak, hiç kimsenin kişisel menfaat sağlanmasına göz yumulmayacaktır. Devlet ve kamu görevlileri dünya tarihinde benzerine az rastlanan büyük yolsuzluklara alet edilmeyecek, kamu yönetimi tümüyle gün ışığına çıkartılacaktır.

ÜLKEMİZİ GELECEĞE TAŞIYACAK BİR EĞİTİM SİSTEMİ

Eğitim, tüm insanlar için vazgeçilmez bir ihtiyaç ve temel bir insan hakkıdır. Bireyler tüm yeteneklerini ancak nitelikli eğitim sayesinde ortaya çıkartabilir, kendini ancak iyi bir eğitim sayesinde tam olarak gerçekleştirebilir. Eğitim erdemli yurttaşlar yetiştirmenin başlıca unsurudur. Eğitim, bireysel gelişimi sağladığı kadar, toplumsal eşitsizliklerin giderilmesini de sağlayan en temel araçtır. Eğitim yoksulu varlıklı, güçsüzü güçlü kılar. İnsanlığın ortak değerlerini anlamaya, paylaşmaya ve gelişmesine katkıda bulunmaya olanak tanır. Toplumların daha uygar, daha demokratik ve daha müreffeh olmasını sağlar.

CHP'nin öncelikli siyasi hedefi nitelikli eğitimin evrensel bir hak olarak her yurttaş için sağlanmasıdır. CHP, yurttaşlarımızın gelecekleri hakkında söz sahibi olması ve bağımsız bireyler olarak yaşayabilmesi için eğitimin vazgeçilmez olduğuna inanır. Eğitim, CHP'nin özellikle kadın-erkek eşitliği, yoksullukla mücadele ve kalkınma alanında en önemli aracı olacaktır. CHP eğitime yapılan tüm yatırımların, aslında özgürlüğe, barış içinde bir arada

yaşamaya ve toplumsal gelişmeye yapıldığı görüşündedir. Demokratik ve çağdaş değerlere uygun biçimde verilen bir eğitim, kültürel önyargılara ve gelir, etnik grup, mezhep eşitsizliklerine karşı en büyük mücadele aracıdır.

Günümüzde eğitim, insani gelişmenin ve sosyal adaletin olduğu kadar ekonomik kalkınmanın da başlıca kaynağıdır. Bilgi ekonomisinin asli unsuru olan vasıflı iş gücü ve zengin insan kaynakları ancak çağımızın gereklerine uygun bir eğitim sistemi sayesinde yaratılabilir. Yenilikçi, ileri teknoloji kullanan ve yüksek katma değer üreten bir ekonominin ön koşulu nitelikli ve eşitlikçi bir eğitimin var edilmesidir. CHP bu hedefe ulaşmanın başlıca aracı olan zorunlu okul öncesi eğitimi, en az sekiz yıl süreli kesintisiz temel eğitimi, ekonomi dünyasını taleplerini tam olarak karşılayan bir mesleki eğitim sistemini ve öğrenmenin, araştırmanın ve yaratıcılığın kaynağı olan özgür üniversite sistemini en kısa sürede ülkemize kazandırma kararlısındadır.

HER İŞİN BAŞI SAĞLIK

Yurttaşların sağlık hizmetlerinden ihtiyaçları ölçüsünde, ihtiyaç duydukları yer ve zamanda yararlanabilmeleri temel ilkimiz olacaktır. CHP, sağlık hizmetlerine bütçeden ayrılacak payı artıracaktır. CHP iktidarında, daha çok sayıda iyi eğitilmiş doktor, hemşire ve teknisyen yetiştirilecektir. Yurttaşları hasta olmadan korumayı amaçlayan önleyici sağlık hizmetlerine ağırlık verilecektir. CHP iktidarında, sağlık hizmetlerinden yararlanmanın ön koşulu, yatırılan prim miktarı ya da kişinin cebindeki parası olmayacaktır.

CHP, ayırım gözetmeksizin tüm toplum kesimlerine nitelikli sağlık hizmetlerinin ulaştırılmasını sağlayacaktır. Sağlık hizmetlerinin niteliği artırılırken, sağlık çalışanlarının, güvenceli şekilde çalışabilmesi için tüm önlemler alınacak, tüm personelin özlük hakları ve çalışma koşulları iyileştirilecektir. CHP, ilaç ve sarf malzemesi, ekipman ve yazılım alanlarında yerli sağlık endüstrisinin gelişmesi için cesur adımlar atacaktır. TÜBİTAK, tekno-kentler ve tıp fakültelerimizin iş birliğinde ulusal sağlık teknolojiler geliştirilecektir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

KÜLTÜR VE SANAT

Önyargı, ötekileştirme ve ayrıştırmadan kaynaklanan kutuplaşma ve çatışmaları ortadan kaldıracak uzlaşmacı bir siyasi ortamın yaratılması, CHP'nin siyasi önceliklerinin başında gelmektedir. CHP iktidarında, eşitlik, özgürlük ve dayanışma ilkeleri doğrultusunda geliştirilecek yeni yaklaşımla, kültür çeşitliliğimize sahip çıkılırken, kültürel farklılıkların ayrışmaya ve çatışmaya neden olması önlenecektir.

Kültürel ötekileştirmeden kaynaklanan, siyasi ve keyfi yasaklara ve sansüre son verilmesi CHP kültür politikalarının merkezinde yer almaktadır. Kültür endüstrileri, güzel sanatlar, performans sanatları, kültürel miras, yayıncılık, sinema, müzik, fotoğrafçılık ve kültürel turizm gibi alanları kapsayan tüm kültür ve sanat etkinlikleri, ülkemizin en büyük yaratıcı potansiyelidir. CHP, kültür ve sanat alanlarında ticarileşmenin, insan yaratıcılığının ve yenilikçiliğinin önüne geçmesine karşıdır. Kültür politikaları ekonominin gelişmesini, ülke refahının artmasını ve yurttaşlarımızın duygusal ve manevi bakımdan zenginleşmesini sağlayacak bir anlayış çerçevesinde geliştirilecektir.

SPOR

Sporla öncelikli hedef ülkemizin genç nüfusunun insani ve sosyal gelişmesine güç katacak olanaklar yaratmaktır. AKP iktidarı, spor alanında niceliksel sonuçları başarı olarak tanımlayan bir anlayışı benimsemiştir. Spor propaganda ve spekülasyon inşaat yatırımları aracı olarak görülmüştür. Kitlesel sporlar geri plana atılmıştır. Profesyonel sporlarda ise büyük başarısızlıklar birbirini izlemiştir. Kaynaklar israf edilmiştir. Önemli spor organizasyonlarının ülkemizde gerçekleşmesine yönelik girişimler başarısızlıkla sonuçlanmıştır. AKP iktidarı federasyonları, spor kulüplerini ve hatta sporcuları yandaşlar ve muhalifler olarak ayrıştırmıştır. Arkası kesilmeyen siyasi müdahaleler sporu partizanlığın, entrikaların ve şaibelerin odağı haline getirmiştir.

CHP iktidarında siyaset elini spordan tamamen çekecektir. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın yönetiminde gençlere ağırlık verilecektir. CHP iktidarında spor yeniden bir toplumsal diyalog ve etkileşim alanına dönüştürülecektir. Taraftar gruplarının gözetlenmesi, fişlenmesi ve açılan davalarla sindirilmesine son verilecektir. Statlarda orantısız polis şiddeti, gözaltılar ve biber gazı kullanımı gibi uygulamalara izin verilmeyecektir.

CHP iktidarında sporcu eğitimi ve spor tesisi altyapısı geliştirilmesine öncelik verilecektir. CHP, çocuk-yaşlı tüm yurttaşların düzenli olarak spor yapabileceği ortamların yaratılması için çalışacaktır. Tüm yurttaşların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde her semtte spor alanları, yeşil alanlar ve amatör kulüpler oluşturulacaktır. CHP'nin hedefi gençlere sporu sevdirmeye ve her alanda başarılı olacak sporcular yetiştirmektir. CHP spor politikalarını eşitlik ve dayanışma ilkesi temelinde şekillendirecektir.

ULAŞTIRMA: BÜTÜNLEŞME VE KALKINMANIN ALTYAPISI

CHP'nin ulaştırma projelerinin planlama ve gerçekleştirme sürecinde kamu yararı, halkın katılımı, ulusal kaynaklar ve teknolojilerden öncelikle yararlanılması, çevrenin korunması, hesap verilebilirlik ve şeffaflık ilkeleri esas alınacaktır. Hedef, Türkiye için nitelikli ve sürdürülebilir bir ulaştırma altyapısını en kısa zamanda oluşturmaktır. CHP, ilgili tüm tarafların katılımı ile kısa ve uzun vadeli bir Ulaştırma Ana Planı hazırlayarak, bu planın öncelikleri içerisinde hareket edilmesini sağlayacaktır. Planın ana amaçlarından biri ülkemizin doğusu ve batısı, kuzeyi ve güneyi arasındaki ulaşım bağlarını güçlendirmek olacaktır. Yolcu ve yük taşımacılığında ve enerji kaynaklarının aktarımında farklı bölgeler arasında bağlantı sağlayacak stratejik bir ulaştırma koridoru yaratılacaktır. Kara, demiryolu, havayolu ve deniz taşımacılığı entegre edilerek ulusal strateji planlarının geliştirilmesi ve yatırımların kısa vadeli hesaplarla yapılmaması sağlanacaktır. Kentsel ulaşım ve bölgesel kalkınma hedefleri birbiri ile uyumlu hale getirilecektir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ÖNCE YURTTAŞLARIMIZIN VE ÜLKENİN GÜVENLİĞİ

CHP, yurttaşlarımızın güvenliğini sağlamak için anayasal haklardan ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan kazanımlarını özenle korumanın gerekliliğine inanmaktadır. CHP iktidarında, yurttaşlarımızın özgürlüklerini gölgeleyecek hiçbir keyfi uygulama ya da eylem yaptırımsız kalmayacaktır. Diğer yandan güvenlik birimlerinin yurttaşların güvenliğini tehdit eden her türlü unsura karşı verecekleri mücadelede zafiyete uğratılmalarına izin verilmeyecektir. Ulusal ve bölgesel düzeyde her türlü terör eylemine karşı, uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliğine önem verilecektir. AB ve Türkiye'nin ait olduğu diğer çok uluslu örgütlerin terörün iç ve dış finans kaynaklarını kurutma çabalarına destek olunacaktır. Sınırlarımızın ihmal edilen güvenliği yeniden tesis edilecek ve hiçbir silahlı grubun Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde terörist faaliyetlerde bulunmasına izin verilmeyecektir. CHP'nin ana hedefi Türkiye'yi yurttaşlarımızın ve özellikle kadınların başta evleri ve yaşadıkları köy ve mahalle olmak üzerinde yurdun her köşesinde kendilerini güvende hissedecekleri bir ülke haline getirmek olacaktır.

SONUÇ

CHP iktidarında, yurttaşların tarafsızlık ilkesine göre kamu hizmeti almasına özen gösterilecektir. Kamu kuruluşlarının kurumsal saygınlık ve görev tanımlarını zedeleyecek keyfiliklere son verilecektir. Her türlü kayırmacılığı ortadan kaldırmak için kararlı bir mücadele verilecektir. Kurumların yönetiminde etkinlik ve nesnellik yeniden tesis edilecektir. Kamu çalışanlarının iş güvencesini tehlikeye atan siyasi uygulamalara göz yumulmayacaktır. Yurttaşlara eksik hizmet verilmesini kabul etmeyen bir kamu hizmeti anlayışı benimsenecektir.

KAMU YÖNETİMİ REFORMU

YURTTAŞTAN YANA KAMU YÖNETİMİ

ESNEK VE DAYANIŞMACI KAMU KURUMLARI

- Kamu yönetim birimleri arasında güç ve yetki mücadelesine dayalı rekabet yerine, karşılıklı bilgi alışverişi ve desteğe dayalı bir yönetim anlayışını esas alacağız.
- Merkezîyetçi, bürokratik ve otoriter mevcut anlayışın yerine, idari ve mali yetkilerin ülke geneline yayıldığı, demokratik ve katılımcı bir yaklaşımı benimseyeceğiz.
- Yetki genişliği kapsamında kurulan taşra kuruluşlarına daha fazla yetki devredilmesini sağlayacağız.
- Bürokratik karar alma süreçlerinde etkinlik ve esneklik sağlayacağız.

TOPLUM İÇİN KAMU YÖNETİMİ

- Halktan kopuk, tek taraflı, buyrukçu ve yasakçı mevcut kamu yönetimi sistemi yerine, karar alma süreçlerinde ilgili meslek kuruluşları ve diğer STK'lerin temsil edildiği yeni kamu yönetimi sistemini hayata geçireceğiz.
- "Devlet için yurttaş" anlayışına son vererek "yurttaş için devlet" anlayışıyla hareket edeceğiz.
- Bireyin devlet otoritesi karşısında siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik hak ve özgürlüklerini koruyacağız.
- Yurttaşın beyanının özel durumlar haricinde esas olmasını sağlayacağız.
- Devlet ve vatandaş arasındaki karşılıklı güven ilişkisini tesis edeceğiz.
- E-devlet araçlarının etkin şekilde kullanılmasını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

NİTELİKLİ, PLANLI VE GÜVENİLİR KAMU HİZMETLERİ

- Farklı kurumlar arasında eşgüdümün sağlanması için merkezi bir yönetsel planlama anlayışını hâkim kılacağız.
- Kamu yönetiminde nesnel ve gerçekçi stratejik planlama anlayışını hayata geçireceğiz.
- Yapılan stratejik planların, hedefine ulaşıp ulaşmadığının etkin ve şeffaf şekilde denetlenmesini ve kamuya açıklanmasını sağlayacağız.
- Kamu hizmeti alımlarında ucuza mal etme kadar kaliteye ve işin gerektirdiği standartlara uygun hareket edilmesine önem vereceğiz.
- Kamu hizmetinin nasıl karşılanacağını tek tek ve ayrıntılı olarak inceleyerek belirleyeceğiz.
- Kamu hizmeti alımlarında alımın gerekçelerinin net olarak açıklanmasını sağlayacağız.
- Kamu kurumlarında hizmet standartları oluşturacağız.
- Yayıgın hale gelen yöneten-yönetilen arasındaki "aracılar yoluyla hizmetleri gördürme" uygulamalarını engelleyeceğiz.

KAMU VE KURUMLARIYLA BARIŞIK, GÜVENCELİ KAMU ÇALIŞANLARI

- Kamu personel yönetimini yeniden yapılandıracağız.
- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nu katılımcı bir yöntemle, güncel ihtiyaçlara göre yeniden düzenleyeceğiz.
- Kamu personel yönetimini, özerklik, katılımcılık ve yönetim ilkeleri doğrultusunda düzenleyeceğiz.
- Devlet ve kamu personeli arasında güven ilişkisini yeniden sağlayacağız.
- Tüm kamu çalışanlarının iş tanımlarının açık şekilde yapılmasını sağlayacağız.
- Kamu çalışanlarının yönetsel karar alma süreçlerine etkin katılımına imkân vereceğiz.
- Kamu çalışanlarını temsil eden meslek kuruluşlarının ve temsilcilerinin kendileri ile ilgili konularda karar alma süreçlerine daha fazla katılmalarını sağlayacağız.

- Kurumlar arası geçişler ve muvafakat verme işlemlerini kayırmacılığı önleyecek şekilde belli sınav ve ilkelere bağlayarak kolaylaştıracağız.
- Kamu çalışanlarının ideolojik soruşturmalara mağdur edilmesine son vereceğiz.
- Kamu çalışanlarına son 13 yılı kapsayacak şekilde sicil affı getireceğiz.

BÜROKRASİDE LİYAKAT

ATAMALAR

- Kamu personeli atamalarında siyasi ve başka amaçlarla yapılan kayırmacılığı kaldıracağız.
- Atamalarda etik değerler ve mesleki liyakati esas kılacağız.
- İstisnai memurluk uygulamasının kötüye kullanılmaması için gerekli tedbirleri alacağız.
- KPSS A grubu kadrolar dâhil her türlü kamu hizmetine giriş sınavlarında kayırmacılığa ve öznel değerlendirmelere yol açan mülakat ve sözlü sınav sistemini yeniden düzenleyeceğiz.
- Eş durumundan atama taleplerinde, aile birliğinin korunmasını esas alacağız.
- Siyasi kadrolaşmanın yarattığı olumsuzlukları giderecek, siyasi kadrolaşmaya son vereceğiz.
- Devlet memuriyetine girişte ve üst makamlara terfilerde her türlü cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldıracağız.

GÖREVDE YÜKSELME VE UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ

- Görevde yükselmelerde liyakat ve mesleki yeterliliğin esas alınmasını sağlayacak, her türlü ayrımcılık ve kayırmacılığa son vereceğiz.
- Görevde yükselmelerde merkezi sınavda başarılı olma esası getireceğiz.
- Kamu çalışanlarının göreve başladıktan sonra yükselmelerinde gerekli fırsatların sağlanması için meslek içi yükselme sınavlarını düzenli hale getireceğiz.
- Kadrosuzluk nedeniyle derece yükseltmesi gerçekleştirilmeyenlerin, öğrenim durumları itibarıyla yükseltilebilecekleri en üst kadro derecesine kadar gidebilmelerini sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

YÖNETİCİLER

- Üst düzey görevlere yapılacak tüm atamalarda gerekli bilgi ve tecrübenin aranmasının yanında, göreve başlamadan önce, alanlarında yetişmiş akademisyenlerin vereceği "profesyonel yöneticilik eğitimi" almalarını sağlayacağız.
- Yöneticilik görevlerine yapılacak atamalarda yazılı sınavlarda başarılı olan ve yöneticilik eğitimi almış olanlara öncelik tanıyacağız.
- Genel müdür ve üstü görevlere yapılacak atamalarda sözleşmeye dayalı performans uygulamasına geçeceğiz.

KAMU ÇALIŞANLARINA İŞ GÜVENCESİ

- Kamu hizmetlerinin tam zamanlı, güvenceli, kadrolu işçi ve memurlar tarafından verilmesini sağlayacağız.
- ILO Sözleşmeleri ve Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'nda öngörülen istisnai haller dışında, kamu görevlilerinin sendikal hak ve özgürlüklerinin önündeki tüm kısıtlamaları kaldıracacağız.
- Kamuda esnek çalışma ve performans değerlendirme sistemine son vereceğiz.
- Mevcut performans değerlendirme sisteminin yerine, nesnel ölçütleri ve liyakati esas alan bir sistem geliştireceğiz.
- Keyfi cezalandırmaya dayalı yönetim anlayışına son vereceğiz.
- Zorunlu rotasyon adı altında yapılan sürgünlerin önüne geçecek, geçmiş uygulamaların yarattığı mağduriyetleri gidereceğiz.

ÜCRET POLİTİKASI

- Kamu çalışanlarının sayısını, maaşlarını ve çalışma koşullarını kademeli olarak OECD ülkeleri ortalamasına ulaştıracağız.
- Kamu çalışanlarının ücretlerinin hem iş yeri, hem ülke düzeyinde toplu sözleşmeler yoluyla belirlenmesinin önündeki tüm kısıtlamaları kaldıracacağız.

- "Eşit işe eşit ücret" ilkesini temel alacak, kamu çalışanları arasındaki ücret adaletsizliklerini ve ek ödeme farklılıklarını gidereceğiz.
- Emekli maaşları ve ikramiyelerinin belirlenmesinde kamu görevlilerine yapılan tüm ek ödemeleri hesaba katacağız.
- Yıllık zam oranlarının, ekonomik büyümeden kaynaklanan refah payını içerecek şekilde, yıllık enflasyon oranının üzerinde belirlenmesine yönelik yasal düzenleme yapacağız.

KAMU ÇALIŞANLARI İÇİN SÜREKLİ EĞİTİM

- Kamudaki hizmet içi eğitimi niceliksel zorunlulukları yerine getirme amaçlı olmaktan çıkaracağız. Eğitimlerin niteliğini artıracacağız.
- Kamu kurum ve kuruluşlarındaki eğitim birimlerinin, hizmet içi eğitimleri kurulacak olan Merkezi Personel Regülasyon Birimi'nin eşgüdümünde vermesini sağlayacağız.
- Hizmet içi eğitimlerin özel eğitim kuruluşları veya eğiticiler tarafından verilmesinin yol açtığı ticarileşmenin önüne geçeceğiz.
- Tüm kamu çalışanlarına bireysel gelişim, kamu hizmeti hassasiyeti ve etik konularında sürekli gelişim eğitimleri sunacağız.

ŞEFFAFLIK VE ETKİN DENETİM

KAMU YÖNETİMİNDE ETİK İLKELERİ EGEMEN KILACAĞIZ

- Kamu yönetiminde etik ilkelerin ve kuralların yerleşmesini sağlayacak düzenlemeleri hayata geçireceğiz.
- Atıl durumdaki Başbakanlık Kamu Etik Kurulu'nun yapısını ve işlevlerini yeniden düzenleyeceğiz.
- Kamu kurum ve kuruluşlarındaki etik komisyonlarını işler hale getireceğiz.
- Bu birimleri çalışanlara mesleki etik konusunda danışmanlık hizmeti ve eğitim veren birimlere dönüştüreceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

YOLSUZLUKLA ETKİN VE KAPSAMLI MÜCADELE

- Kamu çalışanları ile sınırlı kalmayacak ve tüm toplumu içerecek bir yolsuzlukla mücadele kampanyası başlatacağız.
- Rüşvet ve yolsuzlukla etkin mücadele için her türlü yasal düzenlemeyi yapacak, kamunun ekonomik faaliyetlerinde saydamlığı, iç ve dış denetimin etkinliğini artıracacağız.
- Kamu yönetiminde rüşvet ve suistimal suçu işleyenlerin süratle yargılanıp cezalandırılmasını sağlayacağız.
- Rüşvet ve yolsuzluk suçlarının cezasını artıracak, bu suçlarda zaman aşımını kaldıracağız.
- Tüm kamu çalışanlarının iş tanımlarını netleştirecek, görev çakışmalarını önleyerek etkinlik ve hesap verilebilirliği sağlayacağız.
- Kamu idarelerinde zorunlu durumlar dışında makam aracı kullanımını ve bina kiralanmasını sınırlandırarak her türlü gereksiz ve kayırmacı harcamanın önüne geçeceğiz.
- Yolsuzluklarla daha etkin mücadele etmek amacıyla AB'deki uygulamaları örnek alarak Yolsuzlukla Mücadele Kurumu kuracağız.
- Toplumun yolsuzluklara karşı bilinçlendirilmesine önem verecek, ilkokuldan başlayarak hak arama konusunda gerekli eğitimlerin verilmesini sağlayacağız.

KAMU YÖNETİMDE HESAP VEREBİLİRLİK İLKESİNİ YERLEŞTİRECEĞİZ

- TBMM'de, başkanlığını muhalefetin yapacağı bir "Kesin Hesap Komisyonu" kuracağız.
- Yeniden yapılandıracağımız Sayıştay'ın yetkilerini genişleterek Sayıştay'a etkinlik kazandıracacağız.
- Sayıştay'ın, denetim faaliyetlerinin, uluslararası denetim ve raporlama standartlarına uygun olarak yürütülmesini sağlayacağız.
- Sayıştay raporlarının düzenli olarak tutulmasını ve TBMM'ye eksiksiz olarak gelmesini güvence altına alacağız.

- Bütçe Kanunu'nun saydamlığını ve hesap verilebilirliğini olumsuz etkileyen, mali disiplini bozan ve kamu kaynaklarının bütçe dışında kullanılmasına neden olan özel hesap gibi uygulamaları kaldıracağız.
- Kamu yönetiminde özellikle ekonomik ve mali birim üst yöneticilerinin TBMM komisyonlarına dönemsel olarak bilgi vermesini sağlayacağız.

KAMU YÖNETİMİNDE ETKİN DENETİM

- Yürütmenin yargı denetiminden kaçmasına olanak tanıyan tüm istisnaları ortadan kaldıracacağız.
- Yargı organlarının verdiği kararların tam olarak uygulanmasını sağlayacağız.
- Bilgi edinme ve etik kurullarında sivil toplum temsilcilerinin yüksek düzeyde temsil edilmesini sağlayacağız.
- Kamu Denetçiliği Kurumu'nu (Ombudsmanlık) tam olarak özerkleştireceğiz.
- Kurum'un idari konulardaki denetim yetkisini güçlendirerek, Kurum'u yurttaşlar adına denetim yapan bir organ haline getireceğiz.
- Kamu mali yönetimi ve kontrol sistemini, kamu idarelerinin büyüklük, yetki ve sorumluluklarını dikkate alarak esnek bir şekilde yeniden yapılandıracağız.
- Kamu Başdenetçisi'nin TBMM Genel Kurulu'nda nitelikli çoğunlukla seçilmesini sağlayacağız.
- Kamunun teftiş ve iç denetim birimlerinde nitelikli personel istihdamı için gerekli tedbirleri alacak ve bu çerçevede istihdam koşullarını iyileştireceğiz.

KAMU YÖNETİMİNDE SAYDAMLIK

- Bilgi Edinme Kanunu'nu saydamlığı artıracak şekilde yeniden düzenleyeceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Kamu ihale Kanunu'nu AB standartlarına uygun hale getireceğiz.
- Kamu ihale Kurumu'na kaybettiği yetkileri yeniden kazandıracacağız.
- Kamu alımlarında elektronik ihale sistemini hızla uygulamaya geçireceğiz.
- Özelleştirme ihalelerine dair tüm süreçleri şeffaflaştıracacağız.
- Kamusal işlerde ticari sır kavramını daraltacağız.
- Tüm kamu yöneticilerinin güncel mal bildirimlerinin, İnternet ortamında kamuoyunun bilgisine sunulmasını zorunlu kılacağız.

DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR

- Düzenleyici ve denetleyici kurumları, yeniden özerk bir yapıya kavuşturacağız. Siyasi iktidarın bu kurumlar üzerinde baskı kurmasını engelleyeceğiz.
- Düzenleyici ve denetleyici kurumlara uzmanlığa ve katılıma dayalı politika oluşturma işlevini verecek, bürokrasinin işlevini ise bu politikaların uygulanmasıyla sınırlandıracağız.
- Düzenleyici kurumlarda tüketici örgütlerinin temsilcilerine yer vereceğiz.
- Rekabet Kurumu'nun işleyişine etkinlik kazandıracacağız. Piyasalarda hâkim durumun kötüye kullanılmasını engelleyeceğiz.
- Sermaye Piyasası Kanunu'nu küçük yatırımcıların yararı ve güvenliği için yeniden düzenleyeceğiz.
- Sermaye piyasalarında manipülasyon ortamının oluşmasına kesinlikle izin vermeyeceğiz.

KAMU BANKALARI VE KİT'LER

- Kamu bankaları üzerindeki siyasi baskıya son vereceğiz.
- Kamu bankalarının kaynaklarının siyasi ve kayırmacı bir anlayışla kullanılmasına izin vermeyeceğiz.

YEREL YÖNETİMLER

- Merkezi yönetimle yerel yönetimler arasındaki görev ve kaynak paylaşımını kamu yönetiminde etkinliği artıracak şekilde belirleyeceğiz.

- Bu paylaşımı, bölgeler arasındaki gelir ve gelişmişlik farklılıklarını giderecek şekilde, yerleşme esasına göre yeniden düzenleyeceğiz.
- Kamu kaynaklarının merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında paylaşımını yetki ve sorumluluk paylaşımına paralel olarak yeniden düzenleyeceğiz.
- Yerel yönetimlerin idari ve mali özerkliklerini sınırlayan düzenlemeleri kaldıracacağız.
- Yerel yönetimlere sağlanan kaynakların yerel yönetim birimleri arasında yatay eşitliği sağlayacak şekilde adil olarak dağıtılması konusunda gerekli düzenlemeleri yapacağız.
- Rant ve ihalecilik üzerinden değil, halkın ortak ihtiyaçları ve talepleri üzerinden kendini var eden bir yerel yönetim sistemi kuracağız.
- Yerel yönetimlerin özellikle çevre ve doğa haklarını ilgilendiren konularda ihale, imar değişikliği veya rant oluşumuna neden olacak işlem ve kararlarını, sivil toplum örgütlerine açık süreçlerde almasını ve gerektiğinde yerel referanduma başvurulmasını zorunlu kılacağız.
- Belediye İktisadi Teşebbüsleri'nin faaliyetlerini şeffaflaştıracak ve etkin şekilde denetlenmesini sağlayacağız.
- Yerel yönetimler başta olmak üzere tüm kamu kuruluşlarının, kendileri ile doğrudan veya dolaylı çıkar ilişkisi olan özel ve tüzel kişilerden bağış almalarını yasaklayacağız.

SÜREKLİ REFORM

- Kamu yönetiminde reformun sürekli olmasını, yurttaşların taleplerine cevap verecek ve yönetim teknolojisindeki gelişmelere ayak uyduracak şekilde yürütülmesini sağlayacağız.
- Merkezi düzeyde ve kurumlar bazında idareyi iyileştirmek ve yenilikçiliği (inovasyon) artırmak için etkin reform birimleri kuracağız.
- Bu birimlerdeki uzmanların, dünyadaki gelişmeleri izleyecek ve kamu çalışma kültürünü zenginleştirecek donanıma kavuşturulmasını sağlayacağız.
- Kamuda yapılacak reformlarda çağdaş örgüt modellerinden yararlanacak, insan odaklı yönetim modellerini hayata geçireceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

EĞİTİM

EĞİTİMDE YENİ BİR ANLAYIŞ

- Bir yıl okul öncesi, 8 yıl ilköğretim olmak üzere toplam 9 yıl temel eğitim ve 4 yıl ortaöğretimden oluşan 1+8+4 eğitim sistemini hayata geçireceğiz.
- 13 yıl süreli, tam gün, nitelikli ve ücretsiz zorunlu eğitimi her çocuğumuz ve gencimiz için mümkün kılacağız.
- Eğitim sistemini, tüm bileşenleri (öğretim programları, öğrenciler, öğrenme ortamları, öğretmenler ve veliler) ile ele alıp bütüncül bir anlayışla düzenleyeceğiz.
- Eğitim sistemindeki değişikliklerin uzun erimli ve bütüncül planlanmasını sağlayacağız.
- Eğitimin niteliğini yükselterek ve okul koşullarını iyileştirerek zorunlu eğitimde sınıf tekrarını %5'in altına çekeceğiz.

MEB'İN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

- Eğitim sistemi içerisinde merkez ve taşra birimleri arasındaki görev dağılımının netleştirilmesini sağlayacağız.
- Karar alma süreçlerinde, MEB'in belirlediği standartlar çerçevesinde hareket etmek kaydıyla yetkiyi mümkün olan ölçülerde okullara vereceğiz.
- Eğitim politikalarını, öğretmenler, okul yöneticileri, öğrenciler, veliler ve ilgili STK'ların katılımıyla oluşturacağız.

EĞİTİMDE ŞEFFAFLIK, EŞİTLİK VE ADALET

- MEB'in daha saydam ve hesap verebilir bir yapıya kavuşması için gereken yasal ve kurumsal düzenlemeleri hayata geçireceğiz.
- MEB'in tüm ihalelerinin İnternet üzerinden izlenebilmesini sağlayacağız.

EĞİTİM, MİLLİ GELİRDEN HAK ETTİĞİ PAYI ALACAK

- Kamu eğitim harcamalarının GSYH içindeki payını, OECD ve UNESCO'nun ilgili normlarını esas alarak artıracacağız.

- Erken çocukluk dönemi eğitimi, temel eğitim ve ortaöğretimde öğrenci başına yapılan harcamayı artıracacağız.
- Her bölgenin eğitimdeki niteliksel ve niceliksel gereksinimlerini düzenli olarak tespit edip, eğitim kaynaklarının akılcı politikalarla ve hakça dağıtılmasını temin edeceğiz.
- Temel eğitimde okulların kendi bütçelerinin olacağı bir modele geçişi sağlayacağız.

EĞİTİMDE DENETİMSİZ ÖZELLEŞMEYE SON VERECEĞİZ

- Devlet okulları ile özel okullar arasındaki sosyo-ekonomik temelli ayrışmayı azaltacağız.
- Velilerin, sözleşmeli okullar arasından seçim yapması uygulaması ile öğrencilerin sosyo-ekonomik durum ve inanç üzerinden farklı okullara ayrışmasından kaynaklanan eşitsizlikleri önleyeceğiz.

EĞİTİMDE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ SAĞLAYACAĞIZ

- Eğitim politikalarımızda, kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasını ve kadınların toplumsal konumunun iyileştirilmesini hedef alacağız.
- Eğitimle, kadınların güçlendirilmesini sağlayacağız.
- Karma eğitimden ödün vermeyeceğiz.
- Kız çocuklarının okullaşma oranlarının istikrarlı bir şekilde artması için gereken önlemleri alacağız.

ÇOCUKLARIN ÇOK YÖNLÜ GELİŞİMİNİ SAĞLAYAN OKULLAR

OKULLARIN FİZİKSEL ALTYAPISINI GELİŞTİRECEĞİZ

- Okul sayısını, artan öğrenci sayısını karşılayacak şekilde artıracacağız.
- Okullarda yaşanan derslik sıkıntısına son vereceğiz.
- Tüm öğrenme ortamlarının fiziksel özelliklerini ve niteliklerini öğrenciye uygun ve öğrenme süreçlerini etkili hale getirecek şekilde düzenleyeceğiz.
- Tüm okullarda engelli öğrenciler için gerekli altyapı düzenlemelerini gerçekleştireceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

TAM DONANIMLI OKULLAR

- Her okulun yemekhanesi ve geniş bir bahçesinin olmasını sağlayacağız.
- Spor salonu, güzel sanatlar atölyesi, müzik salonu, toplantı ve tiyatro salonları olan okullar inşa edeceğiz.
- Okulların kütüphanelerini ve İnternet altyapılarını güçlendireceğiz.

OKULLAR, ÖĞRENCİLER İÇİN GÜVENLİ ORTAMLAR OLACAK

- Okul ve sosyal çevre güvenliğini sağlayacak, okullarda her türlü şiddetin önüne geçeceğiz.
- Okul kazalarının önlenmesi için, denetimden geçmemiş okulların öğretime açılmasına izin vermeyeceğiz.
- Öğrencileri okul kazalarına karşı sigortalayacağız.

ÖĞRENCİLERİN KENDİNİ DEĞERLİ HİSSETTİĞİ BİR OKUL ORTAMI

- Bütün okullarda rehberlik servisinin bulunmasını sağlayacağız.
- Öğrenci başına düşen psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğretmeni sayısını OECD ülkeleri düzeyine yükselteceğiz.
- Tam gün eğitim sayesinde okulda geçen süre içerisinde öğrenim saatlerinin oranını azaltacağız.
- Okullarda öğrencilerin ruhsal ve fiziksel gelişimleri ile becerilerini artırmaya yönelik sportif, sanatsal ve kültürel aktivitelere daha fazla yer verilmesini sağlayacağız.

EĞİTİMİN İÇERİĞİ

BİLGİ TOPLUMUYLA UYUMLU MÜFREDAT

- Temel eğitimin müfredatını bir bütün olarak hazırlayacağız ve okul öncesi eğitimi de içerecek şekilde 9 yıl kesintisiz olarak uygulanmasını sağlayacağız.

- Öğrencilerimizi uluslararası PISA değerlendirmelerinde en kısa sürede OECD ortalamasına ulaştırarak, nitelikli insan kaynağımızı zenginleştireceğiz.
- Özgürlükçü, eleştirel düşünceyi temel alan, demokrasi ve bilgi çağı ile uyumlu yeni bir müfredat oluşturacağız.
- Öğrencilere araştırma yapma ve takım çalışması içinde uyumlu çalışma alışkanlığını kazandırmaya yönelik düzenlemeler yapacağız.
- Ders kitaplarının öğrenme-öğretme sürecine katkıda bulunabilmesi için gereken niteliklere sahip olmasını sağlayacağız.

ÇAĞDAŞ EĞİTİM

- Müfredatı kadın erkek eşitliğini gözeterek şekilde yeniden düzenleyeceğiz.
- Felsefe ve "Demokrasi Kültürü" derslerinin tüm okullarda okutulmasını sağlayacağız.
- Temel etik değerlerin eğitim sisteminin tamamına yayılması için gereken düzenlemeleri yapacağız.
- "İnkılap Tarihi" dersinin liselerde "Cumhuriyet Dönemi Tarihi" olarak yeni ve zengin bir içerikle okutulmasını sağlayacağız.
- Güncel küresel sorunları ve uluslararası gelişmeleri müfredat kapsamına alacağız.

HER ÖĞRENCİ EN AZ BİR YABANCI DİL BİLEREK MEZUN OLACAK

- Öğrencilerin yabancı dil temel yeterlilik düzeyine erişebilmeleri için gerekli düzenlemeleri yapacağız.
- İlköğretim aşamasında öğrencilere bir yıl süreyle yabancı dil ağırlıklı eğitim verilmesini sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Yabancı dillerin iletişim dili olarak öğretilmesini sağlayacağız.
- Yabancı dil öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine destek olacak kapsamlı bir hizmet içi eğitim sistemi geliştireceğiz.

SEÇMELİ DERSLER ÖĞRENCİLERİN TERCİHİ OLACAK

- Seçmeli derslerin okul yönetimleri tarafından belirlenmesine son verecek, öğrenciler tarafından rehberlik servislerinin desteği ile seçilmesini sağlayacağız.
- Seçmeli dersler için yeterli sayı ve nitelikte öğretmen bulunmasını, öğrenci ve öğretmen devamsızlığının azaltılmasını sağlayacağız.
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerini seçmeli ders olarak düzenleyeceğiz.
- Farklı inanç gruplarının din eğitimi taleplerini karşılamak için gerekli düzenlemeleri yapacağız.

TOPLUM LİDERİ ÖĞRETMENLER

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

- Öğretmenliği yeniden toplumun en saygın mesleklerinden biri haline getireceğiz.
- Öğretmen yetiştirmeye katkıda bulunan tüm yükseköğretim ve fakülteleri fiziki, mali ve akademik bakımdan en ileri olanaklarla donatacağız.
- En başarılı öğrencilerin Eğitim Fakülte ve Bölümlerini tercih etmelerini sağlayacak tüm politikaları hayata geçireceğiz.
- Öğretmen yetiştirmede temel yeterliliklerin değerlendirilmesini sağlam bir zemine oturtacağız.
- Formasyon eğitiminde özel ihtiyaçlara sahip öğrencilerin eğitimini de gözeterek bir pedagojik donanımı tüm öğretmenlere kazandıracacağız.
- Öğretmen yetiştirmede uygulama ve staj yapma olanaklarını artıracacağız.

ÖĞRETMEN NİTELİĞİNİN ARTIRILMASI

- AB standartları uyarınca "Ulusal Öğretmen Strateji Belgesini" yeniden hazırlayacak ve uygulayacağız.
- Meslek içi eğitim seminerlerini, eğitimcilerin görüşleri ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlayacağız.
- Yaşa bakmaksızın, isteyen tüm öğretmenlere lisansüstü ve doktora eğitimi için burs sağlayacağız.

EKONOMİK GÜVENCE VE ÖZLÜK HAKLARI

- Ücretli öğretmen uygulamasına son vereceğiz. Tüm öğretmenleri kadrolu olarak atayacağız.
- Öğretmenlerin devlet kadroları içindeki statüsünü, ek göstergelerini ve ek ders ücretlerini yükselteceğiz.
- Öğretmenlerin özlük haklarını özel bir yasayla güvence altına alacağız.
- Aday öğretmenlerin, devlet memurlarının yararlandığı tüm haklardan yararlanmasını sağlayacağız.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SEÇİMİ

- Öğretmen atamalarında, kayırma ve kadrolaşma amaçlı sözlü sınavları kaldırarak, başarı ve liyakati esas alacağız.
- Öğretmenlerin sosyal yaşantılarını ve eğitimlerini olumsuz etkileyen mevcut sınav sistemini yeniden düzenleyeceğiz.

ÖĞRETMEN ATAMALARI

- Atama bekleyen öğretmen sorununu kadrolu atamayla çözeceğiz.
- 140 bine yaklaşan öğretmen açığını kapatacağız.
- Birleştirilmiş sınıflı okullardaki 50 bine yakın öğretmen ihtiyacını karşılayacağız.
- Hiçbir öğretmen ve yöneticiyi üyesi bulunduğu sendikaya göre değerlendirmeye tabi tutmayacağız.
- Okul yöneticilerinin ideolojik yaklaşımlarla atanmasına son vereceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

OKULLAŞMA

- CHP Aile Sigortası Programı ile yoksul öğrencilere, zorunlu eğitimi kapsayan tüm dönemler için aylık 240 TL eğitim desteği vereceğiz.
- Yoksul öğrencilerin öğrenim araç ve gereçlerini ücretsiz sağlayacağız.
- CHP Aile Sigortası Programı kapsamında verilen eğitim desteklerini kız çocuklarının okula gönderilmesi ön koşuluna bağlayacağız.
- Temel eğitimde tüm öğrencilerin tam gün eğitim veren okullara kavuşmasını sağlayacağız.
- Tam gün eğitim çerçevesinde tüm öğrencilere sıcak öğle yemeği vereceğiz.
- Mevsimlik çalışmanın yaygın olduğu bölgelerde öğrencilerin eğitime başlama ve bitiş tarihlerini esnekletireceğiz.

ZORUNLU EĞİTİM KAPSAMINDA AÇIK ÖĞRETİM

- Temel eğitim süresi boyunca, örgün öğretimi esas alacağız.
- Okul ortamından uzaklaşan tüm öğrencilerin yeniden örgün eğitime dönebilmelerini sağlayacağız.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

- Toplumsal eşitsizliklere son vermek için tam gün ve ücretsiz okul öncesi eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alacağız.
- 6 yaş grubu (60 ayı tamamlamış olanlar) için okul öncesi eğitimde okullaşma oranını % 100'e ulaştıracacağız.
- Okul öncesi eğitimde, yalnızca tanımlanmış standartlara uygun öğretmenlerin atanmasını sağlayacağız.

İLKÖĞRETİM

NİTELİKLİ VE EŞİT TEMEL EĞİTİM

- Temel eğitime başlama yaşını çocuk gelişimi için en uygun dönem olan 7 yaşına (72 aydan sonra) yükselteceğiz.
- Mesleki eğitimi, 8 yıllık ilköğretimin dışına çıkaracağız.
- Ortaokul döneminde, öğrencilerin, meslekler hakkında bilgilendirilmelerini ve sınırlı sayıda seçmeli mesleki ders alabilmelerini sağlayacağız.

- "Eve en yakın okul, en iyi okuldur" ilkesi doğrultusunda taşınmalı eğitimi asgari düzeye indireceğiz.

ORTAÖĞRETİM

İLKÖĞRETİMDEN ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ

- Ortaöğretimde tam okullaşma düzeyine ulaşmayı hedefleyeceğiz.
- İlköğretimi tamamlayan öğrencilere yetenek ve eğilimleri doğrultusunda akademik veya mesleki eğitime devam etme tercihi sunacağız.
- Öğrencilerin mesleki eğitim veya akademik eğitim tercihini ebeveynleriyle ve rehber öğretmenlerle birlikte yapmasını sağlayacağız.
- Ortaöğretime geçiş sistemini bilimsel ve tutarlı bir temele oturtacağız.
- Mevsimsel tarım işçiliğinin yoğun olduğu bölgelerde, sınavları kaçıran öğrenciler için telafi olanağı sunacağız.

AKADEMİK ORTAÖĞRETİM

- Öğrencilerin farklı niteliğe sahip okullar arasında ayrıştırılmasına son vereceğiz.
- Farklı okul türleri arasındaki kalite uçurumlarını giderecek, tüm öğrencilerin temel yeterlikleri edinmesini esas alacağız.
- Eğitim programları arasında esnek geçişleri mümkün kılacağız.
- MEB'in, öğrencilerin gereksinim ve tercihlerini hiçe sayarak yönlendirme yapmasına son vereceğiz.
- Akademik liselerde, Merkezi Lise Bitirme Sınavı'nı (MLBS) uygulamaya koyacağız.

MESLEKİ ORTAÖĞRETİM

- Meslek eğitimini dokuz yıllık (1+8) temel eğitim tamamlandıktan sonra, ortaöğretim aşamasında başlatacağız.
- Kapsamlı bir mesleki eğitim reformu gerçekleştireceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- İlköğretimi başarıyla tamamlayan öğrencilerin, öğretmenlerinin değerlendirmeleri ve ebeveynlerinin onayıyla meslek liselerine sınavsız girişine olanak tanıyacağız.
- Mesleki eğitimde, meslek liseleri ile meslek yüksekokulları arasında uyumu ve devamlılığı esas alacağız.
- Meslek liseleri ile yükseköğretim bünyesinde eğitim veren meslek okullarının yönetim bütünlüğünü sağlamak amacıyla merkezi bir eşgüdüm kurumu oluşturacağız.
- Mesleki ortaöğretimden mesleki yükseköğretime geçişi tamamen sınavsız yapacağız.

MESLEK EĞİTİMİ ÇALIŞMA YAŞAMIYLA BİRLİKTE GELİŞECEK

- Sanayi kuruluşları ile iş birliği içerisinde, OSB'lerde ve Sanayi Sitelerinde çıraklık merkezi ve yatılı meslek liseleri kuracağız.
- Meslek okullarında okuyan gençleri tam zamanlı sigortalı statüsüne yükselteceğiz.
- Meslek okullarının bölgelerindeki ekonomiyle bütünleşmiş, esnek bir yapıya sahip olmalarını sağlayacağız.
- Meslek odaları, sendikalar ve iş dünyasının kendi bölgelerinde faaliyet gösteren meslek okullarına en üst düzeyde destek olmalarını sağlayacak yeni bir örgütlenme modeli geliştireceğiz.
- Yeni mesleki eğitim sistemi yapılanmasını; arazi tahsisi, çeşitli vergi muafiyetleri gibi kolaylıklar yanında, kamu kaynakları aracılığıyla da doğrudan destekleyeceğiz.
- Meslek okullarında diplomaya yönelik programlar yanında yetişkinleri de kapsayacak daha kısa süreli sertifika programları ve çeşitli kursların bulunmasını sağlayacağız.

MESLEK YÜKSEKOKULLARI

- Meslek Yüksekokullarının (MYO) donanım ve kadrolarını yeterli düzeye getirerek niteliklerini geliştireceğiz.
- MYO'ları gençler için tercih edilebilir kurumlar haline getireceğiz.

- Mesleki ve teknik eğitim fakültelerini ön lisans programlarının devamı olarak iki yıl eğitim verecek şekilde kurgulayacağız.
- İki yıllık meslek yüksekokulu mezunlarının, ayrılan kontenjanlar dâhilinde, mesleki ve teknik eğitim fakültelerindeki lisans programlarına sınavsız olarak dikey geçiş yapabilmelerini sağlayacağız.
- Mesleki Eğitim Fakülteleri mezunlarının kanunla belirlenecek unvanlarla iş hayatına atılmalarını veya mesleki eğitim için öğretmen yetiştiren tezsiz yüksek lisans programlarına girebilmelerini sağlayacağız.

MESLEKİ EĞİTİM YÜKSEK ENSTİTÜSÜ

- Mesleki eğitimin eşgüdümünden sorumlu bir Mesleki Eğitim Yüksek Enstitüsü (MEYE) kuracağız.
- Meslek liseleri, meslek yüksekokulları ve mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin yapılandırılması ve yönetimini MEYE eliyle yürüteceğiz.
- Mesleki yeterlilik ölçütlerinin belirlenmesinde yetki ve sorumluluğu MEYE'ye vereceğiz.
- Kuruma yaşam boyu eğitim ve İş-Kur ile iş birliği içerisinde mesleki sertifikalar verme yetkisi vereceğiz.
- MEYE'nin merkezi yönetim kurulunda iş ve çalışma dünyasından gelen üyelerin bulunmasını sağlayacağız.
- Mesleki yükseköğretim kurumlarında görev alacak öğretim elemanlarının atama, yükseltme usul ve esaslarının MEYE tarafından düzenlenmesini sağlayacağız.

LİSANS PROGRAMLARINA GEÇİŞ

- Ortaöğretim başarı puanını akademik ortalama ve MLBS sonucunu dikkate alarak belirleyecek ve üniversiteye yerleştirmede etkisini artıracacağız.
- Üniversitelerin tercihlerinin de etkili olacağı bir üniversiteye yerleştirme modeli uygulayacağız.
- Ortaöğretimin son yılında aynı nitelikte iki yerleştirme sınavı

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

gerçekleştirerek öğrencilerin üniversiteye yerleştirme puanının, bu sınavlar arasında en başarılı oldukları sınava göre belirlenmesini sağlayacağız.

- Lisans programlarını kazanamayan akademik lise öğrencilerine, meslek yüksekokullarına başvurma hakkı tanıyacağız.

YÜKSEKÖĞRETİM REFORMU

YÖK KALKACAK

- YÖK'ü kaldıracağız.
- Üniversitelerin bilimsel, idari ve mali özerkliklerini koruyacak şekilde, eşgüdümü sağlamakla yükümlü yeni bir üst kurul oluşturacağız.
- Üst kurulun esas işlevini yükseköğretimde eşgüdümü sağlamak ve yükseköğretim planlaması yapmak olarak tanımlayacağız.
- Devletin yükseköğretimdeki rolünü üniversitelerin yönetimini ve işleyişini belirlemek yerine, genel hedefleri belirleme ve sonuçları değerlendirmekle sınırlayacağız.
- Üniversitelerin yönetim süreçlerinde saydamlık, hesap verebilirlik ve katılımcılık ilkelerine göre hareket etmelerini güvence altına alacağız.
- Kurumsal özerklik ilkesini güçlendirerek üniversiteler üzerindeki merkezîyetçi baskıyı kaldıracağız.
- Akademik yapı ve ortaöğretimden yükseköğretime geçişin esaslarını belirleme yetkisini oluşturulacak üst kurula vereceğiz.
- Üniversitelerin akreditasyon süreçlerinin özerk bir yapı eliyle yürütülmesini sağlayacağız.
- Siyasi otoritenin, üniversitenin özerkliğine, tarihten gelen misyonu ve kendine özgü konumuna ve akademik özgürlüğüne saygılı olmasını güvence altına alacağız.
- Öğrenci konseylerinin hem fakülte düzeyinde hem de üniversite senatolarında temsil edilmesi yoluyla öğrencilerin üniversite yönetimine katılmalarının önünü açacağız.

YÜKSEKÖĞRETİME DAHA FAZLA KAYNAK

- Yükseköğretime ayrılan kamu kaynaklarının üniversitelerin arasında hangi ölçüt ve esaslara göre dağıtılacağını açık ve şeffaf bir biçimde ilan edeceğiz.
- Kaynak tahsisinde üniversitelerin belirlediği ihtiyaçları esas alacağız.
- Üniversitelere ilave kaynak yaratma ve kaynakları kullanma konusunda geniş yetkiler tanıyacağız.
- Fasil ve kalemlerden oluşan bütçe yerine "torba bütçe" uygulamasını getireceğiz.

NİTELİĞİN ARTIRILMASI

- Üniversitelerin dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmesini sağlayacağız.
- Yükseköğretimde meydana gelen hızlı genişleme ve kalite sorunlarını üniversiteler ve paydaşları ile birlikte çözeceğiz.
- Üniversite yönetiminde akademik değerlendirme ve kalite güvencesi kavramlarına işlerlik kazandıracacağız.
- Üniversitelerin kalite değerlendirmesinin güvenilir ve bağımsız kuruluşlar tarafından yapılmasını sağlayacağız.
- Çok sayıda üniversitemizin dünya sıralamasında ilk 500 ve ilk 200 üniversite arasına girmesini sağlayacağız.

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR

- Tüm bilimsel araştırmalara ve Ar-Ge çalışmalarına daha fazla kaynak ayıracağız.
- Öğretim elemanlarımızın, başta AB ülkeleri olmak üzere, farklı ülkelerde yürütecekleri bilimsel araştırmalara verilen mali ve idari destekleri artıracacağız.
- Üst düzey bilimsel araştırma yapılması ve nitelikli öğretim elemanı yetiştirilmesini destekleyeceğiz.
- Bu amaçla, üniversitelerde yüksek lisans ve doktora programlarına ağırlık verilmesini özendiracağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Yurt içi ve yurt dışı olanaklardan en üst düzeyde yararlanarak, ülkemize tıp eğitimi dışında her yıl en az 15 bin yeni doktoralı eleman kazandırılmasını sağlayacağız.
- Doktoralı eleman sayısını artırarak üniversitelerin öğretim elemanı ihtiyacını karşılamanın yanı sıra sanayinin daha fazla yüksek vasıflı eleman istihdam etmesini sağlayacağız.
- Ödül ve teşvikleri artırarak bilimsel yayınların sayısının ve kalitesinin yükselmesini sağlayacağız.
- Disiplinlerarası araştırma merkezlerini ve enstitüleri özendirerek teşvikler sunacağız.

YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMLARI

- Yükseköğretim ile istihdam ilişkisini kapsamlı bir planlamayla güçlendireceğiz.
- Lisans programlarında yandal ve çift anadal programlarının artırılmasını sağlayacağız.
- İnternete dayalı uzaktan öğrenme yöntemleri ile derece ve mesleki sertifika programları oluşturacağız.
- Açık Öğretim programlarından yararlanma maliyetlerini düşüreceğiz.

AKADEMİK PERSONEL

- Devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim elemanlarının ve idari personelin maaşlarını iyileştirecek ve özlük haklarını AB standartlarına yükselteceğiz.
- Akademik personelin araştırma ve eğitim faaliyetlerini gelecek kaygısı yaşamadan, siyasi baskı altında kalmadan sürdürebilmelerini sağlayacağız.
- Öğretim elemanlarımızın, uluslararası değişim programlarından daha rahat yararlanması için gereken düzenlemeleri yapacağız.

ÜSTÜN YETENEKLİLERİN EĞİTİMİ

- Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin seçilmesine ve eğitimine yönelik gereken düzenlemeleri özenle hayata geçireceğiz.
- MEB, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı,

Üniversiteler Arası Kurul ve TÜBİTAK'tan oluşan bir üst kurul yoluyla üstün zekâlılar ve yeteneklilerin eğitimi ile ilgili mevzuatı oluşturacağız.

YAŞAM BOYU EĞİTİM

- Tüm yaş kuşaklarından yurttaşlarımızın yaşam boyu eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tam donanımlı Kent Enstitüleri kuracağız.
- Kent Enstitüleri'nden öncelikli olarak temel eğitim ve ortaöğretim kademelerinde okuyan öğrencilerin, yaz tatillerinde ücretsiz olarak yararlanmasını sağlayacağız.
- Büyük kampüsler halinde kurulacak bu enstitülerin altyapısını, öğrencilerin bilimsel deneyler yapmasına, sanatsal aktivitelere katılmasına, spor yapmasına ve farklı alanlarda teknik ve mesleki eğitim almasına uygun şekilde hazırlayacağız.
- Farklı branşlardaki atanamayan öğretmenleri, bu enstitülerde istihdam edeceğiz.

HER YURTTAŞ İÇİN KALİTELİ VE ÜCRETSİZ SAĞLIK HİZMETLERİ

HALK SAĞLIĞI VE KORUYUCU SAĞLIK HİZMETLERİ

- Yurttaşlarımıza yaşadıkları yerlere en yakın noktada, yaş gruplarına göre düzenli sağlık kontrolleri, erken tanı testleri yapacağız.
- Kansere Tarama Tırları ile mamografi dâhil, gerekli tüm kanser taramalarını ücretsiz ve yerinde gerçekleştireceğiz.
- Bulaşıcı ve salgın hastalıklarla mücadeleyi AB ülkelerindeki düzeye çıkaracağız.
- Organ bağışını özendirerek, organ bankalarını yaygınlaştıracacağız.
- Tüm evlere musluklardan sağlıklı ve içilebilir su verilmesini sağlayacağız.
- Kademeli sevk sistemini hayata geçirerek, yurttaşların sevk zinciri içerisinde istedikleri sağlık kuruluşu ve hekime gidebilmelerini sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Ulusal düzeyde 24 saat kesintisiz yayın yapacak bir sağlık televizyonu kuracağız. TRT bünyesinde farklı dillerde yayın yapan kanallardaki sağlık programlarını artıracamız.

ÜCRETSİZ TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ

- Prim ödemiş olmayı sağlık hizmeti almanın ön koşulu olmaktan çıkaracağız.
- Sağlık hizmetlerinden yararlanmak için yurttışlardan alınan katılım payı, ilave ücret vb. ödemeleri kaldıracamız.
- CHP Aile Sigortası Programı kapsamında, yoksul yurttışlarımızın GSS primlerini Hazine'den karşılayacağız.
- GSS prim borcu olan yoksul yurttışların mağduriyetlerini Aile Sigortası Programı kapsamında giderecek, borçlarının tamamını sileceğiz.
- Sağlık kurumlarında rehin kalma ya da senet imzalatma gibi insan onuruna aykırı durumlara son vereceğiz.
- Hastane ve doktor randevu telefonlarını ücretsiz yapacağız.

AİLE PLANLAMASI

- Ailelerin istedikleri sayıda çocuk sahibi olmasını destekleyeceğiz.
- Aile planlamasına erişimin önündeki engelleri kaldıracak, bu hizmetleri isteyen herkese ücretsiz sunacağız.
- Doğum aralıklarının anne ve çocuk sağlığı açısından risk yaratmayacak düzeye getirilmesi için önlemler alacağız.
- Özellikle kırsal bölgelerde ve kentlerdeki yoksul semtlerde yurttışlarımızın cinsel sağlık ile lohusa ve bebek sağlığı konularında bilinçlendirilmesi için çalışmalar yürüteceğiz.

SAĞLIĞA EŞİT ERİŞİM

KADIN SAĞLIĞI

- Kadınlara yönelik sağlık taramalarına süreklilik kazandıracamız.
- Her annenin ihtiyacı olan vitaminleri, ücretsiz olarak sağlayacağız.
- Anne, bebek ve çocuk ölüm oranlarını hızla düşürecek, bölgesel farklılıkları ortadan kaldıracamız.

- Doğum ve yeni doğan bakım hizmetleri başta olmak üzere, gerekli her türlü hizmeti AB ülkeleri düzeyine getireceğiz.
- Tüm yurttışlarımızın bu hizmetlerden eşit şekilde yararlanmasını sağlayacağız.
- Bütün doğumların, her yerde ücretsiz ve sağlık personeli yardımıyla, güven içerisinde gerçekleşmesini temin edeceğiz.
- Gebe, lohusa, bebek ve çocukların beslenme ve bebek bezi gibi ihtiyaçları için Aile Sigortası Programı kapsamında yoksul ailelere destek sağlayacak, ücretsiz ilaç temin edeceğiz.
- Tüm büyük işletmelerde emzirme odası ve birinci basamak sağlık hizmeti verebilecek ünitelerin olmasını sağlayacağız.

ÇOCUK SAĞLIĞI

- Çocuklara yönelik sağlık taramalarına süreklilik kazandıracamız.
- Gelişmiş ülkelerde uygulanan bütün aşıları ücretsiz olarak periyodik aşılama kapsamına alacağız.
- Çocuklar için ücretsiz periyodik aşılamada, gerçekleştirme oranını % 100'e hızla ulaştıracamız.
- Sağlıklı bir nesil için okullarda çocuklarımıza yönelik geniş kapsamlı bir okul sağlığı projesini hayata geçireceğiz.

ENGELLİLERİN SAĞLIĞI

- Bütün hastanelerde engelli karşılama birimi oluşturacak, işitme engelliler için tercüman bulunduracağız.
- Engellilerin, hastanelere servis araçları ile randevulu olarak gelmesini sağlayacağız.
- Engelliler için evde fizik tedavi olanağı sunacağız.
- Engelli raporu alınması ve yenilenmesi sürecini kolaylaştıracamız.
- Engelli yurttışlarımızın sağlık hizmetlerinden ihtiyaç duydukları yer ve ölçüde ücretsiz olarak yararlanabilmelerini temin edeceğiz.

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLER İÇİN SAĞLIK HİZMETLERİ

- Tutuklu ve hükümlü sağlık hizmetlerini uluslararası standartlara ulaştıracamız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Ceza infaz kurumlarında 24 saat yeterli sayıda doktor ve sağlık personeli bulunmasını sağlayacağız.
- Tutuklu/hükümlülerin sağlık kurumlarına sevklerinin önündeki bürokratik engelleri kaldıracacağız. Sağlık durumu raporlarının gecikmesini önleyeceğiz.
- Hasta tutuklu ve hükümlülerin cezaevinden tahliyesini yasal teminat altına alacağız.
- Adli Tıp Kurumu'nun hazırladığı raporları hızlı, şeffaf ve denetlenebilir hale getireceğiz.

ÖZEL İHTİYAÇLARI OLAN TOPLUM KESİMLERİ İÇİN SAĞLIK HİZMETLERİ

- Bakıma muhtaç hastalar için hasta bakım merkezleri kuracağız.
- Kanser hastaları, Alzheimer hastaları ve yatağa bağımlı olan hastalara hasta bakım merkezlerinde sağlık ve bakım hizmetleri vereceğiz.
- Bağımlılık tedavi ve rehabilitasyon merkezlerini yaygınlaştıracacağız.
- Madde bağımlılığı tanı ve tedavisini tamamen ücretsiz hale getireceğiz.
- Hipertansiyon ve şeker hastalarına özel, kolay ulaşılabilir takip-tedavi-egitim merkezleri kuracağız.
- Kaplıcalara kurulacak fizik tedavi merkezlerinde, ihtiyaç sahiplerinin ücretsiz tedavi edilmesini sağlayacağız.

ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ

- Sağlık hizmetlerinden alınan katılım paylarını kaldırarak acil servislerdeki yığılmalara son vereceğiz.
- Hastanelerin acil servislerindeki yeşil alan uygulamasını kaldırarak ve acil servis hizmetlerini ücretsiz hale getireceğiz.
- Acil servislerde acil tıp uzmanlarının çalışmasını sağlayacağız.
- Ambulans sistemini geliştirip, istasyon sayısını artıracacağız ve hastalara en kısa sürede ulaşılmasını sağlayacağız.

- Ambulansların donanımlarını çağdaş tıbbın gereklerine göre yeniden düzenleyecek ve geliştireceğiz.
- Başta eğitim kurumlarında olmak üzere vatandaşlarımıza hastane öncesi ilk yardım eğitimleri verip ölüm ve sakatlık risklerini en aza indireceğiz.

AİLE HEKİMLİĞİ

AİLE SAĞLIĞI MERKEZLERİ

- Birinci basamak sağlık hizmetlerini, geliştirilmiş olanaklara sahip Aile Sağlığı Merkezleri aracılığı ile vereceğiz.
- Aile Sağlığı Merkezi başına düşen yurttaş sayısını sağlık hizmetlerinin nitelikli verilebileceği bir düzeye düşüreceğiz.
- Aile Sağlığı Merkezlerinde verilen hizmetler için hastalardan katılım payı, reçete ücreti vb. hiçbir ücret almayacağız.
- Aile Sağlığı Merkezlerinde, kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile etkili tanı ve tedavi olanaklarını sağlayacağız.
- "Kent Tipi Aile Sağlığı Merkezleri" oluşturacağız.
- Büyük ölçekteki Aile Sağlığı Merkezlerinde, diş hekimleri, laboratuvar uzmanları ve diğer uzmanların da görev yapmasını sağlayacağız.

AİLE HEKİMLERİ

- Aile hekimlerinin mevzuat ve uygulamadan kaynaklanan sorunlarını çözeceğiz.
- Aile hekimlerini yeniden devlet memuru olarak atayacağız.
- Aile hekimlerinin birlikte çalışacağı sağlık personelinin sayısını yeterli düzeye çıkaracağız.
- Aile hekimlerinin birincil görevlerinin aşılama, gebe takibi, bebek takibi, kronik hastalıkların takibi ve hasta muayenesi olmasını sağlayacağız.
- Aile hekimliğinde başarı göstergesi olarak doktorun takibindeki kişi sayısını değil, hastalıkları önleme oranını esas alacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI HİZMETLERİ

- Okullarda çocuklara yönelik düzenli ağız ve diş sağlığı taramaları gerçekleştireceğiz.
- Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri'ni yaygınlaştıracak ve tam donanımlı hale getireceğiz.
- Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri'nde her türlü diş protezinin yapılmasını sağlayacağız. Kullanılan malzemelerin ve hizmetin gereken kalitede olmasını temin edeceğiz.
- CHP Aile Sigortası Programı kapsamındaki herkesin diş protezlerinin ücretsiz yapılmasını sağlayacağız.

HASTA VE YAKINLARININ HAKLARI

- Tıp hukukunu çağdaş norm ve standartlara ulaştıracamız.
- Yurttaşların sağlıkla ilgili yasal haklarını aramalarının önündeki bürokratik engelleri kaldıracamız.
- Tıbbi hataların nedenlerinin araştırılmasını ve sağlık hizmetinin ve hizmet içi eğitimin iyileştirilmesini sağlayacağız.
- Hastaların ihtiyaçlarının ve memnuniyetinin bağımsız kuruluşlar tarafından düzenli olarak ölçülmesini ve şeffaflık ilkesi çerçevesinde kamuoyuna açıklanmasını sağlayacağız.

SAĞLIK ÇALIŞANLARI

SOSYO-EKONOMİK GÜVENCE

- Tümüyle niceliğe dayanan performans sistemini nitelik göstergelerinden de yararlanacak şekilde yeniden düzenleyeceğiz.
- Tüm sağlık çalışanlarının adil bir temel ücret almalarını sağlayacağız.
- Tüm sağlık çalışanlarının ekonomik, sosyal ve sendikal haklarını koruyacak, güvenceli olarak çalışmalarını sağlayacağız.
- Mahrumiyet bölgelerinde çalışan hekim ve sağlık personelinin ücretlerini ve sosyal haklarını iyileştireceğiz.
- Sağlık çalışanlarının emekli maaşlarını yüksek düzey kamu personeli emekli maaşı seviyesine getireceğiz.

- Özel sağlık kurumlarında çalışan hekimlerin ücretleri için kamu güvencesi sağlayacağız.
- Eğitim ve araştırma hastanelerinde uygulanan ek ödeme sisteminde, eğitim ve araştırma performansına dayalı ödemenin, hastane gelirinden değil, genel bütçeden karşılanmasını ve bunun emeklilik gibi özlük haklarına yansıtılmasını sağlayacağız.

İŞ MEMNUNİYETİ VE GÜVENLİ ÇALIŞMA ORTAMI

- Sağlık personeline yönelik şiddeti yasal düzenlemelerle önleyeceğiz.
- Sağlık personeline eğitimlerine uygun kadrolar vereceğiz.
- Bütün hemşire ve ebelerin dört yıllık üniversite mezunu olmasını ve kendi alanlarında çalışmasını sağlayacağız.
- Sürekli hizmet içi eğitimlerle sağlık çalışanlarının dünyadaki gelişmeleri takip edebilmesine olanak tanıyacağız.

TAM DONANIMLI TIP FAKÜLTELERİ VE ÜNİVERSİTE HASTANELERİ

- Bütün tıp fakültelerini, üst düzey sağlık hizmeti verebilecek ve sağlık sistemimizin ihtiyaç duyduğu sayıda nitelikli sağlık personeli yetiştirebilecek duruma getireceğiz.
- Tıp fakültelerinin öğretim elemanı, personel ve donanım ihtiyaçlarını karşılayacağız.
- Tıp fakültelerini çevre şehirlerdeki hastanelerle eşgüdümlü hale getirecek, yurttaşlarımızı uzman ve hastane aramaktan kurtaracağız.
- Tıp fakültelerinin eğitim ve bilimsel araştırma kaynaklarını artırarak bölgesel ve yöresel sağlık sorunları hakkında araştırma yapmasını sağlayacağız.
- Üniversite hastanelerini borç yükünden kurtaracağız.
- Tıp fakültelerimizin Avrupa'daki tıp fakülteleri ile iletişim ve iş birliği içinde olmalarını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

KURUMSAL DÜZENLEMELER

- Sağlık Bakanlığı ile taşra teşkilatları arasında etkin ve verimli bir iş bölümü sağlayacağız.
- Kurumların, sorumlulukları oranında yetki ve kaynak sahibi olmasını temin edeceğiz.
- Sağlık Bakanlığı bünyesinde "Sağlık Programları Genel Müdürlüğü" kuracağız. Sağlık programlarının hazırlanmasını, uygulanmasını ve finansmanını bu kurum aracılığıyla gerçekleştireceğiz.
- "Temel Sağlık Hizmetleri", "Yataklı Tedavi Kurumları", "Sağlık Personeli", "Tıbbi Teknoloji ve Eczacılık" gibi uygulayıcı genel müdürlükler oluşturacağız.
- Hastane yönetimlerini kâr odaklı olmaktan çıkaracağız. Devlet hastanelerinin kamu tarafından işletilmesini sağlayacağız.
- Sağlık ihaleleri ve harcamalarını şeffaf hale getireceğiz. İhalelerin en hızlı şekilde yapılmasını sağlayarak mağduriyetleri önleyeceğiz.

SAĞLIK ALTYAPISI

- Yeni ve modern devlet hastanelerinin inşasının planlı bir şekilde devlet tarafından yaptırılmasını sağlayacağız.
- Her bölgeye, nüfus yoğunluğuna ve ihtiyaca göre tam donanımlı uzmanlaşmış sağlık merkezleri ve branş hastaneleri kuracağız.
- Yalnızca kâr-zarar durumuna ve nüfusa bakarak hastane kapatılması uygulamasına son vereceğiz.
- Ulaşım sorunu yaşanan bölgelerdeki yurttaşlarımızın hastaneye erişiminin önündeki bütün engelleri kaldıracağız.
- Hekimlerin ve sağlık personelinin dağılımındaki bölgelerarası eşitsizlikleri gidereceğiz.

GÜVENİLİR SAĞLIK HİZMETLERİ

- Uygun bir planlama ile doktorların her hastaya ortalama 15 dakika zaman ayırmasını temin edeceğiz.
- Tanı ve tedavi hizmetlerinde kaliteli tıbbi malzeme kullanılmasını sağlayacağız.

- Ücretsiz Sağlık Danışma Hattı kuracağız.
- Kişisel sağlık verilerini koruyacak ve yasal güvence altına alacağız.

SAĞLIK ENDÜSTRİSİ

İLAÇ SEKTÖRÜ

- Kanser ilaçları başta olmak üzere, ilaca erişimin önündeki tüm engelleri kaldıracağız.
- Yaygın kullanılmayan, fakat hastaların ihtiyaç duyduğu ilaçların tek elden ithal edilerek ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasını sağlayacağız.
- Yerli ilaç endüstrisini teşvik edeceğiz. Ülkemizi ilaç ve aşı konusunda dışa bağımlı olmaktan kurtaracağız.
- Eşdeğer ilaç uygulamasından doğan mağduriyetleri nesnel ölçütler çerçevesinde gidereceğiz.

AR-GE

- Tıbbi bilgi sistemleri ve cihaz yazılımları gibi bilişim teknolojilerinin ülkemizde üretilmesini sağlayacağız.
- Üniversite, sanayi ve devlet arasında iş birliğini destekleyerek, etkin bir tıp teknoparkları sistemi kuracağız.
- Tıbbi yüksek teknoloji ürünlerinin üretimi için teşvik vereceğiz.
- Patent ve lisans haklarının elde edilmesini ve korunmasını kolaylaştıracağız.

KÜLTÜR VE SANAT

YASAL DÜZENLEMELER

- "UNESCO Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi"ni imzalayarak yürürlüğe sokacağız.
- Sanatın özgürleşmesinin önündeki tüm yasal engelleri kaldırmak, keyfi yasaklara ve sansüre son vermek amacıyla çağdaş bir Sanat Yasası oluşturacağız.
- TÜSAK kanun tasarısı taslağını iptal edecek, sanat kurumlarının özerkliğini ve özgürlüğünü koruyacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Geniş katılım ile Türkiye'nin kültüre ilişkin gelecek hedeflerinin belirleneceği bir Kültür Strateji Belgesi oluşturacağız.
- Kültür ve sanata erişmeyi bir insan hakkı olarak ele alacak, yurttaşların sanat etkinliklerine erişimini kolaylaştıracağız.
- Dijital yayıncılığın gelişmesi için paydaşların katılımı ile birlikte gereken hukuki düzenlemeleri ve altyapı çalışmalarını tamamlayacağız.

KURUMSAL DÖNÜŞÜM

- Kültür Bakanlığı'nı, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan ayrı bir bakanlık haline getireceğiz.
- Kültür Bakanlığı'nın genel bütçe içindeki payını yükselteceğiz.
- Devlet bünyesindeki sanat kurumlarının özerkliğini koruyacak, siyasi amaçlar için kullanılmalarına engel olacağız.
- Sanat kurumlarının yönetimini ağırlıklı olarak sanatçılara bırakacağız.
- Kültür merkezlerinin karar mekanizmalarına kent konseylerini, kültür ve sanat alanında faaliyet gösteren STK'leri dâhil edeceğiz.

SANATÇILARA SOSYO-EKONOMİK GÜVENCE

- Sanatçılarımızın ve kültür endüstrisi emekçilerinin sosyal haklarını yasal güvence altına alacağız.
- Gerekli durumlarda sanat emekçilerinin sigorta primlerinin Kültür Bakanlığı tarafından ödenmesini sağlayacağız.
- Kültür ve sanat alanındaki vergileri asgari düzeye çekeceğiz.
- Devlet bünyesinde çalışan tüm sanatçılarımızın özlük haklarını ve çalışma koşullarını iyileştireceğiz.
- Sanatçıların sendikal örgütlenmesini teşvik edeceğiz.

GÜÇLÜ KÜLTÜR VE SANAT ENDÜSTRİSİ

- İstihdam yaratan, ekonomik kalkınmaya katkı sağlayan yaratıcı endüstrileri kültür politikamızın merkezine alacağız.
- Özel sanat projelerini ve bağımsız sanat dallarını destekleyecek ve teşvik edeceğiz.
- Bağımsız sanatçıların gösterilerinin halka ulaşmasını sağlayacağız.

- Edebiyatımızın yurt dışında gelişmesi amacıyla yazarlarımıza ücretsiz çeviri ve tanıtım desteği vereceğiz.
- Patent ve fikri mülkiyetle ilgili mevzuatı çağdaş bir yapıya kavuşturacağız.
- Telif Haklarını koruyacak, korsan ürünlerle etkin bir mücadele için gerekli yasal düzenlemeleri yapacağız.

KENT VE SANAT

- Tüm kentlerimizi kültür ve sanat alanları olarak tasarlayacak ve özgün kent kültürlerinin gelişimine yatırım yapacağız.
- Bu amaçla tüm kentlerin kültür ve sanat ana (master) planını yaparak etkin politikalar üreteceğiz.
- Yerel yönetimlerle iş birliği içerisinde, toplu taşıma uygulamalarını kültür ve sanat etkinliklerine erişimi kolaylaştıracak şekilde düzenleyeceğiz.
- Yerel yönetimlerin etkin desteği ile kentlerin her noktasında semt kütüphaneleri ve tiyatroları kuracak, sanat kursları düzenleyeceğiz.
- Koruma kurullarını etkin hale getirecek ve siyasetin etkisinden bağımsız kılacağız.
- İdeolojik yaklaşımlarla ve keyfi olarak kapalı tutulan İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'ni (AKM) hızla onararak sanatın hizmetine sunacağız.

ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK

- Çağdaş müzeciliği geliştirecek, kültürel mirasın ait olduğu coğrafyada korunması ilkesini uygulayacağız.
- Müzelerin yönetiminin özerk bir yapıya kavuşturulmasını sağlayacağız.
- Sanal müze çalışmalarına hız vereceğiz.
- Özel müzeciliğin gelişmesi için teşvik ve altyapı olanakları sunacağız.
- Yaşanmış acı olayların unutulmaması için Madımak Oteli'ni Hoşgörü Müzesi'ne, Diyarbakır Cezaevi'ni İnsan Hakları ve Demokrasi Müzesi'ne dönüştüreceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Başta bilim ve teknoloji alanında olmak üzere kentlerde çocuklara etkileşimli özel müzeler kuracağız.
- Emlak vergilerinden alınan, Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payını amacına uygun harcayacağız.
- Taşınmaz kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan projelere destek vereceğiz.

KÜLTÜR VE SANAT EĞİTİMİ

- Eğitimde kültür ve sanata daha geniş yer verecek, okullarda bu tip etkinliklere daha çok kaynak ayrılmasını sağlayacağız.
- Sanata özel yeteneği olan çocukları erken yaşlarda tespit ederek, yeteneklerini geliştirmeleri için en ileri düzeyde eğitim olanakları sağlayacağız.
- Sanat tarihi derslerini öğrencilerin pedagojik düzeylerine uygun, yaratıcılıklarını geliştirmelerine katkı sağlayacak şekilde düzenleyerek müfredata dâhil edeceğiz.

SPOR

YASAL DÜZENLEMELER

- Futbol seyircisini rant kapısı olarak gören, potansiyel suçlu olarak damgalayan e-bilet'i ve Passolig'i kaldıracağız.
- Sporda şiddet yasasının bireysel hak ve özgürlükleri hiçe sayan güvenlikçi ve yasakçı anlayışına son vereceğiz.
- Sporseverleri sorumluluk sahibi yurttaşlar olarak gören yeni bir yaklaşımla spor alanlarındaki şiddetin önüne geçeceğiz.
- Uluslararası spor hukuku ile uyum çalışmalarını gerçekleştireceğiz.
- Ülke sporunun ekonomik ve idari anlamda hesap verebilirlik temelinde iyileştirilmesini sağlayacağız.
- Federasyon yönetimlerinin kulüpler, sporcular, antrenörler, spor eğitimcileri, sporcu sendikaları ve spor STK'leri tarafından seçilmesi için gerekli yasal düzenlemeleri gerçekleştireceğiz.

KURUMSAL DÜZENLEMELER

- Gençlik ve Spor Bakanlığı merkez teşkilatında çalışan personelin tamamının 40 yaşın altında olmasını sağlayacağız.
- Seçkin sporcuların desteklenmesini, antrenman, gelişim ve müsabakalarda yarışma olanaklarının iyileştirilmesini sağlamakla yükümlü yeni bir kurum oluşturacağız.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin (TMOK) spordaki rolünü genişleteceğiz.
- Ülkede olimpiik spor ruhunun geliştirilmesi ve kökleştirilmesini TMOK'un asli görevi haline getireceğiz.
- Uluslararası Olimpiyat Komitesi ile iş birliği içerisinde, Olimpik Dayanışma Programı kapsamında, ülkemizde yeterince ilgi görmeyen olimpiik sporları geliştireceğiz.

TÜRKİYE SPOR KONSEYİ

- Lisanslı sporcuları ve kitlesele spor yapan yurttaşların sayısını artırmak amacıyla "Türkiye Spor Konseyi"ni kuracağız.
- Konsey'in çalışmalarına kaynak oluşturmak için bütçenin yanı sıra Milli Piyango gelirlerinden pay ayıracağız.
- Konsey'in federasyonlar, yerel ve ulusal kulüpler, okullar, üniversiteler gibi paydaşlarla etkin iş birliği içerisinde hareket etmesini sağlayacağız.
- Spor dalı ve ölçek gözetmeksizin, spor faaliyetlerinin düzenlenmesi ve sürdürülmesi için kaynak sağlayacağız.
- Konsey'in kuracağı ticari ortaklıklarla, olimpiik sporların gelişimine katkı sağlanması için sürdürülebilir sosyal sorumluluk projeleri gerçekleştireceğiz.

SPOR OLANAKLARINA ERİŞİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ

- Sporda kadın ve erkeklere fırsat eşitliği sağlayacağız.
- Mevcut spor uygulamalarını gençlerimizin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde geliştireceğiz.
- Spor altyapısındaki bölgeler arası dengesizlikleri teşvikler ve özel projelerle gidereceğiz.
- Yeterli sayıda spor tesisini engelliler tarafından da kullanılabilir hâle getireceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

KİTLESEL SPOR İÇİN DAHA FAZLA TESİS

- Spor yapma olanağını ve alışkanlığını tüm yaş gruplarına yaygınlaştıran amatör sporları destekleyeceğiz.
- Kamuya ait spor tesislerini, okulların, amatör spor kulüplerinin ve tüm yurttaşların kullanımına açacağız.
- Yurttaşların talepleri doğrultusunda her semtte farklı spor alanları yapacağız.
- Çalışanların daha çok spor yapabilmesi için kamu kurumlarının ve özel işletmelerin spor tesisleri yapmasını destekleyeceğiz.

PROFESYONEL SPORLARA TAM DESTEK

SPORCU YETİŞTİRME

- Lisanslı sporcu sayımızı AB ortalamasına yükselteceğiz.
- Yabancı sporculara bağımlı spor politikasını değiştirecek, kendi öz değerlerimize yöneleceğiz.
- Yetenekli çocuk ve gençlerimizi keşfetmek ve aktif spora yönlendirmek için ülke genelinde düzenli olarak "sportif yetenek taraması" yapacağız.
- Taramalar sonucunda elde edilen bilgiler ışığında sporcu profili veri tabanı oluşturacağız.
- Spor kulüplerinin spor kolejleri açması için, arazi tahsisi de dâhil olmak üzere destek sağlayacağız.

EĞİTİM VE SPOR

- Başarılı sporcu gençlerimizin eğitim hayatları ile profesyonel spor kariyerlerini birlikte sürdürebilmeleri için gerekli ortamı oluşturacağız.
- Öğrencilerin amatör sporların her türüne katılımını kolaylaştırmak ve özendirme amacıyla eğitim sistemimizde düzenlemeler yapacağız.
- Genel spor liseleri yerine, branşa dayalı spor liseleri kurarak yetenekli sporcuların doğru eğitimi almasını sağlayacağız.

SPORCU SAĞLIĞI VE SOSYAL GÜVENCE

- Gerekli teknik donanıma sahip spor ve sağlık uzmanlarını istihdam edecek, "Sporcu Eğitimi-Sağlık ve Performans Merkezleri" oluşturacağız.
- Spor emekçilerinin sosyal güvence ve sendikal haklardan etkin şekilde faydalanması için gereken yasal düzenlemeleri yapacağız.
- Gelecek vaat eden sporcularımıza sağlanan maddi olanakların, sosyal güvenceyi de kapsamını zorunlu kılacağız.

SPOR GELİRLERİNDE ŞEFFAFLIK VE ADALET

- Federasyonlara kaynak aktarımını siyasal ve kişisel ilişki ön şartından kurtaracak, federasyonların mali özerkliğini güvence altına alacağız.
- Federasyonların bütçe, harcama usul ve esaslarını belirleyerek şeffaflaştıracağız.
- Federasyonların kaynakları amacına uygun şekilde kullanmasını sağlamak için özerk bir denetim sistemi oluşturacağız.
- Milli sporcularımızla ilgili ödül yönetmeliğini değiştirerek kamu vicdanının yaralanmasının önüne geçecek ve ödüllerin eşitlik ilkesi temelinde dağıtılmasını sağlayacağız.
- Yasal bahis gelirlerini kulüplerimize daha adil bir şekilde dağıtacağız.
- Sponsorluk Yasası'nı çağdaş bir yapıya kavuşturarak kulüp ve sporcularımızın gelirlerini artıracacağız.
- Bütçeden spora ayrılan paya ek olarak, maç biletleri, bahisler, naklen yayın gelirleri vb. üzerinden yapılacak kesintilerle "Spor Kulüplerine Destek Fonu" oluşturacağız.
- Fonda toplanacak kaynakları, yeni tesisler kurmak ve yetenekli sporculara burs ve eğitim olanakları sağlamak için kullanacağız.

ULUSLARARASI TURNUVALAR VE TANITIM

- Olimpiyat oyunlarının ülkemizde düzenlenmesine yönelik gerçekçi bir hedef belirleyecek, buna uygun bir stratejik eylem planı uygulamaya koyacağız.
- Dünya standartlarında spor tesisleri kurarak spor turizmini geliştirecek ve ülkemizin tanıtımına katkı sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

GÜÇLÜ ULAŞTIRMA ALTYAPISI

BÜTÜNCÜL PLANLAMA

- Türkiye'nin sosyo-ekonomik ihtiyaçlarını ve bölgesel ölçekte ulaşım önceliklerini göz önünde bulundurarak, ilgili tüm tarafların katılımı ile kısa ve uzun vadeli "Ulaştırma Ana Planı" hazırlayacağız.
- Ülkemizin dünyanın en önemli ulaşım ve enerji koridoru olarak gelişmesini sağlayacağız.
- Avrupa, Asya ve Orta Doğu'yu kara, deniz, hava ve demir yollarıyla bağlayacak ve Türkiye'yi terminal ülke haline getireceğiz.

DEMİR YOLU ULAŞIMI

- Yeni bir demir yolu hamlesiyle, ulusal lokomotif ve vagon endüstrisini geliştireceğiz.
- Demir Yolu ulaşımını yük taşımacılığı odaklı hale getireceğiz.
- Demir yolunun yük taşımacılığındaki payını 10 yıl içerisinde 6 kat artırarak % 25'e yükselteceğiz.
- Yolcu taşımacılığında Yüksek Hızlı Tren hatlarını verimlilik ve ülke çıkarlarını dikkate alarak geliştireceğiz.

YENİ HAT VE PROJELERİ HIZLA DEVREYE SOKACAĞIZ

- Yük ve yolcu taşımacılığı için doğu-batı yönünde iki ana hat, kuzey-güney yönünde üç ana hat olmak üzere yeni demir yolu projelerini hayata geçireceğiz.
- Tüm bölgelerimizi birbirine bağlayacak Orta Anadolu merkezli bir demir yolu sistemi kuracağız.
- Bu sistemi, önde gelen ülkelere ve uluslararası limanlarımıza bağlayarak tamamlayacağız.
- Karadeniz sahil demir yolu hattını, Batum sınır kapısına uzanacak şekilde inşa edeceğiz.
- Burdur ve Isparta ile Antalya arasında demir yolu bağlantısını kuracağız.

- İzmit Körfez geçişinde iptal edilen kuzey-güney bağlantısını gerçekleştireceğiz.

MEVCUT PROJELERİ GELİŞTİREREK TAMAMLAYACAĞIZ

- Tamamlanmadan hizmete açılan Eskişehir-İstanbul hattını standartlara uygun olarak tamamlayacağız.
- Pendik'te sona eren demir yolu hattını Marmaray'a entegre edeceğiz.
- İran üzerinden ülkemizi Asya'ya bağlayan demir yolu güzergâhındaki Van Gölü geçişini ivedilikle hizmete açacağız.
- GAP'ı Mersin ve İskenderun'daki limanlara bağlayan GAP demir yolu projesini hızlandıracacağız.
- Avrupa'yı Asya'ya kesintisiz bir demir yolu şebekesi ile bağlamak için Kars-Tiflis demir yolu projesini en kısa zamanda tamamlayacağız.

MEVCUT ALTYAPIYI MODERNİZE EDECEĞİZ

- Eskimiş tüm demir yolu hatlarını yenileyecek ve elektrifikasyonlarını sağlayacağız.
- Haydarpaşa Garı'nı ve kentlerimizdeki kullanım dışı olan diğer tren garlarını yeniden hizmete açacağız.
- Kaderine terk edilmiş olan Samsun-Çarşamba demir yolunu modernize edeceğiz.
- İstanbul'dan Avrupa'ya ve güneye bağlanan hatları modernleştireceğiz; gerekirse yeni hatlar inşa edeceğiz.

KOMBİNE TAŞIMACILIK

- Demir yolu-kara yolu ve demir yolu-deniz yolu kombine taşımacılığını geliştirmek için stratejik bölgelerde transfer istasyonları kuracağız.
- Transit taşımacılığın gelişmesi için gereken yatırımları yapacağız.
- Samsun Limanı'nı Akdeniz'e bağlayan mevcut demir yolu şebekesinin standardını yükselteceğiz.
- Samsun limanı ile Mersin ve İskenderun limanlarını birbirine bağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Samsun Limanı'nı Karadeniz'in KEY-PORT'u haline getirerek Boğaz geçişlerindeki yoğunluğu azaltacağız.

KENT VE BÖLGE İÇİ RAYLI ULAŞIM

- Orta büyüklükteki ve büyük kentlerdeki raylı taşımacılık sistemlerinin yaygınlaştırılmasını destekleyeceğiz.
- Belediyeler ile eşgüdüm içinde hareket ederek, banliyö hatlarını yaygınlaştıracamız.
- Kırsal bölgelerde ve turistik bölgelerde orta mesafe hızlı taşımacılığı sağlamak için Ray Otobüsü sistemleri kuracağız.

KARA YOLU ULAŞIMI

İL, İLÇE, KÖY VE ŞEHİR İÇİ YOLLARI

- Kara yollarında zayıf kalan il, ilçe ve köy bağlantılarını güçlendireceğiz. Özellikle ulaşım sıkıntısı çeken köylerin ana merkezler ile bağlantısını kuracağız.
- Köy ve il yollarını genel ulaşım planı ve bölgesel kalkınma planları doğrultusunda yapacağız.
- GAP bölgesinde ve turizm merkezlerinde yol ağlarını süratle elden geçirecek ve ihtiyaca göre bu alanlara yeni yatırımlar yapacağız.
- Belediyelerce yurttaşlardan alınan asfalt paralarını yasal düzenlemelerle kaldıracağız.

ŞEHİRLERARASI KARAYOLLARI

- Kara yolu yatırımlarını siyasi kaygılarla değil, ülkenin ihtiyaçları ve bölgesel ihtiyaçlar doğrultusunda gerçekleştireceğiz.
- Yetersiz planlamayla ve düşük standartlarda yapıldığı için çok sayıda kazaya neden olan bölünmüş yollarda gereken iyileştirmeleri yapacağız.
- Kara yollarında düşük kaliteli satıh kaplama yerine kaliteli sıcak asfalt kullanımını yaygınlaştıracamız.
- Yap-İşlet-Devret modeli ile yaptırılan otoyollarda yüksek trafik garantilerini iptal edeceğiz.

KARA YOLLARINDA ÇEVRE DUYARLILIĞI

- İhtiyaç duyulan yerleşim bölgelerinde, gürültü ve kirlilik yaratan ana yolların yerine alternatif çevre yolları yapacağız.
- Kara yolu yatırımlarını yeniden ÇED kapsamına alacağız.
- 3. Boğaz Köprüsü ve Kuzey Marmara Otoyolu projelerini gözden geçireceğiz.
- Bu projelerin çevre ve bölge halkı açısından tehlike yaratan ve geri dönülmez zararlara neden olabilecek unsurlarını ortadan kaldıracamız.
- Çanakkale Köprüsü ve otoyol geçişini, bölgenin doğal ve tarihi özelliklerini göz önünde bulundurarak planlayacak ve gerçekleştireceğiz.
- Karadeniz Sahil Yolu'nun bölge üzerinde yaratmış olduğu tahribatı en aza indirecek ve yerleşim alanlarının denizle bağlantısını yeniden sağlayacağız.
- İstanbul Boğazı'na yapılması öngörülen Üç Katlı İstanbul Metro ve Karayolu Boğaz Geçiş Projesi'nin fiziki ve mali değerlendirmesini yeniden yapacağız.

KGM TEŞKİLATI VE PERSONELİ

- Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM) ve Bölge Müdürlükleri'nin teşkilat yapısını güçlendirecek ve yeterli nitelikte personel istihdamını sağlayacağız.
- Zor şartlarda görev yapan KGM personelinin çalışma ve ücret koşullarını iyileştireceğiz.
- KGM personelinin siyasi baskıdan uzak ve planlama ilkelerine bağlı kalarak çalışmasını sağlayacağız.

DENİZCİLİK VE DENİZ YOLLARI ULAŞIMI

PLANLAMA VE DENETLEME

- Denizcilik sektörünün tüm bileşenlerinin katılımıyla bir "Kıyı Alanları Yönetim Planı" hazırlayacağız.
- Denizcilik sektöründe can, mal, seyir ve çevre emniyetinin sağlanması için gemi takip ve izleme sistemlerindeki eksiklikleri gidereceğiz.
- Denetim ve gözetim sistemlerini tüm kıyılarımıza yaygınlaştıracamız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

TERSANELER

- Türkiye'yi bölgesindeki önemli gemi inşa ve onarım merkezlerinden biri haline getireceğiz.
- Küçük ölçekli tersanelerin gemi inşa ve bakım-onarım tersaneleri olarak yapılandırılmalarını teşvik edeceğiz.

LİMANLAR

- Uluslararası taşımacılığı geliştirmek için, mevcut limanların terminal olanaklarını ve ana ulaştırma koridorları ile bağlantılarını iyileştireceğiz.
- Yapılacak limanların yerlerini, kara yolu ve demir yolu bağlantılarını dikkate alarak belirleyeceğiz.

HAVA YOLU ULAŞIMI

PLANLI SEKTÖREL GELİŞİM

- Tüm paydaşların katılımı ile "Hava Yolu Master" planı hazırlayacağız.
- Havaalanı yatırım planlarını, hazırlanacak master plana göre yeniden düzenleyerek kaynak israfına son vereceğiz.
- Sektör bileşenlerinin master planına uygun, dengeli ve çevreye duyarlı biçimde hareket etmesini yasal güvence altına alacağız.

HAVALİMANLARI

- Kapasitesini aşan havalimanlarının geliştirilmesini sağlayacak, atıl havalimanlarının etkin kullanılması için hava yolu taşımacılarını teşvik edeceğiz.
- Havaalanı olmayan illerde yaşayanların, en yakın havaalanına hızlı, emniyetli ve ucuz şekilde erişebilmesini sağlayacağız.
- 3. İstanbul Havaalanı'nın mevcut konumunu, teknik uygunluk, çevresel etki ve fizibilite açısından yeniden değerlendireceğiz.
- Ankara Esenboğa Havaalanı'nı, Türkiye'nin ikinci önemli uluslararası uçuş merkezi yapacağız.

HAVACILIK SEKTÖRÜNÜ DESTEKLEYECEĞİZ

- İkili ve çok taraflı uluslararası anlaşmalarda, yerli hava yolu şirketlerinin haklarının savunulmasına öncelik vereceğiz.

- Hava aracı bakım, onarım ve yenileme sektöründe Türkiye'nin bölge merkezi olması için gereken altyapı yatırımlarını yapacağız.
- Erişimi zor olan bölgelerde hava ambulans ağları kuracağız.
- Sivil hava ulaşımında Ar-Ge faaliyetlerini geliştireceğiz. Uçak ve parça üretimini destekleyeceğiz.

GÜVENLİK

GÜVENLİ VE HUZURLU TÜRKİYE

ULUSLARARASI TERÖRLE ETKİN MÜCADELE

- Sınır bölgelerimiz başta olmak üzere, terörle mücadelede uluslararası iş birliği içinde hareket edecek, akılcı bir güvenlik politikası izleyeceğiz.
- Başta BM terörle mücadele sözleşmeleri olmak üzere, uluslararası antlaşmalarda öngörülen ilkeleri esas alacağız.
- Kalbura dönen sınırlarımızın güvenliğini yeniden ve kesin şekilde tesis edeceğiz.
- Sınırlarımızın gerisinde öbeklenmiş çeşitli terör örgütlerinin ülkemizin güvenlik ve huzurunu tehdit etmesine izin vermeyeceğiz.
- 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nu sınır bölgesindeki ihtiyaçlara göre yeniden düzenleyeceğiz.

İÇ GÜVENLİK

- Terörle mücadeleyi devletin tüm organlarının, halkın ve STK'lerin katkısıyla ve bütüncül bir anlayışla sürdüreceğiz.
- Terörün yurt içi ve yurt dışı finans kaynaklarını kurutmak için ulusal ve uluslararası düzeyde etkin şekilde mücadele edeceğiz.
- Terör ve siber saldırılar başta olmak üzere, her türlü iç ve dış tehditlere ve doğal afetlere karşı topyekün mücadele edeceğiz.
- Terörden zarar gören yurttaşlarımızın mağduriyetini gidereceğiz.
- Güvenlik adına hiçbir kişi, kurum ve grubun yasama ve yargı denetiminden kaçmasına izin vermeyeceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

DEMOKRASİ VE TOPLUMSAL UZLAŞIYA DAYALI YENİ YAKLAŞIM

- Bireysel hak ve özgürlükleri, toplumsal refahı, yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını temel alan bir güvenlik anlayışını esas alacağız.
- Ülkemizin güvenliğini sağlayacak önlemleri alırken, devlet ve yurttaşlar arasında karşılıklı güvene dayalı bir anlayışla hareket edeceğiz.
- Hukukun üstünlüğü ilkesini ve toplumsal uzlaşmayı yeniden tesis edeceğiz. Yurttaşlarına şüpheyle yaklaşan, bireyleri kollama veya suçlamaya yönelik anlayışa ve uygulamalara son vereceğiz.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine ve Cumhuriyetimizin kazanımlarına sahip çıkacağız.
- Demokrasi, huzur ve barışı, ulusal birlik ve egemenlikten, taviz vermeksizin eşit yurttaşlık temelinde tesis edeceğiz.

GÜVENLİK GÜÇLERİ

YENİDEN YAPILANDIRMA

- Güvenlik güçlerinin evrensel insan haklarına saygı ve hukukun üstünlüğü ilkelerine uygun şekilde hareket etmesi için gereken yasal altyapıyı oluşturacağız.
- Güvenlik güçlerinin, Avrupa Polis Etiği Kurallarına göre eğitilmesini sağlayarak, orantısız güç kullanımına son vereceğiz.
- Güvenlik güçlerinin, siyasi iradenin demokratik denetiminde olmasını sağlayacağız. TBMM'de güvenlik güçlerinin icraat ve faaliyetlerini denetleyecek bir Güvenlik Komisyonu kuracağız.
- Güvenlik güçlerini her türlü siyasal yapılanmanın dışında tutacak, çıkar ilişkilerinden ve örgütlü kuşatmalardan arındıracağız.
- Güvenlik personelinin atamalarında her şeyden önce liyakati esas alan bir anlayışla hareket edeceğiz.
- MİT'i kişiye özel hizmet veren bir kurum olmaktan kurtaracak, yeniden milli güvenliğimizin hizmetine vereceğiz. MİT'i yabancı istihbarat kurumlarının yönlendirmelerine kapatacağız.
- Devlet kurumları arasında istihbarat paylaşımını etkinleştireceğiz.

- Kurumlar arası iş birliğine dayalı etkin ve süratli bir kriz yönetimi anlayışı geliştireceğiz.
- İstihbarat kurumlarına bilgiyi ve güvenlik ortamını süratle değerlendirebilme; komuta, kontrol ve bilgi sistemlerinde yüksek teknolojiyi kullanabilme olanak ve yeteneklerini kazandıracğız.

DAHA FAZLA OLANAK, DAHA FAZLA HAK

- Güvenlik güçlerinin profesyonel donanım ve yeteneklerini geliştireceğiz.
- Güvenlik güçlerinin özlük haklarını ve çalışma koşullarını iyileştireceğiz.
- TSK ve emniyet teşkilatında görev yapan personelin emeklilikte katsayı mağduriyetini gidereceğiz.
- Güvenlik güçlerinin halkla daha iyi ilişkiler kurabilmesi ve zor şartlarda görev yapabilmesi için etkili psikolojik destek alabilmesini sağlayacağız.

ŞEHİT YAKINLARI VE GAZİLER

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Şehit Yakınları ve Gaziler Dairesi Başkanlığı'nı, "Şehit Yakınları ve Gaziler Genel Müdürlüğü" olarak yeniden yapılandıracak ve doğrudan Başbakanlık'a bağlayacağız.
- Şehit yakınları ve gazilerin, kamu kurumlarıyla ilişkilenmeden bütün işlerini "Şehit Yakınları ve Gaziler Genel Müdürlüğü" tarafından görevlendirilecek "hayat danışmanlarına" yaptırabilmelerini sağlayacağız.
- Hiçbir şehit eşinin, eşi yoksa anne ve babasının ya da gazinin net aylık gelirin en düşük net memur maaşından aşağı olmamasını güvence altına alacağız.
- Tüm şehit ailelerine ve gazilere ömür boyu yeşil pasaport vereceğiz.
- Şehitlerin çocuklarını ve kardeşlerini askerlikten muaf tutacağız.

- Tüm gazilerin sağlık güvencelerini, milletvekilleriyle eşit seviyeye getireceğiz.
- Şehitlerin 18 yaşından büyük olan ve öğrenci olmayan tüm çocuklarının, kamu kurumlarında istihdam edilebilmesini sağlayacağız.
- Gazilere ikinci iş hakkı ve 3000 günde emeklilik hakkı vereceğiz.
- Gazi ve şehit çocuklarının okullarda ve üniversitelerde burslu olarak okuyabilmesi için gerekli yerleştirme ve finans planlamasını, Şehit Yakınları ve Gaziler Genel Müdürlüğü eliyle yapacağız.

ASKERLİKTE GEÇEN SÜRENİN SİGORTALI SAYILMASI VE ASKER HARÇLIĞI

- Er ve erbaşları askerlikte geçirdikleri dönemde sigortalı sayacak, primlerinin devlet tarafından ödenmesini sağlayacağız.
- Er ve erbaşlara ödenen aylık harçlıkları artıracacağız. Bu kapsamda çavuş, onbaşı ve er harçlıklarını sırasıyla 354 TL, 340 TL ve 333 TL'ye yükselteceğiz.
- Bu sayede er ve erbaşların askerlikte geçirdikleri dönemde ailelerine yük olmalarını engelleyeceğiz.
- Er ve erbaşların işsizlik sigortası primlerini askerlik süresince Hazine'den ödeyeceğiz.
- Askerlik dönüşü iş bulamayan yurttaşlarımızın altı aya kadar işsizlik ödeneğinden yararlanmalarını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

DOĞA VE KENT HAKKI

Yaşadığımız çevrenin korunması ve yaşam kalitemizin artırılması için, "doğa hakkı" ve "kent hakkı" ilkelerine kararlılıkla sahip çıkılması gerekmektedir. CHP, "doğa hakkı" ve "kent hakkını" ortaya koyduğu tüm politikaların merkezine taşımaktadır.

Günümüzde, başta iklim değişikliği olmak üzere, ekolojik sistemdeki bozulmalar, nüfus artışları ve doğal kaynakların aşırı sömürülmesi gibi sorunlar tüm dünyayı etkilemektedir. Küresel ortalama sıcaklıklar artmakta, yaygın kar ve buz erimeleri nedeniyle deniz seviyeleri yükselmektedir. Tüm dünyada kuraklık ve sel gibi aşırı iklim olaylarının sıklığı ve yoğunluğu artmaktadır.

Türkiye, dünyanın iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek bölgelerinden birinde yer almaktadır. İklim değişikliği sonucunda, Türkiye geneli için 21. yüzyılda 5-7 derecelik sıcaklık artışı, ortalama yağışlarda ise % 20'ye varan düşüş öngörülmektedir. İklim değişikliğinden en fazla etkilenecek olanlarsa, bu değişikliklerden en az sorumlu olan toplum kesimleridir. Bu kesimlerin başında, gittikçe zorlaşan iklim şartlarında üretim yapmaya çalışan çiftçiler, tarım işçileri, balıkçılar ve gıda güvenliği sorunu yaşayan yoksul haneler yer almaktadır.

Dünyayı ve canlıları tehdit eden bu sorunların çözülebilmesi için, yalnızca niceliksel büyümeyi dikkate alan ekonomi anlayışına son verilmesi gerekmektedir. CHP, dünyadaki tüm varlıklara eşit önem veren "doğa hakkı" ilkesini ve nitelikli, sürdürülebilir büyüme anlayışını esas almaktadır. Bu ilke doğrultusunda, ülkemizi, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi adım adım "yeşil ekonomiye" taşımaya kararlıdır.

CHP, sürdürülebilir kaynakların verimli kullanılması ve adil dağıtılmasını sağlayacak tarım ve sanayi politikalarına öncelik vermektedir. Bu politikaları nitelikli kamu hizmetleri ve yenilikçi yerel yönetim projeleriyle desteklemeyi savunmaktadır. Bu önlemler sayesinde kırılganlığı yüksek toplum katmanları korunacak ve güçlendirilecektir. CHP iktidarında, doğa-dostu teknoloji, mal ve hizmetler üreten ve bu sektörlerde çalışma olanakları yaratan yapısal değişiklikler hayata geçirilecektir. İklim değişikliğine neden olan sera gazı salınımlarının azaltılması için, enerji

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

verimliliği ve yenilenebilir enerji yatırımları konusunda gerçekçi hedefler doğrultusunda hareket edilecektir.

CHP, bireyi içinde yaşadığı doğa ile bir bütün olarak ele almaktadır. CHP'nin ekonomi anlayışı, toplumun çevreyle uyumlu bir şekilde kalkınması ilkesine dayanmaktadır. Gelecek kuşaklara yönelik olarak, insanca ve sağlıklı yaşam koşullarını temin edebilmek için tüm kaynakların eşitlikçi ve adil bir şekilde kullanılması şarttır. Bu anlayışla hareket eden CHP; doğa, çevre ve kent politikalarını doğa dostu büyüme anlayışı çerçevesinde şekillendirmektedir.

CHP doğa hakları ve ulusal çevre güvenliği çalışmalarını uluslararası toplumun politikalarıyla ortak ve uyumlu olarak yürütmeyi hedeflemektedir. CHP ülkemizin, BM'nin yeşil politikalarının örnek ülkeleri arasında yer alması için çalışacaktır. CHP'nin, doğaya ve gelecek kuşaklara karşı sorumlulukların yerine getirilmesini esas alan kalkınma modeli, ülkemizin uluslararası toplumda saygın bir yer edinmesini sağlayacaktır.

Doğayı korumanın temel ahlaki bir sorumluluk olduğunu savunan CHP, "doğa hakkı" konusunda farkındalık yaratmak için çalışmakta ve bu hakkın korunması için mücadele etmektedir. CHP iktidarında, her insanın ve canlının bir arada, temiz ve korunmuş bir doğada yaşaması anayasal bir hak olarak güvence altına alınacaktır.

DOĞA DOSTU SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLEŞME

Ülkemizde nüfusun çok büyük çoğunluğu artık kentlerde yaşamaktadır. Çevrenin korunması ve temiz olması, kır için olduğu kadar kent için de gereklidir. Bu nedenle CHP'nin kentleşme anlayışı sosyal adaletçi ve kalkınmacı olduğu kadar, doğa dostudur. Kent politikaları, çevre ve sosyo-ekonomik bakımdan sürdürülebilirliği esas alan bir yaklaşıma dayanmalıdır. Kentlerin temizliği ve güvenliği gözetilmeli, sürdürülebilir kaynaklar verimli biçimde kullanılmalıdır.

CHP, ülkemizde "akıllı kentlerin" oluşturulmasına önem vermektedir. Akıllı kentlerde yeni teknolojilerin yaygın şekilde kullanılması, ekolojik dengenin korunması ve enerji tasarrufunun artırılması hedeflenmektedir.

Buradaki amaç, doğal kaynakların gelecek kuşaklar için korunması, yaşam

kalitesinin ve doğal dengenin gözetilmesi ve yeşil yapı ile yeşil ilişki ağlarının geliştirilmesidir. Bu amaçları gerçekleştirebilmek için mevcut konut tiplerine alternatif yaratabilen, öncelikle enerji tasarrufunu artıran, yeni ve akıllı konut tipleri tasarlanmalıdır.

CHP iktidarı, kenti hem maddi hem de manevi açıdan griden yeşile taşıyacaktır. İnsanların ve ekosistemin canlılığının sürdürülmesini sağlayacak politikaları hayata geçirecek ve geleceğin kentlerini bu anlayışla tasarlayacaktır. CHP, yurttaşlarımızın yeşil alanlara ve temiz havaya erişimini artırırken, yurttaşlarımızın sağlıklı kentlerde, sağlıklı bir yaşam sürmesini sağlayacaktır. CHP'nin esas aldığı "bio-bölge" anlayışıyla; su havzaları, toprak, iklim, flora ve fauna ilişkileri gözetilecek, bölgelerdeki mevcut kaynakların dengeli kullanımına yönelik stratejiler geliştirilecektir.

Kent sakinlerinin her türlü altyapı ve konut olanaklarından ve kültürel faaliyetlerden yararlanması, CHP iktidarının öncelikli hedefleri arasındadır. Kentlerimizin sağlıklı içme suyu ve kanalizasyon başta olmak üzere tüm altyapı hizmetlerine kolayca erişebilmesi, CHP'nin kent politikalarıyla mümkün olacaktır.

CHP iktidarında, kentlerde güvenli ve kolay ulaşım olanakları geliştirilecektir. Şehir içi ve şehirler arası ulaşım ayrılan bütçe artırılacak, kent içi ulaşım yeni tekniklere ve uzmanlığa dayalı olarak planlanacaktır. Trafik sıkışıklığının önlenmesi için başta raylı sistemler olmak üzere, tüm ulaşım olanakları hızla geliştirilecektir. Sessiz caddeler, oyun caddeleri, yürüyüş caddeleri gibi yenilikçi mekânsal düzenlemeler kent tasarımının parçası olacaktır. Kent içi trafikte yaya ve bisiklet öncelikli düzenlemeler yapılacaktır. Otopark alanları trafik yoğunluğunu azaltacak şekilde düzenlenecek ve bu alanların rant yaratmak amacıyla uzun vadeli olarak özel sektöre devredilmesi engellenecektir.

KAPSAYICI KENTLEŞME

Türkiye'nin karşılaştığı en önemli sorunların başında ötekileştirme, ayrıştırma ve dışlanma gelmektedir. Bu sorunların kaynağında eşitsizlik yatmaktadır. Sınıfsal, etnik ve mezhepsel ayrışmalar toplumsal dokuyu bozmakta, toplumsal yaşamda güveni ve dayanışmayı zayıflatmaktadır. CHP, eşitsizlikten kaynaklanan ve kentlerin istikrarını bozan bu sorunları,

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

“kapsayıcı kentleşme” ilkesiyle çözecektir. CHP iktidarı “kapsayıcı kentleşme” anlayışıyla, ayrılmış kentleri bütünleştirecek ve toplumsal dayanışmayı güçlendirecektir.

Tüm kent sakinleri kent hizmetlerden en üst düzeyde yararlanabilmeli, her türlü ortak ve kamusal mekâna kolayca erişebilmelidir. Kentlerin korumalı villalar, gecekondular, çöküntü alanları, beton kuleler ve iş merkezleri arasında bölünmesine son verilmelidir. Mimarlar, tasarımcılar ve planlamacıların desteğiyle oluşturulacak kent politikalarıyla, farklı yerlerde yaşayan ve farklı kökenden gelen insanları bir araya getirecek düzenlemeler yapılmalıdır.

CHP ayrışma ve dışlanma sorunlarının sokaktan başlayarak çözüleceğini savunmaktadır. Sokak, semt, mahalle ve kent tüm yaşayanlar için güvenli hale getirilmelidir. Sokaklar ve meydanlar insan dolu ve yaya dostu olmalıdır. Komşular birbirini tanımalı, komşuluk bağları güçlendirilmeli, komşular arasında dayanışma artırılmalıdır. Aynı yerde yaşayanlar buldukları yere ait olduklarını hissetmelidir. Farklı kökenden gelen yurttaşlarımız ve tüm toplum kesimleri birbiriyle uzlaşmacı ilişkiler kurabilmelidir. Sokaklar, adaletin ve hoşgörünün gerçekleştiği yerler haline gelmelidir. CHP, kentlerimizde kırılğan çok kültürlülük eğilimine ve asimilasyon baskısına teslim olmadan, tüm yurttaşlarımızın bir arada yaşamalarının ve birbirleriyle ilişki kurmalarının desteklenmesi gerektiğini savunmaktadır.

CHP belediyeleri yurttaşların bir arada kaliteli vakit geçirebilmesi amacıyla spor tesisleri ve oyun alanları, park ve bahçeler, fuar ve festival alanları geliştirme konusunda öncülük yapmaktadır. AKP'nin inşaat ve rant odaklı kentleşme anlayışı ise kentte yaşam kalitesinin düşmesine neden olmakta ve toplumsal dışlanmayı artırmaktadır. Oysa kent ve konut politikaları, rant ve spekülasyonu değil; farklı kökenlerden gelen yurttaşlarımızı kaynaştırmayı hedeflemelidir. CHP kamu varlıklarının metalaştırılmasına ve dışlayıcı özel mülkiyete dönüştürülmesine karşı çıkmaktadır. Kentsel rantlardan elde edilecek gelirler, toplum yararına olacak şekilde kullanılmalıdır. Halka mali kaynakları kullanma konusunda söz hakkı verilmelidir.

YENİLİK VE YARATICILIK TEMELLİ KENTLEŞME

Günümüzde kentler, ekonomik kalkınmanın lokomotifi durumundadır. Çünkü bilgi ekonomisinin ortaya çıkardığı yeni bilgiler, teknolojiler ve ürünler kentlerde geliştirilmektedir. Bu nedenle CHP, kentlerimizi canlandırmaya ve kentlerin yenilikçi kapasitelerini geliştirilmeye büyük önem vermektedir.

Kentlerin canlılığı, başta fiziki altyapı olmak üzere konut, iş yeri, ulaşım ihtiyaçlarının karşılanmasına bağlıdır. Kentler, zengin ve çeşitlenmiş bir tüketim altyapısına sahip olmalıdır. CHP çarşı esnafından İnternet alışverişine, butik mağazalardan büyük mağazalara, haftalık pazarlardan AVM'lere kadar ticaret ve perakende sektörünün her bileşeninin ayrı ayrı ve birlikte desteklenmesi gerektiğini savunmaktadır.

Kentlerin yaratıcı ve yenilikçi potansiyellerini harekete geçirmenin ve kentleri canlandırmanın temel unsuru eğitim, bilim ve teknoloji alanında gerçekleştirilecek atılımlardır. Oysa AKP iktidarı, eğitim sistemini yazboz tahtasına çevirerek, düşünce özgürlüğünü kısıtlayarak ve üniversiteleri baskı altına alarak bilimin, yeniliğin ve teknolojik gelişimin önünü tıkamıştır. CHP, “yenilik temelli kentleşme” anlayışı çerçevesinde üniversitelerde, araştırma kuruluşlarında ve yoğun yüksek teknoloji kullanan sektörlerde; Ar-Ge, yaratıcı tasarım ve yenilik faaliyetlerinin geliştirilmesine öncelik vermektedir.

Kentlerin gelişebilmesi için yeni yatırımlar ne kadar önemli ise vasıflı iş gücünün yetiştirilmesi de aynı ölçüde önemlidir. Çünkü günümüzde yaratıcı çalışma, vasıflı ve uzmanlaşmış bir grubun işi haline gelmiştir. Yüksek vasıflı uzmanları ve yaratıcı kesimleri kentte toplamak için kentin ekonomik tabanı genişletilmeli, kentlerdeki ekonomik faaliyetler çeşitlendirilmelidir. Firmalar arasındaki iş birliği ve bölgesel kümelenmeler, coğrafi yakınlık sayesinde kurulacak bilgi akışı ve kurumlar arası bağlantılar ile mümkün olabilmektedir.

Bir kenti çekici kılacak olan şey, yaratıcılığın ve yeniliğin önemli kaynaklarından olan kültür ve sanattır. Çalışma hayatının, yaşam alanlarının ve eğlence faaliyetlerinin bir arada olması, hem yeni yatırımlar

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

hem vasıflı iş gücü açısından önemli bir çekim gücü yaratmaktadır. Bilim insanları, mühendisler, mimarlar, yazarlar, sanatçılar, reklamcılar ve tasarımcılar gibi yaratıcı kesimler canlı kentlerde yaşamayı tercih etmektedir.

CHP, kentlerimizde kültürel etkinliklerin ve kültür sanayisinin gelişmesine büyük önem vermektedir. CHP, sanat ve kültürü açık fikirliliğin, hoşgörünün, uygar ve erdemli yurttaşlar yetiştirmenin olduğu kadar ekonomik kalkınmanın da başlıca unsurlarından biri olarak görmektedir. Tiyatrolar, orkestra salonları, resim galerileri, kütüphaneler; müzik, film ve televizyon stüdyoları; medya kuruluşları ve reklam şirketleri kente canlanma getirmektedir. Kültür ekonomisi kenti çekici, heyecanlı ve yaratıcı yapmaktadır. Kültür ve sanat alanında yapılan çalışmalar, yaratıcılığın serpilip gelişmesini sağlamaktadır. Bunun bilincinde olan CHP, tüm bu alanlarda atılım yapma kararlılığı içindedir.

AKP iktidarında sanata ve sanatçıya gereken önem verilmemektedir. Dahası her türlü yaratıcı etkinlik baskı altında tutulmakta ve kent yaşamı sömürleştirilmektedir. Oysa CHP'nin kültür ve sanat anlayışı özgürlüğü, çoğulculuğu ve yaratıcılığı esas almaktadır. CHP, sanatın önündeki bütün engellerin ortadan kaldırılması gerektiğine inanmaktadır. AKP'nin tutucu, baskıcı ve rant temelli kentleşme anlayışına karşı CHP yenilik, yaratıcılık ve kültür temelli kentleşmeyi savunmaktadır. CHP yurttaşlarımıza canlı ve aydınlık kentler yaratma sözü vermektedir.

KENTLEŞME POLİTİKALARI

"Doğa hakkı" ve "kent hakkı" ilkeleri, kent sakinlerinin, ihtiyaçları için verdikleri mücadeleyi desteklemeyi gerektirmektedir. Bu nedenle CHP, kent planlamasında katılımcılık ve eşitliği esas almaktadır. CHP iktidarında, kent sakinleri, STK'lar, üniversiteler ve diğer paydaşlar karar alma süreçlerine dâhil edilecektir. Yapılacak projelerin uygunluğu ve geçerliliği nesnel ölçütler çerçevesinde ve dayanışmacı bir anlayışla ele alınacaktır.

Yenilikçi kentsel politikalar, "yavaş planlama" ve "yavaş kent" anlayışı çerçevesinde kurgulanacaktır. Yıkım yerine yerinde dönüşüm, var olanı koruma ve geliştirme, mevcut fiziki ve sosyal engelleri ortadan kaldırma ilkeleri esas alınacaktır. Kentsel dönüşüm politikalarında, dayatmacı ve aceleci yaklaşımların yerine, ekonomik ve sosyal boyutları dikkate alan "süreç yönetimi" anlayışıyla hareket edilecektir.

CHP iktidarında "paylaşan kentler" anlayışıyla hareket edilecek ve kentler arası rekabet yerine iş birliği ve tecrübe paylaşımı esas alınacaktır. Ayırıştırıcı değil; kaynak, teknoloji ve bilgi açısından birleştiren şehircilik, temel ilke olacaktır. Aynı zamanda, kentlerimizin küresel platformlarda varlık göstermesi ve diğer devletlerin yerel yönetimleri ile iş birliği yapılabilmesi sağlanacaktır.

CHP iktidarında merkezi idare ve yerel yönetimler arasındaki plan ve yetki karmaşası ortadan kaldırılacaktır. Proje geliştirme ve uygulamada, merkezi idarenin dayatmacı ve tepeden inmece tavrına son verilecek, yerel yönetimlerde çoğulculuk ilkesiyle hareket edilecektir. Merkezi idare tarafından sağlanan kaynaklar, ihtiyaçlar gözetilerek dağıtılacak ve bunların ne şekilde kullanılacağına bizzat yerel yönetimler karar verebilecektir. Yerel yönetimlerin hizmet sunumunda adil davranılacak ve parti ayrımcılığına son verilecektir. Şeffaflık ilkesini sağlamak amacıyla, yerel yönetimlerin elde ettiği gelirler ve yaptığı harcamalar halkın denetimine açık hale getirilecektir.

DOĞA DOSTU BİR TOPLUMSAL YAŞAM

EKOLOJİK ANAYASA VE MEVZUAT

- Acil koruma ve yeniden onarma ilkesi ışığında Ekolojik Anayasa hazırlayacağız.
- İklim değişikliğinin, Türkiye'de yaratacağı etki, kırılganlık ve risklerin incelenmesini ve uyum stratejilerinin geliştirilmesini içeren bir "Ulusal İklim Değişikliği Strateji Belgesi" hazırlayacağız.
- Sera gazı salınımlarını azaltmaya yönelik bağlayıcı, ölçülebilir ve uygulanabilir hedefler koyacağız.
- Genel bütçede yaratacağımız "İklim Fonu" ile iklim değişikliğiyle mücadele için kaynak oluşturacağız.
- Çevre davalarında mahkeme masrafı almayacak, bilirkişi masraflarını Hazine üzerinden karşılayacağız.
- Teşvik ve sınırlama politikalarını birlikte kullanarak enerji ve karbon verimliliklerini artıracacağız.
- Ulaşım araçlarında ve elektrikli eşyalarda, enerji verimliliği standartlarını esas alarak KDV oranlarını belirleyecek, doğa dostu ürünlerin kullanımını özendiracağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR YAŞAM

- Güneş ve rüzgâr gibi yenilenebilir enerji kaynaklarını, doğa dostu teknolojilerle kullanarak enerji verimliliğini artıracak, dışa bağımlılığı azaltacağız.
- Madenlerin, su kaynaklarının ve tüm doğal kaynakların ulusal çıkarlar ve toplum yararına, doğaya duyarlılık ilkesi çerçevesinde ve en verimli şekilde değerlendirilmesini sağlayacağız.
- Enerji ve su kullanımında tasarrufu sağlayan uygulamaları destekleyeceğiz.
- İklim değişikliği ve eko-sistemin tahrip edilmesinden kaynaklanan sorunları, biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve artırılmasını hedefleyen alanlar kurarak çözeceğiz.
- Küresel ısınmayla mücadele için deniz ve demiryollarıyla toplu taşımacılığın kullanımına ağırlık vereceğiz.
- Tahrip ettiğimiz doğayı onarmak ve doğa kültürünü aşılama için doğa hakları kavramını eğitim sistemine yerleştireceğiz.

DOĞAYA DAHA YAKIN BİR TOPLUM

- Kişi başına düşen şehir içi yeşil alan oranını her ilimizde artıracacağız.
- Hava kirliliğini azaltacak önlemlere öncelik vereceğiz.
- Kamu imkânlarıyla dağıtılan kalitesiz kömür yerine, altyapı bulunan bölgelerde ihtiyaç sahibi yurttaşlarımıza ücretsiz doğal gaz temin ederek havanın kirlenmesini önleyeceğiz.
- Konut sorununu, çocuklarımızı havasız ve doğal alansız bırakan beton kuleler yerine, sağlam ve dayanıklı ekolojik konut projeleri üretmek çözeceğiz.
- "Her Üç Otomobil İçin İki Ağaç" kampanyasıyla otoparkları estetik ve kente uyumlu biçimde tasarlayacağız.
- Çevre kirlenmesinin bedelini, kullanana ve kirletene ödettireceğiz.
- Bedel ödemenin sürekli bir kirletme hakkına dönüşmesine izin vermeyeceğiz.

HAYVAN HAKLARI

- Hayvanların ait oldukları doğa ortamlarının düzenlenmesini, hayvanlara yönelik kötü muamelelerin caydırıcı ceza kanunları kapsamına alınmasını sağlayacağız.
- Vahşi hayvan kaçakçılığının ve kaçak üretim çiftliklerinin önüne geçeceğiz.
- "Pet shoplarda" canlı hayvan satışının yasaklanmasını; hayvana işkencenin sistematik hale getirildiği sirk, yunus parkı ve benzeri kurumların kapatılmasını sağlayacağız.
- Hayvanlar için izin verilen sınırlı alanların çok sıkı denetim altına alınarak evrensel normlara uygun hale getirilmesini; soyu yok olma tehlikesi içinde olan türlerin aktif şekilde korunmalarını sağlayacağız.

ATIK YÖNETİMİ

- Atık tarım ürünlerinin yenilenebilir enerji için hammadde olarak kullanılmasını sağlayacak Ar-Ge çalışmalarına destek ve hız vereceğiz.
- Belediyelerin ve sanayilerin atık su arıtımı yapması için gerekli teşvik mekanizmalarını kuracağız.
- Sanayinin çevre dostu Organize Sanayi Bölgelerinde toplanmasını sağlayacak ve OSB'lerin atık su arıtımını etkin şekilde gerçekleştirmeleri için gereken yasal altyapıyı kuracağız.
- Tüm yurttaşlarımızı, özel ve kamu kuruluşlarını, atık ayrıştırması konusunda bilinçlendirecek ve geri dönüşüm pratiklerini ekonomik önlemlerle destekleyeceğiz.
- Uluslararası koruma altında olan alanlarda maden araması ve HES yapmayacağız.
- Kirliliği kaynağında önleyecek tedbirleri geliştirecek ve atıkların geri kazanılmasını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

DOĞAL KAYNAKLARIN YÖNETİMİ

- Halkımızın ortak varlığı olan doğal kaynaklarımızın yolsuzluk ve kötü yönetim sonucunda ticari rant sağlama aracına dönüştürülmesine son vereceğiz.
- İnsanın ekolojik dengenin sahibi değil, parçası olduğu yaklaşımını benimseyeceğiz.
- Stratejik önemi giderek artan su kaynaklarımızın korunması ve geliştirilmesi için uzun vadeli planlar uygulayacağız.
- Suyun etkin ve sürdürülebilir kullanımı için farkındalık artırıcı faaliyetlerin yayılmasını destekleyeceğiz.
- Kamuya ait olan su kullanım hakkının devredilmesine izin vermeyeceğiz.
- Tüm tarafların katılımı ile bilimsel ölçütler çerçevesinde hazırlanacak adil bir "Su Kanunu" çıkaracağız.

ÇEVREYE VE SOSYAL DOKUYA DUYARLI YAKLAŞIM

- Verimli topraklarımızı hızla yok eden erozyonla mücadele için gerekli kaynağı sağlayacağız.
- Çevresel Etki Değerlendirmesini (ÇED), insana ve çevreye duyarlı yaklaşımın gereği olarak dikkatle ve şeffaflıkla ele alacağız.
- ÇED süreçlerine halkın katılımı konusunda AB mevzuatına uygun biçimde gerekli mekanizmaları kuracağız.
- ÇED'in yanı sıra, kapsamlı bir Sosyal Etki Değerlendirmesi (SED) yürütülmesini sağlayacağız.
- Yeşil Yol Projesi'nin yeni bir imar dalgası oluşturmak için yapıldığı iddialarını değerlendirecek ve halkımızın bu konudaki endişelerini gidereceğiz.

DOĞA DOSTU ÜRETİM

- Tarımsal üretimin ekolojik koşullar ve toprak özelliklerine sadık kalınarak yapılmasını teşvik edeceğiz.
- Tarım sektöründe iklim değişikliği etkilerine karşı uyum stratejisi geliştireceğiz.

- Yurttaşlarımızın besin ihtiyacını yerel kaynaklarımızla karşılamak için yeni yöntemlerin bulunması için araştırma üniversiteleriyle birlikte çalışacağız.
- Tarım, doğa ve sosyal politikalarımızın merkezine, doğaya ve ekolojik aile çiftçiliğine dönüş temelli nüfus hareketlerini koyacağız.
- Meraları özel mülkiyet olmaktan çıkaracağız.

YAŞAM KALİTESİ YÜKSEK KENTLER

AKILLI KENTLER

- Bilişim alanındaki yeniliklerin sürdürülebilir kalkınmanın öncüsü olmasını sağlayacağız.
- Akıllı kentler, akıllı enerji şebekeleri, akıllı ölçümler ve akıllı taşıma sistemleri ile bilişim teknolojilerinin etkisini yaygınlaştıracak ve günlük hayatı kolaylaştırmasını sağlayacağız.
- Akıllı kent sistemlerinin yaygınlaşması için uygulamaların yazılımlarını açık kaynak olarak geliştireceğiz.
- Akıllı kentlere dönüşüm için il bazında dijital plan ve stratejilerin hazırlanmasını sağlayacağız.
- Yerel yönetimlerde açık devlet ve açık veri anlayışını yaygınlaştıracacağız.
- Tüm yeni konut ve binalarda yeni bilişim altyapısı ile uyumlu dağıtım şebekelerinin kurulmasını teşvik edeceğiz.

ÇAĞDAŞ KENTLER

PLANLAMA KRİTERLERİ

- "Ulusal Mekânsal Gelişim" strateji planı hazırlayacağız.
- Bölge, havza ve kent-kır ölçeğinde bütünleşik planlama anlayışı geliştireceğiz.
- Havza yönetimini, ortak vizyon, ortak strateji ve ortak proje sistematiği içinde katılımcı ortamlarda yapacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Kentlerin risk, değer, yoksulluk, yoğunluk, siluet haritalarını hazırlayacağız.
- Tüm stratejik projelerin ve yatırım kararlarının, bu haritalar gözetilerek planlanmasına özen göstereceğiz.
- Yaşanabilirlik ölçütleri belirleyecek, kentleri bu ölçütler doğrultusunda hazırlanacak endeksler çerçevesinde değerlendirecek ve geliştireceğiz.

KENT PLANLAMASI

- Kentlerin aşırı planlanması ile yaşanan büyümenin yol açtığı sorunları önleyecek ve kentlerde yaşam kalitesini yükselteceğiz.
- Düzenli kentsel gelişimi sağlamak ve dar gelirli yurttaşlarımız için hazırlanacak konut projelerinde kullanılmak üzere kamu eliyle arsa üretimi gerçekleştireceğiz.
- Kentlerin gelişiminde, ekonomi ve ekoloji dengesini gözeticeğiz.
- Kamuya ait arsa ve arazilerin kent sakinlerinin yararına aykırı olacak şekilde ranta açılmasına son vereceğiz.
- Toplu taşıma olanaklarını artırıp, ulaşım ağlarını geliştirerek trafik sıkışıklığını önleyeceğiz.

ÇAĞDAŞ BİR İMAR KANUNU YAPACAĞIZ

- İmar Kanunu ve mevzuatını, uluslararası standartlar ile uyumlu hale getireceğiz.
- İmar Kanunu ve mevzuatını kentsel büyüme yerine kentsel iyileştirmeyi temel alacak şekilde düzenleyeceğiz.
- Yapılaşma, güçlendirme ve altyapı konularındaki yönetmelikleri yeni İmar Kanunu'nun kapsamına alacağız.
- Yeni İmar Kanunu'nda, enerji ve karbon tasarruflu uygulamaları, çevre korumayı, açık alanlar ve nitelikli kamu alanlarının geliştirilmesini gözeticeğiz.
- Risk azaltma araçlarını, yöntem ve sakınım planlarını hayata geçireceğiz.
- 2/B arazisinde binası olup hak sahipliği şartlarını taşıdığı halde, bedelin yüksek olması ya da taksit süresinin yetersizliğinden dolayı

başvuru yapamamış veya başvuru yaptığı halde bedelini ödeyememiş yurttaşlarımıza yeni bir süre tanıyacağız.

- Bedel yüksekliğinden kaynaklanan sorunları, bedeli kabul ederek ödeme yapmakta olan yurttaşlarımızın aleyhine bir durum yaratmaksızın çözeceğiz.
- Başlangıç bedelini ödemiş olmaları kaydıyla tapu tahsisi yapılacak yurttaşlarımızdan ek bir bedel alınmayacaktır.

İMAR AFFI

- 2981 Sayılı İmar Affı Kanunu'na göre Tapu Tahsis Belgesi sahibi olan ya da Tapu Tahsis Belgesi'ni hak etmiş olmakla birlikte henüz bu belgeyi almamış olan yurttaşlarımıza bir yıl içerisinde tapularını vereceğiz.
- Sayıları 12 milyonu aşan ruhsatsız yapıların bir an önce yasal statüye kavuşmasını sağlayacağız.
- Son beş yıl içerisinde mesken olarak kullanılan ve afet riski taşımayan tüm konutlara bir defaya mahsus olmak üzere imar affı getirecek, ruhsatsız binalara ruhsat vereceğiz.
- Bu yapılarda ikamet eden yurttaşlarımızın başta belediye hizmetleri olmak üzere kamu hizmetlerinden eksiksiz şekilde yararlanmasını sağlayacağız.

KOLEKTİF TASARIM ANLAYIŞINI BENİMSEYECEĞİZ

- Stratejik tasarım planları ile ortak karar ve ortak tasarıma öncelik vereceğiz.
- Yeni kent modellerini vizyon atölyelerinde geliştireceğiz.
- Kamu kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve özel sektörün bu atölyelere katılmasını sağlayacağız.
- Tasarımcıların ve tüm paydaşların bir araya gelerek fikir alışverişinde bulunabileceği bir zemin hazırlamak amacıyla "Anadolu Tasarım Atölyeleri" (ATA) kuracağız.
- Uyumlu Bina", "Yeşil Bina", "Yaşayan Sokak", "Bizim Mahalle" projelerini bu atölyelerde iş birliği ile şekillendireceğiz.
- Yenilik ve yaratıcılığı tasarımlarımızın dayanağı yapacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Yenilikçi ve yaratıcı sektörlerin gelişimi için sanayi ve üniversite buluşma ortamları yaratacak, iş birliği program ve projeleri geliştireceğiz.
- Parsel bazında yapılaşma yerine yapı adası bazında yapılaşma için teşvikler getireceğiz.
- Sektörel çeşitlilik için mavi ve yeşil ekonomilere öncelik vereceğiz.
- Gayrimenkul ve finans sektörü kadar önemli olan koruma sektörünü de destekleyeceğiz.

KONUT

- TOKİ'yi Kuruluş Amacına Göre Yeniden Düzenleyeceğiz
- TOKİ'nin, sahip olduğu tüm kaynakları sosyal konut üretimi için kullanmasını sağlayacağız.
- TOKİ'nin, kentlerin fiziksel özellikleriyle bağdaşmayan, tarihsel, doğal ve yerel kimliklerini dikkate almayan tekdüze konutlar inşa etmesini önleyeceğiz.
- TOKİ'nin konut inşa edeceği yerleşmeleri, ihtiyacın en çok olduğu yerlerden başlayacak şekilde belirleyeceğiz.
- TOKİ eliyle, başta engelli yurttaşlarımız olmak üzere, toplumda desteğe ihtiyacı olan tüm kesimlere sağlıklı yaşayabilecekleri konutlar inşa edeceğiz.

DAR VE ORTA GELİRLİ YURTTAŞLAR İÇİN KONUT ÜRETECEĞİZ

- Konut kooperatifleri mevzuatını yeniden düzenleyerek, konut sahibi olmayan dar gelirli kooperatif üyelerine TOKİ'nin konut yapım kredisi vermesini sağlayacağız.
- Özel sektörün de dar gelirlilere yönelik konut üretmesi için yasal düzenlemeler yapacağız.
- TOKİ'nin ürettiği konutların satışında, dar gelirliler için uygun ödeme seçenekleri sunacağız.
- Konut birlikleri ve kooperatiflerinin dar gelirliler için kiralık sosyal konut inşa etmelerini olanaklı hale getireceğiz.
- Kirada oturan dar gelirli yurttaşlarımıza, sağlıklı konutlarda oturabilmeleri için gelir düzeylerine göre kira yardımı yapacağız.

KENTSEL DÖNÜŞÜM

- Kentsel dönüşümde, yetkiyi yerel yönetimlere vereceğiz.
- Kentsel dönüşümü, kent rantını değil, kent sakinlerinin refah düzeyini artırmanın bir aracı olarak göreceğiz.

KENTSEL DÖNÜŞÜMDE UZLAŞMACI BİR YAKLAŞIM BENİMSEYECEĞİZ

- Kentsel dönüşümde "Proje Meşruiyeti" ve "Proje Demokrasisi" ilkeleriyle hareket edeceğiz.
- Yurttaşlarımızın örgütlenmelerini ve kendi seçtikleri temsilciler aracılığıyla kentsel dönüşüm projelerinin karar süreçlerine katılımını sağlayacağız.
- Kentsel dönüşümün mekân ve yaşama dair olumsuz etkilerini kent sakinlerinin katılımıyla oluşturulacak projelerle en aza indireceğiz.

YERİNDE DÖNÜŞÜM ANLAYIŞI İLE HAREKET EDECEĞİZ

- Asgari yer değiştirme için yerinde dönüşüm modelleri geliştireceğiz.
- Kentsel dönüşümde aidiyeti ve komşuluk ilişkilerini gözeteceğiz.
- Yer değiştirmenin kaçınılmaz olduğu hallerde kayıpları tazmin edecek finans sistemleri geliştireceğiz.
- Kentsel dönüşüm projelerinde, ÇED'in yanı sıra Sosyal Etki Değerlendirme (SED) raporlarını da zorunlu kılacağız.
- Kentsel Dönüşümde Yeni Finansman Modelleri Geliştireceğiz
- Dönüşümün finansmanını sağlamak üzere "Kentsel Dönüşüm Fonu" kuracağız.
- Kentsel dönüşüm sonucunda yapılan konutların çapraz finansman modelleri ile dar gelirli hak sahipleri tarafından da alınabilmesine olanak sağlayacağız.
- Kentsel dönüşüm fonuna kaynak sağlanması için "Proje Ortaklık Payı" (POP), "İmar Hakları Transferi", AL-VER Bonusu ve Değerin Artış Paylaşımı (DAP) uygulamalarından faydalanacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

RİSK AZALTMA VE AFET PLANLAMASI

- Kentsel seyreltme yöntemiyle, deprem riski altındaki her yerde kolay ulaşılabilecek ve güvenli alanlar oluşturacağız. Bu alanların, amacı dışında kullanılmasını önleyeceğiz.
- Doğal afet riski yüksek olan yerleşim yerlerinde afete karşı alınacak önlemleri ve afet sonrası müdahale planlamasını yerel yönetimlerle birlikte hazırlayacağız.
- Risk azaltma kararlarının, risk altındaki bölgelerde yaşayan yurttaşlarla birlikte alınması için hem ulusal, hem de yerel ölçekli platformlar oluşturacağız.
- Belediyeler ile riskleri azaltmak üzere "sakinim planları" hazırlayacağız.
- Kentlerde "sakinim planı" uygulamalarında, AFAD, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yerel yönetimler arasındaki görev ve sorumluluk dağılımını yeniden düzenleyeceğiz.

RİSKLİ BÖLGELERDE KENTSEL DÖNÜŞÜME ÖZEL ÖNEM VERECEĞİZ.

- Afet riski taşıyan alanlardaki kentsel dönüşümle ilgili mevzuatı yeniden düzenleyeceğiz.
- Afet riskinin yüksek olduğu yerlerde kaynakları artırarak kentsel dönüşüme hız kazandıracaktır.
- Deprem riski taşıyan alanlarda, kentsel dönüşümü yurttaşlarımızın can güvenliğini tehlikeye atmadan gerçekleştirecek, güvenli konutlar üreterek hak sahiplerine vereceğiz.

KURUMSAL VE YASAL DÜZENLEMELER

- Yapı Denetim Kanunu, DASK Kanunu, Afet Risk Altındaki Alanların Dönüşümü Kanunu ve İmar Kanunu dâhil, tüm imar mevzuatını bütüncül ve yetki karmaşasını önleyecek şekilde yeniden düzenleyeceğiz.
- Kuracağımız "Risk Yönetimi Eşgüdüm ve Uygulama Merkezi" aracılığıyla, her alan, sokak ve yapı için risk haritaları ve risk azaltma planları hazırlayacağız.

- Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) mevzuatını yeniden düzenleyeceğiz. Sistemin, riskleri azaltma hedefiyle işletilmesini ve yerel yönetimlerle bağlantılı kılınmasını sağlayacağız.

İSTANBUL

İSTANBUL'U VASIFLI İŞ GÜCÜNÜN MERKEZİ HALİNE GETİRECEĞİZ

- Tüm vasıflı iş gücüyle İstanbul'u, ilham veren, tasarım odaklı, yenilikçilikte önder bir "yaratıcı kent" haline getireceğiz.
- Yaratıcı iş gücünü destekleyerek İstanbul'un ekonomik dinamizminin itici gücü haline getireceğiz.
- İstanbul'un en yüksek düzeyde ziyaretçi, vasıflı iş gücü ve yatırım çekerek hızla zenginleşen bir kent olmasını sağlayacağız.
- İstanbul'da vasıflı beşeri sermayeyi artıran en önemli etken olan bilgi ekonomisine, özellikle bilişim teknolojisi altyapısına yatırım yapacağız.
- Kamu ve özel sektör tarafından yapılan Ar-Ge harcamalarının İstanbul'da yoğunlaştırılmasını sağlayacağız.
- İstanbul'da bilişim ekonomisini desteklerken eşzamanlı olarak kültür endüstrisini de teşvik edeceğiz.

KÜLTÜR KENTİ İSTANBUL

- İstanbul'u, tarihi dokusu, doğal güzellikleri ve coğrafi konumu ile küresel bir kültür merkezi konumuna getireceğiz.
- İstanbul'un tüm kültürel yönlerini destekleyeceğiz. İstanbul'un, kültür sanat etkinlikleri, yerel ve uluslararası yemek kültürü, galeriler, stüdyo ve atölyeler, festivallerle anılan bir dünya kenti olmasını sağlayacağız.
- Tüm kimliklerin barış ve ahenk içinde yaşadığı, kültürel farklılıkların zenginlik olarak görüldüğü bir İstanbul yaratacağız.
- İstanbul'un; her dinin, mezhebin, etnik grubun, cinsel yönelimin ve cinsiyetin özgürce yaşadığı bir kent olmasını sağlayacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ALTYAPISI GÜÇLÜ, GÜVENLİ KENT İSTANBUL

- İstanbul'un başta ulaşım sorunu olmak üzere, tüm altyapı sorunlarını çözeceğiz.
- İstanbul'un yaşam kalitesi bakımından Avrupa'nın en gelişmiş kentleri arasında yer almasını sağlayacağız.
- Tarihi ve kültürel dokuyu koruyarak raylı sistemlerin İstanbul ulaşımındaki payını %50'ye çıkaracağız.
- Deniz ulaşımını İstanbul ulaşım ağının odağına yerleştireceğiz.
- İstanbul'da kent sakinlerinin kamusal alanda var olabilecekleri meydanlar yaratacağız.
- İstanbul'un olası bir afete en iyi şekilde hazırlanması için bir an bile kaybetmeden deprem iyileştirme planını eksiksiz uygulayacağız.

ANKARA

TÜRKİYE'NİN KALBI, GÜÇLÜ BAŞKENT ANKARA

- Cumhuriyet Ankara'sına sahip çıkacağız.
- Ankara'nın başkent işlevlerini güçlendirecek, devlet kurumlarının ve kamu bankalarının merkezlerinin başka illere taşınmasına izin vermeyeceğiz.
- Ankara'nın tüm Anadolu kentlerine bilim, Ar-Ge ve yüksek teknolojide önderlik yapması için yeni projeler geliştireceğiz.
- Ankara'yı, Anadolu'nun hava, kara ve demir yolu ulaşımında Türkiye'nin ana iletişim merkezi konumuna getireceğiz.
- Ankara'yı, Anadolu'daki tüm kentlerin izleyeceği ideal bir kentleşme modeli ekseninde geliştireceğiz.

BAŞKENTİ AR-GE VE YENİLİKÇİ POLİTİKALARLA GELİŞTİRECEĞİZ

- Ankara'da geleneksel sektörlere odaklı bir yenilikçilik anlayışını hayata geçirecek ve başta mobilya, tekstil, makine endüstrileri olmak üzere yüksek katma değer üreten iktisadi faaliyetlere ağırlık vereceğiz.
- Ankara'daki teknokentler arasında iş birliğini sağlayarak, Ar-Ge faaliyetlerini ve savunma endüstrisine yönelik yazılım çalışmalarını güçlendireceğiz.

KÜLTÜRÜN VE SANATIN BAŞKENTİ

- Ankara'yı sanatsal üretim ve bilimsel araştırmalar bakımından yeniden dünya kentleriyle yarışabilecek hale getireceğiz.
- Başta Anadolu uygarlıklarına dayanan kültürel miras olmak üzere, Ankara'nın tarihi zenginliklerini merkeze alan bir turizm atılımı gerçekleştireceğiz.
- Ankara'nın kent merkezlerini kültürel açıdan yeniden canlandıracağız.
- Türkiye'nin farklı bölgelerinin mimari ve kültürel özelliklerini bir arada barındıran yerleşkeler oluşturacağız.

İZMİR

YENİLİKÇİLİK

- Üniversitelerle iş birliği içerisinde, İzmir'in mevcut sanayi altyapısının bilgi teknolojileri ile uyumlu hale getirilmesi çalışmalarını hızlandıracağız.
- Üniversitelerin tasarım bölümleri ile nihai ürün üreten firmaların markalaşmaya dönük ortak projeler üretmesini teşvik edeceğiz.
- İzmir'i biyomedikal sanayisinde bir dünya devine dönüştüreceğiz.
- Bölgenin jeotermal enerji, rüzgâr ve güneş enerjisi potansiyelini değerlendirmek amacıyla yenilenebilir enerji alanında Ar-Ge çalışmalarını teşvik edeceğiz.
- İzmir'de sanayi kuruluşlarının bilişim teknolojilerinden ve yaratıcı ektörlerin sunduğu hizmetlerden en üst düzeyde faydalanabilmeleri için etkin kümelenme çalışmaları gerçekleştireceğiz.

TARIM

- İzmir ve yakın çevresinde tarım desteklerini ikiye katlayacak, tarıma dayalı sanayileri geliştireceğiz.
- Başta organik tarım çiftlikleri olmak üzere katma değeri yüksek üretimi teşvik edeceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

LOJİSTİK

- İzmir'i Asya ile Avrupa pazarları arasındaki önemli bağlantı noktalarından ve lojistik merkezlerinden biri haline getireceğiz.
- Kentin merkezi bütçeden hak ettiği payı almasını sağlayarak, İzmir'i Akdeniz havzasının önde gelen liman kentleri arasına sokacağız.

TURİZM KENTİ

- Şehir, sağlık, kruvaziyer, termal, kültür-tarih, spor, kongre ve fuar alt sektörlerine yapılacak yatırımlarla İzmir'de turizm çeşitliliğini artıracacağız.
- Yaşam kalitesi bakımından ülkemizin en ileri kentlerinden biri olan İzmir'i, turizmin 12 ay boyunca canlı olduğu bir kent haline getireceğiz.
- Tarih turizminin önde gelen merkezlerinden olan Selçuk ve Bergama'yı, raylı sistemlerle İzmir kent merkezine ve havalimanı bağlayacağız.
- İzmir'i küresel çapta kabul gören bir sağlık turizmi merkezi haline getireceğiz.
- İzmir'in küresel ölçekte yüz milyar doları aşan dünya tıp turizmi pastasından en az %10 pay almasını ve bir milyonun üzerinde hasta-turisti ağırlamasını sağlayacağız.

YEREL YÖNETİMLER

YERİNDEN YÖNETİM ANLAYIŞI

- Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik şartı üzerindeki çekinceleri kaldıracacağız.
- Merkezden yapılan planlama ve karar alma süreçlerinde yerel yönetimlere danışacağız.
- Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında hizmet bütünlüğünü sağlayacağız.
- Merkezi idarenin, yerel yönetimler üzerindeki denetim yetkisini kötüye kullanmasının önüne geçeceğiz.
- Plan onama konusundaki çok başlılığı ortadan kaldıracak ve onama yetkisini yerel yönetimlere devredeceğiz.

- Yerel yönetim mevzuatında planlama bütünlüğü sağlayacağız.
- Büyükşehir statüsündeki illerde, köylere tüzel kişiliklerini yeniden kazandıracacağız.
- Muhalefet belediyelerinin hizmet üretmez duruma düşürülmesini önleyeceğiz.

KAYNAK YÖNETİMİ

YEREL YÖNETİMLERİ BORÇ YÜKÜNDEN KURTARACAĞIZ

- İlçe ve belde belediyelerinden Büyükşehirlere devredilen borç yükünü azaltmak için gereken mali kaynağı sağlayacağız.
- Yerel yönetimlerin mali kaynaklarını, yükledikleri sorumlulukla orantılı hale getireceğiz.
- İller Bankası'nı, yerel yönetimlerin mali ve teknik ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeniden yapılandıracağız.

KAYNAK ÜRETEBİLEN, KAYNAK KULLANIMINDA SÖZ SAHİBİ YEREL YÖNETİMLER

- "Yerel Yönetim Reformu" ile yeni kaynaklar üretebilen bir belediyeçilik anlayışını tesis edeceğiz.
- Büyükşehir yasası ile hazineye devredilen arazileri, kentin sağlıklı ve planlı gelişmesi için kullanılmak üzere yerel yönetimlerin kullanımına açacağız.
- Doğal kaynakların, maden ve taş/kum ocaklarının özel sektöre tahsisinde, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine etkin katılımını sağlayacağız.

MALİ KAYNAKLARIN DAĞITIMINI HAKÇA YAPACAĞIZ

- İller Bankası'nın yönetimini, siyasi kayırmacılığa yol açmayacak şekilde yerel yönetimlere devredeceğiz.
- Kaynakların tahsisine ilişkin esasları, uygulamada farklılıklara imkân vermeyecek şekilde yeniden düzenleyeceğiz.
- Tarihi ve kültürel değerlerin korunması için emlak vergisinin %10'u oranında alınan katkı paylarının kullanımında, yetki ve sorumluluğu doğrudan yerel yönetimlere vereceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

YEREL YÖNETİMDE ŞEFFAFLIK

- Belediyelerin yatırım kararlarının, ihalelerinin ve harcamalarının düzenli olarak İnternet'te ilan edilerek kamu denetimine açılmasını sağlayacağız.
- İmar planlarının yasal gereklilik olan askıya asılarak duyurulması ile yetinmeyecek, sürekli olarak İnternet üzerinden izlenebilmesine olanak tanıyacağız.
- Belediye başkanlarının, yöneticilerinin servet beyanlarının her yıl yenilenerek İnternet'te yayınlanmasını yasal zorunluluk haline getireceğiz.
- Başta belediye meclisi, kent konseyi, kent kurultayı, "Ekonomi, Toplum ve Çevre Konseyi" toplantıları olmak üzere kentle ilgili karar alma süreçlerini içeren önemli toplantıların yerel radyo ve televizyon kanallarında canlı olarak yayınlanmasını sağlayacağız.

YEREL YÖNETİMDE KATILIMCILIK

- Yurttaşla belediye arasındaki anlaşmazlıkları çözüme kavuşturmak için, kent uzlaşma kurulları oluşturacağız.
- Mahalle meclislerini ve forumlarını, kentteki katılımcı yönetimin etkin bileşenleri haline getireceğiz.
- Yerel sivil inisiyatifleri teşvik edecek, mahalle örgütlenmelerini destekleyeceğiz.
- Kentlerin planlanmasında yerel yönetimlerin meslek odalarıyla yakın iş birliği içinde çalışmasını sağlayacağız.
- Kentlerin planlanması ve tasarlanmasında, mahalle eylem planı anlayışını uygulayarak mahallede yaşayanların önceliklerini dikkate alacağız.

MUHTARLAR

- Muhtarların çağın gereklerine göre hizmet verebilmesi için gerekli altyapıyı oluşturacak, özlük hakları ve çalışma koşullarını iyileştireceğiz.
- Büyük kentlerde, mahalle muhtarlıklarının boyutlarını daraltacak, tüm yurttaşların bireysel hizmet alabilmesine olanak tanıyacağız.

- Mahalle muhtarlarının, belediye meclislerinde, köy muhtarlarının ise il genel meclislerinde sorumluluk bölgeleri ile ilgili konularda söz sahibi olmasını sağlayacağız.

BÖLGESEL GELİŞME

BÖLGESEL KALKINMA

- Bölgeleri, ekolojik tehditlere daha dirençli hale gelmeleri için yeniden yapılandıracağız.
- Kırsal alanlarda, eğitim ve sağlık başta olmak üzere temel kamu hizmetlerinin kalitesini kentlerle aynı seviyeye ulaştıracacağız.
- Bölgeler arası ekonomik ve sosyal gelişmişlik farkını hızla azaltmak amacıyla, başta GAP, DAP, DOKAP, ZBK, YHGP gibi uygulama aşamasında olan tüm bölgesel kalkınma projelerini hızla tamamlayacağız.
- Az gelişmiş bölgelerin finans kaynaklarına erişimini kolaylaştıracağız.
- Türkiye'nin AB bölgesel politikalarına uyumunun artırılmasını ve bu süreçle bağlantılı fonların daha geniş çapta ve daha verimli kullanılmasını sağlayacağız.

BÖLGESEL KALKINMA İÇİN YEREL KAYNAKLARI GELİŞTİRECEĞİZ

- Bölgelerin yerel kaynaklarına ve sahip oldukları bilgi birikimine uygun olacak şekilde bölgesel uzmanlaşmayı teşvik edeceğiz.
- Yenilikçi bölgesel politika ve planlarla, kaynakların yerinde kullanılmasını sağlayacağız.
- Tüm bölgelerde, yerel kaynaklara dayanan ve rekabet gücü yüksek sanayi sektörlerini destekleyeceğiz.
- Yerel potansiyeli harekete geçirebilmek için üniversitelerle iş birliği içinde Ar-Ge faaliyetlerini teşvik edeceğiz.

BÖLGELER ARASI İŞ BİRLİĞİNİ GÜÇLENDİRECEĞİZ

- İl ve kent bazlı gelişim modeli yerine, bölgesel gelişme merkezlerini esas alan bir anlayışı benimseyeceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Altyapı hizmetlerini ve yatırımlarını gelişim havzalarının merkezlerine yoğunlaştıracağız.
- Az gelişmiş bölgelerde sanayi envanterleri hazırlayacak, uygun sektörel özelliklerde bölgesel üretim ve gelişme kümeleri oluşturacağız.
- Farklı bölgeler arasında, kaynak ve bilgi aktarımına dayanan ilişkilerin ve ortaklıkların kurulmasını teşvik edeceğiz.
- Bölgelerin birbirleriyle ve dış dünya ile etkin iletişim kurabilmeleri, mal ve bilgi aktarımı sağlayabilmeleri için ulaştırma ve iletişim yatırımlarını artıracacağız.

KENT AĞLARI

- Farklı bölge ve kentlerin sosyal, kültürel ve ekonomik çeşitliliğini, gelişim ve dönüşümün temel birleştirici gücü olarak değerlendireceğiz.
- Kentlerin birbirleriyle iş birliği yapmasını sağlayarak, geleceğe dönük yeni potansiyellerin ortaya çıkmasını sağlayacağız.
- Kentler için geleneksel uzmanlaşma alanlarından akılcı uzmanlaşma alanlarına doğru yapısal bir dönüşüm gerçekleştireceğiz.
- Birbiriyle ekonomik bağımlılık ilişkisi içerisinde bulunan kentler arasında yönetsel bütünlüğü ve eşgüdümü sağlamak amacıyla kentsel koalisyonlar oluşturacağız.

KALKINMA AJANSLARI

- Kalkınma Ajanslarının etkinliğini artıracak, yönetim ve karar alma süreçlerinde iktidara yakınlık gözetmeksizin ilgili tüm STK'lerin temsil edilmesini sağlayacağız.
- Kalkınma Ajanslarının sorumluluk alanlarını ve kapsadıkları coğrafi birimleri yeniden tanımlayarak daha işlevsel hale getireceğiz.
- Kalkınma Ajanslarının dağıttığı kaynakların, etkin ve adil kullanılmasını güvence altına alacağız.
- Kalkınma Ajansları bünyesinde kuracağımız Girişimci Destek Ofisi ile fizibilite aşamasından nihai ürünün pazara sunulmasına kadar tüm iş süreçlerine dair sektörel bazda uzman desteği sağlayacağız.

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU'NUN EKONOMİK KALKINMASI

ÖNCELİKLİ YATIRIM ALANLARI

- Yapılacak kamu yatırımları ile Bölge'de büyüme hızını Türkiye ortalamasının %2 üzerine çıkaracağız.
- Aile Sigortası Programı ile Bölge'de yoksullukla etkin şekilde mücadele edecek, bölgeler arası gelir adaletsizliğini azaltacağız.
- Aile Sigortası Programı ile yapılacak yardımlar aracılığı ile bölgede tüketimi artıracak, ekonomiyi canlandıracağız.
- 2025 yılına kadar Bölge'de kişi başına düşen ortalama geliri Türkiye ortalamasının %70'i düzeyine çıkaracağız.
- Güneş enerjisi kapasitesi çok yüksek olan bölgede, bu alandaki yatırımları teşvik edecek ve yeni nesil güneş pili endüstrisini kuracağız.
- Bölgede petrokimyaya dayalı sanayi kümelenmeleri oluşturacağız.
- Şeker fabrikalarını özelleştirme kapsamında çıkaracak ve şeker endüstrisini ayağa kaldıracaktır.
- Bölgede, çalışanların güvenliğini esas alacak şekilde madencilik sektöründeki potansiyeli canlandıracağız.

DOĞRU VE YERİNDE TEŞVİK

- Doğu ve Güneydoğu'da seçilmiş yatırımlara sıfır faizli ve uzun vadeli kredi vereceğiz.
- Sektör temelinde, yeni, somut ve etkin bir yatırım teşviki uygulaması başlatacağız.
- Yeni tesis ve fabrikaların kurulmasını sağlamak amacıyla yerli ve yabancı sermayeye, doğrudan yatırım yapması koşuluyla güçlü teşvik sağlayacağız.
- Bölgede KOBİ'ler ve aile işletmeciliğini destekleyecek, Küçük Girişim Kredisi'ni yaygınlaştıracacağız.
- Kalkınma için ekonomik teşvikleri ve sosyal yardımları doğrudan bölge halkına, işsiz ve yoksul kitlelere ulaştırabilecek kurumsal yapıyı hızla oluşturacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

GAP'İ HIZLA TAMAMLAYACAĞIZ

- GAP'ın öncelikli ve sürdürülebilir sektörleri olan yenilenebilir enerji, organik tarım, organik tekstil, organik gıda, teknoloji ve turizmin gelişimini sektörel kümelenmelerle destekleyeceğiz.
- Güneydoğu Anadolu Projesi'ni (GAP) tüm boyutları ile dengeli bir şekilde hızla tamamlayacağız.
- GAP'a ayrılmış kaynakların amaçları dışında kullanılmasını önleyeceğiz.

BÖLGELER ARASI BÜTÜNLEŞMEYİ SAĞLAYACAĞIZ

- 16 milyar TL'yi aşan demir yolu yatırımlarıyla Bölge'yi, Akdeniz ve Karadeniz limanlarına ve komşu ülkelere açacağız.
- Kars-Tiflis demiryolunu hızla tamamlayarak Doğu Anadolu ile Kafkasya ve Orta Asya arasında ekonomik ve ticari ilişkileri geliştireceğiz.
- Ankara-Diyarbakır hızlı tren hattını bitireceğiz.

YURTTAŞ VE DEĞER TEMELLİ DIŞ POLİTİKA

AKP'nin dış politikası, "ne yurttan, ne dünyada barış" sağlamıştır. AKP'nin maceracı dış politikasının bedelini yurttaşlarımız canlarıyla, mallarıyla ödemektedir. Dış ilişkilerimizin yeni baştan yapılandırılarak çağdaş dünyanın gerekleri ile uyumlu hale getirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

YURTTAŞ MERKEZLİ DIŞ POLİTİKA

Dış politikada öncelik yurttaşlarımızın güvenliği, huzuru ve refahıdır. CHP iktidarında devlet, yurttaşlarının canını tehlikeye atmayacak, dünyanın neresinde olursa olsun yurttaşlarına güven verecektir.

CHP iktidarında özellikle sınır bölgelerimizde, başta IŞİD olmak üzere terör örgütlerine karşı uluslararası iş birliği ile hareket edilecektir. Hedefimiz, terör örgütlerinin ve mezhep savaşlarının yurttaşlarımıza ve bölge halkına zarar vermesini engellemektir. Bölgede güvenliğin sağlanması için, güçlü bölgesel iş birliği şarttır. Girişimcilerimizin meşru haklarının korunması ve yatırım olanaklarının artırılması, öncelikli dış politika hedeflerimizden olacaktır.

DEĞERLERİ TEMEL ALAN DIŞ POLİTİKA

Değerlerimizin kaynakları, Cumhuriyetimizin tarihinde ve sosyal demokraside bulunmaktadır. CHP, tüm dış politika sorunlarının barışçı ve diplomatik yollardan çözülmesi için çalışacaktır. Barışçılık, kurucu liderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün "yurtta sulh, cihanda sulh" sözü ile bizlere çizdiği en önemli hedeftir. Barışçılık bölgede ve dünyada istikrar, huzur ve refahın teminatıdır.

CHP iktidarının dış politikası insan hak ve özgürlüklerine dayalı olacaktır. CHP iktidarı, insan haklarının güçlendirilmesi için uluslararası örgütler ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği içinde çalışacaktır. Türkiye insan haklarına saygılı, örnek bir ülke olacak; insan hakları örgütlerinin lider ülkesi ve yılmaz destekçisi konumuna gelecektir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

Dış politikada meşruiyetin temeli uluslararası hukuktur. CHP'nin dış politikası uluslararası hukuka saygıyı esas alacaktır. CHP dış politikasını uluslararası toplumla uyum içinde yürütecektir. Türkiye, barış, istikrar ve kalkınmanın sağlanması için başta BM olmak üzere üyesi olduğumuz tüm uluslararası kuruluşlara her türlü katkıyı yapacaktır. Anlaşmazlıklarda tüm taraflarla iletişim halinde olacaktır. CHP iktidarında Türkiye, ülkelerin bağımsızlığına, egemenlik haklarına ve toprak bütünlüklerine saygı duyacaktır.

CHP iktidarının dış politikası eşitlikçi olacaktır. Türkiye, her ülkenin eşit haklara sahip olduğunun ve her ülkeye eşit oranda saygı gösterilmesi gerektiğinin bilincinde olarak hareket edecektir. Türkiye hiçbir ülkeye "ağabeylik" taslamayacak, tüm muhataplarına "eşit ortaklar" olarak yaklaşacaktır.

CHP iktidarının dış politikası dayanışmacı olacaktır. CHP, tüm dünyada sosyal adaletin yerleşmesi, ekonomik eşitsizlikler ile gelir dağılımındaki adaletsizliklerin giderilmesi için çalışacaktır. Hedef yoksulluğun ve insan onurunu inciten koşulların yok edilmesidir.

Türkiye'nin farklılıkları ve çok kültürlülüğü en önemli dış politika gücüdür. AKP öncesi hükümetler dış politikada Türkiye'nin çok boyutlu kimliğini ön plana çıkarmaya çalışmıştır. Türkiye, sahip olduğu demokrasi deneyimi, Batı'yla ilişkileri, inanç ve değerleri, laikliği ile özgün bir ülkedir. Türkiye farklı bölgelerin kültürel özelliklerini taşımaktadır. Bu nedenle çevremizde bulunan ve farklı kültürlere sahip olan ülkeler Türkiye'yi kendilerine yakın hissetmektedir. Çok renkliliğini ve çok sesliliğini koruduğu müddetçe de bölgesinin en önemli cazibe merkezi olacaktır. Türkiye bütün dini ve mezhepsel kimliklere saygılı, seküler yapısıyla, Anadolu'nun kültürünün ve dini geleneklerinin bütün bölge ülkelerine de ışık tutacağı bir istikrar odağı haline gelecektir.

Dış politikamız tüm kültürlerle, dinlere, mezheplere eşit mesafede olmalı, bunların barış ve huzur içinde yaşamasını amaç edinmelidir. İşte bu nedenle CHP, dış politikada tüm inançlar arasında eşitliği sağlayan laiklik ilkesini savunmaktadır. CHP dış politikada, özgürlüğün, eşitliğin ve demokratik yaşam biçimlerinin teminatı ve toplumsal ahengün dayanağı olan laiklik başta olmak üzere, Cumhuriyetimizin tüm kazanımlarına sıkı sıkıya bağlı kalacaktır.

TEHLİKELİ YALNIZLIK: NE YURTTA NE DÜNYADA BARIŞ

AKP, komşularla ilişkilerimizin düzeltildiği ve başta AB ve ABD olmak üzere güçlü aktörlerin Türkiye'ye destek verdiği olumlu bir dış politika ortamında iktidara geldi. AKP iktidara geldiğinde Yunanistan'la yakınlaşma diplomasisi kurulmuş, Suriye ile Adana, Rusya ile Avrasya Protokolleri imzalanmıştı. Önde gelen AB üyeleri ile ABD, Türkiye'nin AB'ye katılım sürecinin önündeki engelleri ortadan kaldırmak için yoğun çaba harcamaktaydı. Bu olumlu iklime rağmen AKP, Türkiye'yi bölgesinde ve dünyada tehlikeli bir yalnızlığa sürüklemiştir.

AKP'nin maceraperest, buyurgan ve otoriter dış politikası Türkiye'nin dünyadaki ağırlığını, itibarını ve olumlu imajını sarsmıştır. AKP'nin, AB, ABD, Kafkasya ve Orta Asya dünyasına sırt çevirerek yürüttüğü, bölgesel güç olma çabaları tam bir başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Türkiye maalesef bölgesinde ve dünyada ciddiye alınmayan, uluslararası süreçlerden dışlanan, hatta kimi komşularınca açıkça düşman olarak algılanan, savaşın eşiğinde bulunan bir ülke konumuna getirilmiştir. Ülkemiz yalnızlaşmakta, iletişim kanallarını kaybetmekte, saygınlığını yitirmektedir. AKP'nin demokratikleşebileceği, hukuk devletine, insan haklarına, özgürlüklere sahip çıkabileceğine ilişkin beklentiler tüm dünyada çökmüş durumdadır. AKP'nin dış politikada yaşanan sorunları çözme gücü ve kapasitesi tamamen tükenmiştir.

Değişen küresel koşulları ve bölgemizde oluşan yeni dengeleri de dikkate alarak barış ve refaktan yana bir dış ilişkiler düzeni kurmak Türkiye'nin öncelikli hedefi olmalıdır. CHP bu çerçevede, yurttaş merkezli, değerleri temel alan, çoğulcu ve dünya ile barışık bir dış politikayı hayata geçirecektir.

ORTA DOĞU

Ortadoğu'da bazı devletler zayıflamakta, sınırlar aşındırılmakta ve hukuksuzlaşma süreci yaygınlaşmaktadır. Etnik, dinsel ve mezhepsel çatışmalar tırmanmakta, kimlik siyaseti yurttaşlık siyasetinin önüne geçmektedir. Suç ve terör örgütleri ülkeleri kan gölüne çevirmektedir.

AKP iktidarının Türkiye'nin Osmanlı coğrafyasında egemenlik kurmasını

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

öngören "stratejik derinlik" politikası Türkiye'yi Orta Doğu'da ve yurt içinde büyük bir kaosun içine sürüklemiştir. Gerçek dışı tarihi kurguları ön plana çıkararak AKP, mezhep kimliğini Türkiye'nin dış politikasına taşımıştır. Orta Doğu'da yanlış aktörlerle yapılan ittifaklar sonucu ülkemiz, komşu ülkelerdeki bölünmelerin ve çatışmaların bir parçası haline getirilmiştir. Türkiye komşularının toprak bütünlüğüne göz diken bir ülke durumuna düşürülmüştür. Sınır güvenliğimiz kalmamıştır. Yurttaşlarımız Türkiye'nin bir maceraya sürüklenerek bir savaşa sokulmasından endişe duymaktadır.

Mülteci sorunu, dış ticaretin ve yatırımların duraklaması ve can güvenliğine yönelik tehditler yurttaşlarımıza zarar vermeye devam etmektedir. Yurttaşlarımız birçok ülke ile ticaret yapamamakta, önemli ticaret yollarından dışlanmaktadır. Komşu ülkelerde seyahat etmeleri giderek zorlaşmaktadır. AKP'nin bölgede barış ve iş birliği üreten ortaklıklar geliştiremediği ve liderlik yapma kapasitesine sahip olmadığı açıkça görülmektedir. Orta Doğu'da oyun kurucu rolü oynamaya çalışan AKP, bölgesel istikrarsızlık üreten bir aktör durumuna düşmüştür.

CHP Orta Doğu siyasetinde ve dış politikada sorun çıkararak değil, sorun çözen parti olacaktır. CHP ülkemize, Orta Doğu'da AKP'nin kaybettirdiği, barış için arabulucu rolünü yeniden kazandıracaktır. Suriye'yle çatışmayı engelleyebilecek bir görüşme süreci başlatılacak, devletler arası ilişkiler çerçevesinde Mısır ve İsrail ile ilişkiler kurulacak, Libya ve Yemen'le ilişkilerimizin düzeltilecek, Rusya ve İran ile ilişkilerimiz güçlendirilecektir. Orta Doğu'daki komşularımıza yönelik buyurgan üslup, saldırgan tavır ve mezhepçi politikalar terk edilecek, onun yerini yapıcı diyalog, iyi, kalıcı ve sürdürülebilir ilişkiler alacaktır. CHP, Türkiye'yi Orta Doğu'da tekrar itibarlı ve güvenilir bir ülke konumuna getirmeye kararlıdır.

AVRUPA BİRLİĞİ

Türkiye'nin yalnızlığa sürüklenmesi AKP'nin Orta Doğu politikalarının olduğu kadar AB politikalarının da sonucudur. AKP iktidarında öncelik tek yönlü olarak Orta Doğu'ya verilmiş, dış politikamızda Avrupa ile Orta Doğu arasında kurulmaya çalışılan denge bozulmuştur. AKP hükümetleri AB'nin temel değerlerinden uzaklaşmakta, AB'nin öngördüğü düzenleyici reformları yerine getirmemektedir.

Dış politikamızın tarihinde kökleşmiş olan Avrupa yönelimi CHP iktidarında devam ettirilecektir. CHP, Avrupa'yı temelinde demokrasi, insan hakları ve sosyal devlet bulunan bir değerler bütünü olarak tanımlamaktadır. Bu şekilde tanımlanmış bir Avrupa'nın parçası olmak Türkiye'ye güç katacaktır. Türkiye insan haklarına, demokrasiye, eğitime, teknolojiye, kadınlara, sanata önem veren bu ailenin parçası olmalıdır. Yeni bir genişleme sürecinde yer alabilmek için, Türkiye, AB'nin yeni komşuluk, enerji ve göç politikalarının geliştirilme süreçlerinin bir parçası olmalıdır.

CHP, bölgemizde barışın ve güvenliğin tesis edilmesi ve yeniden örnek bir ülke haline gelmemiz için Türkiye'nin yönünü tekrar AB'ye çevirmesi gerektiğini savunmaktadır. Türkiye, AB değerlerini yakın çevresinde temsil eden ülke olmalıdır. CHP iktidarında Türkiye, AB ilişkileri vasıtasıyla elde edeceği saygın konumu ve yumuşak gücü, demokratik ilkeler çerçevesinde bölgemizde istikrarın yeniden tesisi yolunda kullanacaktır. AB üyelik sürecinde ülkemizin ilerlemesi, yürütülen Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı müzakerelerinde ülkemizin hak ettiği yeri almasına katkı sağlayacaktır.

CHP, sol, sosyal demokrat müttefikleri ile beraber hem Avrupa'nın reformuna katkıda bulunacak, hem de Türkiye'ye kapanan kapıları açacaktır. CHP, Türkiye'nin durma noktasına gelen AB sürecini yeniden canlandırabilecek vizyona sahip tek siyasi partidir. Türkiye'nin AB'ye adaylığını CHP başlatmıştır, bu süreci başarıyla tamamlayacak olan parti yine CHP'dir.

DÜNYAYA AÇIK DIŞ POLİTİKA

Dünya giderek çok kutuplu ve çok merkezli bir hale gelmektedir. Bu nedenle dış politikamızın tek değil, çok taraflı olarak yürütülmesi gerekir. Türkiye uluslararası konumunu yalnızlaşarak değil, diğer ülkelerle ortaklıklar kurarak güçlendirebilir. Bunun için Soğuk Savaş mantığının uzantısı olan "stratejik derinlik" anlayışı terk edilerek yerine demokratik derinliğin, çok yönlü politikaların ve yeni uluslararası ortaklıkların koyulması gerekir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

CHP, bölgesel bütünleşme çabalarına hız verecektir. Bu kapsamda serbest ticaret antlaşmalarının; yatırımların karşılıklı teşvik edilmesi ve korunmasına dönük antlaşmaların; serbest dolaşım düzenlemelerinin; bilim, kültür ve eğitim alanlarındaki iş birliği antlaşmalarının akdedilmesine hız verilecektir. Bu anlaşmaların etkin olarak uygulanması sağlanacaktır. CHP liderliğinde Türkiye, bölgesine ve dünyaya açık bir ülke haline gelecektir.

Avrupa yönelimi canlanan Türkiye, Balkanlar'da daha etkin olacaktır. İdeolojik saplantılardan, mezhepçilikten uzak bir politika gütmeye başlayan bir Türkiye, Kuzey Afrika'da ilişkilerini yeniden canlandıracaktır. Dostlarını eşitleri olarak kabul eden, Batı dünyası ile iyi ilişkileri ile tekrar cazibe merkezi haline gelen bir Türkiye, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile ilişkilerini güçlendirebilecek, ekonomik entegrasyonu artırabilecek ve bu ülkelerle Batı dünyası arasında bir köprü işlevi görecektir.

CHP, dış politikamızı dünyanın yükselen coğrafyalarına da açacaktır. Türkiye'nin bu coğrafyalardaki mevcudiyeti, göstermelik, şatafatlı ziyaretlerin ötesine geçen çok taraflı politikalarla sağlamlaştırılacaktır. Avrupa, Asya, Kuzey ve Güney Amerika'da kıta temelli bölgesel birliklerin oluşumunun yanı sıra ülkeler arasında kıta sınırlarını aşan ortaklıklar kurulmaktadır. Ülkemiz birden çok bölgenin ve çok sayıda yeni güç merkezinin yer aldığı bir coğrafyada bulunmanın verdiği önemli üstünlüklere sahiptir. Yurttaşlarımız için en üst düzeyde barış, güvenlik ve refahın sağlanması, yakınımızdaki tüm bölge ve ortaklıklarla iş birliği fırsatlarını iyi değerlendirmemize bağlıdır.

CHP Türkiye'nin bölgesel iş birliği alanlarını güçlendirme kararlılığındadır. Asya'da hızlı bir ekonomik büyüme yaşanmaktadır. CHP, dünya ekonomisinde ağırlığı artan bu ülkelerle ortak paydaları bularak ekonomik ve kültürel ilişkilerimizi en üst düzeye taşıyacaktır. CHP, güçlü Sosyalist Enternasyonal bağları ile Türkiye'yi Latin Amerika'da saygı duyulan ve sevilen bir aktör haline getirecektir. Tüm Afrika ülkeleri ile dayanışma ve kalkınma ortaklığı temelinde kalıcı ilişkiler geliştirecektir.

CHP'nin çok taraflı politikaları ile Türkiye, Kuzey-Güney ve Doğu-Batı eksenlerinde uluslararası hareketliliğin merkezi haline gelecektir.

CHP'NİN HEDEFİ: BARIŞ, DEMOKRASİ VE KALKINMA

CHP'nin hedefi AKP'nin dış politikamızda ve bölgemizde açtığı yaraları sarmaktır. Türkiye modelinin üç temel unsuru barış, istikrar ve kalkınmadır. CHP Türkiye'nin bu hedeflere ulaşmasını sağlayacaktır. CHP komşularımıza ve dünyaya, AKP'ye alternatif, merkezine yurttaşlığı, demokrasiyi, laikliği alan bir çağdaşlık projesi sunmaktadır.

CHP iktidarında, dış politikamızda, maceraperestliğe, hamasete, iç politik kaygılarla sorumsuz davranışlara yer vermeyeceğiz. Uluslararası hukuk ve teamüllerle uyumlu, meşru tutumlar içinde olacağız. Kimsenin onuruna dokunmayacak, kimsenin onurumuza dokunmasına izin vermeyeceğiz. Dış politikada daima ulusal çıkarlarımızı düşünceğiz ve tercihlerimizi barış ve istikrardan yana yapacağız. Diplomasiyi her türlü askeri seçeneğin üstüne koyacak ve "yurtta sulh cihanda sulh" yolundan sapmayacağız. Dış politikayı iç politika malzemesi olmaktan çıkartacağız. Dış politikamızı girişimci, saygın, anlaşılır bir içeriğe kavuşturacağız. İlişkilerimizin sorunlu veya yetersiz olduğu ülkeler ve uluslararası çevrelerle daha sağlıklı ilişkiler kurmak için muhataplarımızla ortak çözüm yolları arayacağız.

CHP'nin yurttaş merkezli, değer temelli, çoğulcu, tutarlı, barışçı ve dünyaya açık politikaları, Türkiye'yi bölgesel barış, kalkınma ve demokrasi merkezi haline getirecektir. CHP iktidarında Türkiye, yeniden, sorumluluklarını bilen, ortak hedeflere ulaşmak için iş birliği yapan, diplomatik nezaketi ile örnek olan, güvenilir ve itibarlı bir ülke olacaktır.

AVRUPA BİRLİĞİ AB ÜYESİ TÜRKİYE

- 1963 yılında başlattığımız AB sürecini, iktidara geldiğimizde tam üyelikle sonuçlandıracağız ve Türkiye'yi AB'nin saygın bir üyesi yapacağız.
- Cumhuriyetimizin kuruluşundan bu yana çağdaş uygarlık ve demokrasi yolundaki kararlı yürüyüşümüzü, AB üyeliğiyle yükselterek devam ettireceğiz.
- AB'deki sosyal demokrat partilerle dayanışma halinde, medeniyet çatışmalarından ve önyargılardan uzak bir Avrupa yaratılmasına katkı sunacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

AB'YLE MÜZAKERELER

- AB'ye tam üyelik gerçekleşene kadar, vize, ticaret ve ekonomi, tarım destekleri ve bölgesel kalkınma alanlarında halkımızın refahı için etkin müzakereler yürüteceğiz.
- Türkiye'nin AB'yle, AB'nin de Türkiye'yle daha barışçı ve güçlü olacağını ilgili tüm kesimlere anlatacağız.
- AB'ye tam üyeliğimizin adil olmayan tek taraflı ödünlere bağlanmasına karşı çıkacağız.
- Kıbrıs Türk halkının meşru taleplerinin AB tarafından dikkate alınmasının, Avrupa ideallerine en uygun siyaset olduğunu her fırsatta tekrarlayacağız.
- AB ile ABD arasında müzakere edilmekte olan Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşması'nda Türkiye'nin çıkarlarının korunmasını sağlayacağız.
- Başta AB Bakanlığı olmak üzere AB ile ilişkilerimizin yürütülmesinden sorumlu resmi kurumlarımızı ve STK'lerimizi güçlendirecek, dinamik, yaratıcı ve girişimci bir yapıya kavuşmalarını sağlayacağız.
- AB ile ilişkilerimizi daimi kılmak için resmi heyetler ve STK'ler aracılığı ile Brüksel'de yoğun temaslarda bulunacağız.

YURT DIŞINDAKİ İNSANLARIMIZ

EĞİTİM

- İhtiyaç duyulan alanlar için öğretmen atamaları yapacak, atamalarda Avrupa'da yaşayan Türkiye kökenli eğitimcilerle öncelik vereceğiz.
- Eğitimlerine Türkiye'de devam etmek isteyen gençlerimizin, yıl kaybına uğramamaları için gerekli düzenlemeleri yapacağız.

KÜLTÜREL ETKİLEŞİM

- Kültürleri ayıran değil, birleştiren bir dış politika izleyeceğiz.
- Kültürel etkileşimi artırmak ve yurt dışında yaşayan gençlerimize danışmanlık hizmetleri sunmak amacıyla "Uluslararası Gençlik Merkezleri" kuracağız.

- Türkiye'nin AB üyeliği sürecinde yurt dışında yaşayan insanlarımızın katkı ve desteğini alacağız.

DİPLOMATİK GİRİŞİMLER

- Çifte vatandaşlık hakkının kazanılması için gereken tüm diplomatik girişimleri gerçekleştireceğiz.
- Diplomatik girişimlerle Türkiye kökenlilerin can ve mal güvenliğini artıracacağız.

TEMSİLİYET

- Yurt dışındaki yurttaşlarımızın sorunlarının TBMM'ye daha etkin şekilde taşınması için yurt dışı seçim bölgeleri oluşturacağız.
- Her 300 bin seçmene bir milletvekili düşecek şekilde, yurt dışındaki yurttaşlarımızın TBMM'de 10 milletvekili ile temsil edilmesini sağlayacağız.

ASKERLİK

- Yurt dışında verilen "askerlik yapamaz raporunun" Türkiye tarafından da kabul edilmesi sağlayacağız.
- Yurt dışında yaşayan yurttaşlarımızın askerlik hizmetini, tanıtım programlarında görev yaparak tamamlamalarına olanak tanıyacağız.

YURT DIŞINDAKİ HİZMETLER

- Yurt dışı temsilciliklerinde, öncelikle yurt dışında yetişmiş genç insanlarımızın görev almalarını sağlayacağız.
- Konsolosluk hizmetlerini geliştirecek, işlem harçlarını yarı yarıya düşüreceğiz.

TÜRKİYE'DEKİ HİZMETLER

- Mavi kart sahiplerinin Türkiye'deki işlemlerini kolaylaştıracağız.
- Emeklilerin yurt dışından getirdikleri araçları Türkiye'de daha uzun süre kullanabilmesine olanak tanıyacağız.
- Gümrük kapılarındaki sorunları kurumsal tedbirlerle gidereceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

ULUSLARARASI KURULUŞLARLA İLİŞKİLER

- Türkiye'nin üye olduğu bütün uluslararası kuruluşlarda ulusal ve bölgesel sorunları etkili bir şekilde dile getirirken, ulusal önceliklerimizi kararlılıkla savunacağız.
- Uluslararası kuruluşlarda daha çok yurttaşımızın etkili görevler almasını sağlayacak, ülkemize ve insanlığa daha fazla hizmet edeceğiz.
- Üyesi olduğumuz NATO'nun bir savunma ittifakı olarak görevlerini etkili bir şekilde yerine getirmesini destekleyeceğiz.
- İttifak üyelerinin sorumluluklarının gereğini eksiksiz ve zamanında yapmalarını isteyecek ve ittifakın BM Güvenlik Konseyi'yle uyum içinde hareket etmesini sağlamaya çalışacağız.

BARIŞ İÇİN ULUSLARARASI İŞ BİRLİĞİ

- Tüm dış ilişkilerimizde BM yasasını temel kılavuzumuz, "Yurtta sulh dünyada sulh" sözünü ana ilkemiz olarak kabul edeceğiz.
- Terörle mücadele konusunda Türkiye'nin izleyeceği yolu ve yöntemi BM, AB ve Avrupa Konseyi sözleşme ve kararlarına dayanan bir ulusal strateji oluşturarak belirleyeceğiz.
- BM ve üyesi olduğumuz kuruluşların düzenlediği ve meşruiyetini BM Güvenlik Konseyi'nin bağlayıcı kararlarından alan uluslararası barışı ve güvenliği koruma operasyonlarına katkı sağlayacağız.
- Nükleer ve kimyasal silahların yayılmasını önlemek için verilen mücadeleye etkin bir şekilde katılacağız.
- Kitle imha silahlarından arınmış bir dünyaya ulaşmak için bütün uluslararası platformlarda katkı sunacağız.

DAHA ADİL BİR DÜNYA

- Uluslararası kuruluşlarda eşitlik ilkesinin yerleşmesi ve herkesin görüşünün dikkate alınması için gerekli girişimlerde bulunacağız.
- Dünyada yoksullukla mücadele eden, kadın haklarını savunan ve hukukun üstünlüğünü öne çıkaran bir düzen kurulmasına yönelik uluslararası girişimleri destekleyeceğiz.

- Sosyal demokrat bir parti olarak, ülkeler arasındaki ekonomik uçurumların ve küresel gelir dağılımındaki adaletsizliklerin giderilmesi için çalışacağız.

ORTA DOĞU

ORTA DOĞU'DA MODEL ÜLKE TÜRKİYE

- Türkiye için, Ortadoğu'da maceracılıktan, kibirden, fırsatçılıktan ve hamasetten uzak bir dış politika ile sözüne güvenilir ve saygın bir ülke modeli yaratacağız.
- Türkiye'nin, Orta Doğu'da istikrar üreten, tutarlı ve yapıcı bir ülke olarak, saygınlığını yeniden kazanması için kararlılıkla çalışacağız.
- Laikliğe, kadın-erkek eşitliğine ve insan haklarına vereceğimiz önemle Türkiye'yi bölgesinde ilham kaynağı olan bir ülke yapacağız.
- Barış çabalarına yapacağımız katkılarla samimiyetimizi ve inandırıcılığımızı yeniden tesis edecek, Türkiye'yi Orta Doğu'da güçlü, istikrarlı ve müreffeh bir lider ülke yapacağız.
- Komşularımız ve bölge ülkeleriyle buyurgan olmayan ve karşılıklı ilişkileri geliştirmeye dayanan kapsamlı ilişkiler inşa edeceğiz.
- Komşularımızın iç işlerine müdahale etmeyecek, bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüklerine saygı duyacağız.

ORTA DOĞU'DA BARIŞ VE İSTİKRAR

- Mezhepçi ve dogmatik siyasete son vereceğiz. İnancı ne olursa olsun, insana insan olduğu için her yerde sahip çıkacağız, saygı göstereceğiz.
- İsrail-Filistin sorununa, iki devlet esasına dayalı kalıcı bir çözüm bulmak için yapılan girişimlere destek olacağız.
- Orta Doğu barış sürecine olumlu katkı yapma gücümüzü artırmak amacıyla Türkiye-İsrail ilişkilerinin normalleşmesi için gerekli koşulları oluşturacağız.
- Orta Doğu'da demokratikleşme, basın özgürlüğü, kadın hakları ve sivil toplum alanlarındaki tüm ilerlemeleri destekleyeceğiz.
- Bölgede, dış müdahaleleri ve askeri çözümleri değil, barışçıl yöntemleri ve diplomasiyi öne çıkaracağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Mısır, Suriye ve İsrail'le karşılıklı olarak büyükelçilerin atanması için girişimde bulunacağız.
- Güvenlik açısından sorunlu bölgelere büyükelçi atanması için gereken koşulların sağlanmasına çalışacağız.
- BM'nin Orta Doğu bölgesindeki çatışmaları sona erdirmek amacıyla görevlendirdiği özel temsilcilere ve onların çalışmalarına güçlü destek verecek ve alan açacağız.
- Terör örgütlerinin ve mezhep savaşlarının yurttaşlarımıza ve bölge halkına zarar vermesini engellemek amacıyla, bugüne kadar güvenlik alanında bölge ülkeleriyle imzalanan ikili anlaşmaları geliştireceğiz.

ORTA DOĞU'DA GÜVENLİK

- Bölgeye yayılan her türlü terör örgütüyle mücadele etmek için kararlılıkla tedbirlerimizi alacağız.
- BM Güvenlik Konseyi'nin başta Suriye olmak üzere Orta Doğu'da faaliyet gösteren terör örgütlerine ilişkin kararlarını tavizsiz uygulayacağız.
- Yurttaşlarımızın, bölgede güven içinde seyahat edebilmeleri ve yatırım yapabilmeleri için gerekli koşulları sağlayacağız.

SURİYE

SURİYE'DE BARIŞ VE İSTİKRARI SAĞLAMAYA DÖNÜK ADIMLAR

- Kalıcı barışı sağlamaya dönük bütün uluslararası girişimleri ve BM Suriye Özel Temsilcisi'nin çalışmalarını destekleyeceğiz.
- Suriye halkının dostumuz olduğunu hiç unutmadan, iç savaşın taraflarıyla görüşebilen bir siyasi parti olarak, Suriye'ye barış ve güven getirmek için samimiyetle çalışmaya devam edeceğiz.
- Suriye'de sürmekte olan savaşta taraf tutmayacak, Suriye'nin geleceğine dış müdahaleler olmaksızın Suriye halkının karar verebileceği koşulların yaratılmasına yardımcı olacağız.
- Türkiye ile Suriye arasındaki ekonomik ilişkileri yeniden hukuki zemin içinde canlandıracağız.

- Suriye ile sağlıklı ekonomik ilişkiler kurarak, bölgemizi ve kentlerimizi yeniden inşa ederek kalkındıracağız.
- Suriye'de barışın adil koşullarda tesis edilmesi için en kısa zamanda bir "Suriye Barış Konferansı" düzenleyeceğiz.
- Suriye muhalefetiyle ilişkilerimizi sürdürürken Suriye yönetimiyle de ilişki kuracağız.
- Uluslararası hukuka ve komşuluk ilişkilerine aykırı olan eğit-donat programına son vereceğiz.
- "Güvenli bölge" uygulamasını Suriye yönetiminin rızasının olması ve koalisyon ülkelerinin desteğinin sağlanması durumunda hayata geçireceğiz.

TERÖRLE MÜCADELE

- Uluslararası anlaşmalar çerçevesindeki yükümlülüklerimizi yerine getirerek Türkiye'nin teröre destek veren bir ülke olarak anılmasını engelleyeceğiz.
- IŞİD başta olmak üzere, Irak ve Suriye'deki teröristlere yapılan her türlü yardımı önleyeceğiz ve teröre karşı kesin bir tavır alacağız.
- Irak ve Suriye'de etkin olan terör örgütlerinin ülkemiz için yarattığı güvenlik tehditlerini ortadan kaldıracacağız. Topraklarımızda yuvalanan terör unsurlarını temizleyeceğiz.
- Türkiye havalimanlarının ve sınırlarının Irak ve Suriye'ye giden teröristlerin bir sıçrama tahtasına dönüşmesini önleyeceğiz. Geçişlere aracılık eden iç unsurlarla yasal yollarla etkin biçimde mücadele edeceğiz.

SURİYELİ MÜLTECİLER ÇAĞDAŞ EV SAHİPLİĞİ

- Suriye'deki savaş nedeniyle ülkemize gelen Suriyelilere insanlığa yakışır koşullar sağlayacağız.
- Suriyeli mültecilerin temel ihtiyaçlara (yiyecek, giyecek, yakacak, vb.) erişimini güvence altına alacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Mülteciler için ayrılan fonların önemli bir bölümünü eğitim ve sağlık alanlarında değerlendirecek, halkımızın da, mültecilerin de mağdur olmasına izin vermeyeceğiz.
- Suriyeli mültecilerin ülkelerine sağlıklı bir şekilde dönebilmeleri için önleyici sağlık hizmetlerinden eksiksiz şekilde yararlanmasını sağlayacağız.
- Barınma konusunda uluslararası yardım kuruluşlarından mali destek alarak mevcut kapasiteyi geliştirecek ve koşulları iyileştireceğiz.
- Kira ve konut fiyatlarının arttığı, mültecilerin yoğun yaşadığı yerlerde hem yerel halkı gözeten hem de mültecilerin mağduriyetini gideren düzenlemeler yapacağız.

SURİYELİ GENÇ NÜFUS VE EĞİTİM

- Eğitim çağındaki Suriyeli mültecilerin eğitim hayatlarının aksamaması için başta UNICEF olmak üzere uluslararası kuruluşlarla iş birliği içerisinde hareket edeceğiz.
- Çocuk evliliklerinin önüne geçmek ve kız çocuklarının okullaşma oranlarını artırmak için yerel ve uluslararası kuruluşlarla yakın iş birliği içinde çalışacağız.
- Suriyelilerin yoğunlukta olduğu yerleşim yerlerinde bilgi iletişim noktaları oluşturarak okullaşamamış çocuk oranını düşüreceğiz.
- Okul çağındaki Suriyeli çocukların ülkelerine geri döndüklerinde denklik sorunu yaşamayacakları bir eğitim müfredatı hazırlayacağız.
- Hazırlanacak müfredatta Suriye içerisinde yaşanan çatışmanın tarafı olmaktan kaçınacağız.
- Okul çağındaki çocuklara savaşın olumsuz etkilerinden uzak bir şekilde eğitimlerini sürdürebilmeleri için gerekli psiko-sosyal destekleri sağlayacağız.
- Hem yetişkinlerin hem de okul/geçici eğitim merkezlerinde eğitim gören çocukların Türkçe öğrenebilmeleri için dil öğrenim kurslarını yaygınlaştıracacağız.

MÜLTECİ KAYITLARI VE PLANLAMA

- BM himayesinde başta Türkiye, Ürdün ve Lübnan olmak üzere mülteci konuk eden ülkelerin katılımıyla bir konferans düzenleyeceğiz.
- Ülkemizdeki Suriyelilerin kayıtlarının eksiksiz şekilde tamamlanmasını sağlayarak sağlıklı bir veri tabanı oluşturacağız.
- Suriyeli mültecilerin kendilerine sunulan tüm hizmetlere etkin erişimini güvence altına almak için doğru bilgilerin sunulacağı ve gerekli yönlendirmelerin yapılacağı acil durum masaları kuracağız.
- Uzun vadeli eylem planları oluşturarak gelecekte karşılaşılabilecek sosyal problemlerin önüne geçeceğiz.
- Mültecilerin, ülkelerine dönebilmeleri için gerekli barış ortamının yeniden sağlanmasına dönük olarak yürütülen girişimlere aktif destek vereceğiz.

ÇALIŞMA YAŞAMININ VE İŞ GÜVENLİĞİNİN DÜZENLENMESİ

- Suriyelilerin çalışma koşullarını ve şartlarını düzenleyecek yasal altyapıyı oluşturacağız.
- Yerel esnafın haksız rekabete uğramaması için Suriyelilerin eşit şartlarla iş hayatına katılmasını sağlayacağız.
- Başta çocuklar olmak üzere Suriyeli mültecilerin kayıt dışı ve insanlık dışı koşullarda çalıştırılmasının önüne geçeceğiz.
- Mültecilerin, içinde buldukları olumsuz koşullardan ötürü suça itilmesine izin vermeyeceğiz.
- Sınır güvenliğinin ortadan kalktığı bölgelerde hızla yaygınlaşmış olan kaçakçılıkla etkin şekilde mücadele edeceğiz.

MALİ YARDIMLARIN DAĞITIMI VE DENETİMİ

- Suriyeli mültecilerin ihtiyaçlarının karşılanmasında ülkemize düşen mali yükü azaltmak için Birleşmiş Milletler fonlarının artırılması için çalışacağız.
- Mültecilere yapılan yardımların şeffaf ve denetlenebilir olmasına özen göstereceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Birleşmiş Milletler fonları çerçevesinde, yerelde sunulacak hizmetler için belediyelere, misafir ettikleri Suriyelilerin sayısı ile orantılı olarak kaynak aktaracağız.
- Mültecilerin illere dengeli dağılmasını sağlayarak bölgelerimizdeki ekonomik, sosyal ve kültürel dokunun zarar görmesini engelleyecek, yerel yönetimler üzerindeki hizmet yükünü hafifleteceğiz.

IRAK

- Irak toplumunun tüm katmanlarının hakça temsil edileceği katılımcı bir demokrasiye kavuşabilmesi için Irak halkına her türlü desteği vereceğiz.
- Türkiye ile Irak'ın ortak çıkarlarının gerektirdiği her alanda merkezi Irak Hükümeti ve Kürt Bölgesel Yönetimi ile Irak Anayasası'nın çizdiği sınırlar içerisinde iş birliğimizi geliştireceğiz.
- Irak'ı oluşturan tüm unsurlarla eşit ve iyi ilişkiler kuracağız.
- Türkmenlerin sorunlarının adil biçimde çözümlenmesine katkıda bulunacağız.

IRAK'LA EKONOMİK İLİŞKİLER

- Irak Merkezi Yönetimi ve Kürt Bölgesel Yönetimi'nin anayasal hükümler çerçevesinde varacakları mutabakat uyarınca, Irak ile enerji iş birliğimizi, kaynaklarımızın çeşitlendirilmesini de içerecek şekilde en üst seviyeye çıkarmaya çalışacağız.
- Irak'la ekonomik ilişkileri olan yurttaşlarımız ve iş dünyası için, elverişli koşulların geliştirilmesine dönük adımlar atacağız.
- Irak'ın inşasında şirketlerimizin yeniden etkin şekilde rol almalarını sağlayacağız.
- Irak'ın bölgemizde önde gelen ticari ortağımız haline gelmesine çalışacağız.

IRAK'LA İLİŞKİLERDE GÜVENLİK

- Irak'ın, komşularının kamu düzenine ve toprak bütünlüğüne yönelik her türlü hareket ya da girişime engel olması için çalışacağız.
- Irak topraklarından Türkiye'ye herhangi bir tehdidin yöneltilmesine olanak verilmemesi için girişimlerde bulunacağız.

İRAN

- Komşumuz İran'la geleneksel iyi ilişkilerimizi sürdüreceğiz.
- Ekonomik ilişkilerin yanı sıra başta turizm olmak üzere ilişkilerimizi çok yönlü olarak güçlendireceğiz.
- İran'la yürütülen ticari ilişkileri kendi kişisel çıkarları için suistimal eden ve kamu görevlileriyle rüşvet ilişkisine giren şahısların tüm karanlık ilişkilerini aydınlatmak ve bu şahısları yargı önüne çıkarmak için gerekli adımları atacağız.

MISIR

- Mısır'la bozulan ekonomik, kültürel ve siyasi ilişkilerimizi güven, dostluk ve dayanışma temelinde yeniden inşa edeceğiz.
- Mısır'la iş birliği halinde bölge sorunlarının giderilmesi için çalışacağız.
- Mısır'ın iç siyasetini, Türkiye kamuoyunu yanıltmak üzere kullanan anlayışa son vereceğiz.
- Başta TRT ve AA tarafından olmak üzere, yapılan tek taraflı yayınların Türk ve Mısır halklarının dostluk ilişkilerini bozmasına izin vermeyeceğiz.

YEMEN

- Yemen'le ilişkilerimizi düzeltmek için tüm taraflarla gerekli temaslara geçeceğiz.
- Yemen'in içinde bulunduğu kötü tabloyu değiştirecek adımların atılması için başta BM olmak üzere uluslararası düzeyde yapılan girişimleri etkin olarak destekleyecek ve içinde yer alacağız.

ABD

- ABD'yle ilişkilerimizi karşılıklı saygı, güven ve süreklilik çerçevesinde en üst düzeye çıkaracağız.
- Bunu yaparken eşitlik temelinde yeni bir anlayışla ve iki ülkenin de Batı dünyası içinde özgün bir konuma sahip oldukları düşüncesiyle hareket edeceğiz.
- Gelişen bölgesel ve uluslararası gündeme göre değil, kalıcı ortak değer ve çıkarlara göre iş birliği yapacağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Türkiye ile ABD arasında yeni bir kültürel ve sanatsal diyalog ortamı yaratacağız.
- ABD'ye yükseköğrenim için giden genç yurttaşlarımızın güven köprüsü oluşturmalarını teşvik edeceğiz.

ABD İLE EKONOMİK İLİŞKİLER

- ABD'yle stratejik ve askeri ilişkilerle sınırlı olmayan başta ekonomik, bilimsel ve kültürel etkileşime açık yeni bir ortaklık tesis edeceğiz.
- İş dünyamızı ABD ile daha kapsamlı ve derin ekonomik ilişkiler kurmaları için teşvik edeceğiz.
- İş dünyası için lojistik ve iletişim desteğini sağlayacağız.
- Türkiye'deki üniversite ve tekno-kentlerin ABD üniversiteleriyle önemli alanlarda ortak projeler geliştirmeleri ve iş birliğine gitmeleri için gerekli zemini hazırlayacağız.

YUNANİSTAN

- Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkilerin iyi komşuluk ve dostluk temelinde geliştirilmesi için çalışacağız.
- Ege Denizi'ni halklarımızı ayıran değil, birleştiren bir denize dönüştüreceğiz.
- Bu amaçla öncelikle Ege'deki illerimiz ve Yunan adaları arasında ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda etkileşimi artıracacağız.
- Ege sorunlarını ikili görüşmeler yoluyla hakkaniyet ilkesine göre çözmeye çalışacağız.
- İkili planda çözülemeyen sorunları ise yine karşılıklı mutabakat sağlanması halinde uluslararası hukuk mercileri önünde sonuçlandırmayı hedefleyeceğiz.
- Özgürlükçü demokrasi ve hukuk devleti anlayışımız uyarınca azınlık mensupları ve kurumlarının tüm medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan ve azınlık haklarından eksiksiz yararlanmalarını yasal düzenlemeler yoluyla teminat altına alacağız.

BATI TRAKYA'DAKİ TÜRKLER

- Batı Trakya Türk azınlığının sorunlarının çözümü için, geçmişteki girişimlerden de gerekli dersleri çıkararak, Yunanistan'la sonuç odaklı müzakereler yürüteceğiz.
- Batı Trakya'da yaşayan Türk nüfusun, Lozan Antlaşması'ndan ve diğer uluslararası antlaşma ve sözleşmelerden kaynaklanan hak ve çıkarlarının korunması için kararlılıkla çalışacağız.

KIBRIS

KIBRIS'TA KALICI ÇÖZÜM

- Kıbrıs sorununda adil ve kalıcı bir çözüme ulaşılması için çalışacağız.
- Kıbrıs sorununu, KKTC'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk halkının kazanılmış haklarını koruyarak ve Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumların siyasi eşitliğini sağlayarak çözeceğiz.
- Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki gücünü artıracak ve Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarının adil bölüşümünü sağlayacağız.
- Kıbrıs Türk halkını ekonomik yaptırım ve uluslararası ambargolara karşı desteklemeye devam edeceğiz.
- Kıbrıs Türk halkı uluslararası alanda eşit temsil olanağına kavuşana kadar, Kıbrıslı Türklerin siyasi temsili için gerekli tüm desteği vereceğiz.
- Kıbrıs'ta makul bir süre içinde bir çözüme ulaşılamaması halinde, KKTC'nin uluslararası alanda tanınması için aktif bir diplomasi stratejisi uygulayacağız.

KKTC İLE İLİŞKİLER

- KKTC'nin egemenlik haklarını ve demokratik iradesini savunacağız.
- KKTC'nin iç işlerine müdahale edilmesine izin vermeyeceğiz.
- Kıbrıs Türk halkının haysiyetini inciten söylem ve uygulamalara son vereceğiz.
- Bağımsız KKTC'nin anayasal kurumlarıyla karşılıklı saygı çerçevesinde iletişim kuracağız.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

KAFKASYA

- Rusya'yla varılacak anlayış birliği çerçevesinde, Kuzey Kafkasya'daki akraba topluluklar ile ülkemizdeki Kafkas göçmenlerinin ekonomik ve kültürel ilişkilerinin geliştirilmesine çalışacağız.
- Başta Rusya olmak üzere, Kafkasya ve Hazar havzasının enerji kaynaklarının Batı'ya aktarılmasında Türkiye'nin vazgeçilmez bir transit koridor olması için çalışacağız.
- Komşumuz Azerbaycan'la kardeşlik bağlarımızı, karşılıklı güven esasına dayalı olarak daha fazla güçlendireceğiz.
- Dağlık Karabağ sorununun Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü çerçevesinde müzakereler yoluyla çözüme kavuşturulması için girişimlerde bulunacağız.
- Ermenistan'la iyi komşuluk ilişkileri kurulmasını amaçlayacak ve Türkiye ile Ermenistan arasındaki sorunları çözüme çabası içinde olacağız.
- Güney Kafkasya'da barış ve istikrarın sağlanması ve bunu takiben bölgenin sürdürülebilir bir barış ve iş birliği ortamı içinde kalkındırılmasına yönelik olarak yapıcı ve etkin şekilde çalışacağız.

RUSYA

EKONOMİK İLİŞKİLER

- Rusya Federasyonu'yla ekonomik ve ticari ilişkilerin daha fazla geliştirilmesini sağlayacağız.
- Türk girişimcilerinin başta Rusya olmak üzere Avrasya Ekonomik Birliği'ndeki varlıklarını destekleyecek, ulusal mevzuatların ve pratiklerin yarattığı sorunların çözümü için yapıcı destek vereceğiz.
- Turizm sektörünün geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi için iki ülkenin girişimcileri, yerel yönetimleri ve sivil toplum kuruluşları arasında temas ve iş birliğini sağlayacak mekanizmalar kuracağız.
- Türkiye'nin enerji güvenliği konusunda, kişisel ilişkilerden uzak, iki devletin de sahip olduğu kurumsal birikimi dışlamadan ve olabildiğince şeffaf temaslar kuracağız.

EĞİTİM, BİLİM VE SANAT ALANLARINDA İŞ BİRLİĞİ

- Eğitim, teknoloji ve sanat alanlarında Türkiye'nin ve Rusya'nın önde gelen üniversitelerinin iş birliği yapmasını sağlayacak kurumsal düzenlemeleri gerçekleştireceğiz.
- İki ülke arasında eğitim ve bilim alanlarında kurulacak iş birliğini hem piyasaya dönük olarak hem de sosyal ve kültürel içeriği ile destekleyeceğiz.
- Ar-Ge ve yenilikçilik alanlarında Rusya'nın olanaklarının, Türkiye'deki girişimcilik kültürü ile birleştirilmesi için çalışacağız.

BARIŞ VE İSTİKRARA DÖNÜK ADIMLAR

- Ukrayna ile Rusya arasındaki gerilimlerin barışçı biçimde ve bölgede daha fazla istikrarsızlığa yol açmadan çözülmesini destekleyeceğiz.
- İlhakını tanımadığımız Kırım'da Tatarların haklarının korunması konusunda ısrarlı olacağız.

TÜRKİYE'DEKİ RUSLAR, RUSYA'DAKİ TÜRKLER

- Türkiye ve Rusya arasındaki sosyal ve kültürel ilişkileri derinleştirecek, her iki ülkede yaşamakta ve çalışmakta olan yurttaşların iki ülke arasında güçlü köprüler kurmasını sağlayacağız.
- Rus kökenli Türk yurttaşları ile Rusya'daki Türk yurttaşların topluma entegrasyonu ve iki ülke ilişkilerine katkılarının desteklenmesi için mütakabiliyet çerçevesinde çalışmalar yapacağız.
- Çifte vatandaşlığa engel olan, Rusya'daki mevzuatın değiştirilmesi için girişimde bulunacağız.

ORTA ASYA CUMHURİYETLERİ

- Tarihsel, kültürel ve akrabalık ilişkimiz olan Orta Asya Cumhuriyetleri ile ihmal edilen ilişkileri ileri noktaya taşıyacağız.
- Bu ilişkileri çok yönlü kılmak için cesur teşvik mekanizmaları sağlayacak, özellikle dil eğitimi, teknik iş birliği ve ortak araştırma projeleri geliştirme konusunda kurumsal mekanizmalar geliştireceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

- Başta vize uygulamaları ve çalışma izinleri olmak üzere, bölge ülkeleri ile iletişim ve ulaşım maliyetlerini azaltacak çözüm önerileri geliştirmeye çalışacağız.
- Bölgenin doğalgaz gibi enerji kaynaklarının daha büyük kapasite ile Türkiye üzerinden Avrupa'ya ve başka pazarlara ulaştırılması ve ortak refaha katkıda bulunulması için çaba harcayacağız.
- Devletlerle sınırlı kalan ilişkileri toplumlar arasındaki ilişkilere dönüştürmek için samimi ve sürdürülebilir adımlar atacağız.

BALKANLAR

- Demokrasiyi, kültürel çoğulculuğu ve ekonomik refahı aynı anda hedefleyen bir yaklaşımla, Balkanlardaki tüm ülkelerle dostluk ve iyi komşuluk ilişkilerini ilerleteceğiz.
- Balkanlarda tarihsel önyargıları besleyecek ve yanlış beklentiler yaratarak bölge halkları arasındaki ilişkileri bozacak politiklardan uzak duracağız.
- Balkan tarihine bakışta dinsel ve etnik radikalizme hizmet eden hamasi söylem ve yaklaşımlara prim vermeyeceğiz.
- İlişkilerimizi tek bir tarihsel anlayışın, tek bir ideolojinin ya da siyasi anlayışın dar bakışıyla sınırlamayacağız.
- Bölgede ekonomik iş birliği ve siyasal istikrarı geliştirmeye yönelik çok yönlü ve ikili iş birliği olanaklarını oluşturacağız.

BALKANLARDA YAŞAYAN TÜRKLER

- Balkanlarda yaşayan akraba toplulukların, buldukları ülkelerde eşit yurttaşlar olarak yaşayabilmesi için çalışacağız.
- Balkan Türklerinin, yaşadıkları ülkenin demokrasisine ve kalkınmasına katkıda bulunmasını destekleyeceğiz.
- Onların haklarını ve güvenlik içinde yaşama iradelerini kararlılıkla savunacağız.

AFRİKA

- Kuzey Afrika başta olmak üzere Afrika'daki tüm ülkelerle, öğrenci değişimi, ticari yatırım, turizm ve kültürel değişim olanaklarını geliştireceğiz.
- Afrika'da demokrasi ve kalkınma girişimlerine, yolsuzluk ve yoksullukla mücadeleye katkıda bulunacağız.
- İç savaş noktasına gelen pek çok çatışmaya taraf olmayacak, barışçıl çözüm için tüm girişimleri destekleyeceğiz.
- İnsan haklarına saygı göstermeyen, soykırım suçu işleyen veya terörist faaliyetleri destekleyen grup ya da liderlerle ilişki kurmayacağız.

TUNUS

- Tunus'la ikili ilişkilerimizi geliştireceğiz.
- Dost Tunus halkının parlamenter demokrasi, laiklik ve barışçıl dönüşüm girişimlerini destekleyeceğiz.

LİBYA

- CHP iktidarında, Libya ile bozulan ilişkileri onaracak, diplomatik ve ticari ilişkilerimizi eski düzeyine getireceğiz.
- İş adamlarımızın, mühendislerimizin ve işçilerimizin Libya'da güvenle çalışabilmesi için gereken adımları atacağız.
- Libya hükümetine karşı silahlı mücadele veren grupların desteklenmesine ve Libya'nın iç işlerine müdahale girişimlerine son vereceğiz.
- Libya halkı ile tarihsel ve ekonomik bağlarımızı güçlendireceğiz.

GÜNEY AMERİKA

- Güney ve Orta Amerika ülkeleriyle ilişkilerimizi zenginleştirme ve geliştirme politikamızı sürdüreceğiz.
- Özellikle Latin Amerika'nın sosyal demokrat ve sosyalist yönetim ve partileriyle ilişkilerimizi güçlendirerek, hem ülkeler arası ilişkileri, hem de partiler arası dayanışmayı geliştirmeye özen göstereceğiz.

- Öğrenciler, iş adamları ve sanatçılardan oluşan farklı gruplar için Latin Amerika kıtasında iş birliği koşullarını geliştireceğiz.

UZAK DOĞU

- Çin, Japonya, Hindistan, Endonezya ve Avustralya başta olmak üzere, bölge ülkeleriyle ilişkilerimizin geliştirilmesine öncelik ve ağırlık vereceğiz.
- Türk firmaları ile Japon ve Kore firmalarının üçüncü pazarlarda birlikte hareket etmelerini teşvik edeceğiz.
- Güney Kore ile eğitim alanında iş birliğini geliştireceğiz.

ÇİN HALK CUMHURİYETİ

- Çin ile ekonomik ilişkileri ve ticareti geliştirecek, Türkiye'nin aleyhine olan dış ticaret dengesini düzelteceğiz.
- Girişimcilerimizin Çin'deki yatırımlarının çeşitlenmesi ve artmasını teşvik edeceğiz.
- Bilim, akademi ve teknoloji alanlarında Çin ile iş birliğini en üst düzeye çıkaracağız.
- Genç kuşakların Çin dillerini ve kültürünü öğrenme olanaklarını yaygınlaştıracacağız.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

- Gelişmekte olan ülkeler arasındaki ticaretin ve kültürel etkileşimin dünya barışına ve sürdürülebilir kalkınmaya olan katkısından hareketle, bu coğrafyalarla kurulacak ilişkilere özel önem atfedeceğiz.
- Bu ülkelerle ortak yatırımları, Ar-Ge programlarını ve öğrenci değişim programlarını geliştireceğiz.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

BİLGİ TOPLUMUNA DOĞRU

Günümüzde sanayi toplumları hızla gelişmekte ve bilgi toplumları haline gelmektedir. Başta iktisadi faaliyetler olmak üzere kamusal ve özel yaşantımızın neredeyse her alanında bilgi teknolojilerinin yoğun olarak kullanıldığı bir çağ yaşanmaktadır. Bu büyük dönüşüm tüm toplumlara büyük fırsatlar sunarken, bu değişimin gerisinde kalanları da büyük tehlikeler beklemektedir. CHP, Türkiye'de bu değişimi iyi anlayan ve bu değişime yalnızca ayak uydurmakla kalmayıp, Türkiye'yi bu değişimin önemli aktörlerinden biri haline getirecek vizyona ve projelere sahip olan partidir.

EKONOMİ VE BİLGİ TOPLUMU

Bilgi toplumunun altyapısı, yüksek katma değerli, yeniliğe ve rekabetçi üretime dayalı bir ekonomik düzendir. Bilgi ekonomisinin temel itici gücü ise yeniliktir. Yenilik; üretimin, büyümenin ve zenginlik yaratmanın başlıca kaynağı haline gelmiştir. Teknoloji geliştirmek, katma değeri artırmak ve uluslararası rekabet gücünü yükseltmek her şeyden önce bir ülkenin yenilik yaratma kapasitesini geliştirmesine bağlıdır. Türkiye bu alanda elle tutulur bir ilerleme sağlayamamaktadır. Türkiye'de katma değeri düşük ürünlerin üretimindeki yoğunlaşma, pekişerek devam etmektedir. Teknoloji yoğun alanlarda net ithalatçı konumumuz sürmektedir. Kronik cari açıkların altında da, düşük katma değer gerçeği yatmaktadır. Türkiye'nin üretim deseninde köklü bir yapısal dönüşümü gerçekleştirmek, ancak bilgi temelli yenilikçi bir ekonomi yaratmakla mümkün olabilecektir. CHP'nin ekonomi programı bilgiye, bilginin altyapısına ve insana yatırım yapmayı öncelemektedir.

Yenileşim politikaları hem yeni hem geleneksel sektörleri hedeflemelidir. Geleneksel sanayi dallarında nitelikli tasarıma önem verilerek katma değeri yüksek üretime geçilmesi sağlanmalıdır. Türkiye'de de gerekli bilimsel yatırımlar yapıldığı takdirde düşük katma değerli üretim sektörlerini yüksek katma değer üreten sektörlerle dönüştürmek mümkündür. Ekonomistlerin sürekli olarak dikkat çektiği "orta gelir tuzağından" ancak bu sayede çıkılabilir.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

EĞİTİM

Bilgi toplumuna geçiş etkin ve köklü bir eğitim reformunu gerektirmektedir. Yapılacak eğitim reformu iş gücünün verimliliğini, ücretleri ve büyümenin niteliğini artıracaktır. Eğitim reformu bir yandan mevcut teknolojilerin en üst düzeyde kullanılmasını diğer yandan yeni teknolojilerin üretilmesini mümkün kılacaktır. Böylece tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerinde yüksek katma değerli üretim artacaktır. Küresel rekabet gücümüz artacak, yurttaşlarımızın refah düzeyi yükselecektir.

CHP'nin eğitim reformu, yaşam boyu öğrenme anlayışını merkeze alacaktır. Okul öncesi eğitim, herkes için ücretsiz ve zorunlu olacaktır. CHP'nin eğitim reformu en az sekiz yıl kesintisiz ve örgün temel eğitimi ve toplamda on üç yıl zorunlu eğitimi esas alacaktır. Bu sürede tüm çocuklarımız iletişim, yabancı dil, matematik, bilim ve teknoloji, dijital beceriler, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve yurttaşlık odaklı beceriler, girişim becerileri ve kültürel farkındalık başta olmak üzere bilgi toplumunun gerektirdiği tüm yetileri eksiksiz olarak kazanacaktır. CHP, temel eğitimin ardından verilecek yüksek nitelikli bir mesleki ve akademik eğitim ile çağın gerektirdiği niteliklere sahip vasıflı bir iş gücünün yetiştirilebileceğine inanmaktadır.

Bilgi toplumu için iş gücünün yeni koşullara uyum sağlayabilecek nitelikte yetiştirilmesi şarttır. Bilgi toplumunda iş gücü talebinin niteliği ve iş gücünün sahip olması gereken vasıflar hızla değişmektedir. Günümüzde eğitim çağında olan gençlerin erişkin yaşamları boyunca mesleklerini ortalama yedi sekiz defa değiştirmeleri beklenmektedir. Yeni sanayiler ve gelişen sektörler dar bir alanda uzmanlaşmış çalışanlara gereksinim duymamaktadır. Bu sektörlerde daha çok, eleştirel düşünebilen, sorun çözme yetisi gelişmiş, yaratıcı, iletişim becerilerine sahip ve özellikle dijital alanda etkin elemanlar talep edilmektedir. İş gücünde aranan temel özellik geniş bir alana yayılabilen dönüştürülebilir becerilerdir. İleri yaşlarda dahi, kısa bir eğitim sürecinin ardından yeni bir mesleğin gereklerini yerine getirebilen insanlara gereksinim duyulmaktadır.

Araştırma yapma, yeni bilgi üretme ve yeni teknoloji geliştirme konusunda öncü kurumların başında üniversiteler gelmektedir. Özellikle yaratıcı bireyler, örneğin üstün yeteneklere sahip sanatçılar ve bilim insanları, kendi görüş ve kimlikleri ile var olabilecekleri, onları hoşgörü ile karşılayabilen mekân ve ortamlarda yaşamayı tercih etmektedir. Bu tür bir çevre onların yaratıcı motivasyonlarını ve enerjilerini, üretkenliklerini artırmaktadır.

Kısacası günümüzde sanat, bilimsel yaratıcılığın ve teknolojik gelişmenin başlıca ateşleyicisi haline gelmiştir. Özgürlük ortamının, kültürün ve sanatın önemini ne kadar iyi anlarsak ülkemizde yenilik, yaratıcılık ve büyümeyi o ölçüde hızlandırmamız mümkün olacaktır. Bilgi toplumuna giden en kısa yol kültür ve sanatın desteklenmesinden geçmektedir.

SOSYAL ADALET

Bilgi toplumuna geçiş ekonomik zenginliği artırırken insani gelişmeyi ve tüm yurttaşların sosyal refah düzeyini artırmayı zorunlu kılmaktadır. Eşitsizliğin yoğun olduğu toplumlar bilgi ekonomisinin altyapısını geliştirmekte başarılı olamamaktadır. Türkiye yoksulluk, çatışma ve toplumsal çözülme sorunları ile sürekli olarak boğuşan bir toplum olmaktan bir an önce çıkmalıdır. Bunun yolu değişimin tüm ekonomik, insani ve kültürel boyutlarını birlikte ele alıp bu sorunların üstesinden gelme kararlılığını göstermekten geçmektedir.

Bilgi toplumu demek eşitlik ve sosyal adalet demektir. Bilgi toplumunda insana daha çok yatırım yapıldığı gibi emeğe de daha çok değer verilmektedir. Bilgiye erişimin artması ile başta eğitim, sağlık gibi kamu hizmetleri olmak üzere kültüre ve sanata, finansal hizmetlere erişim de kolaylaşmakta ve hızlanmaktadır. Bireyler daha yüksek bir yaşam kalitesine sahip olmaktadır. CHP, başta eğitim olmak üzere bilgi toplumuna geçişin araçlarına erişimde, fırsat eşitliğini en kısa zamanda sağlayacaktır.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

YEŞİL EKONOMİ

Yeni ekonomik gelişme anlayışı büyümeyi, çevreye karşı sorumluluklarımızın göz önünde bulundurularak sağlamamız gerektiğini öngörmektedir. Yaşadığımız çevreyi koruyarak büyümemiz gelecek kuşaklara karşı sorumluluğumuzu yerine getirmemiz anlamına gelmektedir. İnsanı içinde yaşadığı doğa ve çevre ile birlikte düşünebilen bir bakış açısı özellikle genç kuşaklara benimsetilmelidir.

Bilgi toplumuna geçişi hızlandırma yeşil teknolojilerin geliştirilmesi ve kullanılması ile yakından ilgilidir. İklim değişikliği ve çevre konuları ciddi bir ekonomik içerik kazanmıştır. İklim değişikliği ile baş edebilmek için yeşil teknolojilerin ve yeşil ekonominin tercih edilmesi kaçınılmazdır. Yeşil ekonomi verimliliği ve uzun dönem karlılığı en yüksek düzeye taşıyan yatırım alanı haline gelmektedir. Türkiye çağı yakalamak, sürdürülebilir büyüme sağlamak ve bu küresel sorunun çözümünde sorumluluk almakta olduğunu göstermek için yeşil teknolojileri daha yaygın olarak kullanmalıdır. Bunun da ötesinde ülkemiz kendi yeşil ekonomi modelini geliştirmeli ve yeşil teknolojileri üretmek için bu alana büyük yatırımlar yapmalıdır.

CHP iktidarında, sürdürülebilir enerji alanına yapılması gereken yatırımlar hızla gerçekleştirilecektir. CHP, Türkiye'yi özellikle güneş enerjisi araştırmaları konusunda dünyanın önde gelen ülkelerinden birisi haline getirecektir. Günümüzde yeşil ekonomi yeniliğin, yüksek katma değer ve ekonomik büyümenin en önemli araçlarından biridir. Yeşil teknolojilerin geliştirilmesi bilgi toplumuna geçiş sürecine yeni bir ivme kazandıracaktır. CHP iktidarında ülkemizde yeşil teknolojilerin benimsenmesi, geliştirilmesi ve daha yaygın olarak kullanılması için gerekli tüm adımlar atılacaktır.

KADINLARIN ÇALIŞMA YAŞAMINA KATILMASI VE BİLGİ TOPLUMU

Bir ülkenin dünyada saygın bir yerinin olması için kadın erkek eşitliğinin toplumun en temel değeri haline gelmesi gerekir. Bir ülkenin gelişmiş bir ekonomiye kavuşması, kadınların iş gücü piyasasına yaygın olarak katılmasına bağlıdır. Oysa Türkiye'de iş gücü piyasasının en belirgin özelliklerinden biri, kadınların iş gücüne katılım oranının çok düşük

olmasıdır. Ülkemizde kadınların iş gücüne katılımını artırmak ve çalışan kadınların refah düzeyini yükseltmek için, yasal düzenlemeler yapılmalı, kayıt dışı çalışmanın önüne geçilmeli ve sosyal politikalar AB ölçütleri ile uyumlu hale getirilmelidir.

Kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe iş ve çalışma yaşamına katılımları da artmaktadır. Eğitim seviyesi yükselen kadınlar kariyer basamaklarında daha fazla ve daha hızlı yükselerek kendilerini ekonomik ve toplumsal yaşamda da güçlendirebilmektedir. Kadınların Cumhuriyet reformlarına dayanan bu kazanımlarını korumak için çaba sarf etmek CHP'nin önde gelen sorumlulukları arasındadır.

Kadınlar bilgi toplumunda ve ekonomisinde çok daha başarılı olmakta ve çok yüksek konumlara gelebilmektedir. Bilgi toplumunda kadınlar yenilik süreçlerinin merkezinde yer almaktadır. Yenilik geliştirme konusunda önde olan ülkeler, bilim ve araştırma alanlarında çalışan kadınların oranlarının erkeklerin düzeyine ulaştığı ülkelerdir.

CHP kadınların, iş gücüne çok daha yüksek oranlarda katılmalarını ve yükselen bilgi ekonomisinde daha etkin bir biçimde yer almalarını sağlamak için çalışacaktır. CHP ileri teknoloji üreten ve kullanan bir bilgi ekonomisi hedefine ulaşabilmek için kadınların yaşamın bütün alanlarında erkeklerle aynı haklara sahip olması ve aynı konuma gelmesi için çalışacaktır.

BİLGİ TOPLUMU İÇİN UZLAŞMA VE MUTABAKAT

Bilgi toplumuna ulaşmak için devletin düzenleyici ve uzlaştırıcı rol oynaması gerekmektedir. İş dünyası toplumsal sorumlulukları konusunda bilinçli ve duyarlı olmalıdır. Emek dünyası ve işçi örgütleri diyalog ve müzakere yollarını her zaman açık tutmalıdır. Devlet, işçi ve iş dünyası, sadece çalışma hayatını ilgilendiren konularda değil, tüm önemli konularda düzenli olarak bir araya gelerek toplumsal mutabakat sağlamaya çalışmalıdır. Böyle bir mutabakat arayışı güçlü bir

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

sorun çözüme kültürü yaratacak ve demokratik bir iklim içerisinde bilgi toplumuna geçişin temelini oluşturacaktır. Uzun soluklu yatırımların gerçekleştirilebilmesi için böyle bir siyasi istikrar ve uzlaşma ortamının yaratılması gerekmektedir. Sosyal demokrat bir parti olarak CHP, ülkemizde ihtiyaç duyulan bu büyük uzlaşmayı sağlayacaktır.

SONUÇ

Özgürlükleri ve demokrasiyi en yüksek düzeye çıkarmayı başaramayan ülkeler, bilgi ekonomisinin dinamik sektörlerini geliştirmekte yetersiz kalmaktadır. Kısa bir süre için yüksek ekonomik büyüme hızı yakalayan otoriter rejimlerin başarıları kalıcı ve sürdürülebilir olmamaktadır. Bu nedenle öncelikle yapılması gereken ülkemizde temel hak ve özgürlükler, hoşgörü ortamı ve genel olarak demokrasi konularında karşılaştığımız sorunların üstesinden gelmektir. Düzenli sanayi ilişkileri, kurallara göre işleyen piyasalar, etkin bir hukuk devleti ve yüksek nitelikli bir eğitim sistemi bilgi ekonomisine geçişin zorunlu koşulları arasında yer almaktadır. CHP, ülkemizde adil rekabet ortamını, sağlam bir hukuk düzenini ve tüm ekonomik aktörlerin geleceğe güvenle bakmasını sağlayacak bir demokratik rejimi yerleştirme konusunda kararlıdır.

UMUDUN PARTİSİ CHP

Bu bildirgedeki politikalar aklın sesi.

Bu bildirgedeki politikalar bilimin eseri.

Bu bildirgedeki politikalar akılla, bilimle davranan, eşitlik, özgürlük ve sosyal adalet değerleri ile hareket eden CHP'lilerin çözümleri.

Ama en önemlisi buradaki politikalar, basit bir tepkinin, sade bir inkârın değil, yeniden kuruluş hayalinin, yeniden kuruluş umudunun, içinde bulunduğumuz bunalımdan çıkış umudunun politikaları.

CHP'nin politikaları, umudun politikaları.

Çünkü bunalımdan çıkış umut ister. Eğer bu ülke, içinde bulunduğu buhranlı günlerden çıkacaksa, umudun politikaları ile çıkacak.

Umudun politikalarını dile getiren partidir CHP.

Yaşadığımız toplumsal bunalımdan çıkış umudu diyalogdadır, merkezinde TBMM'nin bulunduğu müzakerededir, uzlaşmadadır, sükûnettedir. Güvenlikçi olmayan, bedelli askerlik yapacak parası bulamayan gariban çocuklarını cepheye sürmeyen, bu ülkenin gençlerini feda etmek için değil, yaşatmak için yarışan politikalarladır umut. Bölen değil, birleştiren; azarlayan değil, anlayan; bağırان değil, dinleyen; kavga çıkaran değil, barıştıran dildedir umut.

İşte bu nedenle CHP'dir umut. İşte bu nedenle CHP'nin politikaları umudun politikalarıdır.

Siyasi ve hukuki krizden çıkış umudu, çoğulcu, insan hakları ve özgürlükleri üzerinde yükselen tam demokrasidedir. Çoğunluğun baskısına karşı, tek tek her yurttaşın haklarını koruyan politikalarladır. Meclis'i noterlik makamına çeviren değil, parlamenter yetkileri genişleten anlayıştadır. Fiilen anayasayı askıya alan otoriter zorbalığa karşı, Cumhurbaşkanlığı'nı parlamenter sistem içindeki yetkisi sınırlı alana yerleştiren reformlardadır umut. Talimatla değil, hukuk ve vicdan ile adalet dağıtan, gerçekten bağımsız, gerçekten tarafsız, yalnızca insan hak ve özgürlüklerinden yana olan yargıdadır umut. Devletin sivil toplumla

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

sınırladığı, basının özgürce haykırabilmesinin sağlandığı, laiklik ile her inanca eşit mesafede duran, diniyle, mezhebiyle yurttaşları ayırmayan politikalaradır umut.

İşte bu yüzden CHP'dir umut. İşte bu yüzden CHP'nin politikaları umudun politikalarıdır.

Dış politikadaki krizden çıkış umudu yeniden "yurtta sulh, cihanda sulh" diyen politikalaradır. Dış politikanın merkezine bir siyasi partinin, uluslararası bir mezhep dayanışmasının değil, yurttaşlarının çıkarlarını koyan anlayıştadır. Diğer ülkelerin iç işlerine karışıp krizler yaratan değil, uluslararası hukuk içinde uluslararası ittifaklar ile davranan politikalaradır. Çıpası ve ana müttefikleri Orta Doğu'nun otokrasilerinde değil, demokratik Avrupa-Amerika coğrafyasında bulunan vizyondadır umut.

İşte bu yüzden CHP'dir umut. İşte bu yüzden CHP'nin politikaları umudun politikalarıdır.

Ekonomik krizden çıkış umudu temelinde insani kalkınmışlık bulunan politikalaradır. Yaraticı ve yenilikçi sektörlerin önünü açan; onların kalkınması için gereken hukuki önlemleri alan; onların kalkınabileceği özgürlükçü entelektüel ortamı yaratan; bilgi ekonomisinin üzerinde yükseleceği eğitim atılımlarını yapan anlayıştadır umut. Üreteni destekleyen; partizanı değil, verimli olanı önceleyen politikalaradır. Kaynakları yolsuzlukla çarçur etmeyen duruştur; girişimciler için eşit ve adil rekabet ortamı yaratan anlayıştadır umut. Yandaşa verilen ihaleler ile değil, akılcı ve planlı kamu yatırımları ile desteklenen ekonomik canlanmadadır umut. Sosyal yardımları bir oy toplama şantajına çeviren değil, bölüşüm politikalarını bir hak olarak gören; sosyal politikalara kaynak yaratmayı bir yük değil, bir yükümlülük olarak addeden; sosyal politikaları bir seçim yatırımı değil, Türkiye'nin geleceğine yatırım olarak gören vizyondadır umut.

İşte bu yüzden CHP'dir umut. İşte bu yüzden CHP'nin politikaları umudun politikalarıdır.

Eğitim krizinden çıkışın umudu, ana amacı herkes için eşit, parasız, bilimsel, kaliteli ve sorgulayıcı bir eğitim sunma amacı taşıyan politikalaradır. Ana amacı "kindarlığa" ve bulunduğu sosyal sınıfa sıkışıp kalacak gençler değil, demokrasi değerlerini içselleştirmiş, sorgulayan, dünyayı takip eden, dünya ile iletişim kuran, küresel çapta düşünen ve üreten, yenilik yapan, dünya bilimi ile yarışan gençler yetiştirmek olan anlayıştadır umut. Her bir neslin bir öncekine göre daha üst ekonomik ve sosyal gruplara yükselmesini kolaylaştıran, herkes için fırsat eşitliği sağlayan politikalaradır umut. Öğretmeni emir eri gibi görmeyen, öğretmenine değer veren, üniversitesinin özerkliğine saygı gösteren, üniversiteleri siyasal yakınlıklarına göre değil, ihtiyaçlarına ve bilimsel başarılarına göre destekleyen vizyondadır umut.

İşte bu yüzden CHP'dir umut. İşte bu yüzden, CHP'nin politikaları umudun politikalarıdır.

Zor zamanlarda tarihi roller oynamayı iyi bilen, zor günlerin partisi olan CHP'nin politikaları.

Öngörülerini haklı çıkan, değerlerine sıkı sıkıya bağlı kalan, sözüne sadık, kararlı CHP'nin politikaları.

Saray istibdadına karşı demokratik istikrar diyen CHP'nin;

her daim "önce vatan" diyen, vatanına dair herkese, her şeye eşit sevgi ve hürmetle yaklaşan CHP'nin politikaları.

Kurtuluşun ve kuruluşun partisi CHP'nin, bu tarihi krizden kurtuluş ve demokratik yeniden kuruluş için mücadele eden CHP'nin politikaları.

Türkiye umudunun,

Türkiye'nin umudunun,

Umudun Türkiye'sinin politikaları.

Sözümüz tüm Türkiye'ye.

Sözümüz Türkiye'nin geleceğinden umut duymak isteyen herkese.

Umudun Türkiye'sini geçireceğiz hayata.

ÖNCE 'Önce insan,
önce birlik,
önce Türkiye.'
TÜRKİYE

Çünkü biz, yüreğinde Cumhuriyet değerlerini taşıyanların, Mustafa Kemal Atatürk'ün açtığı çağdaşlaşma yolunda ilerleyenlerin partisiyiz.

Biz geçmişinden güç alan ama her zaman yüzü geleceğe dönük olanların partisiyiz.

Biz, kalkınma için, kalkınmış Türkiye için, özgür insan için mücadele edenlerin partisiyiz.

Biz, "ne ezen, ne ezilen; insanca, hakça bir düzen" diyenlerin partisiyiz.

Biz "hiç umut yok mu?" diye soranlara "umut insanda" diye yanıt verenlerin partisiyiz.

Biz, korkuyu yıkmak, umudun ülkesini kurmak için çalışanların partisiyiz.

Biz, Cumhuriyet Halk Partisiyiz.